

Offentlig innkalling

Styret ved Norges Handelshøyskole

Dato: 17.06.2025 10:00

Sted: NHH - Møterom C314

Saksliste

Vedtakssaker

42/25 Godkjenning av protokoll fra møte 3/25 og 4/25, innkalling og saksliste møte 5/25	vedlegg u.off.	3
43/25 Rektor orienterer om status og fremdrift - møte 5/25		6
44/25 Årsrapport forskning 2024		7
45/25 Utvikling av mastertilbudet ved NHH	sak u.off.	37
46/25 Programevaluering og handlingsplan MRR		38
47/25 Søknad om akkreditering som universitet		139
48/25 Økonomirapport pr. 1. tertial 2025	vedlegg u.off.	157
49/25 Langtidsbudsjett 2026-2029		184
50/25 Strategi 2022-2025: Rapportering av tiltak i henhold til handlingsplaner og resultater. Avrunding av inneværende strategiperiode	sak u.off.	195
51/25 Endring av forskrift om fulltidsstudiene		196
52/25 Vedtektsendringer for Varekrigsfond til forsikringsaktiviteter ved NHH		202
53/25 Nytt styre for Varekrigsfond til forsikringsaktiviteter ved NHH		206
54/25 Eventuelt - møte 5/25		207

Orienteringssaker

4/25 NHH Studentombudets årsrapport 2024		208
5/25 Kvalitetsrapport utdanning 2024		223
6/25 Revisjon av årsregnskapet for Norges Handelshøyskole 2024		259

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 3/25 OG 4/25, INNKALLING OG SAKSLISTE MØTE 5/25

Saksbehandler Randi Holmås
Arkivreferanse 21/03483-54

Utvalg
Styret ved Norges Handelshøyskole

Møtedato
17.06.2025

Utvalgsnr
42/25

Forslag til vedtak:

Protokoll fra møte 3/25 og 4/25 godkjennes. Innkalling og saksliste til møte 5/25 godkjennes.

Bakgrunn:

Vedlagte protokoller fra møte 3/25 og 4/25 til endelig godkjenning.

Vedlegg:

1. Protokoll fra møte 3/25 (u.off. jf. offl § 5)
2. Protokoll fra møte 4/25 (u.off. jf. offl § 25)

Sak 42/25 Vedlegg 1

Dokumentet er unntatt offentlighet.

Tittel: Protokoll fra møte 3/25

Tilgangskode: Unntatt offentlighet

Paragraf: Offentlighetsloven § 5

Sak 42/25 Vedlegg 2

Dokumentet er unntatt offentlighet.

Tittel: Protokoll fra møte 3/25

Tilgangskode: Unntatt offentlighet

Paragraf: Offentlighetsloven § 25

REKTOR ORIENTERER OM STATUS OG FREMDRIFT - MØTE 5/25

Saksbehandler Randi Holmås
Arkivreferanse 21/03484-53

Utvalg
Styret ved Norges Handelshøyskole

Møtedato
17.06.2025

Utvalgsnr
43/25

Forslag til vedtak:

Styret tar redegjørelsen til orientering.

ÅRSRAPPORT FORSKNING 2024

Saksbehandler Anna Braaten
Arkivreferanse 25/03697-1

Utvalg
Styret ved Norges Handelshøyskole

Møtedato
17.06.2025

Utvalgsnr
44/25

Forslag til vedtak:

Styret tar Årsrapport forskning for 2024 til orientering.

Bakgrunn:

Vedlagt følger Årsrapport for forskning 2024. Hovedpunkter i rapporten er følgende:

I 2024 hadde NHH 18 publikasjoner på nivå ABS 4* og 27 publikasjoner på nivå ABS 4. Antallet ABS 4* publikasjoner er vesentlig høyere enn gjennomsnittet for årene 2020-2024. Med hensyn til publikasjoner på nivå 2, oppnådde NHH for første gang siden 2017 sin ambisjon om ett publikasjonspoeng per faglig årsverk eksklusiv stipendiater. Andelen av totale publikasjonspoeng på nivå 2 var 68,4 %, noe som er den høyeste andelen for norske handelshøyskoler de siste fem årene.

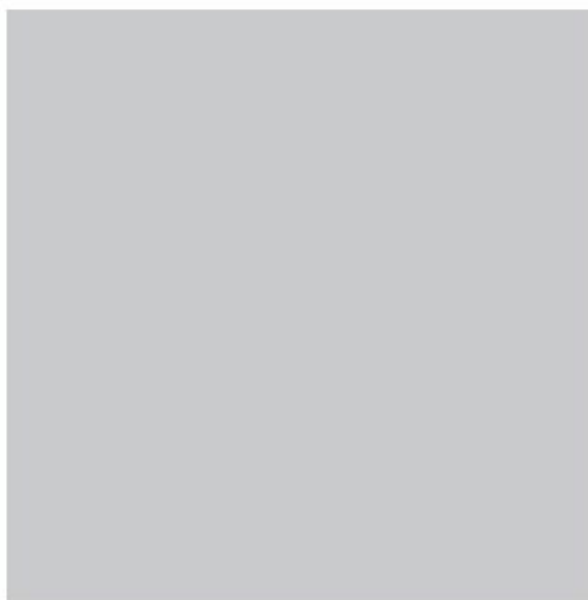
Totale publikasjonspoeng har også økt betydelig. Resultatene er, med 1,46 publikasjonspoeng per faglig ansatt eksklusiv stipendiater, noe høyere enn femårssnittet for 2020-2024. Sammenlignet med andre norske handelshøyskoler, rangerer NHH som nummer fire av åtte på dette målet.

En analyse av fagstab (professorer, førsteamanuensis og post dok) indikerer at 76 % av denne gruppen kan karakteriseres som *Scholarly Academic* i henhold til NHHs AACSB definisjon, 0,3 prosentpoeng lavere enn forrige femårsperiode. 72 % hadde minst ett publikasjonspoeng de siste fem årene, mens vel 35% oppnådde mer enn fem publikasjonspoeng siste fem år.

Tilslagsraten for søknader om eksternfinansierte prosjekter innen programmer karakterisert som fremragende forskning, har vært god, med en tilslagsrate på 14 % på EU-søknader og 18% på søknader til Forskningsrådet. I 2024 hadde NHH tre pågående ERC-prosjekter og to Marie Skłodowska-Curie Actions Postdoctoral Fellowship-prosjekter (MSCA PF), og fikk tilslag på ett nytt MSCA PF-prosjekt og to nye Marie Skłodowska-Curie Actions Doctoral Networks-prosjekter (MSCA DN-prosjekter). NHH hadde i tillegg til Senter for fremragende forskning (SFF) FAIR, to pågående prosjekter for Yngre Forskertalenter, med oppstart i 2024. NHH var også partner i fem forskningssentre for miljøvennlig energi (FME) og et senter for fremragende innovasjon (SFI).

Vedlegg: Årsrapport forskning 2024

NHH RESEARCH REPORT 2024

NHH

NHH RESEARCH REPORT 2024

Table of Contents

0 EXECUTIVE SUMMARY 2

1 INTRODUCTION 3

2 IMPACT AND SUSTAINABILITY 6

2.1 Impact..... 6

2.2 Sustainability 6

3 RESEARCH PUBLICATIONS..... 8

3.1 Top-Level Publications..... 8

3.1.1 ABS 4 and 4* 8

3.1.2 NHH Bonus Awards..... 12

3.1.3 Level 2 Norwegian Publication Indicator..... 14

3.2 Overall Publication Activity..... 16

3.2.1 Research Publications and Publication Points..... 16

3.2.2 Active Researchers..... 18

4 RESEARCH PROJECTS (RCN and EU)..... 20

5 APPENDIXES..... 22

0 EXECUTIVE SUMMARY

NHH places significant emphasis on high-quality research with impact on society, being a driving force for sustainable value creation. After an overview related to research impact and sustainability, the report analyses activity as to top-level publications, overall publication activity, and external funding of research. While the executive summary highlights the results for NHH in general, note that the report also shows significant variations between departments.

Top-Level Publications

- NHH published 18 ABS 4* and 27 ABS 4 articles in 2024. The number of ABS 4* publications significantly exceeded the 2020–2024 five-year average and was the second-highest annual total in that period. Every department increased its ABS 4 and 4* output compared to 2023. In 2024, NHH tied for first place among Norwegian business schools in ABS 4 and 4* publications per FTE (the number of full-time equivalent researchers, excluding PhD research scholars).
- NHH reached its target for Level 2 publication points per FTE for the first time since 2017. Nearly every department recorded an increase in Level 2 publication points per FTE compared to 2023. 68.4% of the total 2024 publication points were Level 2 publications, the highest number achieved by any Norwegian business school in the past five years.

Overall Publication Activity

- The total publication points per FTE improved significantly and slightly exceeded the 2020–2024 five-year average. However, this figure remains below NHH's institutional target of 1.8 points per FTE. Among Norwegian business schools, NHH ranks fourth out of eight on this metric.
- 76.0% of tenured faculty and post docs met NHH's criteria for Scholarly Academic status between 2020 and 2024. During that period, 72.0% produced at least one publication point, while 35.4% achieved five or more. Among professors and associate professors, 19.0% produced *less than* one publication point.

RCN and EU Research Projects

- For 2020–2024, the overall success ratio for EU Excellence schemes was on average 14%, and the success ratio for Excellence schemes of the Research Council of Norway (RCN) schemes was 18%.
- During 2024 NHH had several EU Excellence grants; one ongoing ERC Advanced Grant, two ERC Starting Grants, and two MSCA PF grants. NHH was also awarded one additional MSCA PF, and two new MSCA DN grants, one of which NHH coordinates.
- As to RCN project excellence schemes, in 2024, NHH was the host of SFF FAIR, and had two ongoing RCN Young Research Talent project. Moreover, NHH was partner in five FMEs and one SFI.

1 INTRODUCTION

In a world marked by rapid change and profound global challenges, NHH aims to play a leading role in developing knowledge and expertise in the disciplines that characterize international business schools. NHH will deliver high-quality research to contribute to the realization of its mission statement *Together for sustainable value creation*. These overall goals underly the main objectives and purpose of the NHH research strategy 2022–2025: *NHH shall be a research-intensive business school with research at a high international level. NHH's research will contribute to expertise on sustainable business models and sustainable development in general for the corporate world and society as a whole.*

NHH Strategy 2022–2025 states ambitions of high-quality research, as well as relevance to business and society: *NHH shall have a research-active faculty that produces high-quality research and cutting-edge expertise at the highest international level. NHH's relevant and independent research will contribute to decisions that promote innovation, sustainable value creation and development in business and public institutions.*

The NHH Research Report 2024 presents an overview of the research output in 2024. After a brief overview of the NHH research organization in this chapter, Chapter 2 looks into impact and sustainability. Chapter 3 reviews NHH's publication activity, while Chapter 4 reviews applications and awards for RCN and EU funding.

Research Organization: Departments

The departments are the core units through which NHH's research activities are organized. The departments and their main research areas and research groups are the following:

Accounting, Auditing and Law (RRR)

Main research areas are financial accounting and auditing; management accounting and control; and sustainable business, ethics, and tax. Research groups at the department include:

- Management accounting and control,
- Financial accounting and auditing
- Economics ethics and law

Business and Management Science (FOR)

Research at the Department aims to understand and improve management practice and policy decisions using analytical methods. Important topics include business models, asset management, taxation, resource management, logistics, climate risk and energy transition. Research groups at the department include:

- Managerial Economics and Business Strategy
- Business Taxation
- Asset Management and Risk Analysis
- Energy Markets, Resource Management and Sustainability
- Shipping, Logistics and Operations Management

NHH Research Report 2024

Economics (SAM)

Major areas of research are macro- and microeconomics, competition and market regulation, labour and health economics, international trade, development and economic growth, behavioural economics and economic inequality, environmental economics and climate policy. Research groups at the department include:

- MACRO: macroeconomics, monetary policy, economic growth, economic history
- MICRO: industrial organization, microeconomic theory, environmental economics, international economics, public economics
- FAIR TCL: behavioural economics, experiment, social choice, development economics
- FAIR CELE: labour economics, health economics, criminal economics, etc.

Finance (FIN)

Research covers all major areas of finance. Research groups at the department include:

- Corporate finance
- Asset pricing

Professional and Intercultural Communication (FSK)

Research covers a variety of areas within language for special purposes and intercultural communication, especially relating to professional communication in the fields of economics and business administration, sustainability, and language and technology.

Strategy and Management (SOL)

Key research areas address current challenges related to sustainability and the use of artificial intelligence (AI). These challenges are investigated from different levels and theoretical perspectives by studying the roles of consumer choices and behaviour, leadership and management of organizations, innovation, entrepreneurship, inter-firm cooperations, and ecosystem development. Research groups at the department include:

- CORE Cooperation Research
- Experiment Research Group

The departments vary in size and the composition of the work force, as shown in the table below. Rather than a simple headcount, the table shows the full-time equivalent number of researchers. Full-time equivalents may be counted including the PhD research scholars (FTE*), or without the PhD research scholars (FTE).

Table 1 Faculty full time equivalents per department 1 October 2024 in DBH database¹

	FIN	FOR	FSK	RRR	SAM	SOL	NHH
Professor (1404)	-	-	-	-	2.00	-	2.00
Professor (1013)	5.20	18.00	1.25	7.50	20.00	19.00	70.95
Adjunct professor	1.20	1.40	0.05	2.95	3.90	1.70	11.20
Associate professor	8.00	10.17	7.00	10.60	10.17	9.00	54.94
Adjunct associate professor	0.20	2.00	-	1.65	1.00	2.00	6.85
Researcher	-	-	-	1.00	7.25	-	8.25
Post doctorate	8.00	12.00	-	8.00	12.00	7.00	47.00
PhD research scholars	6.60	21.00	4.00	9.00	27.00	15.00	82.60
University lecturer, etc.	0.50	1.40	3.50	0.50	-	0.40	6.30
FTE* (i.e. incl. PhD research scholars)	29.50	65.97	15.80	41.20	83.32	54.10	290.29
FTE (i.e. excl. PhD research scholars)	22.90	44.97	11.80	32.20	56.32	39.10	207.69

¹ The table shows full time equivalents of the positions. The work time of full-time and associate professors is normally divided into 40% research, 40% teaching and 20% administration. Vice rectors and department heads are not included in the table. The position group "Researcher" also includes Predocs.

Research Organization: Research Centres

The NHH Research Centre initiative aims to stimulate cutting-edge research at a high international level and encourage externally funded research activities, in line with NHH's 2022–2025 strategy.

The NHH Research Centre scheme underwent an internal evaluation and revision in 2023. Following discussions in various fora, including the Research Committee, “Faglig ledergruppe” (FLG), and the rector's management team, an updated version of the scheme was formally launched in 2024.

A key aspect of the revision is the establishment of a structured dialogue with the Office for Research Administration (FAA), the Departments, the Vice Rector for Research, and the research centres. This dialogue examines the centres' ambitions, the added value of being organized as a centre and the external funding opportunities available. This ensures that the research centres evolve within well-defined thematic fields and provide a clear contribution beyond the sum of their members. The centres will be followed up on a yearly basis.

During 2024, three research centres (Digital Innovation for Sustainable Growth (DIG); Norwegian Center for Taxation (NOCET), Macro, Risk and Sustainability Centre (MARSCe) have actively revised their research plans, with drafts in the final stages of development, and were approved in 2025. Additionally, three other groups are in the final process of updating their research centres. Note that the Centre for Experimental Research on Fairness, Inequality and Rationality (FAIR) is a *Centre of Excellence* funded by the Research Council of Norway, and is thus exempt from the process.

2 IMPACT AND SUSTAINABILITY

NHH places significant emphasis on the impact and relevance of research, with regard to its contributions to society and as a driving force for sustainable value creation. Sections 2.1 and 2.2 comment upon impact and sustainability, respectively.

2.1 Impact

The emphasis on the relevance of research and contributions to society is reflected in NHH's strategy for 2022–2025: NHH's relevant and independent research will contribute to decisions that promote innovation, sustainable value creation and development in business and public institutions.

Based on its broad field of research, NHH seeks to provide new insight and knowledge for the business community and society both in Norway and internationally. NHH's research provides expertise with the potential to improve decision- and policymaking in the corporate world and in public institutions, and, in turn, provide foundations for positive change in society. Thereby NHH's research also directly addresses several of the societal challenges behind the UN Sustainable Development Goals.

The term *research impact* is frequently used. Impact is broadly defined as *an effect on, change or benefit to the economy, culture, public policy or services, health, the environment, or quality of life*.

The process from research to impact is complex and may take time. The knowledge base gained from research may e.g., directly be applied by stakeholders, or contribute to changes in society by impacting public debate, in both cases resulting in better decisions in society and business and giving rise to changes in legislation and regulations. It should also be noted that this process is “non-linear”, with an ongoing interaction of researchers and stakeholders. Thus, the impact of NHH's research reflects the impact of research over a large number of years.

Following NHH's research impact action plan the departments annually report any new impact cases, and selected research cases are also presented on the NHH web page ([Impact cases | NHH](#)).

2.2 Sustainability

Sustainability holds a central place in the strategy for 2022–2025 and NHH's mission statement *Together for sustainable value creation*. NHH as a driving force for sustainable value creation is also at the core of one of the three strategic priority areas that span the entire organisation. Through research, education and cooperation with its surroundings, NHH shall contribute to sustainable value creation in business and society as a whole. NHH's knowledge contribution promotes efficient, sustainable businesses and public institutions, well-functioning markets, good distribution mechanisms and input for policy development. NHH's research thus contributes both directly and indirectly to sustainable value creation.

NHH coordinates and takes part in several externally funded centres and research projects in which sustainability holds a central place. Examples of ongoing projects are:

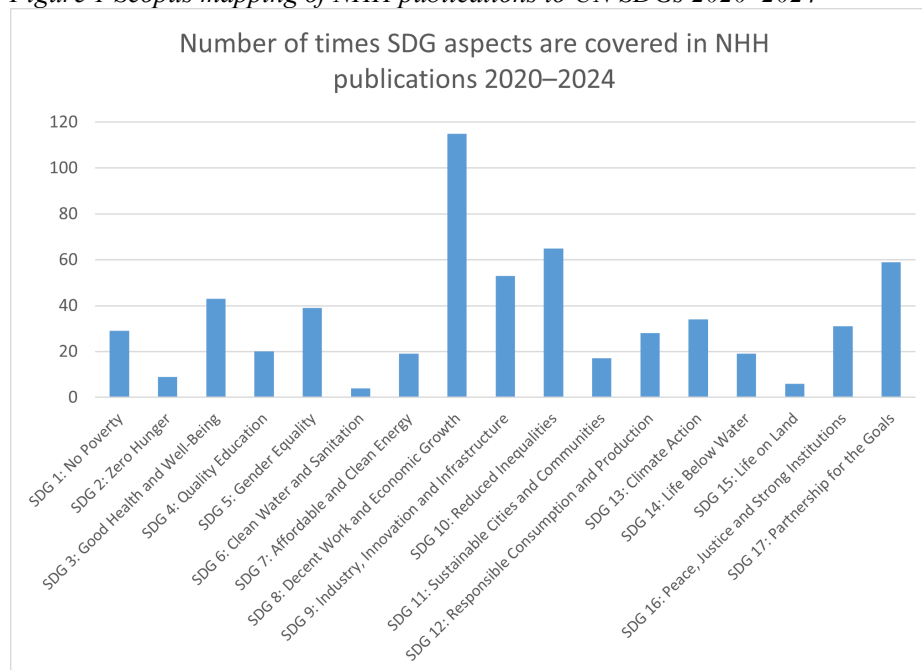
- *Fairness and the Moral Mind (ERC)*
- *Distributional Effects of Environmental Policy (ERC)*
- *Assessing Human Health Impacts of Maritime Air Pollution (MSCA PF)*
- *Inequality in Work, Wealth, and Welfare (MSCA PF)*
- *Port as Energy Transitions Hubs (MSCA DN, partner)*
- *Using Smart Contracts and Policies to Reduce Energy-Related Risk and Inequality Among Households (MSCA DN, coordinator)*

NHH Research Report 2024

- *Centre for Experimental Research on Fairness, Inequality, and Rationality (SFF)*
- *Norwegian Centre for Energy Transition Strategies (FME)*
- *Norwegian Centre for Hydrogen Research (FME)*
- *Integrated Hub for Energy System Analyses (FME)*
- *Norwegian Research Centre for Renewal of Hydropower Technology (FME)*
- *Norwegian R&D Centre for Maritime Energy Transitions (FME)*
- *Climate Futures (SFI)*
- *Redesigning the Dividend Withholding Tax & Closing the Loopholes (RCN)*
- *The Freedom to Choose (RCN)*
- *Intra-Household Resource Allocation and Targeted Transfers (RCN)*
- *Norwegian Centre for Taxation (RCN)*
- *Freight Logistics in Smart Cities (RCN)*
- *Work Skills for Life: A Work Readiness Programme to Prepare the Transition from Secondary School (RCN)*
- *Education for Sustainable Job Creation (RCN)*
- *When Macro Meets Micro: Global Challenges and Heterogeneous Responses in Norway (RCN)*

Finally, it should be noted that NHH's research covers social science aspects across the whole spectrum of the UN Sustainable Development Goals (SDGs). Much of the research conducted at NHH's research centres and in research publications is centred on contributions linked to the following SDGs: *Good health and well-being (SDG 3)*, *Gender equality (SDG 5)*, *Affordable and clean energy (SDG 7)*, *Decent work and economic growth (SDG 8)*, *Industry, innovation and infrastructure (SDG 9)*, *Reduced inequalities (SDG 10)*, *Sustainable cities and communities (SDG 11)*, *Responsible consumption and production (SDG 12)*, *Climate action (SDG 13)*, *Life below water (SDG 14)*, *Peace, justice and strong institutions (SDG 16)*, and *Partnerships for the goals (SDG 17)*. This can also be seen in the Scopus Database mapping of publications, which has identified a large number of times SDG aspects are covered in NHH publications 2020–2024, as shown in Figure 1.

Figure 1 Scopus mapping of NHH publications to UN SDGs 2020–2024

3 RESEARCH PUBLICATIONS

NHH shall conduct internationally acknowledged, high-quality research in all areas that are central to an international business school. Faculty members are expected to regularly publish high-quality research. Section 3.1 addresses top-level publication at the school, while section 3.2 examines the overall publication activity at NHH.

3.1 Top-Level Publications

Top-level research means that NHH strives to ensure that research conducted at the school is of high international quality. Indications of this are publications with ABS 4 and 4* rating, inclusion on NHH's publication bonus list, and Level 2 publication points².

3.1.1 ABS 4 and 4*

All journals rated as ABS 4 are considered top-tier journals within their respective fields, characterized by high submission volumes, low acceptance rates, and among the highest citation impact factors. A small subset of these journals, designated as ABS 4*, are recognized as world leading. Publications in these journals feature large-scale data and/or rigorous theoretical contributions, are exceptionally well-crafted and offer major advances to their field.

ABS 4 and 4* Publications at NHH

In 2024, NHH achieved 18 ABS 4* publications and 27 ABS 4 publications. A breakdown of these numbers — both overall for NHH and by department — is presented in Table 2 and Table 3^{3,4}. The total number of ABS 4* publications in 2024 significantly exceeds the five-year average for the period 2020–2024 and is the second-highest annual total in that interval, second only to 2020. Meanwhile, the number of ABS 4 publications in 2024 is the highest recorded over the past five years, and significantly higher than the five-year average.

Table 2 ABS 4* publications for each department (DBH database)

	2020	2021	2022	2023	2024	Average
NHH	20.0	13.0	13.0	9.0	18.0	14.6
FIN	1.0	4.0	4.0	2.0	4.0	3.0
FOR	3.0	0.0	2.0	0.0	1.5	1.3
RRR	3.0	0.0	0.0	0.0	1.0	0.8
SAM	9.0	4.0	4.0	3.0	8.5	5.7
SOL	4.0	4.0	3.0	3.0	3.0	3.4

Table 3 ABS 4 publications, for each department (DBH database)

	2020	2021	2022	2023	2024	Average
NHH	15.0	24.0	17.0	23.0	27.0	21.2
FIN	3.0	0.0	1.0	2.0	3.0	1.8
FOR	4.0	6.0	1.0	2.0	4.0	3.4
RRR	0.0	1.0	5.0	1.0	2.0	1.8
SAM	6.0	6.0	8.0	10.0	9.0	7.8
SOL	2.0	7.0	2.0	8.0	9.0	5.6

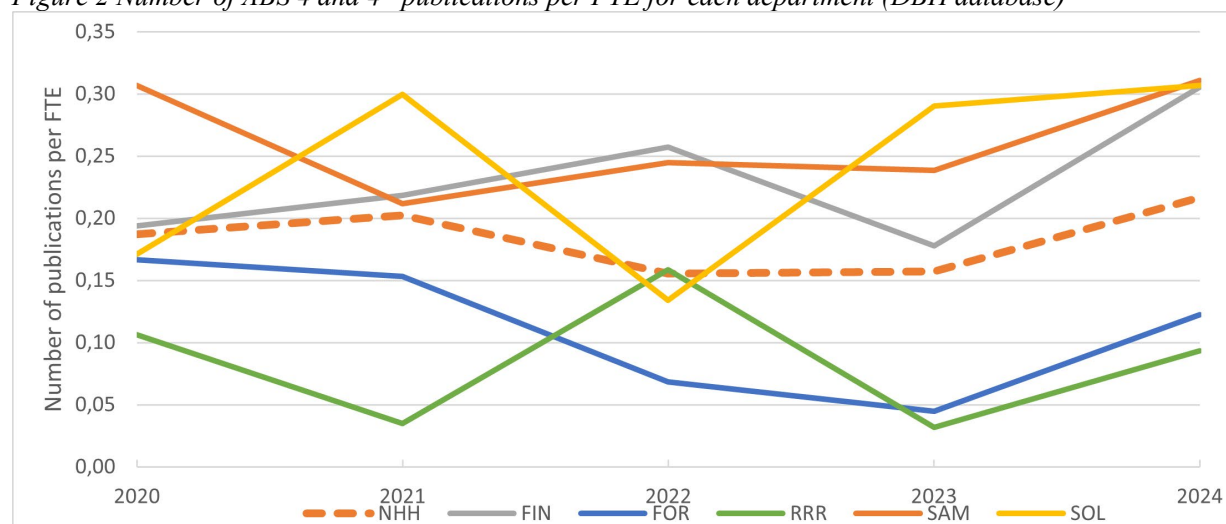
² The ABS list (Academic Journal Guide 2024 – Chartered Association of Business Schools, charteredabs.org) rates 1,822 academic journals in business and management fields. Journals rated 4 constitute the top journals in their field, and publication is subject to very stringent quality requirements. Journals rated 4* are characterised as 'Journals of Distinction' and are considered world leading in their fields. Publications at national level 2 cover journals that are considered leading in their field and cover around the top 20% of academic journals. NHH's bonus list is also made up of top journals in their field, especially ABS 4*, and journals on the FT ranking.

³ Note that FSK is omitted from the tables, as the ABS-listed journals do not cover the academic fields relevant to this department.

⁴ Details (numbers and average per FTE) for all ABS publications for each department are provided in Appendix 2.

Figure 2 presents the total number of ABS 4 and 4* publications per FTE for NHH and each department, enabling a comparison that accounts for differences in department size. For NHH, the 2024 figures represent the highest ABS 4 and 4* output per FTE over the past five years. All departments recorded an increase in the total number of ABS 4 and 4* publications in 2024, compared to the previous year.

Figure 2 Number of ABS 4 and 4* publications per FTE for each department (DBH database)

ABS 4 and 4* Publications – National Comparisons

National comparisons of ABS publications per FTE can be made using publication- and FTE data from the DBH database. Table 4 and Table 5 present the total number of ABS 4* and ABS 4 publications per year and per FTE for Norwegian business schools⁵. Over the five-year period from 2020–2024, BI and NHH tied for the highest average number of ABS 4* publications per FTE. In 2024, NHH shares the first place with the UiS Business School. For ABS 4 publications per FTE, NHH ranks second over the five-year period and ties with BI for first place in 2024.

Table 4 ABS 4* publications, number and per FTE for Norwegian business schools, 2020–2024 (DBH database)

Business School:	2020		2021		2022		2023		2024		Average	
	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE
NHH	13	0.07	12	0.07	12	0.06	7	0.03	18	0.09	12.4	0.06
BI	12	0.04	15	0.05	22	0.06	20	0.06	26	0.07	19.0	0.06
NMBU	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0.0	0.00
Nord University	1	0.01	0	0.00	1	0.01	1	0.01	2	0.01	1.0	0.01
NTNU	2	0.05	2	0.05	2	0.04	0	0.00	1	0.02	1.4	0.03
UiA	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0.0	0.00
UiS	0	0.00	1	0.02	2	0.03	0	0.00	5	0.09	1.6	0.03
UiT	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	2	0.02	0.4	0.00

⁵ The Norwegian business schools are: NHH Norwegian School of Economics (NHH); BI Norwegian Business School (BI); NMBU School of Economics and Business (NMBU); Nord University Business School (Nord); NTNU Business School (NTNU); UiA School of Business and Law (UiA); UiS Business School (UiS), and UiT Business School (UiT).

NHH Research Report 2024

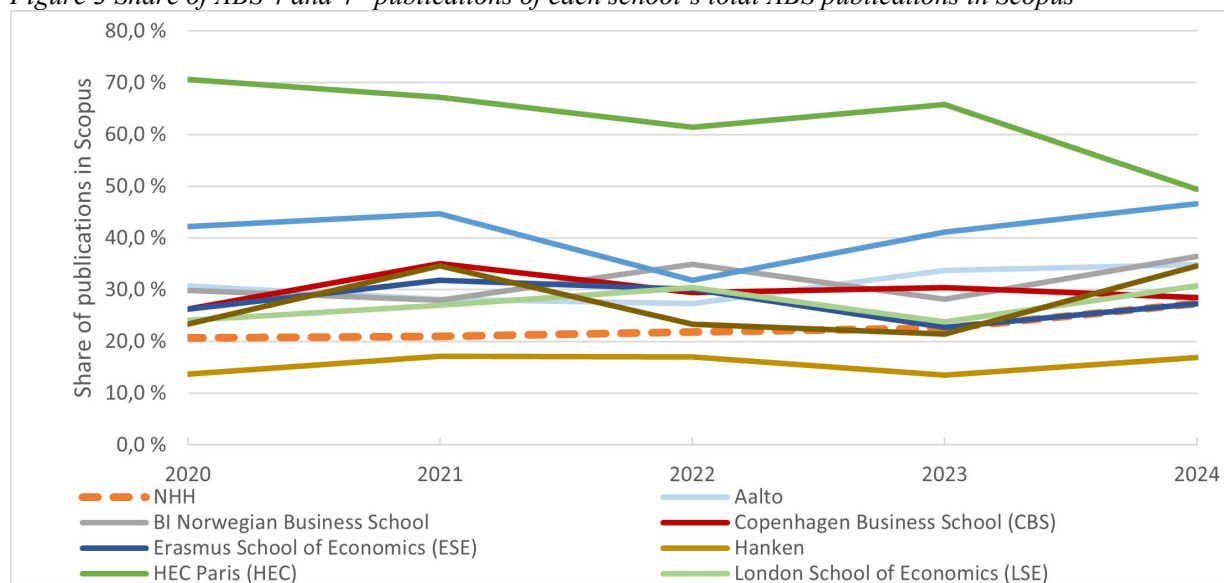
Table 5 ABS 4 publications, number and per FTE for Norwegian business schools, 2020–2024 (DBH database)

Business School:	2020		2021		2022		2023		2024		Average	
	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE
NHH	19	0.10	22	0.12	11	0.06	22	0.11	27	0.13	20.2	0.10
BI	23	0.08	34	0.10	32	0.09	30	0.08	47	0.13	33.2	0.10
NMBU	1	0.03	1	0.02	1	0.02	1	0.02	0	0.00	0.8	0.02
Nord University	5	0.04	2	0.01	2	0.01	2	0.01	3	0.02	2.8	0.02
NTNU	11	0.28	4	0.09	17	0.38	10	0.22	4	0.10	9.2	0.21
UiA	2	0.03	2	0.03	3	0.04	7	0.10	7	0.10	4.2	0.06
UiS	0	0.00	1	0.02	3	0.05	1	0.01	7	0.12	2.4	0.04
UiT	0	0.00	0	0.00	2	0.03	0	0.00	4	0.05	1.2	0.01

ABS 4 and 4* Publications – International Comparisons

The following tables and figures compare NHH's results with selected international business schools, based on the number of publications in each ABS category in the Scopus database. Due to a lack of reliable FTE data for other schools, publication metrics per FTE are not calculated. Instead, comparisons are based on each school's share of ABS publications as well as absolute publication counts. The numbers in this section should be interpreted with caution, as Scopus coverage varies by institution⁶. Figure 3 and Table 6 show the share of ABS 4 and 4* publications relative to each school's total ABS publications. Although NHH's five-year average and 2024 numbers are lower than those of many peer institutions, its share of ABS 4 and 4* publications have increased every year since 2020 — with a particularly strong increase in 2024 compared to the previous year.

Figure 3 Share of ABS 4 and 4* publications of each school's total ABS publications in Scopus

⁶ See for example Table 24 in Appendix 2, which compares the number of ABS publications in Scopus and the DBH database for NHH.

NHH Research Report 2024

Table 6 Share of ABS 4 and 4* publications of each school's ABS publications in the Scopus database

	2020	2021	2022	2023	2024	Average
NHH	20.6%	20.9%	21.8%	22.6%	27.3%	22.7%
Aalto	30.8%	28.2%	27.4%	33.7%	34.8%	31.0%
BI Norwegian Business School	29.9%	28.0%	35.0%	28.1%	36.4%	31.5%
Copenhagen Business School (CBS)	26.3%	35.1%	29.5%	30.4%	28.4%	29.9%
Erasmus School of Economics (ESE)	26.3%	31.9%	30.1%	22.7%	27.3%	27.6%
Hanken	13.7%	17.1%	17.0%	13.5%	16.9%	15.7%
HEC Paris (HEC)	70.7%	67.2%	61.4%	65.8%	49.4%	62.9%
London School of Economics (LSE)	24.1%	27.0%	30.4%	23.8%	30.8%	27.2%
Rotterdam School of Management (RSM)	42.2%	44.7%	31.8%	41.2%	46.6%	41.3%
Stockholm School of Economics (SSE)	23.3%	34.6%	23.3%	21.4%	34.6%	27.4%

Though the sizes of business schools vary, the absolute number of ABS 4* and ABS 4 publications at each school still provides interesting information, as shown in Table 7 and Table 8. For example, the five-year average number of ABS 4* publications for NHH registered in the Scopus database is 11.6, and thus above the numbers of Aalto, Erasmus and Hanken.

Table 7 ABS 4* publications: Number and share of ABS 4* publications (Scopus database)

	2020		2021		2022		2023		2024		Average	
	No.	Share	No.	Share	No.	Share	No.	Share	No.	Share	No.	Share
NHH	15	11.9%	9	6.1%	11	7.7%	12	9.7%	11	7.9%	11.6	8.7%
Aalto	7	7.7%	6	5.8%	4	4.2%	13	14.1%	11	12.4%	8.2	8.8%
BI Norwegian Business School	17	10.4%	15	8.6%	23	11.2%	14	8.4%	24	11.2%	18.6	9.9%
Copenhagen Business School (CBS)	40	10.0%	46	10.5%	47	9.7%	46	12.2%	40	9.2%	43.8	10.3%
Erasmus School of Economics (ESE)	10	10.1%	11	9.7%	10	8.8%	5	7.6%	7	8.0%	8.6	8.8%
Hanken	3	2.1%	2	1.4%	4	2.4%	3	2.3%	6	4.8%	3.6	2.6%
HEC Paris (HEC)	23	39.7%	32	50.0%	26	37.1%	37	48.7%	23	25.8%	28.2	40.3%
London School of Economics (LSE)	48	8.8%	64	10.2%	60	9.8%	33	7.1%	59	9.5%	52.8	9.1%
Rotterdam School of Management (RSM)	20	17.2%	23	16.3%	6	9.1%	27	22.7%	39	26.4%	23.0	18.3%
Stockholm School of Economics (SSE)	14	9.6%	17	10.9%	11	7.5%	14	11.1%	21	13.2%	15.4	10.5%

Table 8 ABS 4 publications: Number and share of ABS 4 publications (Scopus database)

	2020		2021		2022		2023		2024		Average	
	No.	Share	No.	Share	No.	Share	No.	Share	No.	Share	No.	Share
NHH	11	8.7%	22	14.9%	20	14.1%	16	12.9%	27	19.4%	19.2	14.0%
Aalto	21	23.1%	23	22.3%	22	23.2%	18	19.6%	20	22.5%	20.8	22.1%
BI Norwegian Business School	32	19.5%	34	19.4%	49	23.8%	33	19.8%	54	25.2%	40.4	21.5%
Copenhagen Business School (CBS)	65	16.3%	108	24.6%	96	19.8%	69	18.3%	84	19.3%	84.4	19.6%
Erasmus School of Economics (ESE)	16	16.2%	25	22.1%	24	21.2%	10	15.2%	17	19.3%	18.4	18.8%
Hanken	17	11.6%	23	15.8%	24	14.5%	15	11.3%	15	12.1%	18.8	13.1%
HEC Paris (HEC)	18	31.0%	11	17.2%	17	24.3%	13	17.1%	21	23.6%	16.0	22.6%
London School of Economics (LSE)	83	15.3%	106	16.9%	127	20.7%	78	16.7%	133	21.3%	105.4	18.2%
Rotterdam School of Management (RSM)	29	25.0%	40	28.4%	15	22.7%	22	18.5%	30	20.3%	27.2	23.0%
Stockholm School of Economics (SSE)	20	13.7%	37	23.7%	23	15.8%	13	10.3%	34	21.4%	25.4	17.0%

3.1.2 NHH Bonus Awards

The purpose of the NHH publication bonus scheme is to increase NHH's visibility in top journals within NHH's research areas. NHH awards a bonus to researchers who publish articles in selected journals (NHH list), as well as to publications appearing in journals on a list prepared by the Financial Times (FT list). Table 9 shows the number of bonus publications per year, while Table 10 shows the publication bonuses awarded in 2024.

Table 9 Number of bonus publications per year

	2020	2021	2022	2023	2024	Average
Number of bonus publications	16	18	15	13	18	16

Table 10: Bonus Awards NHH 2024

Name (NHH in bold)	Title	Journal	Department
Jonathan Brogaard , Nataliya Gerasimova, Maximilian Rohrer	The effect of female leadership on contracting from Capitol Hill to Main Street	Journal of Financial Economics	FIN
Mario Bellia, Lorian Pelizzon, Marti G. Subrahmanyam , Darya Yuferova	Market Liquidity and Competition Among Designated Market Makers	Management Science	FIN
Ulf Mohrmann , Jan Riepe	Deferred Tax Asset Revaluations, Costly Information Processing, and Bank Deposits: Evidence from the Tax Cuts and Jobs Act	Management Science	RRR
300+ including Darya Yuferova	Nonstandard Errors	Journal of Finance	FIN
Charlotte B Evensen, Frode Steen , Simen A Ulsaker	Co-Location, Good, Bad, or Both: How do New Entries of Discount Variety Stores Affect Local Grocery Businesses?	Journal of the European Economic Association	SAM
Daron Acemoglu, Tuomas Pekkarinen, Kjell G Salvanes , Matti Sarvimäki	The Making of Social Democracy: The Economic and Electoral Consequences of Norway's 1936 Folk School Reform	Journal of the European Economic Association	SAM
Nathan Goldman, Niklas Lampenius, Suresh Radhakrishnan, Arthur Stenzel , Jose Elias Feres de Almeida	IRS scrutiny and corporate innovation	Contemporary Accounting Research	RRR
Øystein Foros , Hans Jarle Kind , Frank Stähler	Endogenous Multihoming and Network Effects: PlayStation, Xbox, or Both?	Management Science	FOR/SAM
Ivan Belik , Prasanta Bhattacharya, Eirik Sjøholm Knudsen	A case for simulated data and simulation-based models in organizational network research	Research Policy	SOL
Øivind A. Nilsen , Arvid Raknerud	Dynamics of first-time patenting firms	Research Policy	SAM
Leonard L. Berry, Tracey S. Danaher, Timothy Keiningham, Lerzan Aksoy, and Tor W. Andreassen	Social Profit Orientation: Lessons from Organizations Committed to Building a Better World Social Profit Orientation: Lessons from Organizations Committed to Building a Better World	Journal of Marketing	SOL

NHH Research Report 2024

Alexander W. Cappelen , Stefan Meissner, Bertil Tungodden	Cancel the Deal? An Experimental Study on the Exploitation of Irrational Consumers	Management Science	SAM
Benjamin P. Commerford, Aasmund Eilifsen, Richard C. Hatfield, Kathryn M. Holmstrom, Finn Kinserdal	Control issues: How providing input affects auditors' reliance on artificial intelligence	Contemporary Accounting Review	RRR
Alexander W. Cappelen Benjamin Enke Bertil Tungodden	Universalism: Global Evidence	American Economic Review	SAM
Malin Arve, David Martimort,	Auctioning Long-Term Projects under Financial Constraints	The Review of Economic Studies	FOR
Samuel D. Hirshman, Alexander Willén	Does Increasing the Riskiness of Choices Widen Gender Gaps?	Management Science	SAM
Sandra E. Black, Paul J. Devereux, Fanny Landaud, Kjell G. Salvanes	The (Un)Importance of Inheritance	Journal of the European Economic Association	SAM
Meng Han, Lammertjan Dam, Walter Pohl	What drives commodity price variation?	Review of Finance	FIN

3.1.3 Level 2 Norwegian Publication Indicator

The Norwegian Publication Indicator (NPI) is a bibliometric tool used to assess research output and is based on a tiered classification of publication channels according to their quality level. Level 2 is limited to outlets perceived as the leading publication channels within their field, recognized for publishing the most distinguished work by researchers internationally. These represent approximately 20% of all academic publications. Data on the NPI is found in the DBH-database which covers all Norwegian academic institutions.

Level 2 Publications at NHH

Table 11 gives an overview of the Level 2 statistics for NHH over the past five years. After a continuous, yearly decline in the share and total number of Level 2 publication points since 2020, the numbers for 2024 represent the best results recorded in the past decade.

Table 11 Level 2 Statistics for NHH (DBH database)

	2020	2021	2022	2023	2024	Average
Level 2 Publication points	185.40	168.49	143.02	136.45	207.12	168.10
Share of Level 2 publication points	63.0%	58.2%	56.4%	54.8%	68.4%	60.1%

Figure 4 and Table 12⁷ show Level 2 publication points per FTE for NHH and for each department. The NHH target of 1.00 Level 2 publication points per FTE was reached in 2024 for the first time since 2017. The 2024 results show that all departments, with the exception of FIN, recorded an increase in 2024 compared to the previous year. While only one department met the NHH target in 2023, three departments — SAM, SOL and FOR — met or exceeded the target in 2024.

Figure 4 Level 2 publication points per FTE, per department (DBH database)

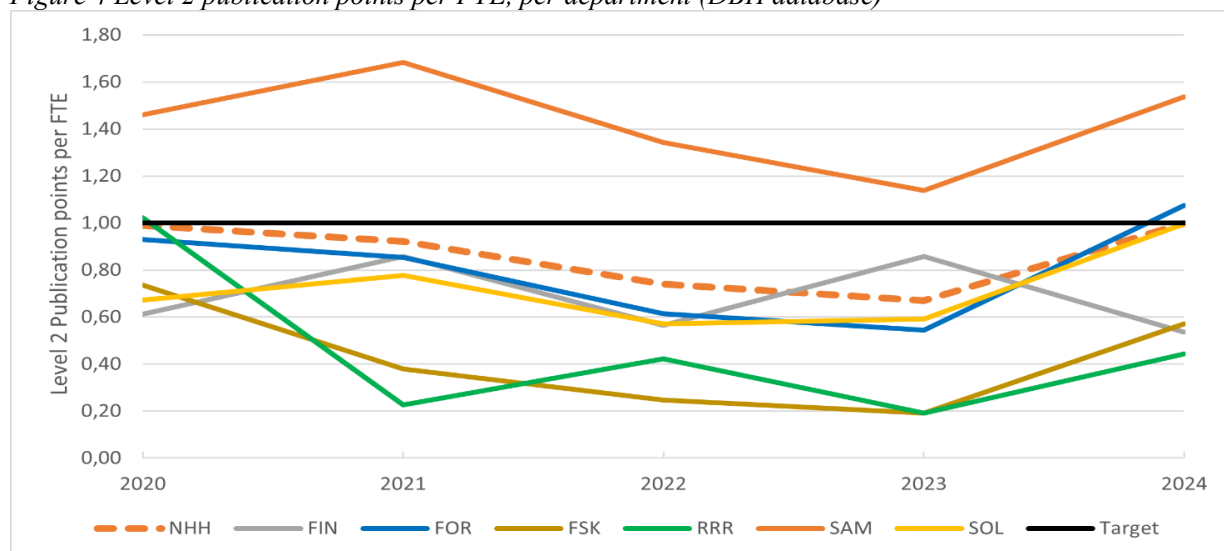

Table 12 Level 2 publication points per FTE, per department and NHH (DBH database)

	2020	2021	2022	2023	2024	Average
NHH	0.99	0.92	0.74	0.67	1.00	0.86
FIN	0.61	0.86	0.56	0.86	0.54	0.69
FOR	0.93	0.85	0.61	0.54	1.07	0.80
FSK	0.74	0.38	0.25	0.19	0.57	0.42
RRR	1.02	0.23	0.42	0.19	0.44	0.46
SAM	1.46	1.68	1.34	1.14	1.54	1.43
SOL	0.67	0.78	0.57	0.59	1.00	0.72

⁷ Further details on Level 2 publications are found in Appendix 3.

Level 2 Publications – National Comparisons

As all Norwegian Level 2 publication points are registered in the DBH database, national comparisons of the Level 2 publication points per FTE can be made. Figure 5 shows that NHH and BI tie for first place among Norwegian business schools in 2024. This represents a significant improvement from 2023, when NHH ranked fourth out of the eight schools. When comparing average figures over the past five years, NHH remains in fourth place (Table 13).

Figure 5 Level 2 publication points per FTE for Norwegian business schools (DBH database)

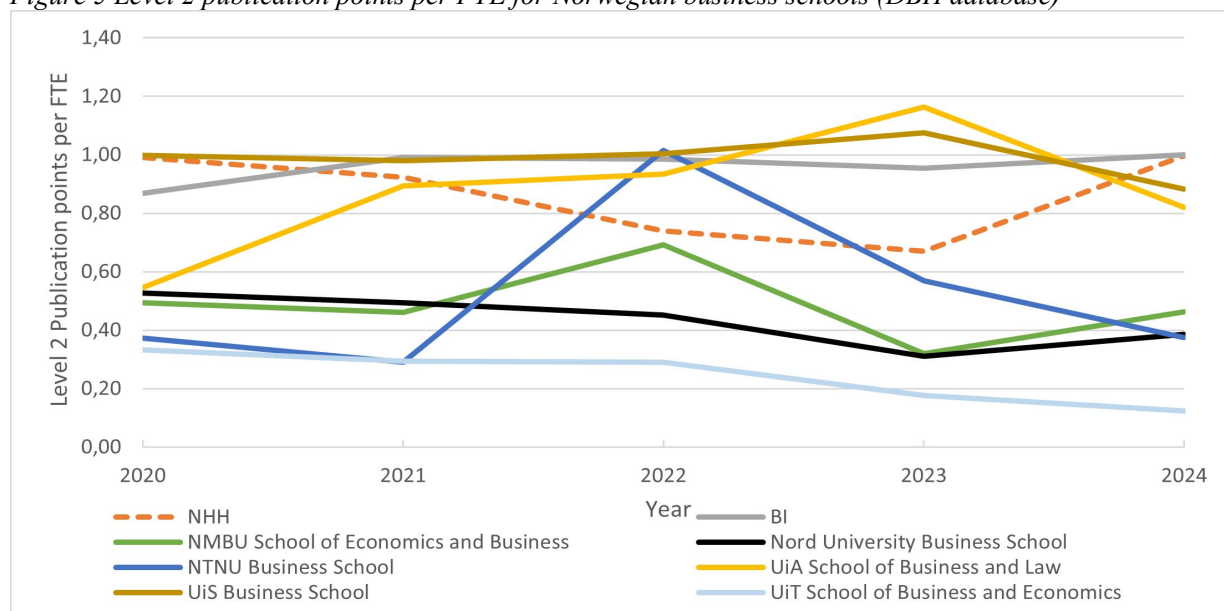

Table 13 Level 2 publication points per FTE for Norwegian business schools (DBH database)

	2020	2021	2022	2023	2024	Average
NHH	0.99	0.92	0.74	0.67	1.00	0.86
BI	0.87	0.99	0.98	0.95	1.00	0.96
NMBU School of Economics and Business	0.49	0.46	0.69	0.32	0.46	0.49
Nord University Business School	0.53	0.49	0.45	0.31	0.39	0.43
NTNU Business School	0.37	0.29	1.02	0.57	0.37	0.52
UiA School of Business and Law	0.55	0.89	0.93	1.16	0.82	0.87
UiS Business School	1.00	0.98	1.00	1.07	0.88	0.99
UiT School of Business and Economics	0.33	0.29	0.29	0.18	0.12	0.24

Table 14 presents the share of Level 2 publication points for NHH and other Norwegian business schools. The results show that 68.4% of the total 2024 publication points for NHH can be ascribed to the high-quality indicator of Level 2. This not only places NHH ahead of the other institutions in 2024 — it is in fact the best result achieved by any Norwegian business school in the past five years.

Table 14 Share of level 2 publication points for Norwegian business schools (DBH database)

	2020	2021	2022	2023	2024	Average
NHH	63.0%	58.2%	56.4%	54.8%	68.4%	60.1%
BI	56.9%	64.5%	67.8%	64.0%	67.9%	64.2%
NMBU School of Economics and Business	22.3%	27.3%	41.0%	29.0%	36.7%	31.3%
Nord University Business School	41.4%	43.7%	48.0%	39.5%	49.6%	44.4%
NTNU Business School	31.4%	20.4%	54.3%	44.7%	27.5%	35.7%
UiA School of Business and Law	32.4%	37.3%	44.0%	55.1%	46.3%	43.0%
UiS Business School	51.5%	48.5%	52.6%	59.9%	53.6%	53.3%
UiT School of Business and Economics	30.2%	29.6%	33.6%	26.6%	17.5%	27.5%

3.2 Overall Publication Activity

This section examines trends in the overall publication activity at NHH. Section 3.2.1 focuses on the aggregate number of research publications and total publication points, while section 3.2.2 explores the publication output of tenured faculty and post docs.

3.2.1 Research Publications and Publication Points

Several measures help to illustrate trends in NHH's overall publication activity⁸. Table 15 presents the total number of ABS publications and of Level 1 and Level 2 publications, and total publication points (Level 1 and 2).

Table 15 Aggregate publication numbers and publication points

	2020	2021	2022	2023	2024	Average
Sum ABS publications, all levels (DHB database)	132	149	132	132	134	135.8
Number of publications (DBH database)	230	229	210	206	225	220.0
Number of publication points (DBH database)	294.43	289.50	253.61	249.12	303.01	277.93

Total Publication Points per FTE at NHH

Total publication points (Level 1 and Level 2) reflect the overall publication activity at NHH. By calculating average publication points per faculty FTE, comparisons between departments can be made. Figure 6 presents the total publication points per FTE for NHH and each department, with the underlying data shown in Table 16. Publication points per FTE reached a low point of 1.22 in 2023, continuing a longer-term trend of decreased research output at NHH. However, numbers improved significantly in 2024 and were slightly above the five-year average for the 2020–2024 period. Despite this positive development, the overall publication points per FTE remain below the institutional target of 1.8 set by the NHH board. However, one department — SAM — exceeded the target in 2024, marking the first time the institutional target was met by any department since 2021.

Figure 6 Total publication points per FTE for each department (DBH database)

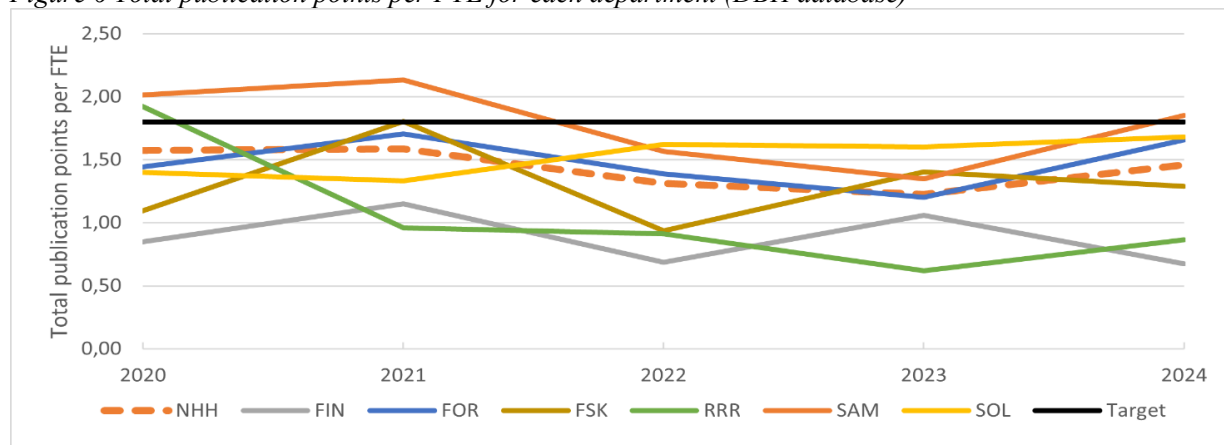

Table 16 Total publication points per FTE for each department (DBH database)

	2020	2021	2022	2023	2024	Average
NHH	1.57	1.58	1.31	1.22	1.46	1.43
FIN	0.85	1.15	0.69	1.06	0.68	0.88
FOR	1.44	1.70	1.39	1.20	1.66	1.48
FSK	1.10	1.81	0.94	1.40	1.29	1.31
RRR	1.92	0.96	0.91	0.62	0.87	1.06
SAM	2.02	2.13	1.57	1.35	1.85	1.78
SOL	1.40	1.33	1.62	1.60	1.68	1.53

⁸ Details of ABS publications per department are found in Appendix 2.

Total Publication Points per FTE – National Comparison

Figure 7 illustrates the total publication points per FTE for Norwegian business schools for the past five-years. The underlying data is shown in Table 17. In 2023, NHH ranked fifth among the eight schools. NHH surpassed NTNU Business School in 2024, thus climbing to fourth place — representing the best placement since 2021. When comparing average publication points per FTE for the five-year period 2020–2024, NHH remains in fifth place.

Figure 7 Total publication points per FTE for Norwegian business schools (DBH database)

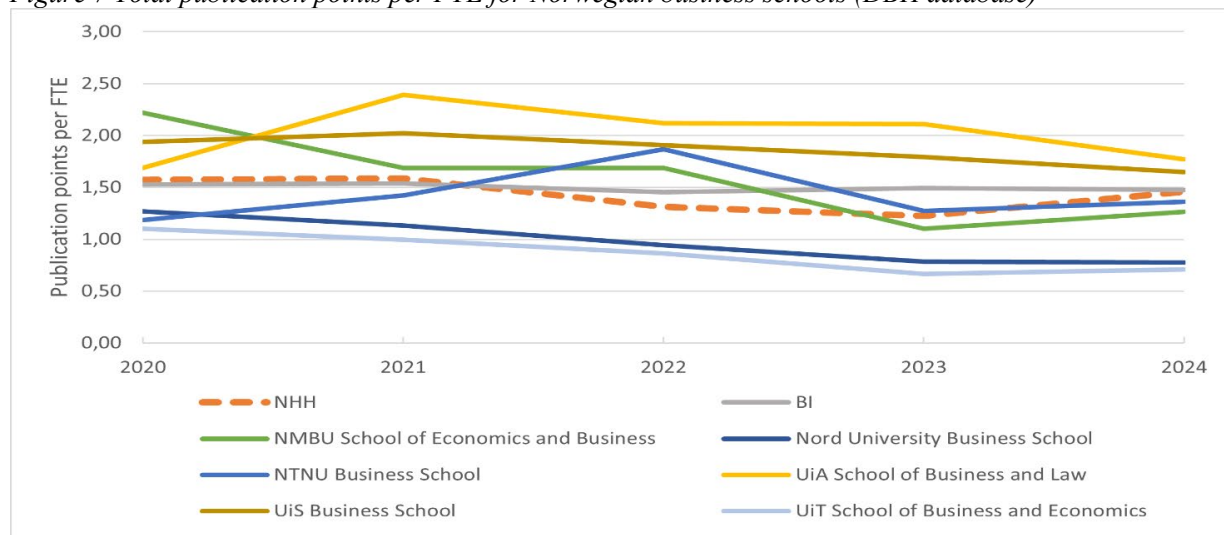

Table 17 Total publication points per FTE for Norwegian business schools (DBH database)

	2020	2021	2022	2023	2024	Average
NHH	1.57	1.58	1.31	1.22	1.46	1.43
BI	1.53	1.54	1.45	1.49	1.47	1.50
NMBU School of Economics and Business	2.22	1.69	1.69	1.10	1.26	1.59
Nord University Business School	1.27	1.13	0.94	0.79	0.78	0.98
NTNU Business School	1.19	1.42	1.87	1.28	1.36	1.42
UiA School of Business and Law	1.69	2.39	2.12	2.11	1.77	2.02
UiS Business School	1.94	2.02	1.91	1.79	1.65	1.86
UiT School of Business and Economics	1.10	1.00	0.87	0.67	0.71	0.87

3.2.2 Active Researchers

Faculty members at NHH are expected to regularly publish high-quality research. The tables in the previous chapters illustrate a positive development in research output for 2024, although the total publication points per FTE remains below the institutional target of 1.8 determined by the NHH board. This section analyses the output for the group of tenured faculty (professors and associate professors) and post docs, i.e. faculty exclusive of PhD-students, adjunct professors, and newly-hired (less than a year) faculty⁹.

AACBS Scholarly Academic

For NHH, the AACSB Scholarly Academic is defined as a faculty member that has a PhD degree and has in the last five years achieved a minimum two publications (Level 1 or 2), of which at least one publication is Level 2, or ABS 3 or above. Faculty who obtained their PhD degree within the last five years are automatically defined as Scholarly Academic. Based on the five-year period 2020–2024, Table 18 shows the percentage of tenured faculty and post docs within the category Scholarly Academic¹⁰ compared to previous years. While the percentage of Scholarly Academic at NHH has remained relatively stable in the past years, the data reveal large inter-departmental differences.

Table 18 Percentage Scholarly Academic (Tenured faculty and post docs)

	2018–2022	2019–2023	2020–2024
NHH	77.1%	76.3%	76.0%
FIN	55.6%	50.0%	60.0%
FOR	75.6%	77.5%	74.4%
FSK	62.5%	50.0%	75.0%
RRR	72.0%	76.9%	72.0%
SAM	90.0%	87.2%	82.6%
SOL	82.4%	80.7%	81.8%

Share of Faculty with More Than 1, 3, 5 and 7.5 Publication Points Last 5 Years

The second measure of research activity presented is the proportion of tenured faculty and post docs who have achieved publication points over the past five years. The measure shows the percentage of this group achieving at least 1, 3, 5 and 7.5 publication points— equivalent to annual averages of 0.2, 0.6, 1.0 and 1.5 points, respectively. Table 19 shows that 72.0% of faculty produced at least one publication point from 2020–2024, while 49.7% achieved at least three publication points. 35.4% and 20.0% achieved at least five and 7.5 publication points, respectively. This is a decrease from the 2019–2023 period. Department-level data show significant variation, with the share of faculty and post docs with at least one publication point in the last five years ranging from 40.0% to 87.5%.

Table 19 Percentage of tenured faculty (professors and associate professors) and post docs with **more than 1, 3, 5 and 7.5 publication points last 5 years (2020–2024)**

	More than 1 point	More than 3 points	More than 5 points	More than 7.5 points
NHH	72.0%	49.7%	35.4%	20.0%
FIN	40.0%	20.0%	10.0%	10.0%
FOR	79.1%	46.5%	39.5%	18.6%
FSK	87.5%	75.0%	50.0%	25.0%
RRR	72.0%	40.0%	16.0%	8.0%
SAM	76.1%	63.0%	47.8%	28.3%
SOL	72.7%	54.5%	39.4%	24.2%

⁹ Vice rectors and department heads are not included in the head count. For faculty members who have worked less than 5 years, calculations are based on average publication points (e.g. a person with an annual average of at least one publication point is included in the category “5 points in the last 5 years”). Faculty members who have worked less than a year, or ended their position within 2024, are excluded. Note that the calculations are based on a head count, not full-time equivalents as elsewhere in this report.

¹⁰ Note that the Scholarly Academic percentages are defined on the group of tenured faculty and post docs. This is not the same statistics reported as part of the AACSB accreditation, for which the measures are defined on the full NHH faculty. Also note that vice rectors and department heads are included in the 2018–2022 statistics, but excluded in the 2019–2023 and 2020–2024 statistics.

NHH Research Report 2024

Table 20 presents the same statistics per position, showing clear differences between the faculty groups of professors, associate professors, and post docs¹¹. While the large majority (88.2%) of professors produced at least one publication point over the past five years, only about half of the post docs (51.1%) achieved the same.

Table 20 Percentage of tenured faculty and post docs with above 1, 3, 5 and 7.5 publication points last five years (2020–2024): Per position exclusive adjunct positions

	More than 1 point	More than 3 points	More than 5 points	More than 7.5 points
Professor	88.2%	67.1%	48.7%	28.9%
Associate Professor	67.3%	44.2%	30.8	13.5%
Post Doc	51.1%	27.7%	19.1%	12.8%

To identify areas for improvement, below we present the data from a slightly different perspective — focusing solely on *tenured faculty* (professors and associate professors). Figure 8 shows the percentage of this group with *fewer than* 1, 3, 5 and 7.5 publication points over the previous five years, with the underlying data detailed in Table 21. 19.0% of tenured faculty produced less than one publication point during this period. The figures similarly reveal large inter-departmental differences.

Figure 8 Percentage of tenured faculty (professors and associate professors) with less than 1, 3, 5 and 7.5 publication points last 5 years (2020–2024)

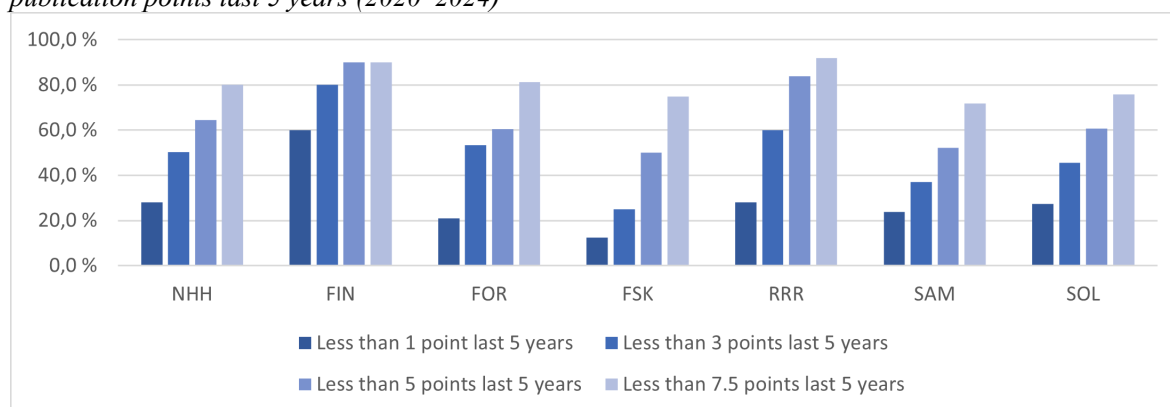

Table 21 Percentage of tenured faculty (professors and associate professors) with less than 1, 3, 5 and 7.5 publication points last 5 years (2020–2024)

	Less than 1 point	Less than 3 points	Less than 5 points	Less than 7.5 points
NHH	19.0%	41.3%	57.9%	77.0%
FIN	38.5%	69.2%	84.6%	84.6%
FOR	12.9%	45.2%	51.6%	77.4%
FSK	12.5%	25.0%	50.0%	75.0%
RRR	17.6%	58.8%	88.2%	94.1%
SAM	13.3%	23.3%	43.3%	70.0%
SOL	25.9%	37.0%	51.9%	70.4%

¹¹ Note that a large proportion of the group post docs has worked less than 5 years. For faculty who has worked less than 5 years, the calculations are based on extrapolations of their so far achieved average annual publication points.

4 RESEARCH PROJECTS (RCN and EU)

As outlined in NHH's 2022–2025 Strategy, the school aims to be a research-intensive business school that performs research at a high international standard. Faculty members shall produce top-tier research, as demonstrated by securing external research funding at both national and international levels.

Over the last 5 years, data indicates a strong commitment to external funding, both in terms of submitted applications and awarded projects. Between 2020 and 2024, the average success rates for Excellence schemes in the EU and the RCN were 14% and 18%, respectively. In 2024, NHH secured two MSCA PF grants and one MSCA DN grant, all of which were applied for in the previous year. Moreover, NHH was awarded an additional MSCA DN grant in 2025, applied for in 2024. NHH is a partner in the first awarded MSCA DN grant and coordinates the most recently awarded MSCA DN. NHH coordinates all other applications submitted to the EU and RCN Excellence programmes.

The school continues to coordinate one SFF centre and participates as partner in five FME centre, and one SFI centre (coordinated by NTNU, NORCE and SINTEF). Moreover, the school remains a partner in the European University Initiative ENGAGE.EU. There has been a decline in the total number of applications submitted to RCN, likely due to the implementation of open-ended calls as opposed to deadline-based calls. The funding plan developed within the framework of the NHH Research Centre initiative serves as a key instrument for to mitigate this effect by increasing the number of high-quality submissions to the RCN.

Table 22 summarizes the activity related to the submitted grants and awarded projects, for the period 2020–2024 of EU and RCN applications and awarded grants, categorized by schemes of Excellence and Programme schemes. EU Excellence includes ERC and MSCA schemes. EU programme includes all other EU schemes. RCN Excellence encompasses FRIPRO-groundbreaking research. RCN programme includes all other RCN initiatives. Table 23 below shows ongoing projects in 2024.

Table 22 Number of applications and awarded grants (in parentheses) per year and category

Application year	EU H2020/HE		Research Council of Norway		Total
	Excellence	Programme	Excellence	Programme	
2020	5 (0)	3 (1)	5 (0)	28 (15)	41 (16)
2021	5 (1)	2 (0)	9 (2)	9 (3)	25 (6)
2022	7 (1)	1 (0)	5 (1)	2 (0)	15 (2)
2023	9 (3)	2 (1)	1 (1)	4 (4)	16 (8)
2024	10 (1)*	2 (0)	2 (0)	0 (0)	14 (0)
Total	36 (5)*	10 (2)*	22 (4)	43 (22)	111 (33)
Ratio award	14%	20%	18%	50%	

* Applications pending evaluation: 3 ERC StG (in second phase of evaluation).

NHH Research Report 2024

Table 23: Active projects (*Excellence categories in bold*)

Programme	Dep.	Title	NHH Role	Duration	
EU Projects					
ERC AdG	SAM	Fairness and the Moral Mind	Coordinator	2018	2024
ERC StG	SAM	Criminality, Victimization and Social Interactions	Coordinator	2018	2024
ERC StG	SAM	Distributional Effects of Environmental Policies	Coordinator	2023	2028
MSCA PF	FOR	Maximizing the Tax Revenue from the Automatic Financial Account Information Exchange System	Coordinator	2023	2025
MSCA PF	SAM	Inequality in Work, Wealth, and Welfare	Coordinator	2024	2026
MSCA PF	SAM	Assessing Human Health Impacts of Maritime Air Pollution	Coordinator	2025	2026
MSCA DN	FOR	Port as Energy Transitions Hubs	Partner	2025	2028
Erasmus+		The European University Engaged in Societal Change	Partner	2023	2027
Research Council of Norway Projects					
SFF	SAM	Centre for Experimental Research on Fairness, Inequality, and Rationality	Coordinator	2018	2027
FME	FOR	Centre for Energy, Natural Resources and the Environment (NTRANS)	Partner	2019	2027
SFI	FOR	Climate Futures	Partner	2020	2028
FRIPRO YRT	FOR	Redesigning the Dividend Withholding Tax & Closing the Loopholes	Coordinator	2020	2025
INFRASTRUCTURE	FSK	Common Language Resources Infrastructure Norway Upgrade	Partner	2020	2026
FME	FOR	Norwegian Centre for Hydrogen Research (HyValue)	Partner	2021	2028
GBR-LRI	SAM,SOL	The Freedom to Choose	Coordinator	2021	2029
GBR-SR	SAM	Intra-household Resource Allocation and Targeted Transfers	Coordinator	2021	2026
GBR-YRT	SAM	Firm Power, Worker Power, and the Structure of Labor Markets	Coordinator	2023	2027
GBR-YRT	SAM	Media Bias and Political Polarization	Coordinator	2024	2027
FME	FOR	Norwegian Research Centre for Renewal of Hydropower Technology (RenewHydro)	Partner	2024	2032
FME	FOR	Integrated Hub for Energy System Analyse (Interplay)	Partner	2024	2032
FME	FOR	Norwegian R&D Centre for Maritime Energy Transition (MarTrans)	Partner	2024	2032
SKATT	FOR	Norwegian Center for Taxation	Coordinator	2017	2025
TRANSPORT	FOR	Freight Logistics in Smart Cities	Coordinator	2020	2026
NorGlobal2	SAM	Work Skills for Life: A Work Readiness Program to Prepare the Transition from Secondary School	Coordinator	2020	2025
NorGlobal2	SAM	Education for Sustainable Job Creation	Partner	2020	2024
Norglobal2	SAM	Successful Advances in Fiscal Archltecture (SAFARI): Evidence from a New Tax in Zanzibar	Partner	2021	2024
Industry and services	SOL	Business Model Innovation and Ecosystems for Seamless Transactions in Retail	Coordinator	2021	2025
MAKRO	SAM	When Macro Meets Micro: Global Challenges and Heterogeneous Responses in Norway	Coordinator	2021	2028
VAM	SAM	Challenges to Shaping an Inclusive Work Life in Rapidly Changing Labour Markets: Firms, Human Capital, and Family Policy	Coordinator	2021	2027
FINANSMARKED	FIN	Benefit Cooperations	Coordinator	2021	2024
BIA	SOL	MusicDNA Sustainable Eco System	Partner	2021	2025
BALANSE	FOR	Et mangfoldig og inkluderende nettverk på NHH	Coordinator	2024	2026

5 APPENDIXES

Appendix 1: Indicators of Publication Activity

The analyses of publication activity of NHH are based on several indicators; the Norwegian Publication Indicator (NPI); the number of articles on the ABS list and awards on NHH's bonus list. These indicators are described below:

The Norwegian Publication Indicator¹²

The Norwegian Publication Indicator (NPI) is a system used to measure the research output of academic institutions. Up until 2024, the system played a central role in determining how research funding was distributed among institutions. The NPI assesses publications based on their type (e.g. journal articles, book chapter, monographs) and where they are published, to encourage high-quality and internationally visible research.

In the Norwegian system, publications are classified into two quality levels based on the channel of publication:

- **Level 2** is limited to the most prestigious and influential journals and publishers within each discipline. It covers only about 20 per cent of academic publications. Publications at this level are given higher weight in the calculation of publication points, reflecting their higher scientific impact and prestige.
- **Level 1** encompasses all other publications that appear in an authorized publication channel that has procedures for external peer review. A publication at Level 1 is considered to meet academic standards and contributes positively towards the institution's research output.

The ABS list

The ABS list (ABS) is a list of journals published by the Chartered Association of Business Schools - the Academic Journal Guide (latest version 2024), referred to as the ABS list. This is a guide to the range and quality of journals in which business and management academics publish their research. Its purpose is to give both emerging and established scholars greater clarity as to which journals to aim for, and where the best work in their field tends to be clustered. The journals are based upon peer review, editorial and expert judgements following from the evaluation of publications and is informed by statistical information relating to citation. The latest version of the list includes a total of 1822 journals. Journals are rated as follows:

- **ABS 4* Journals of Distinction:** Within the business and management field, including economics, there are a small number of grade 4 journals that are recognized world-wide as exemplars of excellence. As the world leading journals in the field, they would be ranked among the highest in terms of impact factor. The initial paper selection and review process would be rigorous and demanding. Accepted papers would typically not only bring to bear large-scale data and/or rigor in theory, but also be extremely finely crafted and provide major advances to their field.
- **ABS 4:** All journals rated 4, whether included in the Journal of Distinction category or not, publish the most original and best-executed research. As top journals in their field, these journals typically have high submission and low acceptance rates. Papers are heavily refereed. These top journals generally have among the highest citation impact factors within their field.
- **ABS 3:** 3-rated journals publish original and well-executed research papers and are highly regarded. These journals typically have good submission rates and are very selective in what they publish. Papers are heavily refereed. These highly regarded journals generally have good to excellent journal metrics relative to others in their field, although at present not all journals in this category carry a citation impact factor.
- **ABS 2:** Journals in this category publish original research of an acceptable standard. For these well-regarded journals in their field, papers are fully refereed according to accepted standards and conventions. Citation impact factors are somewhat more modest in certain cases. Many excellent practitioner-oriented articles are published in 2-rated journals.
- **ABS 1:** These journals, in general, publish research of a recognized, but more modest standard in their field. A 1-rating is a useful indicator in that it indicates the journal meets normal scholarly standards, including a general expectation of peer review. Papers are in many instances refereed relatively lightly according to accepted conventions. Few journals in this category carry a citation impact factor.

¹² See <https://npi.hkdir.no> for more information on the Norwegian Publication Indicator.

NHH Bonus List

The purpose of the NHH publication bonus scheme is to increase NHH's visibility in top journals within NHH's research areas. NHH pays a bonus to researchers who publish articles in selected journals (NHH list) as well as to publications appearing in journals on a list prepared by the Financial Times (FT list). Table 24 shows the journals included in the NHH Bonus List per 2024.

Table 24: Journals included in the NHH Bonus List

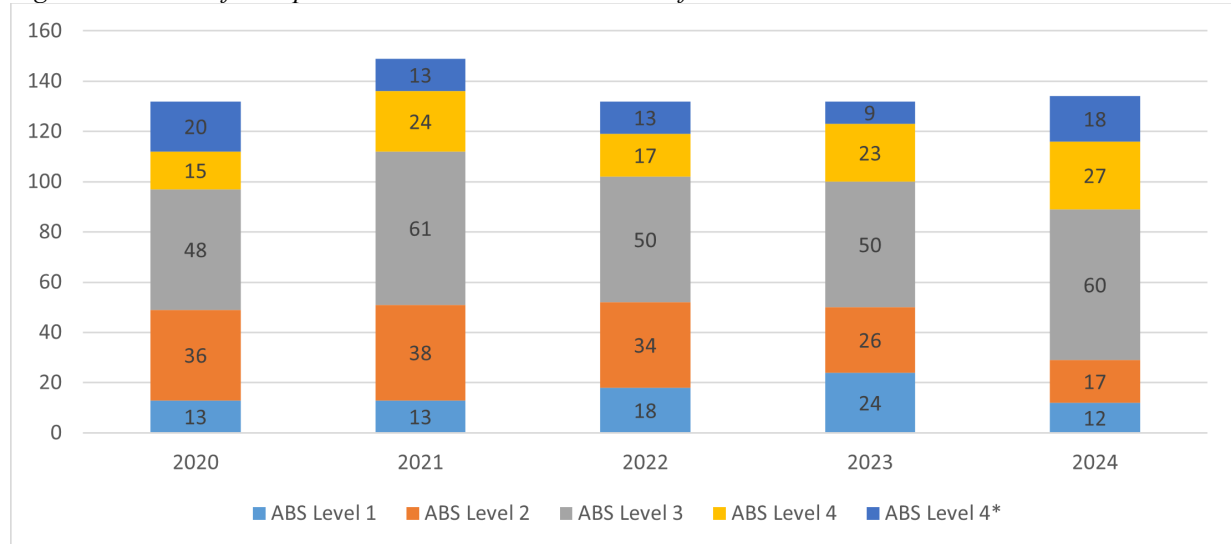
Academy of Management Annals (NHH)	Journal of Labor Economics (NHH)
Academy of Management Journal (NHH, FT)	Journal of Management (NHH, FT)
Academy of Management Learning and Education (NHH)	Journal of Management Information Systems (FT)
Academy of Management Review (NHH, FT)	Journal of Management Studies (FT)
Accounting, Organizations and Society (NHH, FT)	Journal of Marketing (NHH, FT)
The Accounting Review (NHH, FT)	Journal of Marketing Research (NHH, FT)
Administrative Science Quarterly (NHH, FT)	Journal of Operations Management (NHH, FT)
American Economic Journal: Applied Economics (NHH)	Journal of Political Economy (NHH, FT)
American Economic Journal: Macroeconomics (NHH)	Journal of the Academy of Marketing Science (NHH, FT)
American Economic Review (NHH, FT)	Journal of the European Economic Association (NHH)
American Journal of Sociology (NHH)	Journal of the Royal Statistical Society Series B (NHH)
American Sociological Review (NHH)	Management Science (NHH, FT)
Annals of Statistics (NHH)	Manufacturing and Service Operations Management (FT)
Annual Review of Sociology (NHH)	Marketing Science (NHH, FT)
Applied Linguistics (NHH)	MIS Quarterly (NHH, FT)
Contemporary Accounting Research (FT)	Modern Language Journal (NHH)
Econometrica (NHH, FT)	Nature (NHH)
Entrepreneurship Theory and Practice (FT)	Operations Research (NHH, FT)
Harvard Business Review (FT)	Organization Science (NHH, FT)
Human Relations (FT)	Organization Studies (FT)
Human Resource Management (FT)	Organizational Behavior and Human Decision Processes (FT)
Human Resource Management Journal (NHH)	Personnel Psychology (NHH)
Information Systems Research (NHH, FT)	Production and Operations Management (FT)
Journal of Accounting and Economics (NHH, FT)	Psychological Science (NHH)
Journal of Accounting Research (NHH, FT)	Public Administrative Review (NHH)
Journal of Applied Psychology (NHH, FT)	Quarterly Journal of Economics (NHH, FT)
Journal of Business Ethics (FT)	Research Policy (NHH, FT)
Journal of Business Venturing (FT)	Review of Accounting Studies (FT)
Journal of Consumer Psychology (NHH, FT)	Review of Economic Studies (NHH, FT)
Journal of Consumer Research (NHH, FT)	Review of Finance (FT)
Journal of Finance (NHH, FT)	Review of Financial Studies (NHH, FT)
Journal of Financial and Quantitative Analysis (NHH, FT)	Science (NHH)
Journal of Financial Economics (NHH, FT)	Sloan Management Review (FT)
Journal of the Association for Information Systems (NHH)	Strategic Entrepreneurship Journal (FT)
Journal of International Business Studies (NHH, FT)	Strategic Management Journal (NHH, FT)

Appendix 2 ABS Publications: Further details

ABS publications at NHH – Further details

Figure 9 shows the breakdown of ABS publications per year for NHH.

Figure 9 Number of ABS publications in the DBH database for NHH

Nearly all data presented in this report is derived from registrations in the Cristin (DBH) database. The exception is the section on international benchmarking, where we rely on the Scopus database.

Inconsistencies in the registration of authors' affiliations or in the convention of the year to which the publication is attributed can lead to differences between these databases, as illustrated in Table 25

Table 25 Number of ABS publications in Scopus (DBH database) for NHH

	2020	2021	2022	2023	2024
ABS level 4*	8 (20)	5 (13)	5 (13)	12 (9)	11 (18)
ABS level 4	6 (15)	16 (24)	13 (17)	16 (23)	27 (27)
ABS level 3	25 (48)	50 (61)	42 (50)	49 (50)	59 (60)
ABS level 2	29 (36)	34 (38)	27 (34)	26 (26)	25 (17)
ABS level 1	11 (13)	8 (13)	16 (18)	21 (24)	17 (12)

Table 26 – Table 30 below show the total and per FTE number for each department, for all ABS levels.

Table 26: ABS Level 4* publications per department: Number and average per FTE (DBH database)

	2020		2021		2022		2023		2024		Average	
	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE
FIN	1.0	0.05	4.0	0,22	4.0	0.21	2.0	0.09	4.0	0.17	3.0	0.15
FOR	3.0	0.07	0.0	0.0	2.0	0.05	0.0	0.0	1.5	0.03	1.3	0.03
RRR	3.0	0.11	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0	0.03	0.8	0.03
SAM	9.0	0.18	4.0	0.08	4.0	0.08	3.0	0.06	8.5	0,15	5.7	0.11
SOL	4.0	0.11	4.0	0,11	3.0	0.08	3.0	0.08	3.0	0,08	3.4	0.09

NHH Research Report 2024

Table 27: ABS Level 4 publications per department: Number and average per FTE (DBH database)

	2020		2021		2022		2023		2024		Average	
	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE
FIN	3.0	0.15	0.0	0.00	1.0	0.05	2.0	0.09	3.0	0.13	1.8	0.08
FOR	4.0	0.10	6.0	0.15	1.0	0.02	2.0	0.04	4.0	0.09	3.4	0.08
RRR	0.0	0.00	1.0	0.03	5.0	0.16	1.0	0.03	2.0	0.06	1.8	0.06
SAM	6.0	0.12	6.0	0.13	8.0	0.16	10.0	0.18	9.0	0.16	7.8	0.15
SOL	2.0	0.06	7.0	0.19	2.0	0.05	8.0	0.21	9.0	0.23	5.6	0.15

Table 28: ABS Level 3 publications per department: Number and average per FTE (DBH database)

	2020		2021		2022		2023		2024		Average	
	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE
FIN	5.0	0.24	6.0	0.33	3.0	0.15	4.0	0.18	4.0	0.17	4.4	0.22
FOR	12.0	0.29	19.0	0.48	9.0	0.20	11.0	0.25	16.0	0.36	13.4	0.32
RRR	6.5	0.23	5.5	0.19	8.0	0.25	2.0	0.06	9.0	0.28	6.2	0.20
SAM	13.0	0.27	22.0	0.47	16.0	0.33	20.0	0.37	21.0	0.37	18.4	0.36
SOL	11.5	0.33	8.5	0.23	14.0	0.38	13.0	0.34	10.0	0.26	11.4	0.31

Table 29: ABS Level 2 publications per department: Number and average per FTE (DBH database)

	2020		2021		2022		2023		2024		Average	
	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE
FIN	2.0	0.10	1.0	0.05	3.0	0.15	1.0	0.04	0.0	0.00	1.4	0.07
FOR	7.0	0.17	11.5	0.29	9.0	0.20	9.0	0.20	6.5	0.14	8.6	0.20
RRR	10.5	0.37	9.0	0.31	6.0	0.19	5.0	0.16	4.0	0.12	6.9	0.23
SAM	6.0	0.12	9.5	0.20	5.0	0.10	1.0	0.02	3.5	0.06	5.0	0.10
SOL	10.5	0.30	7.0	0.19	12.0	0.32	10.0	0.26	3.0	0.08	8.5	0.23

Table 30: ABS Level 1 publications per department: Number and average per FTE (DBH database)

	2020		2021		2022		2023		2024		Average	
	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE
FIN	2.0	0.10	0.0	0.00	0.0	0.00	1.0	0.04	1.0	0.04	0.8	0.04
FOR	4.0	0.10	5.0	0.13	7.0	0.16	13.0	0.29	1.0	0.02	6.0	0.14
RRR	0.0	0.00	2.0	0.07	3.0	0.10	5.0	0.16	1.0	0.03	2.2	0.07
SAM	3.0	0.06	4.0	0.08	5.0	0.10	0.0	0.00	5.0	0.09	3.4	0.07
SOL	4.0	0.11	1.0	0.03	3.0	0.08	5.0	0.13	4.0	0.10	3.4	0.09

NHH Research Report 2024

ABS publications National Comparisons - Further details

While Table 7 and Table 8 above showed details of the absolute and per FTE numbers ABS 4* and ABS 4 publications for Norwegian business schools, Table 31 – Table 33 shows the corresponding details for ABS 3, 2 and 1.

Table 31 ABS 3 publications, number and per FTE for Norwegian business schools, 2020–2024 (DBH database)

Business School:	2020		2021		2022		2023		2024		Average	
	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE
NHH	47	0.25	51	0.28	47	0.19	49	0.24	60	0.29	50.8	0.25
BI	45	0.15	57	0.17	45	0.17	64	0.18	60	0.17	54.2	0.17
NMBU	9	0.26	13	0.32	9	0.40	8	0.16	16	0.33	11.0	0.30
Nord University	3	0.02	18	0.13	3	0.12	10	0.07	15	0.11	9.8	0.09
NTNU	39	0.98	46	1.04	39	1.12	54	1.21	21	0.50	39.8	0.97
UiA	14	0.22	57	0.82	14	0.72	45	0.62	37	0.55	33.4	0.59
UiS	8	0.19	9	0.17	8	0.11	12	0.18	25	0.44	12.4	0.22
UiT	0	0.00	2	0.03	0	0.00	0	0.00	6	0.07	1.6	0.02

Table 32 ABS 2 publications, number and per FTE for Norwegian business schools, 2020–2024 (DBH database)

Business School:	2020		2021		2022		2023		2024		Average	
	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE
NHH	28	0.15	22	0.12	22	0.11	20	0.10	17	0.08	21.8	0.11
BI	29	0.10	24	0.07	23	0.07	27	0.08	30	0.08	26.6	0.08
NMBU	7	0.20	7	0.17	5	0.12	9	0.19	16	0.33	8.8	0.20
Nord University	16	0.12	16	0.12	20	0.15	15	0.11	16	0.11	16.6	0.12
NTNU	22	0.55	29	0.66	32	0.72	35	0.78	14	0.33	26.4	0.61
UiA	20	0.32	44	0.63	31	0.45	22	0.30	30	0.45	29.4	0.43
UiS	6	0.14	8	0.15	9	0.14	7	0.10	12	0.21	8.4	0.15
UiT	2	0.03	0	0.00	2	0.03	3	0.04	9	0.10	3.2	0.04

Table 33 ABS 1 publications, number and per FTE for Norwegian business schools, 2020–2024 (DBH database)

Business School:	2020		2021		2022		2023		2024		Average	
	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE	No.	Per FTE
NHH	16	0.09	8	0.04	16	0.08	19	0.09	12	0.06	14.2	0.07
BI	14	0.05	27	0.08	20	0.06	13	0.04	25	0.07	19.8	0.06
NMBU	9	0.26	3	0.07	3	0.07	2	0.04	8	0.17	5.0	0.12
Nord University	15	0.11	11	0.08	7	0.05	7	0.05	10	0.07	10.0	0.07
NTNU	31	0.78	33	0.75	40	0.89	26	0.58	10	0.24	28.0	0.65
UiA	12	0.19	15	0.22	18	0.26	14	0.19	12	0.18	14.2	0.21
UiS	4	0.09	1	0.02	3	0.05	3	0.04	6	0.10	3.4	0.06
UiT	0	0.00	0	0.00	2	0.03	1	0.01	7	0.08	2.0	0.02

Appendix 3 Level 2 Publication Points: Further Details

Level 2 at NHH – Further details

While Table 12 presented Level 2 publication points per FTE, per department, this appendix provides further details at the department level. Table 34 shows the aggregate Level 2 publication points for each department.

Table 34 Level 2 publication points per year for each department (DBH database)

	2020	2021	2022	2023	2024	Average
FIN	12.61	15.72	10.96	19.31	12.27	14.17
FOR	39.12	33.50	26.99	24.31	48.29	34.44
FSK	9.12	4.71	2.71	2.28	6.75	5.11
RRR	28.81	6.51	13.37	6.06	14.25	13.80
SAM	71.37	79.51	65.78	62.08	86.58	73.06
SOL	23.63	28.54	21.27	22.41	38.97	26.96

Figure 10 illustrates the share of Level 2 publication points for each department, while the numbers are presented in Table 35.

Figure 10 Share of Level 2 publication points for each department (DBH database)

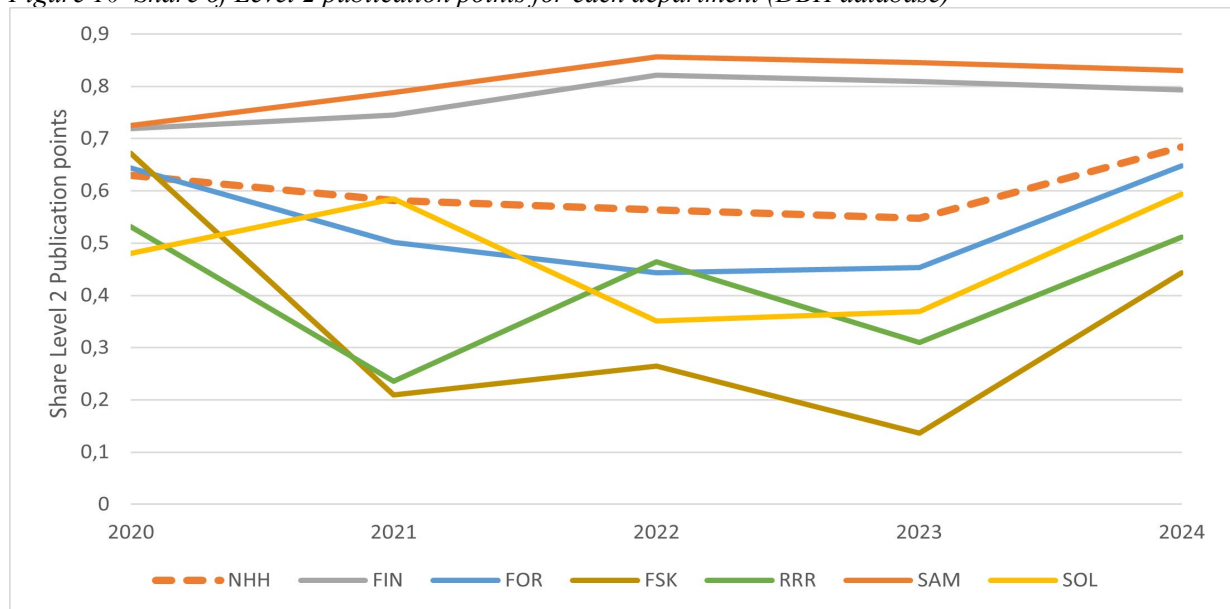

Table 35 Share of Level 2 publication points for each department (DBH database)

	2020	2021	2022	2023	2024	Average
NHH	0.63	0.58	0.56	0.55	0.68	0.60
FIN	0.72	0.75	0.82	0.81	0.79	0.78
FOR	0.64	0.50	0.44	0.45	0.65	0.54
FSK	0.67	0.21	0.26	0.14	0.44	0.35
RRR	0.53	0.24	0.46	0.31	0.51	0.41
SAM	0.72	0.79	0.86	0.85	0.83	0.81
SOL	0.48	0.58	0.35	0.37	0.59	0.48

Appendix 4 Publication Points – Further Details

Total Publications and Publication Points – Further details

Table 36 shows the total number of publication points per year for each department, while Table 37 presents the annual number of publications (Level 1 and 2) for each department.

Table 36 Total publication points per year for each department (DBH database)

	2020	2021	2022	2023	2024	Average
FIN	17.53	21.09	13.34	23.86	15.46	18.26
FOR	60.74	66.83	60.94	53.63	74.53	63.33
FSK	13.58	22.48	10.25	16.69	15.22	15.64
RRR	54.17	27.64	28.79	19.59	27.86	31.61
SAM	98.50	100.83	76.81	73.43	104.25	90.76
SOL	49.17	48.86	60.53	60.77	65.68	57.00

Table 37 Number of publications per year for each department (DBH database)

	2020	2021	2022	2023	2024	Average
FIN	14	17	9	15	12	13.40
FOR	50	58	60	52	60	56.00
FSK	9	18	12	14	9	12.40
RRR	47	33	30	24	28	32.40
SAM	68	64	48	45	64	57.80
SOL	49	44	59	54	57	52.60

Sak 45/25

Saken er unntatt offentlighet.

Tittel: Utvikling av mastertilbudet ved NHH

Tilgangskode: Unntatt offentlighet

Paragraf: Offentlighetsloven § 13, jf. fvl § 13.1 pkt. 2

PROGAMEVALUERING OG HANDLINGSPLAN MRR

Saksbehandler Kjetil Larssen
Arkivreferanse 25/03606-1

Utvalg
Styret ved Norges Handelshøyskole

Møtedato
17.06.2025

Utvalgsnr
46/25

Forslag til vedtak:

Styret tar progamevalueringen av MRR og tilhørende handlingsplan til orientering.

Bakgrunn:

I henhold til NHHs kvalitetssystem for utdanning utarbeides det periodisk progamevaluering for alle studieprogram minimum hvert femte år. Kravet har sitt opphav i nasjonale krav til periodisk kontroll av studieprogram gjennom studiekvalitetsforskriften § 2-1 (2). Tidligere har styret mottatt progamevalueringer og handlingsplaner til behandling i to etterfølgende møter, men i tråd med tidligere uttalte ønsker fra styret presenteres dokumentene samlet for behandling.

Progamevalueringen

Progamevalueringen (vedlegg 1) er utformet av programleder for MRR, førsteamanuensis Kjell Ove Røsok (RRR) med innspill fra fagmiljøet og studenter i tillegg til eksterne representanter fra både internasjonalt akademia og næringsliv. Rapporten dekker vesentlige forhold av betydning for utdanningskvaliteten i MRR, og ble overlevert prorektor for utdanning i februar.

Studieprogrammene på NHH er under kontinuerlig evaluering og forbedring, men den periodiske progamevalueringen gir en mulighet til å gå dypere inn i problemstillinger som ikke like enkelt diskuteres fra dag til dag.

Hovedtemaene for denne progamevalueringen har vært hvordan NHH skal forholde seg til en åpning i Finanstilsynets praksis for at også MØA-studenter med riktig fagbakgrunn, med svært få tilpasninger, kan oppnå godkjenning som statsautorisert revisor. Videre diskuteres sentrale utviklingstrekk innen bærekraft og bærekraftsrapportering, blant annet som følge av endrede europeiske krav. MRR-studentene er de av NHHs studenter som i minst grad drar på utveksling, og progamevalueringen avdekker mulige årsaker til dette.

Handlingsplan

I tråd med rutinen for progamevalueringer ved NHH er det utformet et utkast til

handlingsplan for MRR (vedlegg 2), som har vært på høring i organisasjonen. Denne diskuterer videre de problemstillingene som er reist i progamevalueringen og foreslår konkrete tiltak for å utvikle programmet videre.

Handlingsplanen foreslår følgende tiltak, her gruppert i tre hovedkategorier:

Programmets innhold og struktur

- Innføre plikt til å ta emne om bærekraft
- Innføre mulighet for utvekslingsstudenter til å oppfylleplikten i forrige punkt ved å ta bærekraftsemne på utveksling eller som tilleggsemne
- Justere læringsutbyttene for å ta hensyn til endringen innen bærekraft samt at innovasjon er fjernet som eksplisitt læringsutbytte
- Ivareta mulighet til å ta alle (semi-)obligatoriske emner innenfor 60 studiepoeng
- Studieopplegget for MRR Oslo justeres slik at de samlingsbaserte forelesningene om våren avholdes i perioden fra midten av mars til tidlig mai

Tilrettelegging for ulike studentgrupper

- Toårige studenter kan oppfylle kravene til innhold i MRR-grad gjennom MØA og enkeltemne
- Innføre mulighet til å ta enkeltemne utenfor graden dersom studenten har tatt emne på utveksling med karakter som kan være i konflikt med C-kravet
- Utvide listen over mulige erstatningsemner for ettårige studenter som allerede har obligatoriske MRR-emne som del av sin MØA-grad

Opptak og kvalifikasjonskrav

- Justere opptakskravene til ettårig MRR for søkere med mastergrad i rettsvitenskap og søkere med utenlandsk mastergrad slik at det blir tydeligere at kravene i revisjonsdirektivet oppfylles
- Utvide dagens ordning med tilleggspoeng for praksis til å gjelde alle søkere til ettårig MRR

Administrasjonens vurdering er at handlingsplanen svarer på de utfordringer som avdekkes i progamevalueringen, og vil gi et godt utgangspunkt for videreutvikling av MRR som et profesjonsnært program.

Handlingsplanen for MRR vil, etter eventuelle justeringer som følge av diskusjon i styret, godkjennes av prorektor for utdanning og vil, sammen med kommende ny strategi for høyskolen, utgjøre en sentral føring for utviklingen av MRR fremover.

Vedlegg:

1. Progamevaluering MRR 2025
2. Utkast til handlingsplan MRR

Sak 46/25 Vedlegg 1

Progamevaluering

MRR – MASTER I REGNSKAP OG REVISJON

NHH

Rapport avgitt av
Kjell Ove Røsok,
programleder MRR

3. februar 2025

INNHold

FIGURER, TABELLER OG FORKORTELSER	3
Figurer3	
Tabeller.....	3
Forkortelser.....	4
1. INNLEDNING	5
1.1 Involvering	5
1.1.1 Representanter fra næringslivet.....	5
1.1.2 Studenter	6
1.1.3 Eksterne sakkyndige.....	6
1.2 Handlingsplan etter forrige progamevaluering	7
1.3 Høring.....	8
2. PROGAMEVALUERINGENS FOKUS	8
3. FORMÅL MRR	10
3.1 Målgruppe	10
3.2 Utdanningskrav for revisortittelen	11
3.3 Dagens innhold	11
3.4 Accounting og revisortittel	12
3.5 Siviløkonomtittel	15
3.6 Kan Accounting erstatte MRR?	15
3.7 Navn	16
3.8 Oppsummering revisortittel	16
4. NHHS MÅL FOR UTDANNING	17
5. BÆREKRAFT	18
5.1 Argumenter for frivillig bærekraftsemne	18
5.2 Argumenter for obligatoriske bærekraftsemne	18
5.3 Drøftelse av frivillig versus obligatorisk	19
5.4 Innhold bærekraftsrapportering	20
5.5 Oppsummering bærekraft	21
6. DIGITALISERING OG TEKNOLOGI	21
6.1 Oppsummering digitalisering og teknologi	22
7. INTERNASJONALE MULIGHETER	22
7.1 Utveksling – dagens utfordringer.....	23
7.1.1 Utveksling og C-kravet.....	24
7.1.2 Diskriminert på karakter	25
7.2 Utveksling – kommende utfordringer.....	26

figurer, tabeller og forkortelser

7.2.1	Stille krav til emner som tas på utveksling	26
7.2.2	Åpne for tilleggsemne	27
7.3	Oppsummering utveksling med mulige tiltak	27
8.	OPPTAK	27
8.1	Poenggrense og praksispoeng	28
8.2	Opptakskrav etter loven og EU-direktiv	30
8.3	BØA-planen som opptaksgrunnlag	31
8.4	Toårig MRR	33
8.5	Ettårig MRR	34
8.5.1	MØA eller tilsvarende norsk mastergrad	34
8.5.2	Utenlandsk mastergrad innen det økonomisk-administrative fagområdet	34
8.5.3	Master i rettsvitenskap	35
8.5.4	Oppsummering ettårig	36
8.6	Krav til masteroppgave ved opptak til ettårig MRR	37
8.7	Opptak – oppsummering	38
9.	MRR OSLO	38
9.1	6 stp emner	40
9.2	Frivillig oppmøte	40
9.3	Samlingsfri periode januar – mars	41
9.4	Ettårig over to år	42
9.5	Enkeltemne	44
9.6	Oppsummering MRR Oslo	44
10.	AOL	44
10.1	Relevans	45
10.2	Kommunikasjon	46
10.3	Bærekraft	47
10.4	Oppsummering AoL	48
11.	PROGRAMDESIGN	48
11.1	Obligatoriske versus valgfrie emner – toårig MRR	48
11.2	Bærekraft i emneporteføljen – toårig MRR	50
11.2.1	Redusere emnestørrelse	50
11.3	Emneportefølje - ettårig MRR	51
11.4	Erstatningsemner – ettårig MRR	51
11.5	Tilsvarende masterprogram i Engage.EU	53
11.6	Oppsummering programdesign	54
12.	KANDIDATKVALITET	54
12.1	C-krav	54

figurer, tabeller og forkortelser

12.2	Karaktersnitt	55
13.	ANDRE TEMA	56
13.1	Enkeltemner	56
13.2	Frafall	57
14.	LÆRINGSUTBYTTE	57
15.	OPPSUMMERING	59
15.1	Accounting som utdanning for revisortittelen	59
15.2	Bærekraft.....	59
15.3	Digitalisering og teknologi	60
15.4	Utveksling	60
15.5	Opptak	61
15.6	MRR Oslo	61
15.7	Obligatoriske MRR-emner	61
15.8	Erstatningsemner	62
15.9	Enkeltemner	62
15.10	Læringsutbytte.....	62
16.	VEDLEGG	63
16.1	Revisjonsdirektivet	63
16.2	Opptak – antall studenter	64
16.3	Opptak – poengsummer for ettårig Bergen	64
16.4	Assurance of Learning (AoL).....	64
16.5	Karakterstatistikk	65
16.6	C-kravet	66
16.7	Frafall	67
16.8	Spørreundersøkelse i revisjonsselskapene.....	68
16.9	Studentenes spørreundersøkelse	68

FIGURER, TABELLER OG FORKORTELSER

Figurer

Figur 1: Oppsummering i Studiebarometeret 2023	9
Figur 2 Bærekraftsrapportering som valgfritt eller obligatorisk emne	20
Figur 3 Viktige faktorer for valg av skole.	39
Figur 4 Tidsmessig plassering av obligatorisk oppmøte	41
Figur 5 Fullføring på normert tid	43
Figur 6 Ettårig MRR over ett eller to år	43
Figur 7 Andel “unsatisfactory” for relevans	46
Figur 8 Andel «unsatisfactory» for kommunikasjon	47
Figur 9 Andel “unsatisfactory” bærekraft	48
Figur 10 Omfang av obligatoriske emner	50
Figur 11 Gjennomsnittlig karakter	56

Tabeller

Tabell 1: Overordnet tilfredshet med MRR	8
Tabell 2 Faginnhold i dagens MRR	12
Tabell 3 Antall nye studenter som har valgt ACC som hovedprofil og støtteprofil	12
Tabell 4 Antall interne kandidater på toårig MRR	12
Tabell 5 Dagens emnekrav i ACC og MRR.	14
Tabell 6 Modeller for å oppfylle MRR-krav med MØA-grad	15
Tabell 7 Antall MRR-studenter på utveksling	23
Tabell 8 Antall studenter møtt på MRR ved NHH	28
Tabell 9 Antall eksterne søkere	28
Tabell 10 Poenggrense	28
Tabell 11 Poengsummer for ettårig Bergen	30
Tabell 12 BØA-planens krav til økonomisk-administrative fag	32
Tabell 13 Sammenligning av fagkrav i BØA-planen med opptakskrav	32
Tabell 14 Antall søkere, antall som takket «ja» til studieplass og antall møtt ved MRR Oslo	39
Tabell 15 Faginnhold i dagens MRR	49
Tabell 16 Obligatoriske emner på ettårig MRR	51
Tabell 17 Erstatningsemner	52
Tabell 18 De fem mest populære erstatningsemnene	53
Tabell 19 Andel studenter som oppnår C-kravet	55
Tabell 20 Læringsutbytte MRR	58
Tabell 21 Antall søkere, ja-svar og møtt	64
Tabell 22 Poengsummer for studenter tatt opp på ettårig Bergen	64
Tabell 23 Resultater fra AoL-testing	65
Tabell 24 Karakterer på MRR-emner	65
Tabell 25 C-kravet	67
Tabell 26 Fullføringsgrad og frafall	67
Tabell 27 Analyse av frafall	68
Tabell 28 Resultater fra spørreundersøkelse blant studenter	69
Tabell 29 Antall studenter som ønsker senere samlinger	72

Forkortelser

Forklaring på forkortelser som brukes i denne rapporten:

AACSB	Association to Advance Collegiate Schools of Business Akkreditering for “business schools”
ACC	Accounting Brukes om Accounting (Regnskap) som spesialisering i MØA, samt at det også er emnekode for emner tilbudt av Accounting
AoL	Assurance of Learning Del av AACSB-akkreditering. Prosess for å sikre kontinuerlig forbedring av utdanning
BEDS	Bachelor in Business, Economics and Data Science Nytt bachelorprogram ved NHH fra 2024
BØA	Bachelor i Økonomi og Administrasjon
CEMS	En allianse mellom 34 ledende akademiske institusjoner på fem kontinent, 70 multinasjonale selskap og åtte frivillige organisasjoner
ESG	Environmental, Social and Governance
GRS	God regnskapsskikk Betegnelse på regnskapsregler som følger av den norske regnskapsloven og som brukes av norske selskaper som ikke anvender IFRS (se nedenfor)
IFRS	International Financial Reporting Standards Internasjonale regnskapsstandarder som børsnoterte selskaper i Norge er pålagt å bruke, og som er tillatt brukt av andre selskaper i Norge
IRRR	Institutt for Regnskap, Revisjon og Rettsvitenskap ved NHH
MRR	Master i Regnskap og Revisjon
MØA	Master i Økonomi og Administrasjon
stp	Studiepoeng
UHR	Universitets- og Høgskolerådet (se uhr.no)
UHR-ØA	UHRs fagstrategiske enhet for økonomiske og administrative fag.

1. INNLEDNING

Dette er en periodisk progamevaluering av NHHs Master i Regnskap og Revisjon (MRR). Evalueringen er gjennomført som ledd i NHHs systematiske kvalitetsarbeid, og følger NHHs *Rutine for periodisk progamevaluering av gradsgivende studieprogram på bachelor- og masternivå (fulltidsstudiene)*.¹ Ifølge denne rutinen er det programleders ansvar å planlegge og gjennomføre evalueringen samt å utarbeide en handlingsplan og sørge for at tiltakene i handlingsplanen blir gjennomført.

1.1 Involvering

Rutinen sier også at «representanter fra næringslivet, studenter og eksterne sakkyndige som er relevante for studietilbudet, skal bidra i evalueringen. Programleder avgjør på hvilken måte disse gruppene involveres». Programleder har valgt følgende involvering:

1.1.1 Representanter fra næringslivet

Programleder har gjennom progamevalueringen konsultert både referansegruppen for MRR/ACC og det Rådgivende Organet for MRR. Begge disse rådene har representanter for næringslivet:

Referansegruppe for MRR/ACC²

Gruppen har åtte medlemmer hvorav tre er representanter for næringslivet:

- Én er Head of Financial Control i Visma AS
- Én er Chief Financial Officer i Corvus Energy
- Én er partner i KPMG

Rådgivende organ MRR

Organet har seks eksterne medlemmer som alle representerer næringslivet:

- Én representant for hvert av de fem største revisjonsselskapene i Norge, totalt fem medlemmer.
- Én representant fra Revisorforeningen

Ingen av de eksterne medlemmene sitter i begge organene. Følgelig er totalt ni representanter for næringslivet involvert i progamevalueringen gjennom disse to organene. De fleste representerer revisjonsbransjen, men referansegruppen har to medlemmer som representerer andre økonomifunksjoner i næringslivet.

I tillegg til samtaler i disse organene, har vi gjennomført en spørreundersøkelse blant ansatte i de fem største revisjonsselskapene. Vi fikk svar fra 311 respondenter som alle hadde gjennomført MRR ved NHH eller andre skoler. Vi har utarbeidet egen rapport med resultatene fra spørreundersøkelsen. Vi referer til den som *spørreundersøkelse i revisjonsselskaper*.

¹ Se <https://www.nhh.no/om-nhh/organisasjon/nhhs-kvalitetssystem/kurs-og-programmevaluering/>

² Programleder ved NHH har hver sin referansegruppe. I MØA har også profilkoordinatorene hver sin referansegruppe. Siden det er stor overlapp mellom MRR og MØAs Accounting-profil (ACC), er det etablert en felles referansegruppe for MRR og ACC som vi i denne rapporten referer til som *referansegruppe for MRR/ACC*.

1.1.2 Studenter

Studentene har deltatt direkte i evalueringen gjennom sin deltagelse i referansegruppen. Normalt har referansegruppen 2-3 medlemmer fra studentene. Høsten 2024 har vi vært så heldig å ha fem studentmedlemmer:

- Masteransvarlig i studentutvalget
- 2 MRR-studenter som begynte høsten 2023
- 1 MRR-student som begynte høsten 2024
- 1 ACC-student som begynte høsten 2024

Disse studentrepresentantene har deltatt aktivt i diskusjonene i referansegruppen og de har gjennomført en spørreundersøkelse blant MRR studentene med over 120 svar, hvorav 57 % gikk toårig og 43 % ettårig. Resultatene fra spørreundersøkelsene er tatt inn som vedlegg i denne progamevalueringen. Vi referer til den som *studentenes spørreundersøkelse*.

1.1.3 Eksterne sakkyndige

Denne progamevalueringen legger vekt på å involvere eksterne sakkyndige som har akademiske roller og som er involvert i MRR-programmer eller lignende programmer. Involveringer skal dekke både norske og utenlandske perspektiver på utdanningen.

Norske perspektiver

NHHs MRR program er et anerkjent program som i Norge anses å være av høy kvalitet, noe som også er understøttet blant annet av AACSB-akkrediteringen og Studiebarometeret. Programleder diskuterer løpende ulike problemstillinger med andre programledere for MRR-programmer og andre som er sentrale i norske utdanninger innen regnskap og revisjon. Av formelle organer som er relevante i den sammenheng, kan nevnes følgende:

- Programleder er leder for UHR-ØAs nasjonale fagorgan for regnskaps- og revisjonsfag
- Programleder deltar i årlige møter i MRR-forum som er et møte hvor alle programledere for MRR-programmene i Norge deltar

I begge disse organene diskuteres felles problemstillinger for MRR-programmene, og programleder har flere ganger løftet problemstillinger som han har ønsket å diskutere med andre programledere for MRR.

Slik involvering av eksterne sakkyndige innebærer involvering i konkrete problemstillinger heller enn involvering i en helhetlig vurdering av et program. Programleder anser dette likevel som en hensiktsmessig involvering og nedsetter ikke en egen komite med eksterne sakkyndige i Norge. Programleder legger heller vekt på å få å få innspill fra utenlandske kollegaer som kan gi nye perspektiver på MRR-programmet

Utenlandske perspektiver

Gjennom Engage.EU er NHH medlem av en allianse av ledende europeiske universitet. Noen av disse universitetene har masterutdanning innen regnskaps- og revisjonsfagene. Som del av progamevalueringen har programleder hatt møter med følgende personer som sitter sentralt i disse programmene:

- Professor Zoltán Novotny-Farkas, head of International Accounting Group at Department of Finance, Accounting & Statistics, WU Vienna University of Economics and Business

Innledning

- Professor Dirk Simons, chair of Business Administration and Accounting, University of Mannheim Business School

Vi refererer til disse samtalene som *samtaler med Engage-kollegaer*.

1.2 Handlingsplan etter forrige progamevaluering

Ifølge rutinen for progamevaluering, skal evalueringen «si noe om hvordan tiltakene i handlingsplanen fra forrige progamevaluering er fulgt opp». Vi har gått gjennom forrige handlingsplan.

Forrige progamevaluering ble gjort mens det forelå et forslag til ny revisorlov, og evalueringen tok utgangspunkt i det som var forventet som endelig lov. Endelig lov avvek fra forventning på et sentralt punkt slik at enkelte tiltak i handlingsplanen ikke lenger var relevante. Dette gjaldt forslaget om at andre grader enn MRR-grad kunne kvalifisere for revisortittelen, men hvor endelig lov fortsatt krever MRR-grad.

Handlingsplanen foreslo også tiltak for at studenter kunne få både siviløkonomtittel og kvalifisere til revisortittel. Videre utredninger viste at de foreslåtte tiltakene var vanskelige å gjennomføre, men i årets progamevaluering drøfter vi nye tiltak.

Det ble også foreslått økt markedsføring for å øke programmets attraktivitet. Vi har iverksatt flere tiltak for å øke attraktiviteten blant våre bachelorstudenter, og vi støtter Revisorforeningens arbeid med å øke revisorbransjens omdømme.

Programmets læringsutbytter ble oppdatert etter handlingsplanen, og er i ettertid ytterligere videreutviklet.

Når det gjelder programdesign har vi gjennomført den foreslått samordningen med MØA med utveksling og masteroppgave i de to siste semestrene (dette var tidligere andre og tredje semester på MRR), vi har åpnet MRR-emner for MØA-studenter, vi har jobbet med å bedre den røde tråden i og mellom emnene. Det ble også foreslått å innføre et introduksjonsemne i revisjon rettet mot studenter uten praktisk erfaring, og vi har i dag dette som et frivillig tilbud hvor et revisjonsselskap viser hvordan revisjon brukes i praksis.

Forrige progamevaluering påpekte at stor bruk av eksterne forelesere, veiledere og sensorer skapte en del utfordringer, særlig når det gjaldt samsvar med regelverk på sensurfrister og intern veiledning. I samsvar med forslag i handlingsplanen har IRRR ansatte flere vitenskapelige ansatte som kan bidra i veiledning og sensur, og utfordringene er i stor grad løst.

I samsvar med handlingsplanen har vi gått vekk fra krav til forkunnskaper og heller lagt inn anbefalinger til forkunnskap, og vi har beholdt krav til en viss oppmøteplikt. Mange studenter ønsker mindre oppmøteplikt, og enkelte velger vekk MRR på NHH som følge av vårt krav om oppmøte. Dette temaet drøftes også i årets progamevaluering. Ett tiltak i handlingsplanen som vi har jobbet noe med, men hvor vi fortsatt har noe å gå på, er tilbakemeldinger. Tilbakemeldinger til studentene bidrar til en god læreprosess, men ifølge Studiebarometeret er dette det hovedområdet studentene er minst fornøyd med (se Figur 1). Dette diskuteres hvert år i forbindelse med Studiebarometeret og vies ikke mye plass i denne progamevalueringen. Når det gjelder vurderingsformer bruker de obligatoriske emnene på MRR bare én type vurderingsform: individuell digital skoleeksamen sent i semesteret. Siden karakterene skal kvalifisere for en individuell revisortittel, fungerer ordningen fint, og det er lite innvendinger til vurderingsordningen, og vi har ikke gått videre med handlingsplanens forslag om å vurdere flere vurderingspunkter gjennom semesteret.

Etter dette kan vi konkludere med at handlingsplanen fra forrige progamevaluering i stor grad er gjennomført, noen tiltak har falt bort som aktuelle tiltak, noen få tiltak har fortsatt forbedringspotensial men vi har vurdert at det ikke påvirker programmets kvalitet vesentlig, og noen tiltak blir drøftet også i årets progamevaluering.

1.3 Høring

Progamevalueringen skal legges frem for styret som orienteringssak, og handlingsplanen skal godkjennes av prorektor for utdanning. Før det skal handlingsplanen sendes på høring til instituttene, administrasjonen, råd og utvalg. Det er opp til programleder å avgjøre om progamevalueringen skal sendes på høring. I tillegg til den involvering som er beskrevet foran, har programleder valgt følgende høringsprosess for progamevalueringen:

- Uformelle diskusjoner med instituttledelse for IRRR
- I møte med seksjonsledere 19. desember 2024 redegjorde programleder muntlig for den foreløpige oppsummeringen i rapporten og deltagerne ga foreløpige tilbakemeldinger.
- Endelig utkast til rapport sendes på høring til Studieadministrativ avdeling, programledere ved de andre fulltidsprogrammene samt IRRR.

Programleder har altså valgt ikke å sende rapporten på høring til andre institutter enn IRRR. IRRR er en sentral leverandør av emner i MRR. Andre institutter har en beskjeden rolle i MRR, og programleder antar det er tilstrekkelig at disse blir involvert i høringen på handlingsplanen.

2. PROGAMEVALUERINGENS FOKUS

Hovedformålet med MRR er å tilby en utdanning som oppfyller utdanningskravet for tittelen *statsautorisert revisor*. Selv om utdanningen er svært nyttig i en rekke jobber utover revisjon, er det revisjonsbransjens behov som er styrende for utformingen av programmet. Vi har løpende kontakt med representanter for revisjonsbransjen, og de er generelt fornøyde med MRR ved NHH. Også studentene er fornøyde. Dette ser vi blant annet Studiebarometeret. Tabell 1 viser utviklingen i overordnet tilfredshet med MRR de siste årene.

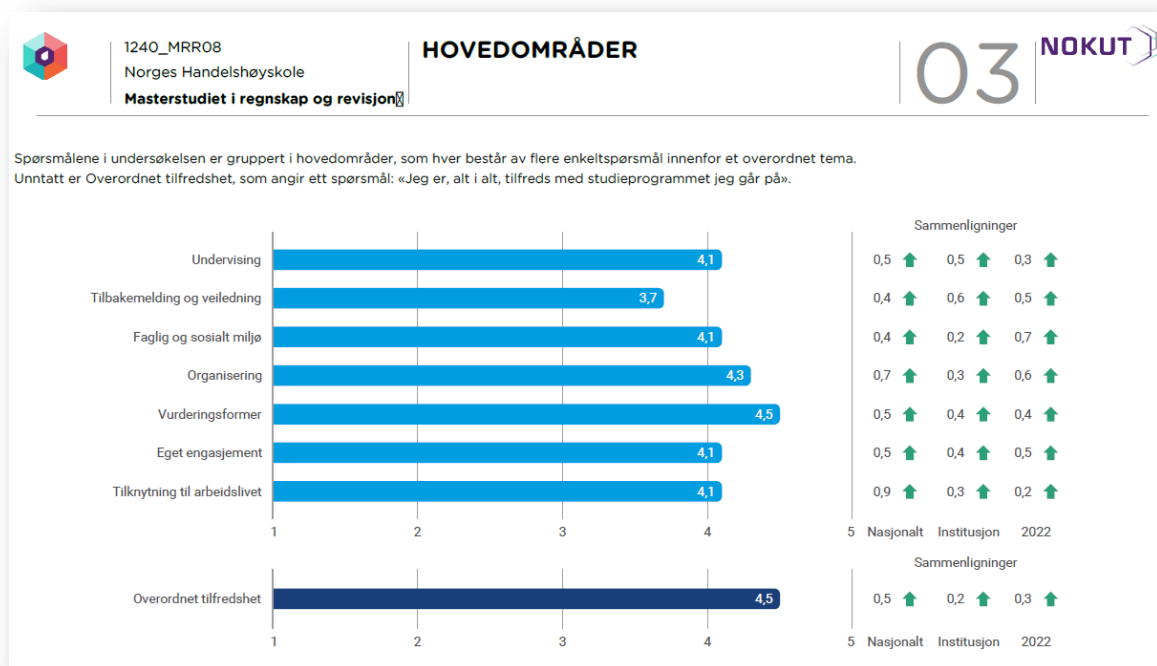
Tabell 1: Overordnet tilfredshet med MRR

MRR (kilde. Studiebarometeret)	2024	2023	2022	2021	2020
Overordnet tilfredshet	4,6	4,5	4,2	4,4	4,1

Figur 1 viser at ifølge Studiebarometeret for 2023 var MRR ved NHH bedre enn nasjonalt snitt og NHH på alle områder samt at det var positiv utviklingen siden 2022 også på alle områder. Vi har også mottatt Studiebarometeret for 2024, men vi gjengir ikke detaljer fra dette pga sperrefrist for offentliggjøring. Vi nevner likevel at oppsummeringen for 2024 viser at den overordnede tilfredsheten går ytterligere opp (se Tabell 1), og med ett unntak er det ingen hovedområder som viser større endring fra 2023 enn +/- 0,1 og de fleste viser uendret nivå fra 2023.

progamevalueringens fokus

Figur 1: Oppsummering i Studiebarometeret 2023

Som del av progamevalueringen har vi spurt ansatte i revisjonsselskapene som har gjennomført MRR om deres inntrykk av MRR-programmet de fulgte. Vi fikk svar fra over 300 respondenter, hvorav 137 hadde tatt MRR ved NHH. Ett av spørsmålene var hva som var viktigste faktor «for ditt valg av skole for MRR». Litt over 50 respondenter svarte at de hadde valgt den skolen som de mente hadde det beste MRR-programmet, og nesten alle disse hadde da valgt NHH, se Figur 3 i kapitlet om MRR Oslo.

Basert på tilbakemeldinger fra revisjonsselskapene og studentene, foreligger det altså intet akutt behov for å gjøre endringer når det gjelder kvaliteten på programmet.

Etter forrige progamevaluering har MØA opprettet Accounting (ACC) som en spesialisering i MØA med virkning fra høst 2022. Det er stor overlapp mellom MRR og ACC, og noen av vurderingene i forbindelse med ACC medførte også en oppdatert evaluering av MRR og medførte noen endringer for MRR. Denne nylige evalueringen av MRR reduserer også omfangsbehovet for progamevalueringen som gjennomføres nå. Denne progamevalueringen vil følgelig fokusere på utvalgte områder.

Som bakteppe for å bestemme progamevalueringens fokus går vi først gjennom formålet med MRR som eget masterprogram ved NHH før vi med utgangspunkt i NHHs strategi identifiserer områder som progamevalueringen vil fokusere på. Listen over fokusområder suppleres med andre tema som programleder har identifisert som mulig forbedringsområder samt eventuelle ytterligere tema som kommer frem gjennom andres involvering i progamevalueringen.

3. FORMÅL MRR

Hovedformålet med å ha MRR som eget masterprogram ved NHH, er at revisorloven stiller som krav at kandidater må ha mastergrad i regnskap og revisjon (MRR-grad) for å oppnå tittelen *statsautorisert revisor* (som denne progamevalueringen også refererer til som revisortittelen). Programmets læringsutbytte må derfor oppfylle de utdanningskrav som stilles til statsautoriserte revisorer.

Ved evaluering av MRR kan det være hensiktsmessig å skille på ettårig og toårig studieløp. Denne progamevalueringen forutsetter at bakgrunnen for disse to løpene er kjent. Kort sagt er det toårige studieløpet et vanlig masterløp. Det ettårige studieløpet er for kandidater som allerede har en mastergrad (normalt MØA) og dermed får innpass ('fritak') for en del emner samt fritak for ny masteroppgave, og som dermed kan få en ny mastergrad (MRR-grad) ved å ta 60 nye studiepoeng (som tilsvarer ett år), jfr *Forskrift om godskrivning og fritak av høyere utdanning*.

3.1 Målgruppe

Revisjonsbransjen i Norge har ca 11 500 ansatte fordelt på ca 450 selskaper. Total omsetning er noe over 20 mrd, hvorav revisjon utgjør 13 mrd. Syv revisjonsselskaper (BDO, Crowe, Deloitte, EY, KPMG, PwC og RSM) har hver en omsetning over 100 mill og en samlet markedsandel på ca 81 %. Ca 90% av nyansatte i bransjen begynner i ett av de fem største revisjonsselskapene. (Kilde: Revisorforeningen, tall for 2023 presentert på MRR Forum 10.1.2025)

I Norge er utgangspunktet at selskaper er revisjonspliktige, men mindre selskaper kan velge ikke å ha revisjon.³ De fleste selskaper i Norge er små og kan følgelig fravelge revisor, men det er likevel mange selskaper som må eller har valgt å ha revisjon. Av Norges ca 410 000 selskaper, er det ca 140 000 som har revisjon, hvor ca 50 000 kunne fravalgt revisor om de hadde ønsket (ibid; revisorforeningen.no). Dette innebærer at det er mange små og mellomstore selskaper som revideres i Norge. Det er stor forskjell på revisjon av små selskaper og store børsnoterte selskaper, og det er vanskelig for et masterprogram å dekke all kunnskap og alle ferdigheter som er nødvendig for å kunne revidere både små og store selskaper. Eksempelvis må børsnoterte foretak følge internasjonale regnskapsregler (IFRS) mens de aller fleste små og mellomstore foretak bruker norske regnskapsregler (GRS), kravene til bærekraftsrapportering er forskjellig, skatterisiko er ulik pga type transaksjoner, nærstående parter osv og store foretak har ofte selv god kompetanse innen de relevante fagområder mens den er liten eller fraværende i små selskaper.

NHHs MRR-program fokuserer i dag på kunnskap og ferdigheter som kandidatene trenger for å revidere store og børsnoterte foretak. Det innebærer for eksempel at i finansregnskap legger vi vekt på IFRS og nevner GRS kun i begrenset grad selv om de fleste selskaper i Norge bruker GRS, i skattefaget fokuserer vi på bedriftsbeskatning av store selskaper med mindre fokus på personbeskatning av eierstyrte selskap osv. Mange av grunnprinsippene for regnskap og revisjon er imidlertid de samme for store og små selskaper, og vi antar at studenter som har lært revisjon av store komplekse foretak, fort kan tilegne seg nødvendig kunnskap for å revidere mindre komplekse selskaper.

Denne progamevalueringen legger til grunn at MRR ved NHH fortsatt skal fokusere på revisors behov ved revisjon av store og børsnoterte foretak.

³ Terskelverdiene er for tiden driftsinntekter < 7mill, balansesum < 27 mill og færre enn 10 ansatte. Terskelverdiene følger av *Forskrift om terskelverdier for beslutning om å unnlate revisjon etter aksjeloven § 7-6*.

3.2 Utdanningskrav for revisortittelen

Revisorloven stiller krav om MRR-grad for å få revisortittel:

Statsautorisert revisor skal ha oppnådd mastergrad i regnskap og revisjon eller en tilsvarende utenlandsk mastergrad. (§ 3-2)

Selve utdanningskravene er ikke spesifisert i lovverket. Finansdepartementet sier følgende:

Når det gjelder de nærmere kravene til innholdet i graden, er det etter departementets vurdering ikke behov for å stille krav i selve lovteksten til innholdet i graden når dette er begrenset til en mastergrad i regnskap og revisjon. Utdanningsinstitusjonene må uansett påse at en kandidat med en mastergrad i regnskap og revisjon har tilstrekkelig med teoretisk kompetanse innenfor de emnene som er angitt i revisjonsdirektivet artikkel 8. Mastergraden i regnskap og revisjon må også sikre tilstrekkelig teoretisk kompetanse innenfor emner som er nødvendige for å utføre revisjon i Norge, som kunnskap om norske rettsregler og skatterett. Utover dette er det ikke aktuelt å stille krav til det nærmere innholdet i mastergraden regnskap og revisjon. (Prop. 37 LS (2019-2020) side 36).

NHH har altså stor grad av frihet til å vurdere hva som skal være innholdet i graden. Som nevnt foran, vil vi da vektlegge behovene for revisjon av store og børsnoterte foretak. Finansdepartementet stiller dog to minimumskrav:

- tilstrekkelig med teoretisk kompetanse innenfor de emnene som er angitt i revisjonsdirektivet artikkel 8
- tilstrekkelig teoretisk kompetanse innenfor emner som er nødvendige for å utføre revisjon i Norge, som kunnskap om norske rettsregler og skatterett

I det følgende ser vi på hvordan MRR ved NHH innretter seg til innholdskravet.

3.3 Dagens innhold

I vedlegg har vi gjengitt kravene i revisjonsdirektivet, slik de var før kravene til bærekraftsrapportering ble tatt inn. Revisjonsdirektivet kvantifiserer ikke omfanget av fagkravene, men NOU 2017:15 foreslår en kvantifisering (se vedlegg) som etter vår oversikt samsvar godt med minimumsomfanget ved de ulike MRR-studiene i Norge. Gitt at emner ved NHH er 7,5 studiepoeng (stp), innebærer denne kvantifiseringen at tilnærmet to semester må brukes til å oppfylle kravene i revisjonsdirektivet (før krav om bærekraftsrapportering). Når NHH samtidig ønsker at ett semester skal være tilgjengelig for utveksling og ett semester må brukes til masteroppgave, vil to av semestrene (normalt de to første) i praksis måtte brukes til å oppfylle kravene i revisjonsdirektivet.

Basert på revisjonsdirektivets krav, departementets eksplisitte krav om norske rettsregler og skatterett samt NHHs egen vurdering av kompetanse som revisor trenger i Norge, har vi i dag et faginnhold som fremgår av Tabell 2.

Formål MRR

Tabell 2 Faginnhold i dagens MRR

Fagkategori	Stp	Antall emner		
		Obl	Valg	Sum
Selskapsrapportering	15	1	1	2
Revisjon	15	2	0	2
Verdsettelse	7,5	0	1	1
Rettsvitenskap	15	2	0	2
Metodeemne	7,5	0	1	1
Sum	60	5	3	8

Faginnhold i dagens MRR for å oppfylle formelle og NHHs faglige minimumskrav (inkludert en mastergrads behov for metodeemne). For å ha mulighet til utveksling, tas disse emnene normalt de to første semestrene. Fem emner er obligatoriske (ACC 401, ACC 402, ACC 440, ACC 441 og MRR 451) mens tre emner er valgfrie innen gitte fagkategorier slik at studenten har minst det antall studiepoeng i hver fagkategori som fremgår av kolonne «stp».

Dagens faginnhold i Tabell 2 er altså utviklet før de nye kravene til bærekraftsrapportering. I eget kapittel drøfter vi behovet for å ta inn bærekraftsrapportering som del av faginnholdet.

3.4 Accounting og revisortittel

MØA tilbød Accounting (ACC) som spesialisering for første gang høsten 2022. Som det fremgår av Tabell 3, er det få studenter som har valgt ACC som hovedprofil. Noen flere har valgt det som støtteprofil. Av de 22 som har valgt ACC som hovedprofil hittil, er 7 kvinner (32 %).

Tabell 3 Antall nye studenter som har valgt ACC som hovedprofil og støtteprofil

ACC som ...	H24	V24	H23	V23	H22	Sum
Hovedprofil	4		6		12	22
Støtteprofil	11	2	14		20	47

Ved etablering av ACC fryktet vi en viss grad av kannibalisering ved at færre av våre egne bachelorstudenter ville begynne på MRR og heller ta MØA med ACC-spesialisering. Som det fremgår av Tabell 4 har imidlertid antallet interne kandidater som starter på MRR økt siden oppstart av ACC. Dette kan skyldes at ACC har skapt økt fokus og forståelse for MRRs fagområder slik at ACC har hatt en positiv effekt på MRR. Det kan imidlertid også være andre årsaker til økningen, eksempelvis har revisjonsselskapene økt sitt fokus på markedsføring overfor bachelorstudenter og tilbyr internship og stipend til toårige MRR-studenter (mens tidligere var det stipend hovedsakelig til ettårig).

Tabell 4 Antall interne kandidater på toårig MRR

Toårig MRR	2024	2023	2022	2021	2020
Interne søkere som møtte	24	16	17	10	15

Planleggingen av ACC startet mens forarbeidene til den nye revisorloven foreslo at MØA med rett faginnhold kunne kvalifisere til revisortittelen. Finansdepartementet gikk imidlertid vekk fra denne løsningen og foreslo å opprettholde dagens krav om MRR-grad, noe som også ble innarbeidet i den endelige loven. Finanstilsynet som godkjenner søknader om revisortittelen, legger imidlertid vekt på at det er innholdet i utdanningen som er viktig og ikke nødvendigvis navnet på graden. Finanstilsynet sier følgende på sin hjemmeside:

Hvis du har en annen høyere utdanningsgrad fra før og har avlagt nødvendige tilleggseksamener for å oppfylle norsk mastergrad i regnskap og revisjon, kan en uttalelse fra studiestedet erstatte

Formål MRR

vitnemål for ny mastergrad. Studieinstitusjonen må bekrefte at din utdanning i innhold og omfang tilsvarende studiestedets mastergrad i regnskap og revisjon.⁴

En nærliggende tolkning av denne uttalelsen er at den er en operasjonalisering av revisorlovens åpning for *tilsvarende utenlandsk mastergrad*. I brev fra Finanstilsynet til NHH datert 13. november 2023 sier imidlertid Finanstilsynet følgende:

Lovkravet er at revisor skal ha oppnådd mastergrad i regnskap og revisjon (MRR). Formålet med utdanningskravet i revisorloven er at statsautorisert revisor skal ha tilstrekkelig teoretisk kompetanse og at det er studiestedene som skal avgi dokumentasjon på at utdanningen er gjennomført. Som nevnt i telefonsamtale med deg, mener Finanstilsynet at ordlyden "oppnådd mastergrad i regnskap og revisjon" skal forstås slik at det først og fremst er innholdet i femårig MRR som skal være oppfylt, og at det bare er studiestedene som tilbyr MRR som kan bekrefte at slik utdanning er fullført. Dette var Finanstilsynets tolkning etter tidligere revisorlov, og Finanstilsynet kan ikke se at ny revisorlov er til hinder for en videreføring. Forståelsen innebærer at kandidater som har en mastergrad fra før, kan oppfylle utdanningskravet i revisorloven uten at studiestedet utsteder nytt vitnemål eller tildeler en ny grad. Revisorloven pålegger ikke studiestedene noen plikt til å tilby ordninger for kandidater som ønsker å ta tilleggseksamener uten å bli tildelt en ny utdanningsgrad. Men hvis et studiested avgir en bekreftelse på at innholdet i studiestedets utdanningsplan for MRR er oppfylt, vil Finanstilsynet legge den til grunn i behandlingen av en søknad om godkjenning som statsautorisert revisor.

Det er Finanstilsynet som gir kandidater godkjenning som statsautorisert revisor, og Finanstilsynets praksis innebærer altså at studenter kan oppfylle utdanningskravet til revisortittelen ved å ta MØA samt nødvendige tilleggsemner dersom et studiested bekrefter at dette til sammen oppfyller studiestedets utdanningsplan for MRR (heretter: MRR-bekreftelse). Finanstilsynet pålegger ikke NHH å tilby nødvendige tilleggsemner eller å utstede MRR-bekreftelser, men det er en mulighet som vi må vurdere.

Innholdsmessig er det i dag bare én forskjell på MRR og ACC: Emnet MRR 451 *Revisjon II* tilbys kun i MRR. MRR 451 er et obligatorisk emne i MRR-graden, men det er ikke tilgjengelig for MØA-studenter. MRR og MØA er to ulike masterprogram, og for å opprettholde tilstrekkelig forskjell, foreslår vi å beholde MRR 451 som et emne som kun kan tas i MRR. For MØA-studenter må emnet følgelig være mulig å ta som et enkeltemne utenfor MØA-graden for at NHH skal kunne utstede en MRR-bekreftelse.

Dersom NHH skal tilby MRR-bekreftelse, må vi også ta stilling til om vi vil kreve at alle andre krav til MRR-graden enn MRR 451, må oppfylles i MØA-graden (modell 1), eller om vi vil åpne for at også flere emner enn MRR 451 kan tas som enkeltemne utenfor MØA-graden (modell 2). Vi drøfter disse modellene med utgangspunkt i Tabell 5 som illustrerer forskjellen på MRR og ACC som spesialisering (i tillegg kommer masteroppgave).

⁴ Se <https://www.finanstilsynet.no/konsesjon/revisor/personlig-godkjenning-som-revisor/>

Tabell 5 Dagens emnekrav i ACC og MRR.

	ACC	MRR
Obligatoriske emner	ACC 401N/E ACC 402N/E	ACC 401N/E ACC 402N/E ACC 440 ACC 441 MRR 451
Semiobligatoriske emner	BUS 444N/E, ECN 402 eller STR 402A	BUS 444N/E, ECN 402 eller STR 402A Ytterligere ett regnskapsemne Ett verdsettelsesemne
Valgfrie emner	Tre valgfrie emner fra ACC-porteføljen	
Sum spesialisering	6 emner, totalt 45 stp	8 emner, totalt 60 stp

Dagens emnekrav til hhv ACC og MRR som spesialisering. Semiobligatoriske emner er emner hvor studentene kan velge mellom flere emner innenfor en fagkategori. Felles for ACC og MRR er at studentene skal velge ett av fire metodeemner. For MRR er det i tillegg krav om at studentene må velge ett regnskapsemne (i tillegg til ACC 401N/E) og ett verdsettelsesemne fra ACCs emneportefølje.

MRR stiller altså spesifikke krav til åtte av emnene når det gjelder hvilke emner studentene kan ta, mens ACC som spesialisering omfatter seks emner og det stilles spesifikke krav til bare tre emner.

Modell 1 innebærer at fem av emnene som kreves i MRR ikke er dekket av obligatoriske eller semiobligatoriske emner i ACC og fire av disse må tas som valgemne (det femte er MRR 451, se foran). ACC-studenter skal totalt ta tre valgemner (22,5 stp) innenfor ACC og seks valgemner (45 stp) utenfor ACC. Men MØA har krav om at minst 22,5 stp av valgemnene må være innenfor andre fagområder enn studentens spesialisering. Det betyr at studenten har maksimum tre valgemner (22,5 stp) tilgjengelig utenfor ACC, i tillegg til tre valgemner innenfor ACC, til å sikre at MRR-kravene oppfylles. For å kvalifisere for MRR-bekreftelse må ACC-studenter da passe på å velge valgfrie emner innenfor og utenfor ACC slik at MRR-kravene (med unntak av MRR 451) inngår i MØA-graden. Denne modellen passer for studenter som sikter mot revisortittelen.

Modell 2 innebærer at NHH må tilby flere emner enn MRR 451 som enkeltemner som kan tas utenfor en grad. Som det fremgår av Tabell 5 vil en MØA-grad med ACC som spesialisering kunne mangle inntil fem emner for å oppfylle kravene til MRR-grad. I modell 2 tilbyr vi derfor minst fire av emnene i ACC-profilen som enkeltemne (i tillegg til MRR 451). Modell 2 passer for studenter som har interesse for fagområdene, men som ved valg av spesialisering er usikre på behovet for revisortittelen. Dersom vi ønsker å gå for modell 2, kan det utredes videre hvor mange emner vi ønsker å tilby som enkeltemner i tillegg til MRR 451, for eksempel:

- Færre enn fire emner slik at ACC-studenter må ta enkelte bevisste MRR-valg i ACC
- Fire spesifikke emner slik at disse sammen med MRR 451 og de tre (semi)obligatoriske emnene i ACC oppfyller MRR-kravene
- Mer enn fire emner slik at studenten kan velge mellom enkeltemner. En slik modell kan også åpne for at det er mulig for studenter med annen spesialisering enn ACC å få MRR-bekreftelse.

Tabell 6 oppsummerer disse to modellene (begge modellene forutsetter ACC som spesialisering). For ordens skyld gjør vi oppmerksom på at vurdering av disse modellene er gjort med utgangspunkt i dagens krav til MRR-grad. Programevalueringen drøfter i et senere kapittel behovet for obligatorisk emne i bærekraft, og dette kan påvirke antall enkeltemner i modell 2.

Formål MRR

Tabell 6 Modeller for å oppfylle MRR-krav med MØA-grad

	Modell 1	Modell 2
Antall emner som dekkes gjennom (semi)obligatoriske emne	3	3
Antall emner som må oppfylles gjennom valgemner	4	0
MRR 451 som enkeltemne	1	1
Andre emner som må tilbys som enkeltemner (minimumsantall)	0	4
Sum antall emner	8	8

Modell 1 forutsetter at studenten har tatt ACC og oppfyller alle MRR-krav (unntatt emnet MRR 451) i MØA-graden. Modell 2 forutsetter at studenten har tatt ACC, men trenger ikke oppfylle andre MRR-krav enn de som er obligatoriske eller semiobligatoriske i ACC.

Så lenge studenten har tatt alle de aktuelle emnene ved NHH, bør det ikke kreve mye arbeid å utstede en MRR-bekreftelse siden MRR har tydelige krav til hvilke emner som er obligatoriske og hvilke valgfrie emner som kan godkjennes. Dersom NHH skulle utstede MRR-bekreftelse når ett eller flere emner er tatt ved andre skoler, ville det kreve en vurdering av om andre skolars emner samsvarer med NHHs emne. Dette kan være arbeidskrevende, og Finanstilsynet pålegger ikke oss eller andre noen plikt til å gjøre slike vurderinger for å utstede MRR-bekreftelse.

Etter dette anbefaler vi at NHH velger én av modellene i Tabell 6 og utsteder MRR-bekreftelse til MØA-studenter som har tatt ACC som spesialisering ved NHH og har tatt nødvendig(e) emne(r) utenfor graden. Vi foreslår at NHH utsteder MRR-bekreftelse kun når alle emner er tatt ved NHH.

Siden det tilsynelatende ikke er samsvar mellom revisorlovens ordlyd (som krever MRR-grad) og Finanstilsynets praktisering, må NHH ikke gi noen garanti for at bekreftelsen sikrer revisortittel, men kun bekrefte at det samlede innholdet oppfyller NHHs studieplan for MRR.

3.5 Siviløkonomtittel

Studenter som tar MØA med norsk BØA som opptaksgrunnlag, vil få sidetittelen siviløkonom. Studenter som tar MØA med Accounting som spesialisering, kan altså få siviløkonomtittel og samtidig (med påfyll av MRR 451) oppfylle utdanningskravet til statsautorisert revisor. Dette er noe som lenge har vært ønsket av studentene, og som et par andre MRR-program allerede tilbyr. Vi har vært uenig i hvordan enkelte andre skoler har tolket vilkårene for siviløkonomtittelen, men ved å tilpasse oss Finanstilsynets uttalelse og utstede MRR-bekreftelse på basis av MØA med ACC (og enkeltemne) har vi en løsning som ligger godt innenfor det som er vår forståelse av vilkårene.

For å sikre at breddekravet i vilkårene for siviløkonomtittelen oppfylles, stiller MØA krav om 22,5 studiepoeng må være innenfor andre fagområder enn valgt spesialisering, dvs de kan ikke ha samme bokstavkode som spesialiseringen. For ACC-studenter som ønsker MRR-bekreftelse, vil det stilles krav til at noen valgemner velges blant de emner som er obligatoriske i MRR-graden (se egen drøftelse foran). Men det er fortsatt rom til å kreve at 22,5 stp velges fra andre fagområder enn ACC, enten på NHH eller utveksling.

3.6 Kan Accounting erstatte MRR?

Dersom det blir mulig å få revisortittelen ved å ta MØA med ACC-spesialisering, er det sannsynlig at studenter velger MØA med ACC fremfor MRR. Derfor kunne det vært en hensiktsmessig løsning å flytte emnet MRR 451 til MØA og avvikle MRR. Det er vår oppfatning at vi ikke har anledning til dette, den bekreftelsen som Finanstilsynet vil godta, er en *bekreftelse på at innholdet i studiestedets*

utdanningsplan for MRR er oppfylt, altså må vi ha MRR for å kunne bekrefte at utdanningen er i samsvar med vårt MRR.

Videre vil det fortsatt være behov for ettårig MRR. I dag tar ca 2/3 av våre MRR-studenter det ettårige løpet fordi de tidligere har tatt en annen mastergrad enn MRR. Selv om ACC skulle få økt tilstrømming av NHH-studenter, vil det fortsatt være kandidater som har tatt MØA med annen spesialisering eller MØA ved annen skole, og som har behov for et tilbud om ettårig MRR. MØA ved NHH har per i dag ikke noe tilbud om ettårig studieløp og MRR må følgelig fortsette å dekke dette behovet. Dessuten har MØA som opptakskrav at kandidaten har en bachelorgrad som oppfyller BØA-planen. MRR har i dag opptaksmuligheter utover dette (mastergrad i rettsvitenskap), og i denne progamevalueringen vurderer vi om også andre kandidater skal få adgang.

3.7 Navn

Dagens offisielle navn på programmet ved NHH er som følger på norsk og engelsk:

- Master i regnskap og revisjon
- MSc in Accounting and Auditing

Hittil har alle universiteter og høyskoler som har tilbudt MRR kalt programmet for *masterprogram i regnskap og revisjon*, men Nord Universitet har nå endret navnet på sitt program til *masterprogram i regnskap, revisjon og bærekraft* på norsk og *Master's Programme in Accounting, Auditing and Sustainability* på engelsk. Selv om det er økt fokus på bærekraft i vårt MRR-program, foreslår vi ingen endring av programmets navn ved NHH med følgende begrunnelse:

- Dagens navn er godt innarbeidet og er også det navnet de aller fleste universitet og høyskoler bruker på sine program
- Revisorloven refererer til *mastergrad i regnskap og revisjon* som utdanningskrav for revisortittelen
- MRR dekker i hovedsak bærekraftsrapportering og tilhørende revisjon, og ikke bærekraft i vid forstand
- Bærekraftsrapportering og tilhørende revisjon er en undergruppe av begrepet *regnskap og revisjon*

3.8 Oppsummering revisortittel

Revisorloven krever MRR-grad for å kvalifisere til revisortittelen. Finanstilsynet som godkjenner søknadene om revisortittelen, har imidlertid uttalt at de vil godkjenne annen mastergrad så lenge denne sammen med ytterligere utdanning oppfyller kravene til en MRR-grad. Ved NHH vil det være mulig å oppfylle disse kravene ved å ta MØA med ACC hvis vi gir studenter mulighet til å ta ett eller flere av MRR-emnene som enkeltemne utenfor en mastergrad. En slik tilpasning til Finanstilsynets praktisering vil kreve at NHH utsteder en bekreftelse på at studentens MØA-grad sammen med enkeltemner oppfyller kravene til en MRR-grad ved NHH. Vi anbefaler at NHH tilbyr studentene denne muligheten.

Dette vil innebære NHH må etablere ordning for utstedelse av bekreftelse som bekrefter at MØA-grad sammen med enkeltemner tatt utenfor grad oppfyller kravene til MRR-grad ved NHH. Vi anbefaler at slik bekreftelse utstedes kun når alle emner er tatt ved NHH. Videre må NHH tilby en ordning med enkeltemne utenfor MRR-graden, og vi har drøftet to alternative modeller:

- Modell 1: MRR 451 Revisjon II må tilbys som enkeltemne som kan tas utenfor grad, eller
- Modell 2: alle/flere MRR-emner som studenten ikke har i MØA-graden tilbys som enkeltemner som kan tas utenfor grad

4. NHHs MÅL FOR UTDANNING

Ifølge NHHs strategi for perioden 2022-2025 er hovedmålet for utdanning å

utdanne fremragende økonomer og ledere, med solide analytiske ferdigheter, god teknologiforståelse, bred sosial kompetanse og et sterkt samfunnsengasjement

Dette målet utdypes i strategiens delmål 1-3.

Delmål 1 understreker at NHH skal være et attraktivt valg for dyktige studenter og vi skal tilby det foretrukne studiet i Norge. MRR ved NHH har alltid hatt høy anseelse blant studenter og i næringslivet, og det har det fortsatt. Vi ser imidlertid en tendens til at studenter foretrekker andre MRR-studier, spesielt i Oslo. Dette skyldes ikke kvaliteten på vårt studium, men at andre MRR-program er mer fleksible for studenter som ønsker å kombinere studium med jobb. Vi ser nærmere på denne problemstillingen i eget kapittel.

Delmål 2 legger vekt på teoretisk og analytisk kunnskap, og sterke ferdigheter innen problemløsning. Dette har lenge vært en naturlig del av MRR. Imidlertid er bærekraft og digitalisering også viktig i delmål 2, og disse krever litt ekstra fokus i denne programevalueringen, og diskuteres i egne kapitler.

Delmålet legger også vekt på at NHH skal opprettholde og styrke sin gode posisjon på studentutveksling, samt bruke samarbeid med våre partnere i CEMS og ENGAGE.EU til å utvikle et nyskapende og tverrfaglig internasjonalt utdanningstilbud. Historisk har MRR-studenter brukt internasjonale muligheter i liten grad, og vi drøfter internasjonale muligheter i eget kapittel.

Delmålet sier også at vi skal bruke innsikten fra akkrediteringsprosessene aktivt for å utvikle tilbudet til studentene og forbedre kvalitetsarbeidet. Alle programmene ved NHH har som ledd i AACSB-akkrediteringen testet studentenes måloppnåelse gjennom prosessen for Assurance of Learning (AoL), og vi vil i kapittel 10 drøfte resultatene og tiltak som følge av dette arbeidet.

Delmål 3 legger vekt på at NHH skal utdanne kandidater som er høyt etterspurt i næringslivet. Som redegjort for foran, er det stor etterspørsel etter revisorer. Med de nye kravene til bærekraftsrapportering vil det også være behov for ny kompetanse hos revisorene. I tillegg til at vi i eget kapittel drøfter innholdet i bærekraft i vår undervisning, vil vi også drøfte om det er behov for å justere opptaksreglene for å møte det nye behovet for bærekraftsrevisorer, se eget kapittel om opptak.

Etter dette blir den videre strukturen på programevalueringen som følger:

- Bærekraft
- Digitalisering og teknologi
- Internasjonale muligheter
- Opptak
- MRR Oslo
- AoL

Deretter ser vi også på noen andre tema som naturlig bør diskuteres i programevalueringen, samt om vurderinger i programevalueringen vil ha konsekvenser for programmets læringsutbytte.

5. BÆREKRAFT

EU vedtok i 2022 et direktiv om bærekraftsrapportering som innebærer krav til attestasjon av bærekraftsrapporteringen. Som en følge av dette er EUs revisjonsdirektiv endret og stiller nye utdanningskrav til revisorer som skal attestere bærekraftsrapportering. Kravene i EUs revisjonsdirektiv er nå vedtatt som endring i den norske revisorloven. Ny § 3-3 a i denne loven sier følgende:

Den som skal foreta attestasjon av pliktig bærekraftsrapportering, må ha godkjenning som statsautorisert revisor og i tillegg ha godkjenning som bærekraftsrevisor.

Loven åpner altså for at det skal være mulig å få godkjenning som statsautorisert revisor uten samtidig å kvalifisere til tittelen bærekraftsrevisor. I forarbeid og høringskommentarer til lovendringen, var det flere som mente at utdanningskravet til statsautoriserte revisorer burde inkludere attestasjon av bærekraftsrapportering. Departementet sa imidlertid følgende:

Departementet deler utvalgets vurdering av at en enhetlig revisorutdanning, som skaper forutsigbarhet for studentene og en enhetlig godkjenningsordning av kvalifikasjonene, er en fordel. På den annen side utelukker ikke departementet at det fortsatt vil være tilstrekkelig attraktivt å utdanne seg som revisor uten samtidig å kunne bli bærekraftsrevisor. Regelverket bør ikke forhindre en slik innretning på utdanningen. (Prop. 57 L 2023-2024, side 90)

I samsvar med NHHs strategi og i samsvar med forventninger i revisjonsbransjen, anbefaler vi at MRR ved NHH dekker utdanningskravet for bærekraftsrevisor slik at MRR ved NHH kan oppfylle utdanningskravene både for statsautorisert revisor og bærekraftsrevisor.

Spørsmålet er imidlertid om dette skal være en obligatorisk del av MRR-graden eller om studenter skal kunne velge vekk bærekraftsrapportering slik at de oppfyller utdanningskravet til statsautorisert revisor, men ikke utdanningskravet til bærekraftsrevisor.

5.1 Argumenter for frivillig bærekraftsemne

Argumenter som taler for at bærekraftsrapportering med tilhørende attestasjon bør være en frivillig del av MRR ved NHH:

- Kravet til bærekraftsrapportering med attestasjon vil gjelde bare noen få tusen selskaper i Norge, mens det er nesten 150 000 selskaper i Norge som har revisor. Det vil følgelig være mange revisorer som ikke har behov for å attestere bærekraftsrapporter. For disse kan det være hensiktsmessig å velge emner i utdanningen som passer bedre til det revisjonsarbeidet de faktisk skal utføre.

5.2 Argumenter for obligatoriske bærekraftsemne

Argumenter som taler for at bærekraftsrapportering med tilhørende attestasjon bør være obligatorisk del av MRR ved NHH:

Bærekraft

- Bærekraft er et sentralt tema i NHHs eksistenserklæring og strategi, og det er en forventning om at temaet er en synlig del av våre programmer og i studentenes utdanning.
- Selv om statsautoriserte revisorer reviderer både stor og små selskaper, er vårt hovedfokus at våre kandidater skal kunne revidere store, børsnoterte selskaper. Dette er selskaper som i stor grad vil være omfattet av kravene om bærekraftsrapportering, og våre kandidater bør følgelig ha den utdanning som er nødvendig for å revidere både finansregnskap og bærekraftsrapporter for disse selskapene
- Nesten alle våre studenter vil jobbe for ett av de fem store revisjonsselskapene, og disse selskapene har en forventning om at deres ansatte har utdanning innen bærekraftsrapportering
- Kravene til bærekraftsrapportering innebærer at de rapporteringspliktige selskapene skal gi informasjon om miljømessige og sosiale forhold i hele verdikjeden. Det innebærer at de må innhente informasjon fra underleverandører, og på den måten må selskaper som ikke er rapporteringspliktige etter loven likevel rapportere på bærekraftsforhold. Det er derfor en stor fordel også for revisorer som ikke reviderer selskaper med pliktig bærekraftsrapportering, å ha kunnskap om bærekraftsrapportering, enten for å kunne rådgi sine revisjonskunder eller fordi det er behov for at revisor attesterer revisjonskundens rapportering.
- MØA ved NHH har nettopp vedtatt at det tidligere kravet om 2,5 stp i etikk skal utvides til krav om minst 7,5 stp i etikk, samfunnsansvar og bærekraft. MRR har hittil ansett at etikkkravet er en integrert del av obligatoriske emne (for eksempel revisoretikk), og har ikke hatt krav om særskilte emner i etikk og bærekraft. Når MØA nå krever at studentene tar et eget emne i etikk, samfunnsansvar og bærekraft for å synliggjøre NHHs forpliktelse til å gi studentene kunnskaper og ferdigheter innen bærekraft, ville det vært rart om MRR ikke skulle gjøre det når revisorutdanningen er pålagt et eget ansvar for opplæring innen bærekraft.

5.3 Drøftelse av frivillig versus obligatorisk

Studenter som ønsker å være attraktive i arbeidsmarkedet, herunder de store revisjonsselskapene som ansetter mange NHH-studenter, vil velge bærekraftsemner selv om de er valgfrie. Det tilsier at vi kan ta hensyn til argumentene for frivillighet ved å gjøre bærekraftsemne frivillig, men med en sterk oppfordring til å ta dem.

Med en slik løsning vil imidlertid bærekraft ikke få en like synlig plass i læringsutbyttene for MRR-programmet. Dette sammen med alle argumentene for obligatoriske bærekraftsemner tilsier at bærekraftsrapportering med tilhørende attestasjon bør være obligatorisk tema i MRR.

En løsning som kan balansere fordelene med frivillighet med behovet for at bærekraft skal være et synlig læringsutbytte for alle MRR-studenter, er å kreve at alle studenter tar bærekraft som del av graden sin, men at dette ikke trenger være om bærekraftsrapportering eller tilhørende attestasjon. Da kan vi gi studenten mulighet til å velge rene emner om bærekraftsrapportering, rene emner om bærekraft eller emner som inneholder både etikk, samfunnsansvar og bærekraft. En slik løsning vil innebære at vi vil akseptere et vidt utvalg av bærekraftsemner.

I vår spørreundersøkelse i revisjonsselskapene spurte vi de ansatte om bærekraftsrapportering burde være obligatorisk eller valgfritt som emne i MRR. Vi fikk svarene som fremgår av Figur 2.

Figur 2 Bærekraftsrapportering som valgfritt eller obligatorisk emne

Svar på spørsmålet «Forutsett at du skulle tatt MRR nå, hvordan burde MRR dekke bærekraftsrapportering og attestasjon av bærekraftsrapportering?» stil til ansatte med MRR i de fem store revisjonsselskapene.

I de fem største revisjonsselskapene er det altså et klart flertall for at bærekraftsrapportering bør være obligatorisk. Men det er også over 20% som mener det bør være valgfritt, og dette begrunnes i stor grad med at det er mange revisorer som ikke kommer til å jobbe med bærekraftsrapportering. Antageligvis er dette en holdning som vil være mer fremtredende blant revisorer i mindre revisjonsselskaper.

5.4 Innhold bærekraftsrapportering

Revisjonsdirektivets artikkel 8 er som en følge av bærekraftsdirektivet utvidet med følgende krav til utdanning av revisor for å kvalifisere som bærekraftsrevisor:

- lovkrav og standarder knyttet til utarbeidelse av årlig og konsolidert bærekraftsrapportering
- bærekraftsanalyse
- prosesser for foretaksgjennomgang av bærekraftsforhold (due diligence-prosesser)
- lovkrav og standarder for attestasjon av bærekraftsrapportering.

Disse kravene er godt dekket i eksisterende emner. Emnet ACC 413 tar for seg bærekraftsrapportering og analyse av selskapers bærekraftsresultater. Emnet MRR 451 dekker attestasjon av bærekraftsrapportering. Bærekraft er også en integrert del av andre mener på MRR, for eksempel som en naturlig faktor å ta hensyn til i risikovurderinger og verdsettelse.

Når det gjelder omfang av utdanning innen bærekraft, er det ingen kvantifisering i revisjonsdirektivet. Revisorloven har overgangsregler for etterutdanning for at revisorer som i dag er har tittelen statsautorisert revisor skal kvalifisere som bærekraftsrevisorer, og disse overgangsreglene indikerer at et omfang tilsvarende 7,5 stp er tilstrekkelig.

Vår eksisterende dekning av bærekraftsrapportering bør følgelig være tilstrekkelig for å tilfredsstille utdanningskravet til bærekraftsrevisorer.

Foran har vi forutsatt at MRR ved NHH skal tilby utdanning som dekker utdanningskravet for bærekraftsrevisor. Dette vil gjelde uavhengig av om vi gjør det valgfritt eller obligatorisk for MRR-studentene. Vi bør følgelig videreføre dagens tilbud uavhengig av konklusjon på spørsmål om hvorvidt emne i bærekraftsrapportering skal være valgfritt eller ikke.

Siden bærekraftsrevisorer krever egen autorisasjon i tillegg til autorisasjonen som statsautorisert revisor, vil kandidater etter fullført grad kunne ha behov for å ta den tilleggsutdanning som er nødvendig for å kvalifisere til bærekraftsrevisor. NHH må derfor vurdere å tilby slik tilleggsutdanning som enkeltemner. I dag ville det betydd at emnene ACC 413 og MRR 451 måtte være tilgjengelige som enkeltemner.

5.5 Oppsummering bærekraft

Revisorloven legger opp til at en MRR-grad skal kvalifisere til tittelen statsautorisert revisor mens bærekraftsrevisor kan kreve tilleggstudanning utover det som inngår i MRR-graden. Loven er imidlertid ikke til hinder for at MRR-graden kan oppfylle utdanningskravene til begge titlene, og vi anbefaler at dette skal være mulig når man tar MRR ved NHH.

Siden loven legger opp til at det kan være mulig å ta MRR-grad uten å oppfylle utdanningskravet til bærekraftsrevisor, blir spørsmål om MRR ved NHH skal gjøre det valgfritt å ta emnene som dekker utdanningskravet til bærekraftsrevisor. For å oppfylle NHHs mål, må bærekraft være en synlig del av læringsutbytte for MRR-studenter. Programevalueringen har drøftet to alternative modeller:

1. Emner i bærekraftsrapportering og tilhørende attestasjon må være obligatoriske emner i MRR. I dag vil det innebære at emnene ACC 413 og MRR 451 blir obligatoriske
2. Studenten må ta minst ett emne hvor bærekraft er en vesentlig del av læringsutbytte, men dette må ikke være emner om bærekraftsrapportering eller tilhørende attestasjon

6. DIGITALISERING OG TEKNOLOGI

Digitalisering implementeres i økende omfang i regnskapsavdelingene hos virksomhetene. Dette påvirker revisorprofesjonen vesentlig. I tillegg til strukturerte data fra virksomhetene, har revisor også tilgang til en rekke data (Big Data) fra andre kilder. I sum vil derfor måten revisor reviderer på trolig endres vesentlig. Dette krever kompetanse, bl.a. i innhenting og håndtering av store datamengder og i bruk av ulike statistiske metoder og verktøy for dataanalyser.

IRRR tilbydd tidligere emnet *Digital Revisjon* som dekket dette behovet. Emnet ble imidlertid av ressursmessige årsaker lagt på is for noen år siden og er ikke startet opp igjen. Behovet kan delvis dekkes av andre metodeemner, og i gjeldende studieplan skal toårige MRR-studentene velge minst ett av følgende metodeemner:

- BUS 444N Økonometri for regnskap og økonomisk styring
- BUS 444 E Econometrics for Business Research
- ECN 402 Econometrics
- STR 402 A Metode for masterutredning

Erfaringen med disse fire emnene er at de tre første emnene legger større vekt på økonometri enn det som er det jevne behovet i en revisorutdanning. De fleste MRR-studentene (som skal velge metodeemne) velger STR402A som er et nyttig emne som forberedelse til masteroppgaven, men som ikke dekker behovet for dataanalyser innen MRRs fagområder.

Det er følgelig ønskelig med et eget metodeemne som dekker behovet for metodebruk innen regnskap og revisjon. I samarbeid med IRRR har vi startet utredning av et nytt metodeemne som foreløpig er tenkt å dekke følgende:

- Collecting (big) data, using databases in a responsible manner – both publicly available data, such as from proff.no, and also the use of internal company data
- Descriptive analysis of data
- Causal analysis of data (regression and its limitations, basic panel data estimators)
- Prediction
- Digital auditing - testing data (instead of sample data)

- Forensic analysis
- Writing a master's thesis/developing a research question

Med den rivende utviklingen vi ser innen kunstig intelligens, er det naturlig at metodeemnet også dekker kunstig intelligens sin betydning for regnskap- og revisjonsfaget.

Når dette metodeemnet er på plass, anbefaler vi at emnet blir obligatorisk for alle MRR-studenter (og ACC-studenter), og at de metodeemnene som er tilgjengelige i dag kun vil være valgemner som MRR-studentene står fritt til å velge eller ikke.

For ordens skyld nevner vi at dette metodeemnet som obligatorisk emne vil gjelde for de toårige studentene. For de ettårige studentene vil det ikke være plass til å kreve et metodeemne. De ettårige studentene har allerede et metodeemne fra før siden de allerede har en mastergrad, og vi har ikke krevd at de må ta nytt metodeemne. Vi har heller ikke krevd at de må innpasse et metodeemne siden innpass av masteroppgave implisitt innebærer at de allerede har tatt et metodeemne. Vi anbefaler å fortsette denne praksisen.

6.1 Oppsummering digitalisering og teknologi

Vi anbefaler at det opprettes et eget metodeemne som fokuserer på behovet for metodebruk innen MRRs fagområde, og som blir obligatorisk for alle toårige MRR-studenter.

7. INTERNASJONALE MULIGHETER

NHH tilbyr en rekke internasjonale muligheter for studentene, som for eksempel:

- Utveksling
- Dobbelgradsprogram
- CEMS
- Engage.EU emner
- Innovation School
- Internship
- Gründerskolen
- Sommerkurs

Internasjonalisering er viktig for NHH, og vi ønsker at de internasjonale mulighetene skal være tilgjengelig for MRR studenter på lik linje med MØA-studenter så lenge det ikke går utover de obligatoriske kravene i MRR. Siden MRR har større omfang av obligatoriske emner enn MØA, er det vanskelig å kombinere MRR med dobbelgradsprogram og CEMS, men de andre mulighetene kan kombineres med MRR for toårige studenter. For ettårige MRR-studenter består vårt opplegg fullt ut av obligatoriske emner, og disse studentene vil følgelig ikke ha mulighet til å velge internasjonale muligheter.

I dag beskrives de internasjonale mulighetene som følger i studieplanen for MRR:

Studenter som følger det toårige løpet, kan bruke NHHs internasjonale muligheter i tredje eller fjerde semester på tilsvarende måte som MØA-studenter så lenge det ikke hindrer gjennomføring av emnene som skal gjennomføres i første og andre semester.

Internasjonale muligheter

Tilbudene om CEMS og dobbelgrad er ikke mulig å kombinere med en MRR-grad. Studenter som følger det ettårige løpet, kan ikke anvende seg av de internasjonale mulighetene.

Eksempler på internasjonale muligheter som kan være mulig å benytte for MRR-studenter:

- *Utteksling til en av NHHs partnerinstitusjoner*
- *Innovation school*
- *Grunderskolen*
- *Internship*

Vi foreslår å videreføre dette tilbudet som i dag. Emner via Engage.EU er et nytt tilbud og kan med fordel inkluderes i beskrivelsen av eksempler på internasjonale muligheter.

7.1 Utteksling – dagens utfordringer

NHH ligger i norgestoppen når det gjelder andel studenter som reiser på utveksling, men det er få MRR-studenter som reiser på utveksling. Tabell 7 viser antall MRR-studenter som har reist på utveksling siste årene

Tabell 7 Antall MRR-studenter på utveksling

Utteksling MRR-studenter	2023	2022	2021	2020	2019
Antall utreisende studenter	7	3	3	6	5
Andel vitnemål med utveksling, toårig MRR	6,7 %	2,4 %	2,2 %	7,6 %	8,9 %

Av de 24 studentene som har reist på utveksling disse fem årene, har åtte reist til Australia, tre til Frankrike og tre til USA mens de ti andre studentene fordeler seg på åtte ulike land, hvorav fem er i Europa.

Det er kun toårige studenter som kan reise på utveksling. Det innebærer at det potensielt er ca 50 studenter som kan reise hvert år, men som tabellen viser er det få som gjør det. Blant de som svarte på vår spørreundersøkelse i revisjonsselskapene var det veldig få av dem som hadde gått toårig MRR som hadde reist på utveksling som del av MRR, de få som hadde gjort det, hadde tatt MRR ved NHH. De som ikke hadde reist på utveksling, begrunnet dette hovedsakelig med en eller flere av følgende faktorer:

- Familie-/livssituasjon
- Jobb
- Covid
- Ønsket ikke utveksling
- MRR-studiet tilbydde ikke muligheten

Ifølge studentenes spørreundersøkelse (se vedlegg 16.9) er det ca 60 % av de toårige MRR-studentene som vurderer å dra på utveksling (67 % hvis man bare tar med studenter som går sitt første semester på NHH). Spørreundersøkelsen stilte imidlertid også spørsmålet «Oppfatter du det som overkommelig å dra på utveksling med MRR/ACC som profil?», og bare en fjerdedel av de som vurderte å dra på utveksling, svarte et klart *ja* på at det er overkommelig. De fleste mener at det ikke er overkommelig (eller har store bekymringer knyttet til om det er overkommelig), hovedsakelig av følgende to årsaker:

- C-kravet gjør det vanskelig og stressende
- Konkurrerer med folk på MØA som tar lette fag for best mulig snitt

Vi ser nærmere på disse to årsakene.

7.1.1 Utveksling og C-kravet

Revisorforskriften stiller krav om alt som inngår i MRR-graden må ha C eller bedre for at kandidaten skal kvalifisere til revisortittelen. Det betyr at også emner tatt på utveksling må oppfylle C-kravet. C-kravet gjelder imidlertid ikke for emner hvor det ikke er brukt bokstavkarakter, i disse emnene er det tilstrekkelig å ha stått.

At C-kravet gjelder også for emner tatt på utveksling, medfører en usikkerhet for MRR-studentene, hovedsakelig av følgende årsaker:

- Begrensede gjentaksmuligheter
- Usikkerhet om konvertering

Begrensede gjentaksmuligheter

Dersom studenten får en karakter svakere enn C, kan det være ingen eller begrenset med gjentaksmuligheter. Dersom slike emner blir en del av MRR-graden, kan det være umulig/vanskelig å få revisortittelen. En løsning er at studenten tar tilleggsemner ved NHH som tas med i graden i stedet for emnet på utveksling. Men dersom kandidaten er på utveksling i siste semester, kan hen formelt ikke ta tilleggsemne fordi graden er fullført (forutsatt at studenten har ståkarakter i alle emner som skal være del av MRR-graden).

Usikkerhet om konvertering

Selv om C-kravet kun gjelder når det er brukt bokstavkarakter som vurderingsuttrykk, er det i praksis flere faktorer som skaper usikkerhet for studentene:

- Enkelte skoler bruker bokstavkarakterer, men ikke A-F-skalaen. Vi har fått muntlig bekreftet fra Finanstilsynet at i slike tilfeller vil C-kravet gjelde og karakterene studenter får, må følgelig konverteres til karakterer etter A-F-skalaen. Det er Finanstilsynet som skal gjøre denne vurderingen.
- Bokstavkarakterene A-F brukes av mange europeiske skoler. Gjennom European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS) er målet at karakterene skal være sammenlignbare på tvers av land og skoler. ECTS innebærer at europeiske skoler kan anvende andre karakterskalaer enn A-F, men at disse blir oversatt til A-F. Hvordan denne oversettelsen skjer kan variere og kan skape usikkerhet for studentene. Noen skoler bruker rullerende vurderinger hvor oversettelsen er avhengig av oppnådde resultater de siste årene. Det innebærer at en tallkarakter som i fjor ble oversatt til C kan i år bli oversatt til D.
- En del skoler, spesielt utenfor Europa, bruker A-F-skalaen på en helt annen måte slik at for eksempel C kan være en dårlig karakter, og studenten ville ikke oppnådd C i Norge for tilsvarende prestasjon. Det er ikke avklart om oppnådd bokstavkarakter i slike tilfeller kan overprøves ved søknad om revisortittelen
- Det er også uklart om C-kravet vil gjelde når skolen ikke bruker bokstavkarakter som vurderingsuttrykk, men samtidig har konverteringstabeller som viser hva oppnådd karakter ville vært på en A-F-skala.

Det er Finanstilsynet som vil avgjøre om C-kravet er oppfylt. Dette vil bli gjort ved hver søknad om revisortittelen (som kan være flere år etter avsluttet grad). Finanstilsynet har uttalt at det vil bli utvist en «viss fleksibilitet i de konkrete vurderingene», men for studentene er det likevel en usikkerhet som hindrer flere i å velge utveksling.

Frem til 2022 utstedte NHH en bekreftelse på om utvekslingsemner i MRR-graden oppfylte C-kravet. For studenter i Tabell 7 fra denne tidsperioden oppfylte alle C-kravet. Rett nok var det enkelte

Internasjonale muligheter

studenter som innpasset mindre enn 30 stp fra utveksling der resterende stp ble fylt opp med NHH-emner. Fra 2022 har ikke NHH utstedt bekreftelse da Finanstilsynet har bekreftet at de skal gjøre denne vurderingen. De fleste av studentene i Tabell 7 fra denne tidsperioden, har fått karakterer som bruker annen karakterskala enn A-F, noen har fått tallkarakterer, noen har fått bokstavkarakterer på annet format enn A-F og noen har fått karakterer som er kombinasjon av tall og bokstaver. Vi har ikke informasjon om hvordan Finanstilsynet har vurdert/vil vurdere disse karakterene. Også blant disse studentene er det enkelte som har innpasset mindre enn 30 stp fra utveksling og fylt opp resten med emner fra NHH.

Det kan være flere årsaker til at studenter innpasser mindre enn 30 stp fra utveksling. Vi anbefaler at NHH ikke er strenge på muligheten for å bruke NHH-emne i stedet for emner tatt på utveksling. Dersom studentene vet at de har mulighet til å bytte ut utvekslingsemner med NHH-emner, vil det kunne redusere motviljen mot å reise på utveksling pga C-kravet. For at studentene skal oppleve dette som en reell redningsplanke i tilfelle de får dårlig karakter på utveksling, bør NHH tillate tilleggsemner også etter at MRR-grad formelt er avsluttet:

- Studenter som reiser på utveksling i fjerde semester og som har oppnådd stå-karakter (som kan være svakere enn C) på alle emnene, har formelt sett fullført graden og har ikke anledning til å ta tilleggsemner. Vi anbefaler at det skal være en mulighet for disse studentene å ta tilleggsemne(r) etter hjemkomst og bruke dette/disse på vitnemålet i stedet for emne(r) tatt på utveksling.
- Dersom Finanstilsynet konkluderer med at noen av karakterene oppnådd på utveksling innebærer at C-kravet ikke er oppfylt, kan det være vanskelig for studenten å ta gjentak for å oppnå C-kravet. Vi anbefaler at studenter som havner i en slik situasjon, kan få ta emner ved NHH utenfor grad og få utstedt karakterutskrift for emnet. Ved en slik løsning bør vi avklare med Finanstilsynet at de vil akseptere at en karakterutskrift for et enkeltemne kan erstatt ett av emnene på vitnemålet.

Basert på det vi har av data om karakterer som våre MRR-studenter har oppnådd på utveksling siste fem årene, er det svært lite sannsynlig at våre MRR-studenter vil feile på C-kravet som følge av karakterer oppnådd på utveksling. Men så lenge risikoen foreligger, og det kan ha store konsekvenser ved søknad om revisortittel, oppleves det likevel som en reell hindring for studentene for å søke utveksling. Dersom vi har fleksible ordninger som gir studentene trygghet for at eventuelle karakterproblemer på utveksling kan løses med å ta ekstra emner ved NHH, enten i eller utenfor graden, så har vi tro på at flere vil reise på utveksling uten at det blir noe stort omfang av behovet for å ta ekstra emner ved NHH.

7.1.2 Diskriminert på karakter

Flere utvekslingssteder er populære, og studenter blir valgt ut på grunnlag av karakterer. MRR og ACC er kjent for å være strengere i karaktergivningingen enn andre spesialiseringer, og MRR-studenter føler seg diskriminert ved utvelgelse til utvekslingssteder. Se kapittel 12.2 for analyse av karakterer på MRR sammenlignet med karakterer på MØA.

Denne opplevde diskrimineringen, evt sammen med andre opplevde hindringer, gjør at studenter ikke søker utveksling. En mulig løsning kunne være å innføre en MRR-kvote slik at noen få plasser ved populære utvekslingssteder blir forbeholdt MRR-studenter. Det er imidlertid vår forståelse at NHH ikke ønsker å innføre slike kvoter, og at slike ønsker også har blitt avslått ved tidligere anledninger. Vi går følgelig ikke videre med en slik løsning.

7.2 Utveksling – kommende utfordringer

Som drøftet ellers i denne programevalueringen, må MRR-studenter ha et emne innenfor bærekraft, enten innen bærekraftsrapportering eller innen bærekraft i videre forstand. Dette innebærer at studentene må ta et emne innen bærekraft som kommer i tillegg til de åtte obligatoriske emnene vi anser nødvendige for utdanningen av statsautoriserte revisorer. Vi har lenge søkt å holde tredje semester åpent uten obligatoriske emner for å legge til rette for utveksling. Dette utfordres nå dersom vi må gjøre et niende emne obligatorisk. Studentrepresentantene i referansegruppen frarådet på det sterkeste å gjøre ni emner obligatoriske. Ni obligatoriske emner vil gjøre MRR mindre attraktivt, spesielt vil det oppleves som en stor hindring for utveksling. Åtte obligatoriske emner kunne aksepteres, men selv innenfor disse emnene ønsket studentene valgfrihet, for eksempel som i dagens MRR.

For å balansere behovet for et niende obligatorisk emne og ønsket om ett semester på utveksling, foreslår vi følgende for de som ønsker å reise på utveksling:

1. Stille krav til emner som tas på utveksling
2. Åpne for tilleggsemner

7.2.1 Stille krav til emner som tas på utveksling

Vi kan gi studentene anledning til å oppfylle noen av de obligatoriske kravene på utveksling. Dersom vi velger en modell hvor det skal være obligatorisk med et emne med bærekraft, men ikke nødvendigvis bærekraftsrapportering, så kan vi kreve at studentene tar et emne med bærekraft på utveksling. Siden vi her vil godta et vidt spekter av bærekraftstema, bør det være overkommelig å vurdere om vi kan godta spesifikke bærekraftsemne på utveksling.

Dersom vi velger en modell med obligatorisk emne i bærekraftsrapportering (i dag ACC 413) slik at vi har ni spesifikke emner som er obligatorisk, kan de som reiser på utveksling få fritak for ett av emnene ved NHH ved å tilsvarende emne på utveksling. Her er eksempler på emner vi mener kan være egnet for å ta på utveksling:

- ACC 413 *Sustainability & ESG Reporting* kan byttes ut med tilsvarende emne på utveksling. For å være egnet som kvalifikasjon til bærekraftsrevisor i Norge, må emnet som tas på utveksling ta utgangspunkt i EU direktivet og de europeiske standardene for bærekraftsrapportering. For de som ønsker å bytte ut ACC 413, vil det i praksis antageligvis begrense utvekslingsmulighetene til land som er underlagt EU-direktivet og som følgelig må følge samme regelverket som Norge.
- ACC 410 *Finansregnskap II* kan byttes ut med tilsvarende emne på utveksling. Det innebærer at emne som tas på utveksling i hovedsak må være et IFRS-emne. Innholdet trenger dog ikke være det samme som i ACC 410 siden hovedpoenget i ACC 410 er å anvende konsepter og prinsipper. Gjennomgang av regnskapsstandarder er da å betrakte som eksempler på bruk av konsepter og prinsipper, og det er ikke avgjørende om emnet på utveksling dekker de samme regnskapsstandardene som ACC 410. Det er heller ikke diskvalifiserende om emnet på utveksling dekker noen av de samme standardene som i ACC 401 *Finansregnskap I* da det er god læring i å få belyst spesifikke standarder ytterligere og gjerne fra andre vinkler. Det bør imidlertid ikke være stor grad av overlapp med ACC 401.
- Den nye metodeemnet kan byttes ut med metodeemne på utveksling så lenge dette er et metodeemne med fokus på behovet innenfor vårt fagområde.

Opptak

Tilsvarende kunne man tenkt for noen av de andre obligatoriske emnene, men jussemmene og kanskje MRR 451 vil ikke være egnet siden de inneholder mye norsk lovgivning.

7.2.2 Åpne for tilleggsemne

Dersom studenter ønsker å reise på utveksling, men ønsker å stå helt fritt (på lik linje med MØA-studenter) ved valg av emner på utveksling, kan vi akseptere at de tar det niende obligatoriske emnet ved NHH som et tilleggsemne. I så fall kan dette tilleggsemnet enten tas med på MRR-vitnemålet i stedet for emner tatt på utveksling eller det kan tas med i tillegg slik at MRR-graden totalt vil inneholde 127,5 stp.

7.3 Oppsummering utveksling med mulige tiltak

Det er et ønske både fra NHH og MRR at flere MRR-studenter reiser på utveksling. Vi har drøftet noen av årsakene til at få MRR-studenter reiser på utveksling. Det er særlig usikkerhet knyttet til C-kravet for emner tatt på utveksling og diskriminering på karakter ved søknad om utveksling som trekkes frem av studentene som årsaker til at få MRR-studenter reiser på utveksling. Mulig tiltak for å adressere disse årsakene:

- Tillate at studentene tar tilleggsemner ved NHH etter hjemkomst fra utveksling selv om studenten formelt sett har fullført graden
- Dersom det skulle vise seg at MRR-graden inneholder utvekslingsemner med oppnådd karakter som Finanstilsynet ikke godkjenner som C eller bedre, så kan kandidaten få anledning til å ta enkeltemne ved NHH selv om MRR-graden er fullført, og få utstedt karakterutskrift.

Progamevalueringen foreslår at det stilles krav til ni av emnene som skal inngå i MRR-graden. Dette innebærer i utgangspunktet en konflikt med ønsket om at studentene skal reise på utveksling. For å legge til rette for utveksling tross utvidede krav, foreslår vi følgende:

- Studenter som reiser på utveksling, kan få fritak for ett av de obligatoriske emnene ved NHH mot å ta et tilsvarende emne på utveksling. Progamevalueringen drøfter emner som kan være egnet for dette.
- Studenten kan ta det niende emnet ved NHH i tillegg til utveksling slik at MRR-graden vil inneholde 127,5 stp. eller at dette niende emnet ved NHH reduserer antall stp fra utveksling på vitnemålet.

8. OPPTAK

Det er stor etterspørsel etter studenter med MRR-grad. De fem store revisjonsselskapene estimerte i 2022 at de alene hadde behov for å ansette 5000 revisorer de neste fem årene.⁵ I Norge er det ni universiteter og høyskoler som tilbyr MRR.⁶ NHH og BI har flest MRR-studenter og tar årlig opp ca 150 studenter hver. De andre universitetene tar opp +/- 30 studenter hver. I sum utdannes det færre

⁵ Se <https://www.revisorforeningen.no/fag/nyheter/skal-ansette-over-5000-revisorer/>

⁶ NHH, BI, Nord universitet, NTNU, OsloMet, Universitetet i Agder, Norges arktiske universitet, Universitetet i Stavanger og Universitetet i Sørøst-Norge

revisorer enn behovet. Tabell 8 viser hvor mange studenter som har møtt til MRR ved NHH de siste fem årene

Tabell 8 Antall studenter møtt på MRR ved NHH

Møtt (sum toårig og ettårig)	2024	2023	2022	2021	2020
Antall studenter møtt	143	135	138	146	141

Antall studenter møtt på MRR ved NHH de siste fem årene. Tallene er en oppsummering av mer spesifiserte opptakstill som er tatt inn i vedlegg.

Mange av de som i dag ansettes av revisjonsselskapene har ikke MRR-grad, i 2024 ansatte revisjonsselskapene ca fire ganger flere med MØA-grad enn med MRR-grad,⁷ men mange av disse må da ta ettårig MRR på et senere tidspunkt. Diskusjoner i Rådgivende Organ for MRR indikerer at revisjonsselskapene ønsker at kandidatene har MRR-grad allerede ved ansettelse, og at de hadde valgt kandidater med MRR-grad dersom alt annet var likt.

NHH kan bidra til å redusere gapet mellom behov for MRR-kompetanse og utdannede kandidater med MRR-kompetanse dersom flere av våre studenter tar MRR eller Accounting. Det er diskutert i et tidligere kapittel i denne programevalueringen, mens i dette kapitlet ser vi nærmere på opptak til MRR.

8.1 Poenggrense og praksispoeng

Styret ved NHH vedtar hvert år opptaksrammen for neste år. For 2023 vedtok styret en ramme for masterstudiene på 795 i Bergen og 50 i Oslo. Rammen for Oslo gjelder fullt ut ettårige MRR-studenter mens opptaksrammen for Bergen fordeles på MRR og MØA, og rektor har myndighet til å bestemme denne fordelingen. Dersom MRR skal ta opp flere studenter, må total opptaksramme økes og/eller MRR må få en større andel opptaksrammen for master. Uten endring av opptakskrav vil slik økning i antall MRR-studenter antageligvis føre til redusert karaktergrense for opptak. Tabell 9 viser antall eksterne søkere til MRR de tre siste årene (interne søkere får plass uavhengig av karakter og er ikke tatt med) og Tabell 10 viser poenggrensene de tre siste årene.

Tabell 9 Antall eksterne søkere

	2024	2023	2022
Toårig Bergen	98	97	79
Ettårig Oslo	195	206	172
Ettårig Bergen	80	82	70
Sum	373	385	321

Tabell 10 Poenggrense

	2024	2023	2022
Toårig Bergen	3,80	3,83	3,80
Ettårig Oslo	4,13	4,32	4,22
Ettårig Bergen	Alle kvalifiserte fikk tilbud	Alle kvalifiserte fikk tilbud	Alle kvalifiserte fikk tilbud
MØA	3,86	3,93	3,88

Poenggrensene gjelder for eksterne søkere som ble tatt opp. Interne søkere får plass uavhengig av oppnådde karakterer. Poenggrensen er beregnet med utgangspunkt i kandidatens gjennomsnittskarakter for de 180 stp som inngår i bachelorgraden ved søknad til toårig MRR og de 120 stp som inngår i tidligere mastergrad ved søknad til ettårig MRR. Karakterer fra utveksling og fra vårsemesteret søknaden sendes inn, regnes ikke med. Til sammenligning har vi også vist poenggrense for opptak til MØA.

⁷ Kilde: Revisorforeningen i MRR-forum januar 2025

Opptak

Etter etablering av ettårig MRR i Oslo i 2017, gikk antall søkere til ettårig i Bergen ned mens vi fikk mange søkere til Oslo. Det har dermed blitt enklere å komme inn på ettårig i Bergen og de siste årene har alle kvalifiserte fått tilbud. Tabellen viser stor forskjell på poenggrensene for toårige studenter i Bergen og ettårige studenter i Oslo: Mye av forskjellen kan imidlertid forklares med tilleggspoeng for praksis; ved opptak til ettårig MRR kan praksis gi tilleggspoeng som følger:⁸

Dersom du har har vore tilsett i 100% stilling som revisjonsmedarbeidar etter fullført master, kan du ha krav på tilleggspoeng. Praksisen må vere basert på standardar utgitt av International Assurance and Auditing Standards Board for å vere godkjent. Praksispoenga vert lagt til karaktergjennomsnittet.

- 1 års dokumentert revisjonspraksis gir 0,2 tilleggspoeng
 - 2 års dokumentert revisjonspraksis gir 0,4 tilleggspoeng
- Du får ikkje poeng for praksis utover 2 år.*

Muligheten for tilleggspoeng for revisjonspraksis gjelder for søkere med MØA og søkere med utenlandsk mastergrad, men ikke for søkere med mastergrad i rettsvitenskap og søkere til toårig MRR. Ordningen med tilleggspoeng for revisjonspraksis henger sammen med vårt fokus på å utdanne revisorer for revisjon av store og børsnoterte foretak. Disse revisorene jobber stort sett i de store revisjonsselskapene som sender mange ansatte på ettårig MRR etter noen år i praksis. Ved å gi tilleggspoeng for revisjonspraksis vil vi dermed treffe målgruppen bra. Vi har siden etablering av ordningen ikke mottatt innvendinger mot ordningen, men det har blitt reist spørsmål om den bør utvides. Vi drøfter dette i neste avsnitt.

Formålet med toårig og ettårig MRR er forskjellig. Ettårig MRR tilbys hovedsakelig for å dekke et behov for revisortittelen blant kandidater som allerede jobber i revisjonsbransjen. Ettårig MRR er et krevende studium, og vi bør prioritere de som har beste utgangspunkt for kunne bli gode revisorer. Etter vår mening er poeng for praksis et målrettet tiltak for å nå dette målet. Med dette utgangspunktet foreslår vi å utvide ordningen til alle søkere til ettårig MRR; alle kandidater med praksis står bedre rustet til å gjennomføre studiet enn de uten praksis. En slik endring innebærer at også søkere med mastergrad i rettsvitenskap kan få tilleggspoeng for praksis. Vi foreslår imidlertid ikke å utvide ordningen til toårige studenter. Dette er studenter som tar en full mastergrad på lik linje med MØA-studenter og søkere til MØA og MRR bør konkurrere på like vilkår.

Dagens vilkår for tilleggspoeng for praksis krever at praksisen må være basert på standarder utgitt av International Assurance and Auditing Standards Board. Norske revisjonsstandarder er basert på disse internasjonale standardene, og revisjon av private selskaper i Norge vil være gyldig revisjonspraksis. Henvisningen til de internasjonale standardene åpner også for revisjonspraksis fra utlandet, men innebærer samtidig en avgrensning mot revisjon som er utført etter andre rammeverk som kan ha formål som avviker fra norsk revisjonspraksis. Det er også reist spørsmål om vi bør godkjenne annen type revisjon som er vanlig i Norge, men som er basert på andre rammeverk, for eksempel rammeverk brukt av Riksrevisjonen og kommunerevisjon. Disse rammeverkene kan imidlertid ha andre formål enn den revisjon vi underviser på MRR. På MRR er vi mest opptatt av revisjon av private foretak mens Riksrevisjonen legger stor vekt på forvaltningsrevisjon av offentlige virksomheter. Vi foreslår derfor ikke å utvide rammeverk som godkjennes for tilleggspoeng.

Ordningen med tilleggspoeng for praksis forklarer en stor del av forskjellen på opptaksgrensene for toårig i Bergen og ettårig i Oslo. Poenggrensen for toårige er noe under poenggrensen for MØA som

⁸ Se <https://www.nhh.no/studier/soknad-og-opptak/opptak-masterstudiet-i-rekneskap-og-revisjon-toarig-lop/opptak-master-i-rekneskap-og-revisjon-ettarig-lop/>

har ligget mellom 3,86 og 3,93 i årene 2022-2024. Etter dette er det etter vår mening ikke behov for å iverksette spesielle tiltak for å påvirke poenggrensene for ettårige i Oslo og for toårige.

Det er imidlertid reist spørsmål ved om vi bør sette en poenggrense for ettårige i Bergen i stedet for å akseptere alle som ellers er kvalifiserte. Ifølge NHHs strategi skal NHH «rekruttere blant de beste studentene» og «tiltrekke seg studenter med sterke faglige resultater». Ledelsen ved NHH har ved flere anledninger lagt vekt på at vi skal opprettholde en høy karaktergrense for opptak selv om dette går på bekostning av antall studenter. Tabell 11 viser gjennomsnittlig poengsum for de som har begynt på ettårige i Bergen de tre siste årene, samt høyeste og laveste poengsum. Tabell i vedlegg viser mer informasjon.

Tabell 11 Poengsummer for ettårige Bergen

Ettårige Bergen	2024	2023	2022
Høyeste poengsum	5,28	4,76	4,71
Gjennomsnittlig poengsum	4,01	3,91	3,89
Minste poengsum	2,70	2,56	2,81

Alle kvalifiserte søkere har de siste årene fått tilbud om plass på ettårige i Bergen. Tabellen viser gjennomsnittlig poengsum for de som møtte, samt poengsum til studenten med henholdsvis høyeste og laveste poengsum. Poengsum består av karakterpoeng pluss inntil 0,4 praksispoeng.

MRR-programmet ved NHH er det eneste MRR-programmet i Norge som ikke setter en nedre karaktergrense for opptak til MRR. Med to unntak setter alle de andre MRR-programmene et minimumskrav på C (= 3) som gjennomsnittskarakter for opptak til MRR. Ene unntaket er BI som setter grensen på 3,5 med mulighet for 3 hvis man har minst tre års relevant praksis. Andre unntak er Oslo Met som setter grensen på 2,5, men ved sist opptak var faktisk grense 3,4. NHH er altså det MRR-programmet som på marginen tar inn de svakeste studentene målt i karakterer. Merk at tallene i Tabell 11 kan inneholde praksispoeng mens opptaksgrensene de andre MRR-programmene har satt er basert på karakterer.

Etter dette foreslår vi at også NHH setter en nedre grense for gjennomsnittlig karakter på C for å kvalifisere for opptak på MRR. Videre foreslår vi at kun studenter som har minst C i gjennomsnittlig karakter kan få praksispoeng i tillegg. Rådgivende Organ for MRR Medlemmene anså ikke dagens praksis som noe problem siden kandidater med snitt under C neppe blir ansatt, men for MRRs anseelse, bør det være krav for å komme inn og de støttet forslaget.

Vi startet dette kapitlet med å påpeke behovet for flere revisorer i Norge. Denne programevalueringen legger til grunn NHHs strategi om høy inntakskvalitet og at det ikke er ønskelig å redusere poenggrenser for å få flere studenter. Eventuell økning i antall MRR-studenter som utdannes ved NHH må følgelig skje i form av endring av opptakskrav som åpner for flere typer søkere. Resten av kapitlet diskuterer kravene vi bør stille til søkerens tidligere utdanning og om dagens opptakskrav bør endres.

8.2 Opptakskrav etter loven og EU-direktiv

Revisorloven krever utdanning på masternivå uten å si så mye om innholdet (utover at det skal være en MRR-grad), mens EU-direktivet stiller en del krav til faginnhold uten å kreve at fagkravene må dekkes på masternivå. Minimumskravet for opptak til MRR vil være de utdanningskrav som stilles for tittelen statsautorisert revisor og som ikke dekkes av MRR.

EU direktivet sier følgende (vår understrekning)

Article 6: [...] a natural person may be approved to carry out a statutory audit only after having attained university entrance or equivalent level, then completed a course of theoretical

Opptak

instruction, undergone practical training and passed an examination of professional competence of university final or equivalent examination level, organised or recognised by the Member State concerned

Article 7: The examination of professional competence referred to in Article 6 shall guarantee the necessary level of theoretical knowledge of subjects relevant to statutory audit and the ability to apply such knowledge in practice. Part at least of that examination shall be written.

Article 8: The test of theoretical knowledge included in the examination shall cover the following subjects in particular: [se vedlegg til denne programevalueringen]

Referansen til *universitet* innebærer at fagkravene må være dekket og vurdert i emner som er tatt på universitetsnivå, men revisjonsdirektivet stiller ikke krav om at dette må være masternivå, bachelornivå vil oppfylle direktivets krav. Den norske revisorloven stiller så strengere krav ved å kreve en MRR-grad. I forarbeidenes drøftelse av utdanningskravet, stiller Finansdepartementet intet krav om at alle fagkravene må være dekket på masternivå, men departementet forutsetter at utdanningsinstitusjonene påser «at en kandidat med en mastergrad i regnskap og revisjon har tilstrekkelig med teoretisk kompetanse innenfor de emnene som er angitt i revisjonsdirektivet artikkel 8» (Prop. 37 LS (2019-2020) side 36). Det kan sikres gjennom at fagkrav som ikke dekkes tilstrekkelig av MRR inngår i opptakskravene til MRR i emner som er minst på bachelornivå.

Etter vår vurdering må følgende fagområder (se omtale av revisjonsdirektiv i vedlegg) inngå i opptakskravene:

- kostnads- og driftsregnskap
- sosialøkonomi og finansøkonomi
- matematikk og statistikk
- grunnleggende prinsipper for økonomistyring av foretak

MRR er innom noen av disse temaene, men selv om revisjonsdirektivet ikke sier noe om omfang for hvert fagområde, er det vår vurdering at MRR alene ikke dekker disse fagområdene i tilstrekkelig grad, og fagområdene må være en synlig del i bachelorgrad og/eller mastergrad som skal kvalifisere for opptak til MRR. Revisjonsdirektivet har også et krav om å dekke informasjonsteknologi og datasystemer. Dette fagområdet er per i dag ikke dekket gjennom eget emne på MRR men anses å være en integrert del av flere emner i BØA og MRR.

8.3 BØA-planen som opptaksgrunnlag

Ved alle MRR-studier i Norge er BØA-planen utgangspunktet for opptakskravene til MRR. Gjeldende BØA-plan ble vedtatt av UHR-ØA⁹ i november 2018. BØA-planen beskriver minimumskrav for å kunne bruke betegnelsen Bachelor i Økonomi og Administrasjon (BØA). En BØA må inneholde minst 120 studiepoeng innen de økonomisk-administrative fagområdene og 60 studiepoeng som har mindre bindinger. De 120 studiepoengene innen de økonomisk-administrative fagområder må fordeles mellom alle de fem fagområdene som definerer de økonomisk-administrative fagene. Tabell 12 viser BØA-planens krav til fordelingen mellom fagområdene.

⁹ UHR-ØA er Universitets- og høyskolerådets fagstrategiske enhet for økonomiske og administrative fag.

Tabell 12 BØA-planens krav til økonomisk-administrative fag

Fagområde		Studiepoeng
Bedriftsøkonomi	Finansregnskap Økonomistyring Investeringsanalyse Finansiering	30 – 45
Administrative fag	Markedsføring Foretaksstrategi Organisasjonsteori og ledelse	30 – 45
Samfunnsøkonomiske fag	Mikroøkonomi Makroøkonomi	15 – 30
Metodefag	Matematikk Statistikk Samfunnsvitenskapelig metode	20 – 30
Etikk, samfunnsansvar og bærekraft		7,5 - 15

BØA-planens krav til de 120 studiepoengene innen økonomisk-administrative fagområder. Kravene finnes i dokumentet *Minimumskrav for Bachelor i økonomi og administrasjon (BØA) på uhr.no*.

I forrige underkapittel identifiserte vi enkelte fagområder som må dekkes gjennom opptakskrav. BØA-planen er utgangspunkt for gjeldende opptakskrav, og i Tabell 13 sammenholder vi fagområdene som må dekkes gjennom opptakskravene med krav i BØA-planen. Hensikten med denne sammenligningen er todelt:

- vise at BØA-planen som opptakskrav sikrer at minimumskravene i EUs revisjonsdirektiv blir oppfylt
- identifisere eventuelle krav i BØA-planen som går utover minimumskravene i EUs revisjonsdirektiv

Tabell 13 Sammenligning av fagkrav i BØA-planen med opptakskrav

BØA-plan			Minimumskrav til opptakskrav
Metodefag	Matematikk Statistikk Samf.vit. metode	20-30 stp	Matematikk Statistikk
Samfunnsøkonomi	Mikroøkonomi Makroøkonomi	15-30 stp	Sosialøkonomi
Bedriftsøkonomi	Finansregnskap Økonomistyring Investeringsanalyse Finansiering	30-45 stp	Grunnleggende prinsipper for økonomistyring av foretak Kostnads- og driftsregnskap Finansøkonomi
Administrasjonsfag	Markedsføring Foretaksstrategi Org.teori og ledelse	30-45 stp	
Etikk, samfunnsansvar, bærekraft		7,5-15 stp	

Kravene i BØA-planen er kopiert fra Tabell 13. Minimumskravene til opptakskrav er drøftet i forrige underkapittel.

Tabellen viser at fagkategoriene administrasjonsfag og etikk, samfunnsansvar og bærekraft ikke må inngå i opptakskravet for å oppfylle minimumskravene. Videre har revisjonsdirektivet ingen kvantifisering av omfang slik at det kan være rom for å kreve mindre omfang på alle fagkategorier enn det som følger av BØA-planen.

Med utgangspunkt i redegjørelsene over om minimumskrav for opptakskrav og BØA-planens innhold, vil i det følgende drøfte opptakskrav for de ulike opptakene til MRR. Drøftelsene inkluderer muligheten for å lempe på dagens opptakskrav slik at det ikke er krav om at tidligere utdanning må inneholde administrasjonsfag. Når det gjelder muligheten for at tidligere utdanning ikke trenger inneholde etikk, samfunnsansvar og bærekraft, går vi ikke videre med denne muligheten siden

Opptak

bærekraft er en sentral del av NHHs eksistenserklæring og strategi, og har også blitt en sentral del av revisors arbeidsoppgaver. Vi går heller ikke videre med muligheten for lemping i antall stp i hvert av de gjenværende fagområder. BØA-planen har allerede ganske vide intervall for omfang, og alle fagområdene er nyttige i revisors virke.

Dersom vi lempet på opptakskravene slik at ikke alle kravene i BØA-planen må være oppfylt, vil kravene til siviløkonomtittelen ikke være oppfylt. Dette må søkerne opplyses tydelig om.

8.4 Toårig MRR

Studenter med fullført BØA ved NHH, er garantert plass på MØA eller MRR ved NHH. For andre søkere (eksterne søkere) stilles følgende opptakskrav:

- Bachelorgrad i økonomi og administrasjon (BØA)
- Bachelorgrad i regnskap og revisjon (BRR) med bestått revisoreksamen (C i hver av revisoreksamenene)
- Fireårig siviløkonomgrad, eller
- Annen bachelorgrad (norsk eller utenlandsk) som oppfyller fagkravene i BØA-planen

Kravene om BØA eller annen bachelorgrad som oppfyller fagkravene i BØA-planen, sikrer at minimumskravene i revisjonsdirektivet oppfylles. NHHs nye program *Bachelor in Business, Economics and Data Science* (BEDS) oppfyller BØA-planen og vil følgelig også kvalifisere.

Når det gjelder BRR og fireårig siviløkonomutdanning er det ingen som tilbyr slike utdanninger lenger. Behovet for BRR forsvant da revisorloven fjernet *registrert revisor* som egen revisortittel. Fireårig siviløkonomutdanning forsvant ved innføring av bachelor- og masterprogram. Begge disse utdanningene har lenge blitt godkjent for opptak på toårig MRR, men ikke for opptak på ettårig. Vi foreslår å videreføre disse vurderingene.

Etter dette er det ikke avdekket noen behov for justering av opptakskravene til toårig for å tilfredsstille minimumskrav.

Som indikert i forrige underkapittel, er det dog mulig å lempe på kravene. Lemping kan være formålstjenlig for å øke mangfoldet blant studentene som begynner på MRR. I tillegg at dette kan ha en egenverdi, vil behovet for bærekraftsrevisorer kunne øke behovet for kandidater med annen bakgrunn enn den tradisjonelle revisoren. En enkel lemping er å kreve at kandidaten gjennom tidligere utdanning på bachelor eller masternivå oppfyller BØA-planens krav med unntak av administrasjonsfag.

En lemping av opptakskravene vil medføre at opptakskravene til MRR ved NHH vil være lempligere enn gjeldende opptakskrav ved andre MRR-studier i Norge. Bachelorgrad som oppfyller kravene i BØA-planen er opptakskrav i alle MRR-programmene i Norge. BI sier dog at opptaksgrunnlaget må «inneholde minimum 90 studiepoeng innenfor fagområder som bedrifts- og samfunnsøkonomi, finans, strategi, metode, revisjon og forretningsjus» uten å spesifisere fordelingen mellom disse fagområdene. Mange av MRR-programmene åpner ikke for andre muligheter, men noen tillater at noen av kravene er tatt utenfor en grad. At ingen andre MRR-program har innført lempingen som er drøftet her, kan være midlertidig. Behovet for bærekraftsrevisorer kan øke behovet for kandidater med mer variert bakgrunn enn BØA.

8.5 Ettårig MRR

For enkelte kandidater som allerede har oppnådd en mastergrad, er det mulig å søke opptak til ettårig MRR. Ettårig MRR innebærer at studenten får innpasset 60 stp fra tidligere mastergrad og tar 60 nye stp. MRR-graden vil således samlet inneholde 120 stp. Følgende mastergrader kan kvalifisere til opptak på ettårig MRR:

- Master i økonomi og administrasjon (siviløkonom)
- Annen tilsvarende norsk mastergrad
- Mastergrad i rettsvitenskap, eller
- Utenlandsk mastergrad innen det økonomisk-administrative fagområdet hvor kandidaten har en bachelorgrad som oppfyller gitte krav (se eget punkt)

Når mastergrad er opptaksgrunnlag, gjelder det for alle mastergradene at kandidaten må ha C eller bedre i minst 60 av stp, og masteroppgaven må ha et omfang på 30 stp og inngå i de 60 stp.

For ordens skyld gjør vi oppmerksom på at deler av redegjørelsen for gjeldende opptaksregler er hentet direkte fra våre hjemmesider hvor reglene er beskrevet på nynorsk. Kapittel 8.5 inneholder følgelig en blanding av bokmål og nynorsk.

8.5.1 MØA eller tilsvarende norsk mastergrad

En norsk master i økonomi og administrasjon (MØA) som oppfyller vilkårene til siviløkonomtittelen, vil alltid oppfylle minimumskravene siden det er et vilkår for siviløkonomtittelen at BØA-kravene er oppfylt.

For å vurdere annen tilsvarende norsk mastergrad, har NHH lagt seg på den linjen at kravene i BØA-planen må være oppfylt enten i bachelorgraden eller i mastergraden og at mastergradens spesialisering er en spesialisering som kunne vært tatt som hovedprofil ved NHH. Eksempelvis kan en mastergrad i samfunnsøkonomi da kvalifisere forutsatt at kandidatens utdanning oppfyller kravene i BØA-planen. En slik praktisering ligger følgelig godt innenfor minimumskravene.

Dagens opptakskrav sikrer altså oppfyllelse av minimumskravene, men som for toårig MRR er det også her mulighet for lemping ved at det ikke er behov for at tidligere utdanning oppfyller BØA-planens krav til administrasjonsfag.

Ved vurdering av hva som er *tilsvarende* mastergrad, må et minimumskrav være at mastergraden inneholder 60 stp (herav 30 stp masteroppgave) som kan innpasses i MRR-graden. Emner som skal innpasses må etter vår mening være innenfor økonomisk-administrative fagområder.

8.5.2 Utenlandsk mastergrad innen det økonomisk-administrative fagområdet

For kandidater med utenlandsk mastergrad stiller vi i dag følgende krav:

- Bachelorgrad med tilsvarende minst 90 studiepoeng innan økonomi og administrasjon.
- Maksimalt 45 studiepoeng metodefag (matematikk, statistikk, osv.) kan inngå i dei 90.
- 30 av studiepoenga må vere innan bedriftsøkonomi eller administrasjon (det vil seie finans, rekneskap, strategi, marknadsføring osv.)
- Samfunnsøkonomiske emne som mikroøkonomi og makroøkonomi reknast ikkje som bedriftsøkonomiske eller administrative emne.

Opptak

Disse kravene til bachelorgraden har bare ett minimumskrav, nemlig minst 30 stp innen bedriftsøkonomi. For metodeemne er det stilt et maksimumskrav, men intet minimumskrav, og kandidater uten matematikk og statistikk i sin bachelor kan følgelig oppfylle opptakskravene. Det er heller ikke noe minimumskrav til samfunnsøkonomi.

Siden det i tillegg er krav om en master innen økonomisk-administrative fagområde, er det mulig at eventuelle mangler i bachelorgraden dekkes i mastergraden, men siden opptakskravene ikke har noen spesifikke krav til mastergraden, er det mulig at minimumskravene ikke dekkes der heller. Dette tilsier at opptakskravene bør strammes inn i samsvar med kravene som er stilt til norske mastergrader som opptaksgrunnlag. På den annen side kan det være behov for en viss fleksibilitet for utenlandske utdanninger siden de kan være strukturert annerledes enn norske. I forbindelse med den nye revisorloven i 2020 sier Finansdepartementet at man må utøve fleksibilitet når det gjelder omfang av utenlandske mastergrader «slik at ikke alle med utenlandsk mastergrader på under 120 studiepoeng må fullføre en norsk grad», men departementet sier videre at «det blir da opp til utdanningsinstitusjonen å vurdere hvilke emner som kreves i tillegg til den utenlandske graden» (Prop. 37 LS, 2019-2020, side 35). Sitatet gjelder rettnok hvorvidt en utenlandsk mastergrad skal kvalifisere for tittelen og ikke som opptaksgrunnlag, men sitatet viser likevel at det er NHHs ansvar at minimumskravene oppfylles.

8.5.3 Master i rettsvitenskap

For kandidater med mastergrad i rettsvitenskap stiller vi i dag følgende krav:

- Graden må inneholde emner som tilsvarer ACC 440 *Foretaksrett* og ACC 441 *Skatte og avgiftsrett*.
- Forkunnskaper i finansregnskap, samt investering og finans på bachelornivå, med eit omfang på til saman 15 studiepoeng. Emne som fyller kravet til finansregnskap, samt investering og finans, i ein norsk bachelorgrad i økonomi og administrasjon er godkjent som forkunnskapskrav.

Selv med kravene til forkunnskaper er det enkelte av minimumskravene som kan unngå å bli dekket, for eksempel matematikk, statistikk og driftsregnskap. Ved fastsettelse av dagens opptakskrav for kandidater med master i rettsvitenskap, ble det lagt til grunn en pragmatisk tilnærming der man vurderte hva som var nødvendig kunnskap for å utføre revisjon i Norge. Da ble det vurdert at forkunnskapskravene sammen med den kunnskap som blir tilegnet på MRR var tilstrekkelig selv om enkelte av revisjonsdirektivets fagkrav ikke hadde synlig kobling til spesifikke emner.

Også andre MRR-studier i Norge godkjenner master i rettsvitenskap som opptaksgrunnlag. BI godkjenner slik master, men normalt godkjennes mindre enn 60 stp for innpass slik at det ikke blir en ren ettårig MRR. Også Universitetet i Stavanger godkjenner master i rettsvitenskap som opptaksgrunnlag, men krever da at søkeren har følgende:

- 30 studiepoeng i bedriftsøkonomiske emner. Følgende emner må være dekket: finansregnskap, økonomistyring og investering og finansiering.
- en spesialisering (minimum 30 studiepoeng) eller masteroppgave i regnskap, skatt eller revisjon

Etter dette fremstår virker det som NHH har de mest lempelige opptaksvilkårene for kandidater med master i rettsvitenskap. Dette sammen med at enkelte av minimumskravene i EUs revisjonsdirektiv ikke kan dokumenteres på en entydig måte med dagens opptakskrav, gjør at vi bør stille tydeligere krav til at kandidatene må ha utdanning innenfor følgende fagområder (se foran):

- Matematikk og statistikk
- Samfunnsøkonomi
- Økonomistyring
- Finansøkonomi

For denne gruppen av kandidater er det et opptakskrav at de allerede har emner som tilsvarer ACC 440 og ACC 441. De må følgelig velge erstatningsemner for disse og det er da mulig å tillate at kulepunktene over dekkes gjennom erstatningsemner. Men for andre kandidater er disse fagområdene en del av opptakskravet, og da er det naturlig at det også stilles som et opptakskrav for kandidater med rettsvitenskap som kanskje har enda mindre erfaring med disse fagområdene enn andre kandidater.

Når det gjelder omfang av forkunnskap, har vi imidlertid stor grad av fleksibilitet siden EUs revisjonsdirektiv ikke stiller omfangskrav. En løsning kan da være at vi går for samme omfang som dagens krav på totalt 15 stp. Når det gjelder fordeling av stp på de ulike fagområdene, er vår vurdering at matematikk/statistikk og økonomistyring er viktigst siden samfunnsøkonomi er mindre sentralt i bedriftsfokuset som gjelder for revisjon av selskaper og finansøkonomi dekkes til en viss grad i MRR. En mulig løsning er derfor et forkunnskapskrav ala følgende:

- Forkunnskaper i matematikk/statistikk, samfunnsøkonomi, økonomistyring og finansøkonomi på bachelornivå, med et omfang på til sammen 15 studiepoeng. Forkunnskaper i matematikk/statistikk må utgjøre minst 5 studiepoeng. Det samme gjelder for forkunnskaper i økonomistyring

NHH har emner i alle disse fagområdene og kan vurdere å tillate at emnene tas som enkeltemne. Vi er kjent med at enkelte kandidater i dag søker opptak på våre fulltidsprogram kun for å ta emner som de trenger som forkunnskaper. For slike kandidater kunne det være mer hensiktsmessig å tilby enkeltemner.

8.5.4 Oppsummering ettårig

For kandidater med MØA eller tilsvarende norsk mastergrad, er minimumskravene for opptak oppfylt. Men som for kandidater til toårig MRR, kan vi lempe på dagens krav slik at BØA-planens krav til administrasjonsfag ikke må være oppfylt.

For kandidater med mastergrad i rettsvitenskap eller utenlandsk mastergrad, er gjeldende opptaksregler allerede lempeligere enn BØA-planen og er basert på en pragmatisk tilnærming til behovene for revisorer i Norge, men for enkelte kandidater kan det være vanskelig å dokumentere samsvar med alle kravene i EUs revisjonsdirektiv. Vi må vurdere om dette siste tilsier en justering av opptakskravene.

En eventuell endring vil ikke påvirke mange søkere. Opptakstallene i vedlegg viser at det årlig er +/- 250 søkere til ettårig MRR. Av disse har det siste årene vært 10-15 søkere med mastergrad i rettsvitenskap og et tilsvarende tall for søkere med utenlandsk mastergrad. Noe over halvparten av disse søkerne har oppfylt opptakskravene. Vanlige årsaker til at enkelte søkere ikke kvalifiserer:

- Søkere med master i rettsvitenskap: De mangler emner som tilsvarer ACC 440 (foretaksrett) eller ACC 441 (skatte- og avgiftsrett) eller de mangler «forkunnskap i finansregnskap samt investering og finans på bachelornivå med et omfang på til sammen 15 stp»
- Søkere med utenlandsk mastergrad innen økonomisk-administrative fag: De mangler masteroppgave, eller masteroppgaven er mindre enn 30 stp.

Opptak

For kandidater med utenlandsk mastergrad innen det økonomisk-administrative fagområdet, kan en mulig løsning være at vi stiller samme omfangskrav som for kandidater med norsk MØA eller tilsvarende (etter forslag om lemping for administrasjon), men at vi beholder dagens krav om at minst 90 stp må være innen økonomi og administrasjon (mot 120 for norske mastergrader) og at inntil 45 stp kan være innenfor metode (mot 30 for norske mastergrader). Dette vil i tilfelle medføre følgende endring i opptaksreglene:

Fra:

Du må ha ei bachelorgrad med tilsvarende minst 90 studiepoeng innan økonomi og administrasjon. Maksimalt 45 studiepoeng metodefag (matematikk, statistikk, osv.) kan inngå i dei 90. 30 av studiepoenga må vere innan bedriftsøkonomi eller administrasjon (det vil seie finans, rekneskap, strategi, marknadsføring osv.) Samfunnsøkonomiske emne som mikroøkonomi og makroøkonomi reknast ikkje som bedriftsøkonomiske eller administrative emne.

Til:

Du må ha ei bachelorgrad med tilsvarende minst 90 studiepoeng innan økonomi og administrasjon. Bachelorgraden må oppfylle følgende fagkrav:

- Metodefag (matematikk, statistikk): 20 - 45 stp
- Bedriftsøkonomi: 30 - 45 stp
- Samfunnsøkonomi: 15 - 30 stp
- Etikk, samfunnsansvar og bærekraft: 7,5 – 15 stp

For kandidater med mastergrad i rettsvitenskap er mulig endring diskutert over og følgende er foreslått som en mulighet (krav om emner tilsvarende ACC 440 og ACC 441 er uendret):

Fra:

For å vere kvalifisert som søkar, må du også ha forkunnskapar i finansrekneskap, samt investering og finans på bachelornivå, med eit omfang på til saman 15 studiepoeng. Emne som fyller kravet til finansrekneskap, samt investering og finans, i ein norsk bachelorgrad i økonomi og administrasjon er godkjent som forkunnskapskrav.

Til:

For å vere kvalifisert som søkar, må du også ha forkunnskapar i matematikk/statistikk, samfunnsøkonomi, økonomistyring og finansøkonomi på bachelornivå, med eit omfang på til saman 15 studiepoeng. Forkunnskapar i matematikk/statistikk må utgjere minst 5 studiepoeng. Det same gjeld for forkunnskapar i økonomistyring.

8.6 Krav til masteroppgave ved opptak til ettårig MRR

For ettårige MRR-studenter innpasses masteroppgave fra MØA-graden som del av MRR-graden. De ettårige MRR-studentene ved NHH trenger altså ikke skrive ny masteroppgave. Så lenge kandidaten oppfyller opptakskravet om å ha en MØA eller tilsvarende, stiller NHH ikke spesielle krav til masteroppgaven utover at den må ha et omfang på 30 studiepoeng med en karakter på C eller bedre. Det innebærer at NHH aksepterer masteroppgave innenfor alle MØA-spesialiseringer og ikke bare spesialiseringer som ligger nært regnskap og revisjon. Enkelte andre MRR-program stiller strengere krav enn NHH til masteroppgave for ettårige MRR studenter. NTNU krever ny masteroppgave for å få MRR-grad og BI krever at kandidater med mastergrad i rettsvitenskap eller juridisk embetseksamen

må ha en spesialisering eller masteroppgave i et emne innenfor ett av spesialiseringsfagene på MRR. Anekdotiske bevis tilsier at også andre MRR-program stiller krav om at tidligere masteroppgave har tema nært regnskap og revisjon.

Denne programevalueringen foreslår ingen endring i NHHs praksis med følgende begrunnelse:

- En spesialisering i regnskap og revisjon er en bred spesialisering. Revisor skal revidere selskapers regnskap som er en oppsummering av alt som skjer i selskapet og revisor trenger følgelig en forståelse for mye av det som skjer i selskapene og en forståelse for en rekke forskjellige typer selskaper. Vi anser derfor alle økonomisk administrative spesialiseringer som relevante for en revisor.
- Det å skrive masteroppgave er like mye å lære seg et akademisk håndverk som å spesialisere seg i et fagområde. Dette håndverket er langt på vei likt uavhengig av faglig spesialisering.
- Departementet indikerer at de ulike MRR-programmene har en viss grad av fleksibilitet til å designe hensiktsmessige program, se for eksempel Prop. 37 LS (2019-2020, side 35): «Til slutt viser departementet til at heller ikke det gjeldende kravet om master i regnskap og revisjon er særlig rigid. For det første tillater flere av studiestedene at ett år fra en eventuell grad i økonomi og administrasjon inngår som en del av mastergraden i regnskap og revisjon. For det andre kan institusjonene selv utforme en grad som gir en mastergrad i regnskap og revisjon ved siden av graden i økonomi og administrasjon. Oslomet har et slikt tilbud i dag.»

8.7 Opptak – oppsummering

Drøftelsen i dette kapitlet har reist følgende tema hvor det kan være behov for endringer i opptaksreglene:

- Videreføre dagens ordning med tilleggspoeng for praksis, men utvide den til å gjelde alle søkere til ettårig MRR. Dette vil i så fall innebære at søkere med mastergrad i rettsvitenskap også kan få tilleggspoeng
- Opptak til MRR krever gjennomsnittlig karakter på minst C. Kun studenter som har minst C i gjennomsnittlig karakter kan få praksispoeng i tillegg.
- Justere opptakskravene til ettårig MRR for søkere med mastergrad i rettsvitenskap og mastergrad fra utlandet slik at samsvaret med kravene i revisjonsdirektivet blir tydeligere
- Lempe på kravet om at alle krav i BØA-planen må være oppfylt i tidligere utdanning slik at søkerne ikke må ha utdanning i administrasjonsfag. Denne endringen vil gjelde søkere både til toårig og ettårig. Dersom vi lemper på opptakskravene slik at ikke alle kravene i BØA-planen må være oppfylt, vil kravene til siviløkonomtittelen ikke være oppfylt. Dette må søkerne opplyses tydelig om.

9. MRR OSLO

Vi etablerte eget MRR-tilbud i Oslo i 2017. Innholdet er det samme for MRR i Bergen og i Oslo, og studentene tar samme eksamen på samme dag. Gjennomføringsmessig er den store forskjellen at tradisjonelle forelesninger (som utgjør ca 2/3 av hvert emne) ikke avholdes fysisk i Oslo slik at MRR-studentene i Oslo må basere på seg den digitale versjonen av forelesningene (som ofte er opptak av den fysiske forelesningen i Bergen). Casesamlingene (som utgjør ca 1/3 av hvert emne) avholdes imidlertid både i Bergen og i Oslo, og det er i stor grad oppmøteplikt på disse casesamlingene.

MRR Oslo

Etableringen i Oslo har vært en suksess, og vi har hele tiden hatt høye søkertall til de 50 studieplassene vi har i Oslo. De siste årene har vi imidlertid sett en foruroligende trend til at studenter som har takket ja til plass, ikke møter likevel, se Tabell 14.

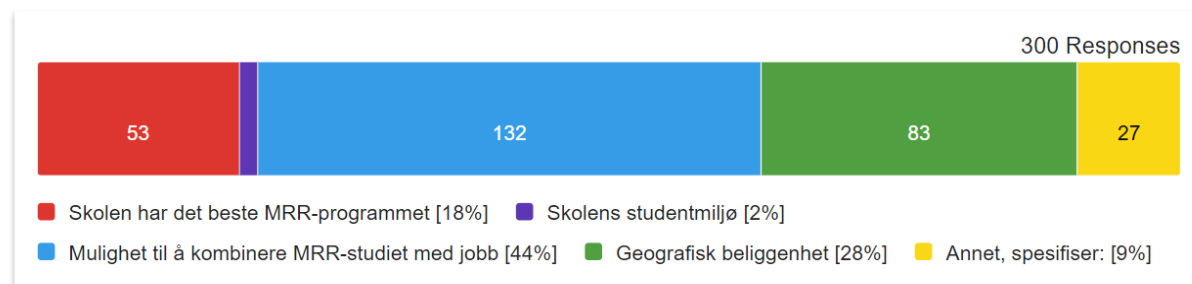
Tabell 14 Antall søkere, antall som takket «ja» til studieplass og antall møtt ved MRR Oslo

MRR Oslo	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Søkere	195	206	172	172	163	155	146	162
Ja-svar	60	81	70	80	77	67		
Møtt	41	38	47	54	54	63	46	50

Vi har diskutert denne utviklingen i det Rådgivende Organ for MRR som har medlemmer fra alle de fem store revisjonsselskapene, og de har fått tilbakemeldinger som tyder på at det store fallet i antallet møtt i stor grad skyldes at kandidatene velger å gå på BI i stedet. Ett av revisjonsselskapene anslo at fordelingen i år var 75% til BI og 25% til NHH, mens et annet revisjonsselskap anslo at andelen til NHH kunne være så lav som 10%. Det ble også kommentert at enkelte ansatte kun søker til BI. Denne utviklingen er ikke ønsket av revisjonsselskapene, de ønsker en bedre balanse mellom NHH og BI. De studentene som har gått NHH, melder at de er veldig fornøyde med opplegget ved NHH, men mange kommende studenter velger likevel BI. Studentene påpeker at BI er mer fleksibelt i vårsemesteret. Hos NHH er det oppmøteplikt fra midten av februar, mens på BI kan man jobbe fulltid hos revisjonsselskapene ut mars, og så kan man begynne å studere. Det er i stor grad studentenes eget ønske å jobbe mye i årsoppgjøret, de har økonomiske forpliktelser som krever inntekt. Samtidige har revisjonsselskapene stort behov for arbeidskraft de første månedene i årsoppgjøret slik at de sier ikke nei når de ansatte ønsker å jobbe mer enn påkrevd i studiepermisjonsavtalen.

Vår spørreundersøkelse i revisjonsselskapene viser at muligheten til å kombinere jobb og studium ofte er avgjørende når søkerne skal velge hvilken skole de vil ta MRR ved, se Figur 3.

Figur 3 Viktige faktorer for valg av skole.

Svar på spørsmålet «Hva var viktigst for ditt valg av skole for MRR?» Spørsmål stilt de ansatte i revisjonsselskapene.

Tiltak som BI har gjort for å øke fleksibiliteten i årsoppgjøret (januar-mars):¹⁰

1. Mulig å ta ettårig over to år uten ekstra betaling
2. Emneplan for vårsemesteret inneholder valgemenner, men ved å ta flere valgemenner om høsten, kan man skyve studiebelastning fra vår til høst.
3. Ingen krav til obligatoriske oppmøte
4. Flere emner tilbyr eksamen to ganger i året

¹⁰ Flere av disse tiltakene er beskrevet på <https://www.bi.no/studier-og-kurs/masterstudier/regnskap-og-revisjon/1-modell/>

5. Kun ett emne har undervisning i januar og februar. Dette emnet kan alternativt sees i opptak som selvstudium med samlinger i august og eksamen i september. Studentene kan da studere dette emnet i sommerferien
6. BI tilbyr 13 enkeltemner fra MRR som vil kunne godkjennes ved senere opptak på MRR

Det første tiltaket er ikke aktuelt ved NHH. Vi krever ikke studieavgift slik som BI. I det følgende drøfter vi andre mulige tiltak for å øke attraktiviteten for MRR Oslo. Drøftelsen vurderer både tiltak gjennomført ved BI samt andre tiltak som kan være aktuelle.

9.1 6 stp emner

BI opererer med emner á 6 stp, noe som innebærer at ettårige studenter skal ta 10 emner. Ved NHH er emnene 7,5 stp og ettårige studenter skal ta åtte emner. Dette gir BI større fleksibilitet enn NHH ved sammensetning av emneportefølje. Som redegjort for i andre kapitler i denne programevalueringen, har vi vurdert at MRR må dekke fem fagområder (regnskap, revisjon, verdsettelse, juss og bærekraft), og for flere av disse fagområdene har vi vurdert 7,5 stp som for lite slik at vi må ha to emner på til sammen 15 stp for å få tilstrekkelig dekning. Dette innebærer at alle åtte emnene på ettårig MRR vil gå med til å gi tilstrekkelig dekning av fagområdene. Dersom vi hadde operert med emner á 6 stp, ville to emner tilsvart 12 stp, en dekning som NOU 2017:15 anså som tilstrekkelig dekning for de områdene som NHH i dag krever 15 stp, og de åtte emnene ville da lagt beslag på 48 stp. Da ville vi ha større mulighet til å tilby valgemne. Tilbakemeldinger fra studenter er at de setter pris på valgfrihet. I tillegg vil studentene da få større mulighet til å flytte studiebelastning fra vår til høst ved å velge valgemner som går om høsten (se tiltak 2).

Det er imidlertid vår forståelse at NHH ikke ønsker å endre modellen med 7,5 stp emner. En ensidig endring for MRR ville også vært problematisk siden nesten alle emnene er tilgjengelig for MØA-studenter. Av den grunn, anser vi ikke dette som den mest hensiktsmessige løsningen for å attraktiviteten i Oslo.

9.2 Frivillig oppmøte

BI har ikke obligatorisk oppmøte på forelesningene (se tiltak 3) mens NHH har oppmøtekrav. For de åtte emnene som er i dag er obligatoriske for ettårige MRR-studenter ved NHH, er det et emnegodkjenningskrav at studentene deltar på minst 9 timer med casesamlinger i hvert emne. Fleksibiliteten i dette kravet varierer mellom de ulike emnene. Noen emner har organisert casesamlingene slik at det er rom for fravær uten at det går utover muligheten til å oppfylle 9 timers kravet, mens andre har mindre/intet rom for fravær.

Etter vår vurdering vil helt frivillig oppmøte ikke samsvare med NHHs strategi om å satse på studentaktiv læring. På MRR anses oppmøte på casesamlinger som viktig del av den studentaktive læringen. Vi har allerede redusert oppmøtekravet til 9 timer per emne, og det er ikke ønskelig å redusere oppmøtekravet ytterligere.

I vår spørreundersøkelse i revisjonsselskapene, spurte vi de som hadde hatt (delvis) obligatorisk oppmøte i sitt MRR-studium, hva de syntes om omfanget. Noen av respondentene med MRR fra NHH hadde ønsket større grad av fleksibilitet for å kunne tilpasse studiet bedre til jobbing og reising, men de fleste var fornøyde med omfanget. Dette er dog svar fra de som hadde valgt et MRR-studium med obligatorisk oppmøte. Andre svar i spørreundersøkelsen tyder på at de som i stor grad misliker obligatorisk oppmøte, har valgt å ta MRR på BI.

I våre samtaler med lignende programmer hos Engage-partnere, fremgår det at de har høyere oppmøteprosent enn vårt MRR-program. En Engage-partner har obligatorisk oppmøte på 80% av forelesningene, mens en annen Engage-partner ikke har krav om oppmøte, men har likevel et oppmøte på ca 50%. Se kapittel 11.5.

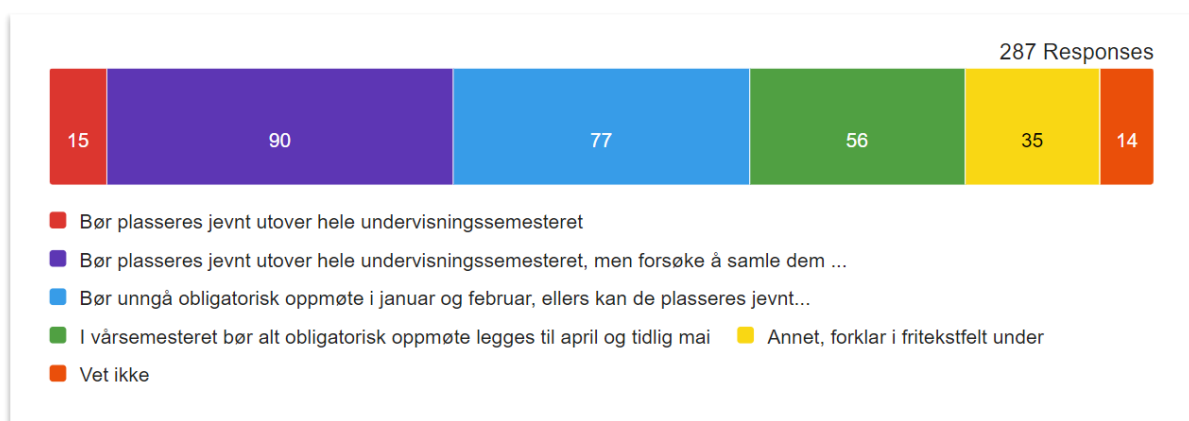
9.3 Samlingsfri periode januar – mars

NHH har hittil lagt vekt på at studieopplegget i Oslo i stor grad skal være likt studieopplegget i Bergen med unntak av at de tradisjonelle forelesningene gjennomføres fysisk kun i Bergen, men er digitalt tilgjengelig for alle studentene. Med dette utgangspunktet har vi etterstrebet at de fysiske samlingene gjennomføres i Oslo uten for stort tidsavvik til samlingene i Bergen. Og samlingene i Bergen er bevisst fordelt jevnt over hele semesteret for å få et godt opplegg for fulltidsstudenter. Dog har vi i flere år tilpasset oss Oslo-behovet ved ikke å arrangere fysiske samlinger i Oslo før 15. februar mens i Bergen starter de i slutten i januar.

BI har kun ett emne med undervisning i januar og februar, og for dette emnet tilbyr de i tillegg en alternativ gjennomføring som består av videomateriale og samlinger i august og eksamen i september (se tiltak 5). I praksis betyr dette at mange ettårige studenter tar dette emnet digitalt i sommerferien før oppstart, deltar på samlinger i august og tar eksamen tidlig i første semesteret. Dette blir i så fall første emnet som studenten tar og det passer dårlig med vår modell hvor våremnene i stor grad anses som videregående emner. Vi anser det heller ikke som en god modell for fulltidsstudentene at kun ett emne har forelesning i januar og februar.

En annen mulig endring er at vi i vårsemesteret gjennomfører alle samlingene fra midten av mars til begynnelsen av mai i stedet for januar – april som i dag. Studentenes spørreundersøkelse viser at selv blant studenter som har valgt å følge dagens opplegg i Oslo, er det et flertall (17 av 30) som hadde foretrukket at alle samlingene i vårsemesteret hadde vært fra sent mars til tidlig mai. Tilsvarende resultat ser vi spørreundersøkelsen i revisjonsselskapene, se Figur 4.

Figur 4 Tidsmessig plassering av obligatorisk oppmøte

Svar på spørsmålet «Forutsett at MRR-studiet du gikk hadde obligatorisk oppmøte på enkelte forelesninger, hvordan burde disse plasseres tidsmessig gjennom semesteret?». Spørsmål stilt til ansatte med MRR i de fem store revisjonsselskapene. To av svaralternativene er ikke vist i full lengde i figuren. Alternativet som er markert med lilla, lyder «Bør plasseres jevnt utover hele undervisningssemesteret, men forsøke å samle dem på én eller få dager per uke». Alternativet som er markert med blå, lyder «Bør unngå obligatorisk oppmøte i januar og februar, ellers kan de plasseres jevnt utover undervisningssemestrene»

Figur 4 viser to hovedønsker: 1) Samle oppmøte på få dager i uken og 2) utsette start av obligatorisk oppmøte til mars. Fritekstkommentarer til spørsmålet samt innspill i Rådgivende Organ for MRR tyder på at midten av mars vil være et fint tidspunkt for første samling med oppmøteplikt.

En slik endring er ingen god løsning for fulltidsstudenter, og spesielt toårige studenter har gitt tilbakemelding på at de ikke ønsker en slik løsning. Det er imidlertid mulig å gjennomføre endringen for Oslo-studentene uten at vi gjennomfører den i Bergen. Forelesningene vil uansett være digitalt tilgjengelig gjennom semesteret.

En slik løsning vil kunne redusere den negative utviklingen i Oslo. I utgangspunktet vil studenter i Bergen ha noen av de samme ønskene som studentene i Oslo med tanke på fleksibilitet i perioden januar-mars, spesielt de ettårige studentene i Bergen. Vi har imidlertid ikke sett samme negative utvikling i Bergen som i Oslo. Det ville også være mer krevende å gjøre slike justeringer i Bergen hvor vi også har en stor gruppe med studenter som følger MRR som et ordinært masterprogram, og som ønsker jevn progresjon gjennom semesteret. Vi anbefaler derfor ikke tilsvarende flytting av casesamlinger i Bergen.

9.4 Ettårig over to år

Lokalene på campus i Oslo har begrenset kapasitet, vi har sagt at vi har plass til 50, men ved behov kan vi nok få plass til flere (i 2019 hadde vi 63 studenter, og vi erfarte ikke problemer med plass til studentene). Eksamen i Oslo arrangeres hos Norges Idrettshøyskole, og der har vi avtale om eksamen for inntil 75 studenter per eksamen. Pga begrensninger i antall studenter vi har plass til på campus og til eksamen, har vi praktisert følgende retningslinjer:

- Tilgang til campus og eksamen i Oslo gjelder i ett år. Dersom man blir forsinket eller har behov for gjentakseksamen, må man reise til Bergen
- Ingen som er tatt opp ved MRR Bergen har adgang til samlinger eller eksamen i Oslo

Etter vår vurdering må vi fortsatt være restriktive med tanke på tilgang for studenter som er tatt opp på MRR Bergen. I dag er opptaksgrensene svært ulike for ettårige studenter ved MRR Bergen og MRR Oslo, og dersom vi åpner Oslo-campus for alle MRR-studenter, ville de ulike inntaksgrensene ikke lenger være reelle. Vi kunne åpne for søknader fra Bergensstudenter om tilgang til Oslo, men det ville skape mye ekstraarbeid og vaske ut at det er to ulike campuser. Vår innstilling er at kun i ekstraordinære tilfeller kan studenter ved MRR i Bergen søke om og få innvilget tilgang til Oslo.

Imidlertid kan det være en farbar løsning å åpne noe opp for MRR-Oslo-studentenes tilgang til campus etter første året, noe som også kan bidra til å snu den negative trenden for antall studenter i Oslo. Eksamenskontoret praktiserer allerede at studenter ved MRR Oslo kan ta sitt første eksamensforsøk i Oslo selv om dette skjer etter det første året. Vi kan vurdere en tilsvarende løsning for deltagelse på casesamlinger.

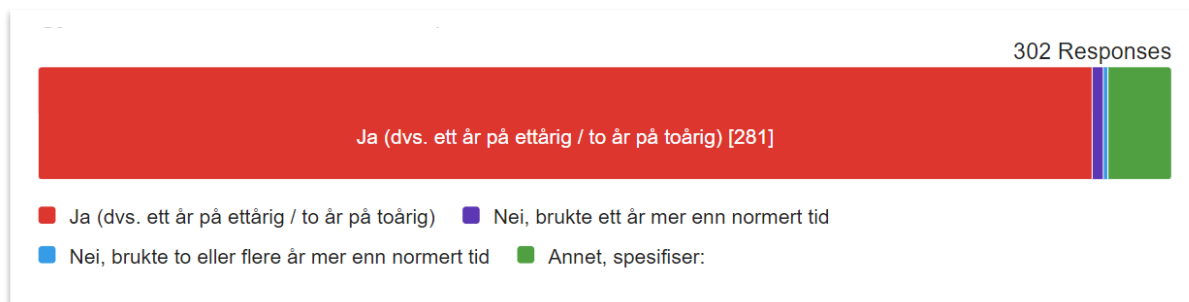
Dersom vi åpner for at studenter ved MRR Oslo kan delta på casesamlinger i Oslo selv om dette skjer etter det studieåret de er tatt opp til (forutsatt at de ikke har deltatt på samme casesamling tidligere år), risikerer vi at studentene bevisst planlegger for å ta ettårig MRR over to år.

Det er også en risiko for at vi får plassutfordringer ved at flere kull vil delta på samme samling/eksamen. Antageligvis vil det ikke være et stort problem siden man kan forvente at de ulike kullene fordeler seg på de ulike år etter tilnærmet samme mønster. Men risikoen kan håndteres ved at vi ikke gir noen garanti for at de får delta i Oslo etter første året, men at de kan søke og at vi vil gi tilgang dersom det er plass etter at årets kull har fått plass.

MRR Oslo

I vår spørreundersøkelse i revisjonsselskapene spurte vi om de hadde fullført på normert tid, og om de ville valgt å ta ettårig MRR over to år dersom de fikk anledning til det, se Figur 5 og Figur 6.

Figur 5 Fullføring på normert tid

Svar på spørsmålet «Fullførte du MRR på normert tid (ikke medregnet gjentak-/konteeksamen)?». Spørsmålet ble stilt til ansatte med MRR i de fem store revisjonsselskapene.

Figur 6 Ettårig MRR over ett eller to år

Svar på spørsmålet «Ettårig MRR består av kurs som til sammen utgjør 60 studiepoeng (stp). Hvor lang tid hadde du brukt på MRR-studiet hvis du fritt kunne velge mellom å ta 60 stp på ett år, eller ta 30 stp pr år slik at du totalt brukte to år?». Spørsmålet ble stilt til ansatte med ettårig MRR i de fem store revisjonsselskapene.

Svarene på begge spørsmålene indikerer at det ikke er stort behov for å ta ettårig MRR over to år. Også medlemmene i Rådgivende Organ for MRR gav uttrykk for at selv om det ville være en fin ordning for enkelte ansatte, vil et tiltak som sikrer samlingsfri periode i januar til mars (se kapittel 9.3) være et viktigere tiltak. Dette kan brukes som argument for ikke å åpne for muligheten til å ta ettårig MRR over to år. På den andre siden kan det også brukes som et argument for at omfanget antageligvis begrenset og at det vil ikke medføre mye arbeid å åpne for ordningen.

Siden det grunnleggende «problemet» som vi prøver å løse, er at studentene velger vekk NHH fordi vi anses som for lite fleksible med tanke på studentenes situasjon utenfor studiet, vil en mulighet til å ta ettårig MRR over to år kunne bidra positivt til rekruttering av studenter utover de få som kommer til å benytte muligheten. Denne programevalueringen foreslår derfor at vi i vår kommunikasjon med studentene sier at dersom noen av gode grunner har behov for å avvike normal fremdrift, så vil det være mulig, men pga av kapasitetsbegrensninger i Oslo, må studentene søke om det. Studenter som følger normalt løp vil ha førsteprioritet, men så lenge vi har plass til flere, vil vi ikke legge strenge kriterier til grunn for å godkjenne søknad om forlengelse. I tilfelle antall søknader er større enn kapasiteten vår, vil utgangspunktet være loddrekning blant søkerne.

9.5 Enkeltemne

BI tilbyr 13 emner fra MRR som enkeltemne hvor det er mulig å søke opptak til emner ett semester om gangen. Ved senere opptak til MRR er det mulig å søke om godkjenning av enkeltemnene (se tiltak 6).¹¹ NHH kan vurdere en lignende ordning der MRR-emner tilbys som enkeltemner slik at det er mulig å ta ett eller flere av emnene som enkeltemner før man søker opptak til MRR, og ved opptak får man innpass for enkeltemnene slik at man har mindre enn 60 stp som må fullføres etter opptak. På den måten vil det være enklere for studentene å kombinere studie og jobb. En slik løsning ved NHH vil reise en rekke spørsmål som må utredes, for eksempel:

- Hvilke MRR-emner skal kunne tas som enkeltemner?
- Skal vi kreve rekkefølgekrav slik at våremner som enkeltemne krever at man allerede har tatt tilsvarende høstemne?
- Hvilke regler skal gjelde for gjentak av enkeltemner?
- Skal enkeltemner være tilgjengelig for alle eller bare for de som oppfyller opptakskrav til ettårig MRR?

En praktisk utfordring med enkeltemner er at ordningen kan medføre plassutfordringer dersom studentene som tar enkeltemner ønsker tilgang til Oslo hvor ordinære kull allerede har tilgang. På tilsvarende måte som drøftet foran, kan vi praktisere at studenter som tar enkeltemne kan søke om plass i Oslo og at de vil få tilgang hvis det er plass, men at de ellers må følge opplegget i Bergen.

Å åpne for at MRR-emner i stor grad kan tas som enkeltemner, vil kreve en grundig utredning, og vi følger ikke opp dette tiltaket i denne omgang. Etter vår vurdering er det andre tiltak som er enklere å gjennomføre på kort sikt (se foran).

9.6 Oppsummering MRR Oslo

Selv om vi har god søknad til MRR Oslo, er det en økende tendens til at studentene velger BI, særlig fordi BI tilbyr et mer fleksibelt opplegg om våren når studentene ønsker å jobbe mye hos revisjonsselskapene i perioden januar – mars. I samsvar med NHHs strategi ønsker vi å være det foretrukne studiet blant studentene og vi må gjennomføre tiltak for å snu den negative trenden i Oslo. Endringene må imidlertid ikke gå på bekostning av et godt pedagogisk opplegg, og vi anser følgende tiltak som de mest aktuelle på kort sikt

- Flytte alle vårens casesamlinger i Oslo til perioden fra midten av mars til tidlig mai. Tradisjonelle forelesninger vil fortsatt være digitalt tilgjengelig gjennom semesteret som i dag. Ingen stor endring i opplegget for Bergen.
- Åpne for at Oslo-studenter har tilgang til casesamlinger og eksamen i Oslo i to år forutsatt at vi har plass. Det siste kan håndteres ved at studentene må søke om plass. Så lenge vi har plass, vil vi ikke være strenge på å godkjenne søknadene.

10. AOL

Som ledd i NHHs AACSB-akkreditering, har vi implementert Assurance of Learning (AoL) som skal bidra til kontinuerlig forbedring av vår utdanning. I AoL-arbeidet har vi de siste årene hatt fokus på

¹¹ Se https://www.bi.no/studier-og-kurs/masterstudier/regnskap-og-revisjon/#opptak-til-enkelkurs_274793

AoL

relevans, kommunikasjon og bærekraft og har testet hvor godt studentene har nådd disse målene, og iverksatt tiltak hvis nødvendig.

Ved testing vurderes studentenes måloppnåelse på en tredelt skala (exemplary - satisfactory - unsatisfactory). For MRR er vurderingen i hovedsak gjort av eksterne sensorer, noen få er gjort av interne. Programleders erfaring er at selve vurderingen er personavhengig, ulike sensorer kan gjøre ulike vurderinger, og siden AoL er forholdsvis nytt for NHH, kan også enkeltsensorers bruk av skalaen endre seg over tid. Resultatene må følgelig evalueres med forsiktighet, trender og nivå kan være avhengig av sensorenes individuelle bruk av skalaen. Men det er også programleders oppfatning at AoL prosessen er nyttig. Den har satt fokus på viktige mål, og målingene gir en indikasjon på måloppnåelse.

I det følgende går vi gjennom resultatet av AoL arbeidet på MRR. I utgangspunktet har MRR sagt at målet er følgende:

- E – exemplary: minst 30 %
- S – satisfactory: summen av S og E skal være minst 80%
- U – unsatisfactory: max 20 %

Hittil har mange av testene basert seg på eksamensbesvarelser. Erfaringen er at det er en smitteeffekt fra eksamenskarakter til AoL-vurdering slik at listen for E legges høyt siden listen for A på eksamen legges høyt (og MRR er kjent for å være gjerrig på A-er). I vår evaluering av måleresultatene har vi derfor lagt mest vekt på at omfanget av U ikke må være høyt. Tross alt er både E og S tilfredsstillende resultater. I de følgende underkapitler viser vi derfor omfanget av U ved de tre målingene vi har gjennomført i hhv 2019, 2020/21 og 2023. Testresultatene er tatt med i vedlegg 16.4.

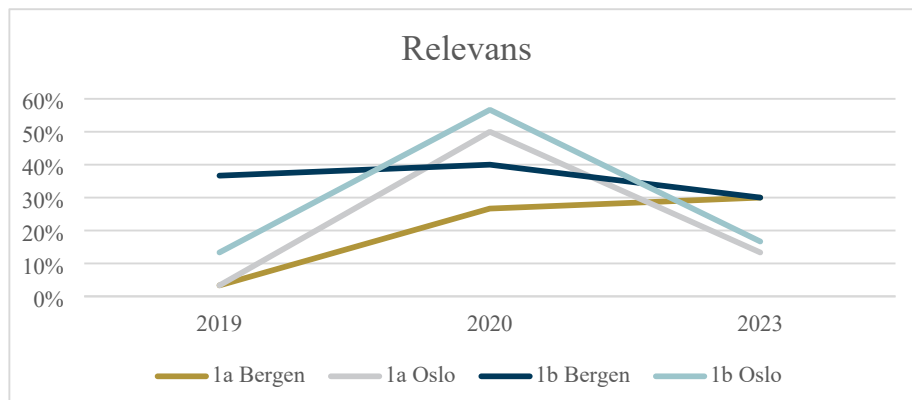
10.1 Relevans

MRR skårer høyt på arbeidslivsrelevans. I AoL har vi imidlertid lagt vekt på relevans i form av å bruke av teorier og metoder for å løse praktiske problemstillinger. Vi har vurdert måloppnåelse for følgende «learning objectives» (LO):

- 1a: Identify relevant frames for real-world problems
- 1b: Apply methodologies appropriately to real-world problems

Som Figur 7 viser, er andelen U for høy. 2020 skiller seg ut med svært høy andel U, men dette kan henge sammen med sensors bruk av skalaen. Vurdering i 2019 og 2020 ble gjort av samme sensor på eksamen i samme emne. Målingene viser likevel for høy andel U, spesielt hos studenter i Bergen.

Figur 7 Andel “unsatisfactory” for relevans

Som en følge av resultatene, har vi iverksatt noen mindre tiltak som kunne implementeres raskt:

- Fremheve viktigheten av teori og metode i introduksjonsforelesninger. Det er ikke tilstrekkelig å ha rett svar, måten man kommer frem til svaret er like viktig
- Bruke eksempler og oppgaver som viser viktigheten av systematisk bruk av teori og metode.
- Sensorveiledninger må frem viktigheten av teori og metode. Studenter bruker sensorveiledningene flittig i sin læring.

Disse tiltakene kan ha hatt en viss effekt, i alle fall viser Figur 7 en positiv utvikling. Tiltakene er imidlertid litt sporadisk, det kan være behov for mer gjennomgripende tiltak. Etter vår vurdering vil et godt metodeemne kunne bedre studentenes bruk av teori og metode. Det er allerede obligatorisk å ta et metodeemne, men per i dag er de metodeemnene som er tilgjengelig for MRR-studenter, levert av andre institutter enn IRRR og har lite fokus på problemstillinger som er spesifikke for regnskap og revisjon. Som det fremgår av annet kapittel i denne programevalueringen, planlegger vi nå et nytt metodeemne som er bedre tilpasset fagområdene regnskap og revisjon. Vi har stor tro på at dette vil bedre studentenes måloppnåelse innen relevans.

10.2 Kommunikasjon

MRR har kommunikasjon som et læringsutbytte:

kan kommunisere problemstillinger, analyser og konklusjoner innenfor fagfeltet til revisor

Som de andre programmene ved NHH, tester vi måloppnåelse innen kommunikasjon opp mot både skriftlig og muntlig kommunikasjon:

- 2a: Demonstrate written communication skills in assignments on professional topics
- 2b: Demonstrate oral communication skills in small group environment

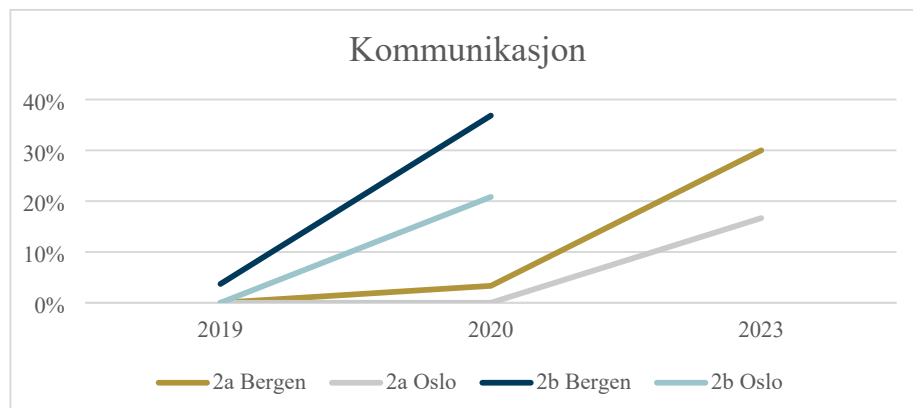
Skriftlig kommunikasjon (LO 2a) testet vi på eksamen. Som Figur 8 viser, var andel U ved de to første testene svært lavt. Siste måling ble gjort av annen sensor og viser en økning i andel U. For Oslo er nivået fortsatt akseptabelt lavt, mens det er noe høyt for Bergen.

Muntlig kommunikasjon (LO 2b) testet vi på gruppearbeid. Vi valgte å teste muntlig kommunikasjon i gruppearbeid fremfor plenumspresentasjoner e.l. fordi muntlig kommunikasjon i mindre grupper er den vanligste muntlige kommunikasjonsformen for revisorer i deres daglige virke. Ved testing i 2019 oppnådde svært mange studenter E (91 % i Oslo og 56 % i Bergen) og tilnærmet ingen ble vurdert til

AoL

U. Det ble gjort en ny kontrollmåling i 2020 som viste en økning i andel U. For Oslo er nivået fortsatt akseptabelt lavt, mens det er noe høyt for Bergen. Det er ikke gjort ny måling i 2023.

Figur 8 Andel «unsatisfactory» for kommunikasjon

I sum viser målingene av kommunikasjon gode resultater med unntak av én måling som viser for høyt nivå av U i Bergen for både skriftlig og muntlig kommunikasjon. Så langt har vi implementert følgende tiltak:

- Egen forelesning om skriving i juss
- Personlige tilbakemeldinger på innlevering i emnet ACC 410, inklusiv tilbakemelding på skriving

På sikt vil også metodeemnet omtalt foran kunne bidra til mer bevisst kommunikasjon. Ellers følger vi MØAs tiltak på kommunikasjon, spesielt på muntlig kommunikasjon siden dette vil kunne kreve eget undervisningsopplegg som vi ikke har på MRR i dag (og som vi heller ikke har plass til, jfr drøfting av emneportefølje)

10.3 Bærekraft

Bærekraft er en viktig del av NHHs eksistenserklæring, og inngår som læringsutbytte på MRR som følger:

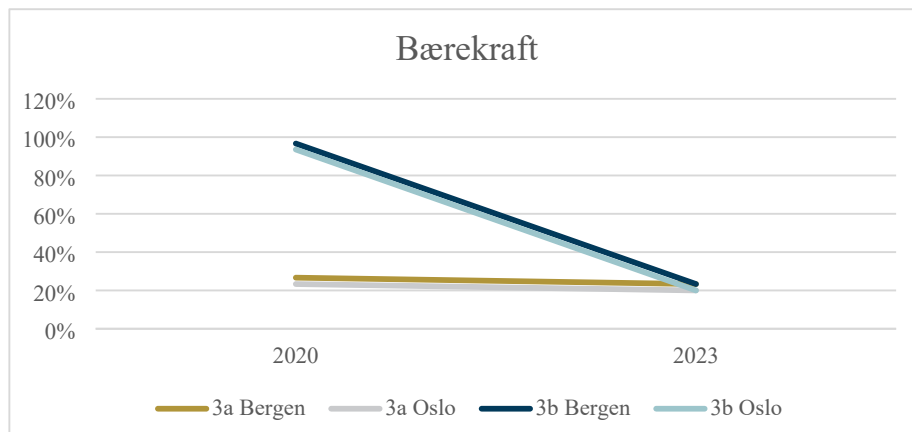
- har kunnskap om bærekraftsrapportering og etiske problemstillinger
- har evnen til å reflektere over og ta hensyn til bærekraft, etiske problemstillinger og revisors rolle som allmennhetens tillitsperson

Vi testet bærekraft første gang i 2020, og har testet følgende LO:

- 3a: Demonstrate the importance of sustainability reporting for business
- 3b: Identify sustainability reporting issues for real world problems

Ved første måling i 2020 hadde vi lavt fokus på bærekraft eller bærekraftsrapportering i MRR, og Figur 9 viser at svært mange studenter ble vurdert til U (ikke tilfredsstillende), særlig når det gjaldt å identifisere bærekraftstema. Etter 2020 har vi tatt inn bærekraftsrapportering i regnskapsemner, attestasjon av bærekraftsrapportering i revisjonsemne og vi har etablert et eget emne om bærekraftsrapportering. Dette siste emnet er obligatorisk for alle ettårige. For toårige er det valgfritt, men mange tar det. Målingene i 2023 viser at andel U nå er på et akseptabelt nivå. Som det fremgår av eget kapittel om bærekraft, vil fortsatt ha stort fokus på bærekraft.

Figur 9 Andel “unsatisfactory” bærekraft

10.4 Oppsummering AoL

AoL prosessen har identifisert enkelte områder som bør forbedres. Når det gjelder forbedringsområder innen relevans og bærekraft, har denne progamevalueringen drøftet innføring av et metodeemne tilpasset MRRs fagområder samt hvordan bærekraft skal dekkes av MRR. Når det gjelder kommunikasjon er det implementert noen mindre tiltak, og temaet vil bli dekket i en viss utstrekning av nytt metodeemne. Utover det er det ikke rom for nye emner med hovedfokus på kommunikasjon, og testresultatene indikerer heller ikke at det er prekært med store tiltak innen kommunikasjon. Vi vil imidlertid følge tiltak som gjennomføres på MØA og vurdere om det passer for MRR.

11. PROGRAMDESIGN

11.1 Obligatoriske versus valgfrie emner – toårig MRR

Før etablering av Accounting (ACC) i 2022, bestod de to første semestrene av åtte obligatoriske emner. Ved etablering av ACC, var det bare to emner som var obligatoriske i ACC. Det ble antatt at den valgfrihet som ACC-studenter da ville få, ville ha en egenverdi som også MRR-studenter burde få.

Med virkning fra 2022 fikk toårige MRR-studenter en viss grad av valgfrihet. Valgene måtte dog gjøres innenfor fagkategorier for å sikre oppfyllelse av kravene i revisjonsdirektivet og føringene i forarbeidene til revisorloven (se beskrivelse i tidligere kapittel).

Konsekvensen av valgfriheten for toårige studenter ser ut til å være følgende (vi har foreløpig tall bare for 2022-kullet):

Metodeemne: Studentene skal velge ett av fire metodeemner. Tre av metodeemnene er økonometriemner, mens det fjerde er metode for masterutredning. Mange velger det siste (24 av 29 studenter). IRRR jobber nå med å etablere et nytt metodeemne som skal være bedre tilpasset behovet innen MRRs fagområder (se eget kapittel).

Selskapsrapportering: Innen selskapsrapportering var emnet ACC 410 *Finansregnskap II* tidligere obligatorisk, men nå kan studentene velge mellom emnene ACC 410, ACC 413 *Sustainability and ESG Reporting* eller emner om regnskap for non-profit organisasjoner. De som

Programdesign

velger å bruke tredje (eller fjerde) semester til å ta valgfrie emner på NHH, kan ta flere av disse emnene, men de som skal på utveksling har plass til bare ett av disse. Studentene på 2022-kullet har fordelt seg som følger:

- Finansregnskap (ACC 410) 57 %
- Bærekraftsrapportering (ACC 413) 23 %
- Non-profit (ACC 411 og ACC 412) 20 %

Verdsettelse: Innen verdsettelse var ACC 422 *Verdsettelse i regnskapet* tidligere obligatorisk, men nå kan studentene velge mellom dette og en rekke andre verdsettelsesemne. Studentene på 2022-kullet har fordelt seg som følger:

- Verdsettelse i regnskapet (ACC 422) 23 %
- Regnskapsanalyse (ACC 420N og E) 50 %
- Verdsettelse (ACC 421A, B og E og FIE 437) 27 %

Analysen viser at svært mange av de toårige studentene velger vekk ACC 422 som tidligere var obligatorisk. Dette kan være fordi emnet har ryktet på seg for å være vanskelig og karakterstatistikken viser lavere snittkarakter enn for mange av de andre emnene.

Selv om de emnene som MRR-studentene velger fortsatt er ansett å være innenfor minimumskravene, og det er positivt at man kan velge emne om bærekraftsrapportering, anser vi det ikke heldig at så mange toårige MRR-studenter velger vekk emner som tidligere var sentrale i MRR-programmet, og nedenfor drøfter vi om det er behov for å reversere de økte valgmulighetene.

Vi har i tidligere kapittel redegjort for dagens emner som skal dekke det vi mener er minimumskravene for en MRR-grad (før kravene til bærekraftsrevisor), se Tabell 15.

Tabell 15 Faginnhold i dagens MRR

Fagkategori	Stp	Antall emner		
		Obl	Valg	Sum
Selskapsrapportering	15	1	1	2
Revisjon	15	2	0	2
Verdsettelse	7,5	0	1	1
Rettsvitenskap	15	2	0	2
Metodeemne	7,5	0	1	1
Sum	60	5	3	8

Dette er en kopi av Tabell 2. Se denne tabellen for utdypning av innhold.

Det som er mest uheldig med denne modellen, er at valgmuligheten innenfor fagkategorien *finansregnskap* gjør det mulig å få en MRR-grad med bare ett emne innenfor finansregnskap (ACC 401) og intet emne innenfor bærekraftsrapportering. I NOU 2017:15 ble det foreslått at finansregnskap burde dekkes med minst 12 stp. Selv om Finansdepartementet valgte en annen modell enn den som var foreslått i NOU 2017:15, reflekterer NOU-ens forslag likevel hva vi oppfatter som en vanlig vurdering i revisjonsbransjen. Med vårt fokus på store og børsnoterte foretak, vil det være naturlig at IFRS utgjør en viktig del av vårt MRR-studium. IFRS er et komplekst rammeverk, og representanter for revisjonsbransjen har i referansegruppen og det rådgivende organet for MRR uttrykt bekymring for at MRR-grader kan inneholde bare ett emne med IFRS. Det kan følgelig være ønskelig at vi går tilbake til to obligatoriske emner i finansregnskap som dekker IFRS (ACC 401 og ACC 410).

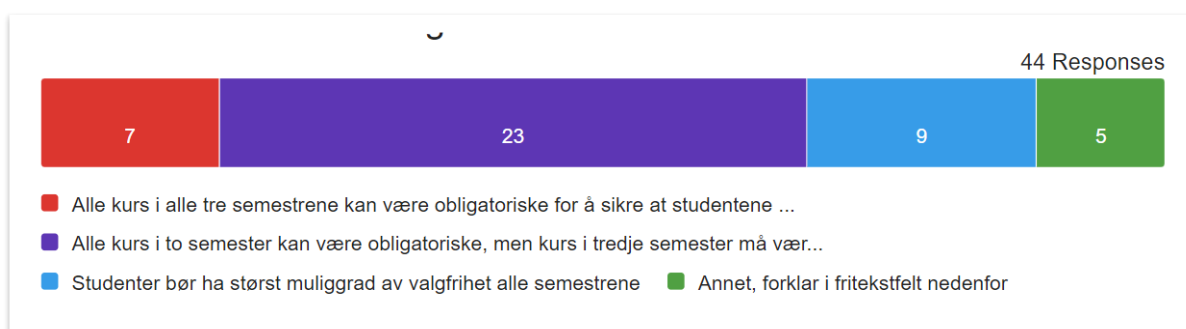
Dersom vi gjennomfører denne endringen og samtidig innfører et obligatorisk metodeemne (se annet kapittel), vil det bare være ett valgfritt emne igjen (innen verdsettelse), en valgfrihet mange studenter har brukt til å velge vekk det verdsettelsesemnet vi mener er mest relevant i en revisorutdanning (ACC

422). Det er derfor ønskelig å gjeninnføre ACC 422 *Verdsettelse i regnskapet* som et obligatorisk emne.

Etter dette er det altså ønskelig at åtte emner gjøres obligatorisk i utdanningen som skal kvalifisere til tittelen statsautorisert revisor.

Studentene har i referansegruppen gitt uttrykk for at de ønsker en viss grad av valgfrihet (se drøftelse i kapittel 7.2). Vi har også spurte ansatte med MRR i de fem store revisjonsselskapene hva de tenker om omfanget av obligatoriske emner, se Figur 10. Et tydelig flertall mener det er fornuftig at (minst) to semestre består av obligatoriske emner.

Figur 10 Omfang av obligatoriske emner

Svar på spørsmålet «Toårig MRR består av fire semestre hvorav ett semester skal brukes til masteroppgave og tre semestre til kurs. Hvor viktig er det at en del av kursene er valgfrie?» Spørsmål stilt til ansatte med toårig MRR i de fem store revisjonsselskapene. De to første svaralternativene er ikke vist i full lengde. Svaralternativet som er markert med rødt, lyder «Alle kurs i alle tre semestrene kan være obligatoriske for å sikre at studentene får den kompetansen som er nødvendig i revisorrollen». Svaralternativet som er markert med lilla, lyder «Alle kurs i to semestre kan være obligatoriske, men kurs i tredje semester må være valgfrie for å gi mulighet til utveksling eller andre valgmuligheter».

11.2 Bærekraft i emneporteføljen – toårig MRR

Drøftelsen i forrige underkapittel er gjort ut fra utdanningskravene til statsautorisert revisor. Som diskutert i eget kapittel må studentene i tillegg ha et emne i bærekraftsrapportering for å kvalifisere som bærekraftsrevisor. Dessuten drøftet vi at MRR-studenter uansett må ha et emne innenfor bærekraft, men at dette kunne være enten innen bærekraftsrapportering eller innen bærekraft i videre forstand. Uansett hvilken av disse to modellene vi går for, må studentene ta et emne innen bærekraft som kommer i tillegg til åtte obligatoriske emnene vi drøftet i forrige underkapittel.

Vi har lenge søkt å holde tredje semester åpent uten obligatoriske emner for å legge til rette for utveksling. Dette utfordres nå dersom vi må gjøre et niende emne obligatorisk. Denne utfordringen har vi drøftet nærmere i kapittel 7.2. Der foreslår vi at studenter som vil reise på utveksling, kan oppfylle kravene til det niende emnet på utveksling eller gjennom tilleggssemne ved NHH.

En annen mulighet for å innføre ni obligatoriske emner samtidig som studenter får stor grad av valgfrihet det tredje semesteret, er å redusere emnestørrelsen fra 7,5 stp til en mindre emnestørrelse:

11.2.1 Redusere emnestørrelse

I vår drøftelse av tiltak for MRR Oslo viste vi til at BI har en emnestørrelse på 6 stp, noe som gjør det enklere å designe et MRR-program mer i samsvar med studentenes ønske om fleksibilitet og samtidig være i samsvar med omfangsanbefalingene i NOU 2017:15. En emnestørrelse på 6 stp er i

Programdesign

utgangspunktet problematisk ved NHH så lenge emnene også skal være tilgjengelig for MØA-studenter hvor emner normalt er 7,5 stp. En løsning kan være å lage emner på 6 stp med en tilleggsmodul på 1,5 stp for de som ønsker å ta det som et 7,5 stp emne. Eksamen arrangeres samtidig for alle og har i utgangspunktet de samme spørsmålene, men med mulighet for emneansvarlig å legge til ett/få spørsmål for å dekke tilleggsmodul for de studenter som har tatt emnet som 7,5 stp emne.

En annen mulighet er å dele opp dagens emner i 2,5 stp emner. I dag krever vi to emner innenfor hver av fagkategoriene selskapsrapportering, revisjon og rettsvitenskap. Dersom vi tar ett av emnene i hver av disse tre fagkategoriene og deler dem opp i tre emner á 2,5 stp og krever at studentene må velge minst to av disse tre emnene, så vil vi frigjøre $2,5 \times 3 = 7,5$ stp sammenlignet med dagens studieplan. Da vil vi ha plass til et 7,5 stp emne i bærekraft eller bærekraftsrapportering. Samtidig vil studentene ha $7,5 + 2,5 + 2,5 = 12,5$ stp i hvert av de tre eksisterende fagområdene, et omfang som oppfyller anbefalingen i NOU 2017:15.

Alternativt kan man dele opp dagens emner i 3,75 stp emner i stedet for 2,5 stp og kreve at studenten tar minst ett 3,75 stp emne i hvert av de tre fagområdene. Da vil studenten innen noen fagområder bare ha $7,5 + 3,75 = 11,25$ stp, men det er såpass nært anbefalingen på 12 i NOU 2017:15 at vi anser det som tilstrekkelig dekning.

Dersom vi deler opp emner i mindre emner på 2,5 eller 3,75 stp, må vi finne en hensiktsmessig vurderingsordning. En naturlig løsning kan være å fullføre ett emne med eksamen før man starter neste emne. Dersom det er våremner som deles opp, kan en slik vurderingsordning møte protester ut fra samme argumenter som diskutert annet sted i programevalueringen, mange studenter ønsker stor grad av fleksibilitet i januar – mars. En løsning kan da være at vurdering i alle tre 2,5 stp emnene i samme fagområde gjennomføres samme dag i den vanlige eksamensperioden.

11.3 Emneportefølje - ettårig MRR

Utfordringene som er drøftet over, gjelder toårig MRR. For ettårig MRR vil det ikke være krav om metodeemne, og det vil følgelig være plass til alle åtte gjenværende obligatoriske emner. For ettårig MRR foreslår vi å videreføre dagens ordning med de åtte obligatoriske emner som fremgår av Tabell 16.

Tabell 16 Obligatoriske emner på ettårig MRR

Emnekode	Emnenavn	Høst	Vår
Selskapsrapportering			
ACC 401 N/E	Finansregnskap I/Financial Accounting I	X	
ACC 410	Finansregnskap II		X
ACC 413	Sustainability & ESG Reporting		X
Revisjon			
ACC 402 N/E	Internkontroll og revisjon/Internal control and audit	X	
MRR 451	Revisjon II		X
Verdsettelse og analyse			
ACC 422	Verdsettelse i regnskapet		X
Rettsvitenskap			
ACC 440	Foretaksrett	X	
ACC 441	Skatte- og avgiftsrett	X	

11.4 Erstatningsemner – ettårig MRR

Erstatningsemner er nødvendige for de studenter som har tatt et obligatorisk emne tidligere. Studenter som begynner på ettårig MRR ved NHH, må ta åtte obligatoriske emner. Syv av disse er også

tilgjengelig for MØA-studenter ved NHH, og studenter på ettårig MRR med tidligere MØA-grad fra NHH, kan følgelig ha ett eller flere av de obligatoriske emnene som del av sin MØA-grad. For å få en ny grad, må studentene ta minst 60 nye studiepoeng, og de må følgelig ta et erstatningsemne for hvert av de obligatoriske emnene de har tatt tidligere. Studieplanen sier i dag følgende om erstatningsemne:

Dersom studenten har MØA-grad som inneholder noen av de åtte emnene som er obligatoriske i det ettårige løpet, må studenten velge ett annet emne for hvert av emnene som inngår i MØA-graden. Studentene kan velge andre emner blant emnene som er tilgjengelige i Accounting-profilen i MØA, samt følgende emner:

- BUS446 Sustainable Business Models
- ETI450 Corporate Social Responsibility

Studieplanen begrenser altså valgene til emner som er tilgjengelige i Accounting-profilen (samt et bærekrafts- og et etikkemne). Denne begrensningen ble gjort for å forenkle valgprosessen samt å sikre at erstatningsemnene er innenfor revisors behov.

I praksis er denne begrensningen problematisk for enkelte studenter. Tabell 17 viser hvilke emner som er tilgjengelige som erstatningsemne etter dagens emnetilbud.

Tabell 17 Erstatningsemner

Emnekode	Emnenavn	Høst	Vår
ACC 411	Regnskap og budsjettering i offentlige organisasjoner		X
ACC 412	Nonprofit Accounting	X	
BUS 452	Corruption, Compliance and Sustainable Business	X	
BUS 465	Detecting Corporate Crime		X
FIE 432	Personlig Økonomi	X	
-eller FIE 432E	Personal Finance and Taxation		X
FIE 441	Taxes and Business Strategy		X
ACC 420E	Strategic Financial Statement Analysis	X	
eller ACC 420N	Regnskapsanalyse		X
ACC 421A	Verdsettelse		X
eller ACC 421B	Verdsettelse	X	
eller ACC 421E	Valuation with Financial Statement Analysis		X
eller FIE 437	Valuation	X	
BUS 444N	Økonometri for Regnskap og økonomisk styring	X	
eller BUS 444E	Econometrics for Business Research		X
eller ECN 402	Econometrics	X	X
STR 402A	Methodology for master thesis	X	X
BUS 446	Sustainable Business Models	X	X
ETI 450	Corporate Social Responsibility		X

Emner som er tilgjengelige som erstatningsemner for studenter som tar ettårig MRR og allerede har tatt ett eller flere av de obligatoriske emnene som del av sin MØA-grad ved NHH. De tre emnene som er strøket over, tilbys ikke studieåret 2024/25.

I utgangspunktet viser Tabell 17 at studentene har mange emner å velge blant når de har behov for erstatningsemner. I praksis er det noe mer begrenset. Behovet for erstatningsemner er størst om høsten siden flere av høstens obligatoriske emner på MRR er blant de emnene som mange har tatt som del av MØA-graden, enten fordi det er obligatoriske emner i ACC-profilen eller fordi det ellers er populære emner. Av de tilgjengelige erstatningsemner er det noen metodeemner som ikke anses som spesielt aktuelle erstatningsemner da studentene allerede har tatt metodeemne i MØA-graden. Videre er noen av de andre tilgjengelige erstatningsemnene populære MØA-emner som mange studenter allerede har tatt. I tillegg har vi risikoen for at enkelte emner ikke leveres enkelte år, slik overstrekningene i Tabell 17 illustrerer. Studenter i Oslo har i tillegg den utfordringen at erstatningsemnene ikke har et eget

Programdesign

opplegg i Oslo slik at emnene kan kreve oppmøte i Bergen. Omfanget av oppmøte i Bergen varierer mellom de ulike emnene.

Tabell 18 viser de fem emnene som flest ettårige studenter tar som erstatningsemne. En fellesnevner for mange av disse emnene er at det er mulig å gjennomføre emnene uten mye oppmøte, se kolonne for obligatorisk arbeidskrav.

Tabell 18 De fem mest populære erstatningsemnene

Emnekode	Emnenavn	Obligatorisk arbeidskrav
ACC 421A	Verdsettelse	Oppmøte på minst 4 av 6 gjennomganger av oppgaver og case
ACC 420E	Strategic Financial Statement Analysis	Group presentation (3-5 students)
BUS 446	Sustainable Business Models	Written group project papers
ECN 402	Econometrics	Three of four assignments must be submitted and approved
FIE 432	Personlig økonomi	Studentene må få godkjent en multiple choice test.

Tabellen viser de fem emnene som flest ettårige studenter har tatt som erstatningsemner de siste årene, både i Bergen og Oslo. Emnene er ført opp i alfabetisk rekkefølge da det varierer noe hvilket emne som tas av flest studenter, men FIE432 har jevnt over vært det mest populære emnet. Obligatorisk arbeidskrav er gjengitt slik det er formulert i emnebeskrivelsen haust 2024.

I praksis er det studenter som har tatt mange av de mulige erstatningsemnene tidligere og opplever at det reelle tilbudet er svært begrenset. Samtidig er det mange andre emner i MØAs emneportefølje som er relevante for revisorutdanningen, se tidligere drøftelse av bredden i revisors kompetansebehov. Eksempelvis vil mange emner innenfor økonomisk styring være relevante (jfr revisjonsdirektivets krav om utdanning innen kostnads- og driftsregnskap samt grunnleggende prinsipper for økonomistyring av foretak). Det samme gjelder emner innen finansiell økonomi (jfr krav om utdanning innen regnskapsanalyse og verdsettelse) og Business Analytics (jfr krav om utdanning innen informasjonsteknologi og datasystemer).

Vi anbefaler følgelig at det skal være mulig å tilby flere erstatningsemner enn i dag. Det kan gjøres ved å utvide listen med nye emner som kan velges som erstatningsemne eller at vi beholder dagens liste, men innfører en mulighet for studentene til å søke om å få ta andre emner. Første løsning vil kunne kreve årlig oppdatering, men vi antar likevel at det vil være den mest effektive løsningen.

11.5 Tilsvarende masterprogram i Engage.EU

Som det fremgår av kapittel 1.1.3 har vi hatt samtaler med Engage-kollegaer i tilsvarende masterprogrammer på universiteter i Engage.EU. Disse samtalene viser at mye er likt, både av innhold og utfordringer. Men det er også enkelte forskjeller, og nedenfor redegjør vi for noen av de sentrale forskjellene.

Ingen av programmene kvalifiserte til revisortittel på tilsvarende måte som MRR i Norge. Programmene tilbyr emner innen revisjon, men disse er ikke obligatoriske og de dekker ikke revisjonsfaget like grundig som MRR. Ingen av programmene dekket revisjon av bærekraftsrapportering i særlig grad. Vårt MRR program dekker følgelig revisjon mye grundigere enn universitetene vi hadde møter med, både innen revisjon av finansiell rapportering og revisjon av bærekraftsrapportering. Dette er følgelig et område hvor vi kan bidra i Engage.EU om ønskelig.

Alle programmene hadde bedre oppmøte i forelesningene enn i Norge. Hos WU er det krav at studentene må delta på 80% av forelesningene. Mannheim har ikke lov å stille krav om oppmøte, men likevel møter mer enn 50 % av studentene.

Selv om de har stort oppmøte i forelesningene, er klassestørrelsen likevel liten, delvis fordi studentene har mange spesialiseringer å velge blant. Normal klassestørrelse er +/- 20-30 studenter. WU har dessuten en maksimumsgrense på hvor store klassene kan være, typisk 25 eller 50 studenter, og dersom det er flere studenter enn grensen, kjøres emnet flere ganger.

11.6 Oppsummering programdesign

I dag består de to første semestrene på MRR av fem obligatoriske og tre semiobligatoriske emner. Denne programevalueringen foreslår å omgjøre de tre semiobligatoriske emnene til obligatoriske slik at alle MRR-studenter må ta de samme åtte emnene.

I tillegg foreslår vi at MRR må inneholde minst ett obligatorisk emne innen bærekraft. Det vil da totalt bli ni obligatoriske emner ($9 \times 7,5 = 67,5$ stp). For de som ikke reiser på utveksling, men tar valgemner ved NHH, bør dette gå fint. Det vil imidlertid medføre en endring for de som reiser på utveksling. I kapittel 7.2 har vi diskutert mulige løsninger for studenter som ønsker utveksling. I dette kapitlet har vi drøftet muligheten for å redusere emnestørrelsen. Dette er en løsning som vil kreve ytterligere utredning, og vi har ikke gått videre med den nå da vi antar at forslagene i kapittel 7.2 er enklere å gjennomføre på kort sikt.

For studenter som tar ettårig MRR kan noen av de obligatoriske MRR-emnene inngå i MØA-graden. Disse studentene må da velge et erstatningsemne for hvert obligatorisk MRR-emne som allerede inngår i MØA-graden. I dag kan de velge mellom emner som er tilgjengelig i ACC-profilen og ytterligere to emner innen bærekraft/etikk. I praksis kan dette tilbudet være for begrenset for enkelte studenter, og vi ønsker å utvide listen med nye emner som kan velges som erstatningsemne.

12. KANDIDATKVALITET

12.1 C-krav

Mange av studentene tar MRR for å oppfylle utdanningskravet til revisortittelen. For å oppfylle dette kravet, må studenten oppnå karakteren C eller bedre på alle emner som inngår i mastergraden. Det er gitt unntak for emner som ikke bruker bokstavkarakterer (Forskrift om revisjon og revisorer, §1-1, andre ledd):

Statsautorisert revisor skal ha karakteren C eller bedre i alle eksamener på de siste to årene av mastergraden når bokstavkarakterer er brukt som vurderingsuttrykk.

Studenter på MRR ved NHH har totalt tre forsøk på å gjennomføre eksamen i samme emne. Det er etablert en poststudieordning som innebærer at det er mulig å ta ett eller to av disse forsøkene etter at man har fullført MRR.

Kandidatkvalitet

Tabell 19 Andel studenter som oppnår C-kravet

	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Klarte C-krav på første forsøk	67 %	57 %	67 %	59 %	58 %	66 %
Klarte C-kravet på senere forsøk	15 %	25 %	23 %	33 %	30 %	29 %
Har ennå ikke klart C-kravet	18 %	18 %	10 %	8 %	13 %	5 %
Sum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabellen viser sum for toårige og ettårige i Bergen og Oslo. Tabell i vedlegg viser oppsplitting på disse tre studentgruppene.

Tabell 19 viser at +/- 60% av studentene klarer C-kravet i alle emnene på første forsøk, mens flertallet av de resterende studentene klarer det på et senere forsøk. Som tabeller i vedlegg viser, er det en større andel av studentene i Oslo enn studentene i Bergen som klarer C-kravet på første og senere forsøk, og blant studentene i Bergen er det en større andel blant de ettårige enn blant de toårige. Dette er forventet. Ettårige studenter har ofte revisjonserfaring og begynner på MRR med revisortittelen som mål, mens toårige studenter har mindre revisjonserfaring og har ikke nødvendigvis revisortittel som like viktig mål som ettårige. Blant de ettårige er det høyere inntaksgrense i Oslo enn i Bergen, og det er da ikke unaturlig at dette også bidrar til høyere MRR-karakterer.

Noen studenter har ennå ikke klart C-kravet. Dette tallet er høyest for de siste årene, noe som ikke er unaturlig med tanke på at studentene kanskje ikke har tatt gjentak ennå. Det er heller ikke unaturlig at noen aldri klarer C-kravet, noen kan ta MRR-grad uten revisortittel som mål, noen forlater revisjonsbransjen og bruker ikke alle forsøkene de har tilgjengelig og noen klarer ikke å levere det som skal til på eksamen.

Etter vår vurdering indikerer Tabell 19 at det er krevende å oppnå C-kravet, men at det er oppnåelig dersom man legger litt innsats i det. Etter vår vurdering er dette i samsvar med de føringer som Finansdepartementet har gitt i Prop.37 LS (2019-2020), side 35 og 36 (vår understrekning):

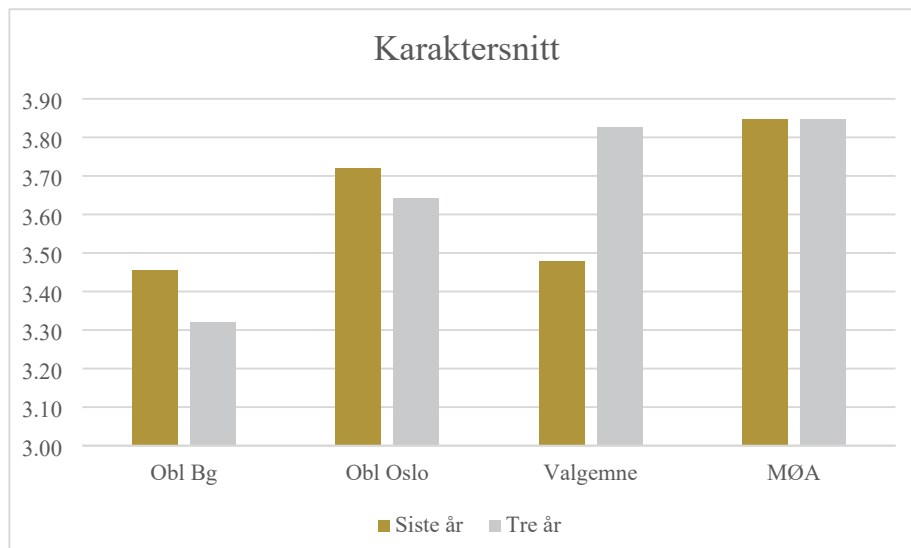
Revisorloven gjelder finansiell revisjon. Med de økte krav som stilles til slik revisjon, må en godkjent revisor ha betydelig kunnskap om revisjon og tilhørende emner. Et krav om mastergrad i regnskap og revisjon sikrer dette behovet.

Revisor som allmennhetens tillitsperson må etter departementets vurdering forventes å ha en betydelig teoretisk kunnskap innenfor revisjonsfaget. Departementet anser karakterkrav som en viktig del av de kunnskapskravene som stilles til revisor, og som bidrar til tilliten til revisorer

12.2 Karaktersnitt

Figur 11 viser gjennomsnittlig karakter som studenter på MRR og MØA har oppnådd siste året og samlet for de tre forutgående årene. MRR-studenter oppnår svakere karakterer enn MØA-studenter, også Oslo-studentene som i svært stor grad har praktisk erfaring med fagområdene de studerer på MRR, får svakere karakterer enn den gjennomsnittlige MØA-studenten. Drøftelsen av C-kravet foran indikerte at en forholdsvis streng karakterlinje er i samsvar med føringene som er gitt for utdanning av revisorer. Samtidig har vi indikasjoner på at den strengere karakterpraksisen medfører at studenter heller velger MØA enn MRR, og studentenes spørreundersøkelse (Vedlegg 16.9) viser at lavere karaktersnitt var en viktig årsak til at MRR-studenter ikke reiser på utveksling.

Figur 11 Gjennomsnittlig karakter

Figuren viser gjennomsnittlig karakter oppnådd siste år (høst 2023 og vår 2024) og de tre forutgående årene. Karaktersnittet er vektet med antall studenter som møtte til eksamen og inkluderer ikke emner som vurderes med bestått/ikke bestått. Kolonnene Obl Bg og Obl Oslo viser karaktersnitt for de åtte emnene som er obligatorisk på ettårig MRR for studenter henholdsvis i Bergen og Oslo. Kolonnene Valgemne viser karaktersnitt for de ti andre emnene med ACC-kode. Kolonnene for MØA viser gjennomsnittlig karakter for 142 emner uten ACC-kode.

Vi har ingen indikasjoner på at MRR-studentene er svakere studenter enn MØA-studenter, og de siste årene har IRRR (som leverer de fleste emnene i MRR) hatt økt fokus på at karakterpraksisen bør nærme seg praksisen på MØA ved å være tydeligere til sensorene om hvordan karaktergivning skal praktiseres. Figur 11 indikerer at dette har medført en effekt på de obligatoriske emnene, men de ligger fortsatt godt under MØA-snittet. Datagrunnlaget i figuren er dog snevert og vi må være forsiktig med trendkonklusjoner.

13. ANDRE TEMA

13.1 Enkeltemner

For flere av temaene i denne programevalueringen har vi drøftet at det kan være hensiktsmessig å kunne tilby MRR-emner som enkeltemner. Vi gjentar noen av disse tilfellene:

- Dersom vi skal tilby MØA-studenter muligheten til å få en bekreftelse på at deres MØA-grad sammen med andre emner oppfyller NHHs krav til en MRR-grad, må studentene få mulighet til å ta MRR-emne(r) utenfor MØA-graden. Denne muligheten må minst omfatte emner som i dag kun er tilgjengelig for MRR-studenter (per i dag er det ett emne: MRR 451)
- Siden bærekraftsrevisor er en ny tittel med egne utdanningskrav, kan det bli etterspørsel etter å ta denne utdanningen som enkeltemne. Per i dag vil dette gjelde to emner: ACC 413 og MRR 451.
- C-kravet for revisortittelen gjelder også for emner tatt på utveksling. Dette skaper usikkerhet for studentene siden det kan være begrenset med gjentaksmuligheter når det blir avklart at karakter er for svak. Dette hindrer mange MRR-studenter i å reise på utveksling. Vi antar dette

Læringsutbytte

vil være sjeldne tilfeller, men dersom vi i slike tilfeller kan tilby studentene å ta enkeltemner etter at graden er fullført, kan dette øke andel studenter som reiser på utveksling.

- Enkelte kandidater kan ha behov for enkeltemner for å oppfylle opptakskravene. Dette gjelder for eksempel kandidater med mastergrad i rettsvitenskap.

Det er følgelig behov for å kunne tilby enkeltemner, og denne muligheten må utredes.

Ettårige MRR-studenter ønsker å jobbe mye hos revisjonsselskapene samtidig med MRR, og mange velger vekk NHH fordi andre har mer fleksible ordninger. Dersom vi kunne tilby MRR-ennene som enkeltemner, kan studenter ta ett eller flere enkeltemner før opptak på MRR og dermed redusere arbeidsmengden etter opptak på MRR. Vi har ikke fulgt opp denne muligheten i denne progamevalueringen, men på sikt kan det være aktuelt å utrede muligheten.

13.2 Frafall

Frafallstallene viser et frafall på +/- 10 % de siste årene, se DBH-tall i vedlegg 16.7. For året 2020 har vi analysert frafallet nærmere. 14 studenter fra 2020-kullet er nå registrert som frafalt pga manglende studieprogresjon på MRR. De fleste hadde fulgt få emner hvorav fire studenter ikke hadde tatt et eneste emne. To hadde søkt overgang til MØA og to hadde fortsatt aktiv studierett (men er inkludert i frafallsprosenten).

I vedlegg har vi også gjort en grovanalyse fordelt på toårig, ettårig Bergen og ettårig Oslo. Grovanalysen har ikke tatt hensyn til forsinkelsers innvirkning på beregningene for de ulike årene, men analysen viser likevel tydelig at det er større frafall i Bergen enn i Oslo. Dette kan henge sammen med at søkerne i Oslo har BI som et alternativ i samme by, og de som vurderer at NHHs opplegg er for lite fleksibelt når det gjelder muligheten til å kunne kombineres med jobb, velger BI fremfor NHH. Dette kan da gi seg utslag i lavere møttprosent men også lavere frafallsprosent i Oslo sammenlignet med Bergen. I Bergen er det ikke noe lokalt alternativ, og flere studenter begynner ved NHH selv om de er usikre på om de får kombinert det med jobb.

Endringer som er drøftet i denne progamevalueringen kan medføre at studiet blir mer attraktivt som kan medføre redusert frafall.

14. LÆRINGSUTBYTTE

Hovedformålet med MRR er å tilby en utdanning som oppfyller utdanningskravet for tittelen *statsautorisert revisor*. Etter de nye kravene om utdanning av bærekraftsrevisorer, vil MRR også tilby utdanning som oppfyller utdanningskravet til bærekraftsrevisorer. Disse formålene fremgår ikke av læringsutbyttene, men fremgår av den innledende beskrivelsen av MRR i studieplanen.

I Tabell 20 vurderer vi om drøftingene i denne progamevalueringen medfører behov for justering av læringsutbyttene

Læringsutbytte

Tabell 20 Læringsutbytte MRR

Dagens læringsutbytte	Kommentar
Kunnskap	
har inngående og oppdatert kunnskap om teorier innenfor finansregnskap, revisjon, verdsettelse, skatterett og foretaksrett som er nødvendig for å utføre revisjon i Norge	Dette er fagområdene som må dekkes for å kvalifisere til tittelen statsautorisert revisor. Med tanke på at den nå innføres en ny revisortittel (bærekraftsrevisor), kan vi vurdere å utvide beskrivelsen: «.... som statsautorisert revisor»
	Dersom vi velger at det skal være obligatorisk for alle MRR-studenter å ta emner som dekker utdanningskravene for bærekraftsrevisor, må dette inn som et læringsutbytte, for eksempel: «har inngående og oppdatert kunnskap om teorier innenfor bærekraftsrapportering som er nødvendig for å utføre bærekraftsrevisjon i Norge».
har solid kompetanse innenfor empirisk metode	OK
har bred innsikt i nasjonale og internasjonale problemstillinger og regelverk som er relevant for å utføre revisjon i Norge	OK
har kunnskap om bærekraftsrapportering og etiske problemstillinger	Dersom vi velger at bærekraftsrapportering skal være obligatorisk, kan dette læringsutbyttet gå ut da det blir dekket mer omfattende av det nye læringsutbytte.
Ferdigheter	
kan anvende kunnskap til å forstå, strukturere og løse komplekse problemstillinger i utførelsen av revisjon	OK
kan anvende relevante teorier og regelverk på praktiske regnskapsmessige problemstillinger	OK
kan anvende relevante teorier og regelverk til å utøve profesjonelt revisorskjønn	OK
er i stand til å ta stilling til rimeligheten av estimater på virkelig verdi av foretak, eiendeler og gjeld	OK
kan identifisere og drøfte juridiske problemstillinger som er relevante ved utførelsen av revisjon i Norge, og trekke konklusjoner basert på drøftingen	OK
	Også her bør det inn et nytt læringsutbytte om revisjons av bærekraftsrapportering hvis dette blir obligatorisk
kan, under veiledning, gjennomføre et selvstendig, avgrenset forskningsprosjekt i tråd med gjeldende forskningsetiske normer	OK
er i stand til selv å oppdatere seg og ta i bruk ny kunnskap gjennom hele yrkeskarrieren	OK
kan anvende tilegnet kunnskap på nye områder	OK
Generell kompetanse	
kan kommunisere problemstillinger, analyser og konklusjoner innenfor fagfeltet til revisor	OK
har et solid grunnlag for utøvelse av sin profesjon i en internasjonal kontekst	OK
kan bidra i innovasjonsprosesser i profesjonen	Foreslår å kutte dette. Rett nok vil gode kunnskaper kunne brukes til å forbedre rutiner og rammeverk, men selve innovasjonsprosessene har ikke stort fokus i MRR.
har evnen til å reflektere over og ta hensyn til bærekraft, etiske problemstillinger og revisors rolle som allmennhetens tillitsperson	OK
forstår implikasjoner av informasjonsteknologi for regnskapsprosessene og revisors arbeid	OK

15. OPPSUMMERING

I dette oppsummeringskapitlet gjentar vi oppsummeringene fra vår evaluering i tidligere kapitler. Evalueringen har blitt diskutert flere ganger både i referansegruppen for MRR/ACC og i Rådgivende Organ for MRR, og i nedenfor tar vi også med disse organenes syn på de oppsummeringene.

15.1 Accounting som utdanning for revisortittelen

Se kapittel 3.

Revisorloven krever MRR-grad for å kvalifisere til revisortittelen. Finanstilsynet som godkjenner søknadene om revisortittelen, har imidlertid uttalt at de vil godkjenne annen mastergrad så lenge denne sammen med ytterligere utdanning oppfyller kravene til en MRR-grad. Ved NHH vil det være mulig å oppfylle disse kravene ved å ta MØA med ACC hvis vi gir studenter mulighet til å ta ett eller flere av MRR-emnene som enkeltemne utenfor en mastergrad. En slik tilpasning til Finanstilsynets praktisering vil kreve at NHH utsteder en bekreftelse på at studentens MØA-grad sammen med enkeltemner oppfyller kravene til en MRR-grad ved NHH. Vi anbefaler at NHH tilbyr studentene denne muligheten.

Dette vil innebære NHH må etablere ordning for utstedelse av bekreftelse som bekrefter at MØA-grad sammen med enkeltemner tatt utenfor grad oppfyller kravene til MRR-grad ved NHH. Vi anbefaler at slik bekreftelse utstedes kun når alle emner er tatt ved NHH. Videre må NHH tilby en ordning med enkeltemne utenfor MRR-graden, og vi har drøftet to alternative modeller:

- Modell 1: MRR 451 Revisjon II må tilbys som enkeltemne som kan tas utenfor grad, eller
- Modell 2: alle/flere MRR-emner som studenten ikke har i MØA-graden tilbys som enkeltemner som kan tas utenfor grad

Både Referansegruppen for MRR/ACC og Rådgivende Organ for MRR støtter anbefalingen. Rådgivende organ anser modell 2 som mest interessant da den kan øke attraktiviteten for muligheten mer enn modell 1 som i praksis betyr at studenten må gjøre et MRR-valg fra dag 1 selv om det skjer i MØA.

15.2 Bærekraft

Se kapittel 5.

Revisorloven legger opp til at en MRR-grad skal kvalifisere til tittelen statsautorisert revisor mens bærekraftsrevisor kan kreve tilleggsutdanning utover det som inngår i MRR-graden. Loven er imidlertid ikke til hinder for at MRR-graden kan oppfylle utdanningskravene til begge titlene, og vi anbefaler at dette skal være mulig når man tar MRR ved NHH.

Siden loven legger opp til at det kan være mulig å ta MRR-grad uten å oppfylle utdanningskravet til bærekraftsrevisor, blir spørsmål om MRR ved NHH skal gjøre det valgfritt å ta emnene som dekker utdanningskravet til bærekraftsrevisor. For å oppfylle NHHs mål, må bærekraft være en synlig del av læringsutbytte for MRR-studenter. Programevalueringen har drøftet to alternative modeller:

1. Emner i bærekraftsrapportering og tilhørende attestasjon må være obligatoriske emner i MRR. I dag vil det innebære at emnene ACC 413 og MRR 451 blir obligatoriske
2. Studenten må ta minst ett emne hvor bærekraft er en vesentlig del av læringsutbytte, men dette må ikke være emner om bærekraftsrapportering eller tilhørende attestasjon

Rådgivende Organ ønsker at alle MRR-studenter fra NHH skal ha utdanning innen bærekraftsrapportering, mens studentrepresentantene i Referansegruppen for MRR/ACC var negative til krav om emne i bærekraftsrapportering, spesielt dersom dette medfører obligatoriske krav til emner utover 60 stp.

15.3 Digitalisering og teknologi

Se kapittel 6.

Vi anbefaler at det opprettes et eget metodeemne som fokuserer på behovet for metodebruk innen MRRs fagområde, og som blir obligatorisk for alle toårige MRR-studenter.

Både Referansegruppen for MRR/ACC og Rådgivende Organ for MRR støtter forslaget om å opprette et nytt metodeemne som dekker behovene innen våre fagområder.

15.4 Utdveksling

Se kapittel 7.

Det er et ønske både fra NHH og MRR at flere MRR-studenter reiser på utveksling. Vi har drøftet noen av årsakene til at få MRR-studenter reiser på utveksling. Det er særlig usikkerhet knyttet til C-kravet for emner tatt på utveksling og diskriminering på karakter ved søknad om utveksling som trekkes frem av studentene som årsaker til at få MRR-studenter reiser på utveksling. Mulig tiltak for å adressere disse årsakene:

- Tillate at studentene tar tilleggsemner ved NHH etter hjemkomst fra utveksling selv om studenten formelt sett har fullført graden (fordi utveksling ble tatt i siste semester og studenten oppnådde ståkarakter i alle emnene)
- Dersom det skulle vise seg at MRR-graden inneholder utvekslingsemner med oppnådd karakter som Finanstilsynet ikke godkjenner som C eller bedre, så kan kandidaten få anledning til å ta enkeltemne ved NHH selv om MRR-graden er fullført, og få utstedt karakterutskrift. NHH må da antageligvis utstede bekreftelse på at våre krav til MRR-grad fortsatt ville være oppfylt om det nye emnet hadde erstattet emnet som ble tatt på utveksling.

Programevalueringen foreslår at det stilles krav til ni av emnene (totalt 67,5 stp) som skal inngå i MRR-graden. Dette innebærer i utgangspunktet en konflikt med ønsket om at studentene skal reise på utveksling. For å legge til rette for utveksling tross utvidede krav, foreslår vi følgende:

- Studenter som reiser på utveksling, kan få fritak for ett av de obligatoriske emnene ved NHH mot å ta et tilsvarende emne på utveksling. Programevalueringen drøfter emner som kan være egnet for dette.
- Studenten kan ta det niende emnet ved NHH i tillegg til utveksling slik at MRR-graden vil inneholde 127,5 stp. eller at dette niende emnet ved NHH reduserer antall stp fra utveksling på vitnemålet.

Både Referansegruppen for MRR/ACC og Rådgivende Organ for MRR anser utveksling som en positiv del av studiet, og ønsker velkommen tiltak som kan øke utveksling blant MRR-studentene. Rådgivende Organ for MRR hadde ingen innvendinger til de foreslåtte tiltakene. Referansegruppen støttet tiltakene for å redusere usikkerhet til C-kravet, men studentrepresentantene var negative til tiltak som reduserte valgfriheten i utvekslingssemesteret.

Oppsummering

15.5 Opptak

Se kapittel 8.

Programevalueringen har drøftet følgende tema hvor det kan være behov for endringer i opptaksreglene:

- Videreføre dagens ordning med tilleggspoeng for praksis, men utvide den til å gjelde alle søkere til ettårig MRR. Dette vil i så fall innebære at søkere med mastergrad i rettsvitenskap også kan få tilleggspoeng
- Opptak til MRR krever gjennomsnittlig karakter på minst C. Kun studenter som har minst C i gjennomsnittlig karakter kan få praksispoeng i tillegg.
- Justere opptakskravene til ettårig MRR for søkere med mastergrad i rettsvitenskap og mastergrad fra utlandet slik at samsvaret med kravene i revisjonsdirektivet blir tydeligere
- Lempe på kravet om at alle krav i BØA-planen må være oppfylt i tidligere utdanning slik at søkerne ikke må ha utdanning i administrasjonsfag. Denne endringen vil gjelde søkere både til toårig og ettårig

Referansegruppen for MRR/ACC hadde ingen spesielle innvendinger til forslagene, men anså heller ikke endringsbehovet som prekært slik at eventuelle store merkostnader ved endringene måtte tillegges vekt. Rådgivende Organ for MRR hadde ingen innvendinger til endringsforslagene, men påpekte at dersom lemping av opptakskravene ville medføre at studentene ikke kan få siviløkonomtittel, må dette fremgå tydelig.

15.6 MRR Oslo

Se kapittel 9.

Selv om vi har god søknad til MRR Oslo, er det en økende tendens til at studentene velger BI, særlig fordi BI tilbyr et mer fleksibelt opplegg om våren når studentene ønsker å jobbe mye hos revisjonsselskapene i perioden januar – mars. I samsvar med NHHs strategi ønsker vi å være det foretrukne studiet blant studentene og vi må gjennomføre tiltak for å snu den negative trenden i Oslo. Endringene må imidlertid ikke gå på bekostning av et godt pedagogisk opplegg, og vi anser følgende tiltak som de mest aktuelle på kort sikt:

- Flytte alle vårens casesamlinger i Oslo til perioden midten av mars til tidlig mai. Tradisjonelle forelesninger vil fortsatt være digitalt tilgjengelig gjennom semesteret som i dag. Ingen stor endring i opplegget for Bergen.
- Åpne for at Oslo-studenter har tilgang til casesamlinger og eksamen i Oslo i to år forutsatt at vi har plass

Referansegruppen for MRR/ACC anser de to tiltakene som hensiktsmessige tiltak dersom arbeidsgiverne støtter dem. Rådgivende Organ for MRR støtter forslaget om å utsette oppstart av samlinger i Oslo i vårsemesteret til mars. Utover dette ble det gitt støtte til at samlingene bør fordeles utover semestrene og kreve en viss grad av oppmøte for å fremme god læring. Forslaget om å tillate å ta ettårig over to år fikk også støtte, men av de to forslagene var det første med utsettelse av samlingsoppstart til mars viktigst, de fleste studentene er interesserte i å bli ferdig i løpet av ett år.

15.7 Obligatoriske MRR-emner

Se kapittel 11.1 og 11.2.

I dag består de to første semestrene på MRR av fem obligatoriske og tre semiobligatoriske emner. Denne programevalueringen foreslår å omgjøre de tre semiobligatoriske emnene til obligatoriske slik at alle MRR-studenter må ta de samme åtte emnene. I tillegg foreslår vi et obligatorisk emne i bærekraft eller bærekraftsrapportering. Totalt blir da $9 \times 7,5 \text{ stp} = 67,5 \text{ stp}$ obligatorisk. Dette skaper en utfordring for studenter som ønsker å reise på utveksling, men se oppsummering i kapittel 15.4 for løsning på den utfordringen.

Både Referansegruppen for MRR/ACC og spesielt Rådgivende Organ for MRR støtter innholdet i de obligatoriske emnene, men begge organene ga uttrykk for ønske om større grad av valgfrihet for å sikre studiets attraktivitet, og trakk frem redusert emnestørrelse og kombinasjon av flere fagområder i ett emne som muligheter. Dette er tiltak som krever grundigere utredning enn det som er lagt til grunn i denne programevalueringen. Programleders forslag i denne programevalueringen til endring på kort sikt er følgelig ikke fullt ut i samsvar med anbefaling fra de rådgivende organene.

15.8 Erstatningsemner

Se kapittel 11.4.

For studenter som tar ettårig MRR kan noen av de obligatoriske MRR-emnene inngå i MØA-graden. Disse studentene må da velge et erstatningsemne for hvert obligatorisk MRR-emne som allerede inngår i MØA-graden. I dag kan de velge mellom emner som er tilgjengelig i ACC-profilen og ytterlige to emner innen bærekraft/etikk. I praksis kan dette tilbudet være for begrenset for enkelte studenter, og vi ønsker å utvide listen med nye emner som kan velges som erstatningsemne.

15.9 Enkeltemner

Se kapittel 13.1.

For flere av temaene i denne programevalueringen har vi drøftet at det kan være hensiktsmessig å kunne tilby MRR-emner som enkeltemner. Det er følgelig behov for å utrede en slik mulighet.

15.10 Læringsutbytte

Se kapittel 14.

Læringsutbyttebeskrivelsen må tilpasses de valg vi gjør for utdanning innen bærekraft og/eller bærekraftsrapportering. Det er også foreslått å kutte læringsutbyttet som omhandler innovasjonsprosesser.

Referansegruppen for MRR/ACC og Rådgivende Organ for MRR hadde ingen spesielle kommentarer til 15.8, 15.9 eller 15.10

16. VEDLEGG

16.1 Revisjonsdirektivet

MRR må gi studentene tilstrekkelig med teoretisk kompetanse innenfor de emnene som er angitt i revisjonsdirektivet artikkel 8. I forbindelse med arbeidet med ny revisorlov som ble vedtatt i 2020, omtalte NOU 2017:15 *Revisorloven: Forslag til ny lov om revisjon og revisorer* (side 52-53) dette kravet som følger:

Krav til innholdet i mastergraden

Innholdet i revisorutdanningen må oppfylle kravene i revisjonsdirektivet til nødvendige nivå av teoretisk kunnskap innen de emner som etter artikkel 8 skal dekkes av fageksamen (se punkt 6.1.2 ovenfor). Den detaljerte listen over emner i direktivet kan på et mer overordnet nivå grupperes slik

Finansregnskap

- generell regnskapsteori og regnskapsprinsipper
- juridiske krav og standarder knyttet til utarbeiding av årsregnskap og konsernregnskap
- internasjonale regnskapsstandarder
- regnskapsanalyse
- kostnads- og driftsregnskap

Revisjon

- risikostyring og internkontroll
- revisjonsferdigheter og faglig dyktighet
- juridiske krav (inkluderer revisorlovgivningen og hvitvaskingsreglene) og faglige standarder knyttet til lovfestet revisjon og revisorer som foretar denne
- internasjonale revisjonsstandarder
- yrkesetiske regler og uavhengighet

Rettslige emner i den grad de er relevante for revisjon

- skatterett
- selskapsrett og foretaksledelse
- konkursrett og regler om tilsvarende prosedyrer
- sivilrett og handelsrett
- arbeidsrett og trygderett

Andre emner i den grad de er relevante for revisjon

- informasjonsteknologi og datasystemer
- bedriftsøkonomi, sosialøkonomi og finansøkonomi
- matematikk og statistikk
- grunnleggende prinsipper for økonomistyring av foretak

[...]

Fagemner som utgjør sentral revisorkompetanse er i utvalgets forslag

- finansregnskap
- revisjon
- verdsettelse og analyse
- skatte- og avgiftsrett
- foretaksrett

Finansregnskap og revisjon skal etter forslaget dekket med kurs som hver utgjør minst 12 studiepoeng. De øvrige emnene skal dekket med kurs som hver utgjør minst 6 studiepoeng.

[...]

16.2 Opptak – antall studenter

Tabell 21 Antall søkere, ja-svar og møtt

Toårig MRR	2024	2023	2022	2021	2020
Antall eksterne søkere (1. pri)	98	97	79	100	89
Ja-svar eksterne søkere	74	40	46	46	38
Møtt eksterne søkere	32	34	30	35	27
Møtt interne søkere	24	16	17	10	15
Sum møtt	56	50	47	45	42

Ettårig MRR Bergen	2024	2023	2022	2021	2020
Antall søkere (1. pri)	80	82	70	97	70
Ja-svar	74	71	68	83	64
Møtt	46	47	44	47	45

Ettårig MRR Oslo	2024	2023	2022	2021	2020
Antall søkere (1. pri)	195	206	172	172	163
Ja-svar	74	81	70	80	77
Møtt	41	38	47	54	54

Kilde: Opptaksrapport 2024

16.3 Opptak – poengsummer for ettårig Bergen

Tabell 22 Poengsummer for studenter tatt opp på ettårig Bergen

Årstall	Antall møtt	Gj.snitt	Std.avvik	Maks.	Min.
2020	45	3,87	0,54	5,00	2,81
2021	47	3,84	0,68	5,07	2,00
2022	44	3,89	0,46	4,71	2,81
2023	47	3,91	0,55	4,76	2,56
2024	46	4,01	0,53	5,28	2,70
Grand Total	229	3,90	0,55	5,28	2,00

Søkeres poengsummer (karakterpoeng + evt. praksispoeng på inntil 0,4) for ettårig MRR i Bergen.

16.4 Assurance of Learning (AoL)

Resultater av testing av følgende learning objectives:

- 1a: Identify relevant frames for real-world problems
- 1b: Apply methodologies appropriately to real-world problems

Vedlegg

- 2a: Demonstrate written communication skills in assignments on professional topics
- 2b: Demonstrate oral communication skills in small group environment
- 3a: Demonstrate the importance of sustainability reporting for business
- 3b: Identify sustainability reporting issues for real world problems

Studentenes måloppnåelse er målt med følgende skale:

- E = exemplary
- S = satisfactory
- U = unsatisfactory

Tabell 23 viser andel av de testede studentene som har oppnådd hhv E, S og U de ulike learning objectives. 3a og 3b ble ikke testet i 2019 og 2b er ikke testet i 2023.

Tabell 23 Resultater fra AoL-testing

2019	Bergen				Oslo		
	E	S	U		E	S	U
1a	3 %	93 %	3 %		0 %	97 %	3 %
1b	7 %	57 %	37 %		3 %	83 %	13 %
2a	3 %	97 %	0 %		7 %	93 %	0 %
2b	56 %	41 %	4 %		91 %	9 %	0 %

2020	Bergen				Oslo		
	E	S	U		E	S	U
1a	7 %	67 %	27 %		13 %	37 %	50 %
1b	3 %	57 %	40 %		10 %	33 %	57 %
2a	7 %	90 %	3 %		27 %	73 %	0 %
2b	34 %	29 %	37 %		54 %	25 %	21 %
3a	23 %	50 %	27 %		23 %	53 %	23 %
3b	0 %	3 %	97 %		0 %	6 %	94 %

2023	Bergen				Oslo		
	E	S	U		E	S	U
1a	23 %	47 %	30 %		13 %	73 %	13 %
1b	23 %	47 %	30 %		13 %	70 %	17 %
2a	23 %	47 %	30 %		17 %	67 %	17 %
2b							
3a	30 %	47 %	23 %		70 %	10 %	20 %
3b	30 %	47 %	23 %		70 %	10 %	20 %

16.5 Karakterstatistikk

Tabell 24 viser gjennomsnittskarakterer for MRR-emner høst 2023 og vår 2024. Tabell a) og b) viser de åtte emnene de fleste MRR-studenter tar og hvor vi har et eget opplegg i Oslo, og tabell c) viser andre emner med ACC-kode. Emnene i tabell a) og b) er obligatoriske for ettårige MRR-studenter. For toårige MRR-studenter er alle høstemnene i tabell a) og b) samt MRR 451 obligatoriske.

Tabell 24 Karakterer på MRR-emner

a) Bergen			a)	b)	c)	d)	A	B	C	D	E	F
ACC401N	Finansregnskap I	H	133	120	3,2	3,7	21	39	29	6	3	2
ACC402N	Internkontroll og revisjon	H	116	111	3,2	3,3	10	25	49	11	4	2

Vedlegg

ACC440	Foretaksrett	H	91	90	3,8	3,7	19	34	46	0	0	1
ACC441	Skatte- og avgiftsrett	H	96	94	3,6	3,4	11	35	38	13	2	1
ACC410	Finansregnskap II	V	85	74	2,9	3,2	11	23	42	20	4	0
ACC413	Sustainability & ESG Reporting	V	133	128	3,5	3,6	16	41	31	8	3	1
ACC422	Verdsettelse i regnskapet	V	70	61	3,1	3,0	0	21	56	18	3	2
MRR451	Revisjon II	V	109	102	3,3	3,5	12	36	44	6	2	0

b) Oslo			a)	b)	c)	d)	A	B	C	D	E	F
ACC401N	Finansregnskap I	H	37	36	3,8	4,1	31	47	19	3	0	0
ACC402N	Internkontroll og revisjon	H	38	37	3,7	3,5	11	32	49	5	0	3
ACC440	Foretaksrett	H	37	37	3,7	3,6	16	27	57	0	0	0
ACC441	Skatte- og avgiftsrett	H	37	37	4,0	3,6	11	46	41	3	0	0
ACC410	Finansregnskap II	V	37	37	3,5	3,9	16	57	27	0	0	0
ACC413	Sustainability & ESG Reporting	V	36	36	3,6	4,0	28	50	19	0	3	0
ACC422	Verdsettelse i regnskapet	V	38	38	3,2	3,3	5	16	79	0	0	0
MRR451	Revisjon II	V	36	36	3,7	3,8	25	39	33	0	3	0

c) Bergen			a)	b)	c)	d)	A	B	C	D	E	F
ACC411	Regnskap og budsjettering i offentlige organisasjoner	V	15	10	2,7	3,9	20	20	30	0	0	30
ACC420N	Regnskapsanalyse	V	149	137	3,9	3,8	20	42	28	7	1	1
ACC421A	Verdsettelse	V	28	17	3,3	2,9	12	18	35	12	18	6
ACC421E	Valuation with financial statement analysis	V	17	14	5	3,8	14	57	21	7	0	0
ACC401E	Financial Accounting I	H	8	6		3,4	17	17	33	17	0	17
ACC402E	Internal Control and Audit	H	11	10	3,9	3,1	10	10	50	20	0	10
ACC412	Nonprofit Accounting	H	20	20	4,0	3,6	30	20	30	10	5	5
ACC420E	Strategic Fin. Statem. Analysis	H	34	33	3,7	3,5	15	33	33	15	0	0
ACC420N	Regnskapsanalyse	H	12	12	4,1	2,3	0	0	42	50	8	0
ACC421B	Verdsettelse	H	74	59	3,8	3,1	0	24	63	12	2	0

Forkortelsene i tabellenes første linje betyr følgende:

- a) Oppmeldt til eksamen
- b) Møtt til eksamen
- c) Snittkarakter 3 siste år (semestrene i kolonne d er ikke med i dette snittet)
- d) Snittkarakter siste semester
- A-F Andel (%) av møtt som har oppnådd de ulike karakterene

16.6 C-kravet

Tabell 25 viser hvor mange studenter som oppnår C-kravet på hhv første og senere forsøk.

Vedlegg

Tabell 25 C-kravet

	Antall studenter som klarer C-kravet					
Toårig	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Klarte C-kravet på første forsøk	21	11	8	13	13	17
Klarte C-kravet på senere forsøk	19	26	24	15	15	4
Har ennå ikke klart C-kravet	4	7	6	5	11	8
Sum	44	44	38	33	39	29
Ettårig Bergen	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Klarte C-kravet på første forsøk	37	24	16	23	20	20
Klarte C-kravet på senere forsøk	13	3	7	7	7	6
Har ennå ikke klart C-kravet	3	6	4	4	8	6
Sum	53	33	27	34	35	32
Ettårig Oslo	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Klarte C-kravet på første forsøk	38	34	46	44	38	35
Klarte C-kravet på senere forsøk	10	7	8	5	9	6
Har ennå ikke klart C-kravet	1	2	0	3	3	5
Sum	49	43	54	52	50	46
Sum (antall)	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Klarte C-kravet på første forsøk	96	69	70	80	71	72
Klarte C-kravet på senere forsøk	42	36	39	27	31	16
Har ennå ikke klart C-kravet	8	15	10	12	22	19
Sum	146	120	119	119	124	107
Sum (prosent)	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Klarte C-kravet på første forsøk	66 %	58 %	59 %	67 %	57 %	67 %
Klarte C-kravet på senere forsøk	29 %	30 %	33 %	23 %	25 %	15 %
Har ennå ikke klart C-kravet	5 %	13 %	8 %	10 %	18 %	18 %
Sum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Antall studenter som har oppnådd C-kravet på hhv første forsøk, senere forsøk og ennå ikke oppnådd kravet, fordelt på toårig, ettårig Bergen og ettårig Oslo. Analysen er gjennomført 9. november 2024.

16.7 Frafall

Tabell 26 viser tall som er rapportert til Database for statistikk om høyere utdanning (DBH) om fullføring og frafall.

Tabell 26 Fullføringsgrad og frafall

	2021	2020	2019	2018	2017
Startkull (antall studenter)	145	140	135	135	170
Fullført på normert tid (%)	83,56	82,27	85,93	81,34	81,76
Frafalt (%)	11,64	10,64	8,89	11,19	6,47
Studerer (%)	4,79	7,09	5,19	7,46	11,76

Basert på tall over fullførte grader ulike år, har vi laget analysen i Tabell 27 hvor antall møtte studenter sammenholdes med fullførte grader henholdsvis to år etter (for toårige) og ett år etter (for ettårige). Vi har så beregnet en frafallsprosent ved dele differansen mellom fullførte grader og antall studenter møtt på antall studenter møtt. Dette er en grov analyse som ikke tar hensyn til forsinkelser (som enkelte år også gir flere fullførte grader enn antall studenter møtte).

Tabell 27 Analyse av frafall

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	Sum	Frafall
Toårig									
Møtt		47	45	42	41	45	57	277	
Fullført		27	43	32	40	48	50	240	
Differanse		-20	-2	-10	-1	3	-7	-37	13 %
Ettårig Bergen									
Møtt	47	44	47	45	31	43	63	320	
Fullført	38	34	37	43	27	37	48	264	
Differanse	-9	-10	-10	-2	-4	-6	-15	-56	18 %
Ettårig Oslo									
Møtt	38	47	54	54	63	46	50	352	
Fullført	35	47	53	51	56	47	41	330	
Differanse	-3	0	-1	-3	-7	1	-9	-22	6 %
Frafall (sum differanser/sum møtt)		22 %	9 %	11 %	9 %	1 %	18 %	10 %	

16.8 Spørreundersøkelse i revisjonsselskapene

Se egen rapport.

16.9 Studentenes spørreundersøkelse

Studentmedlemmene i referansegruppen hadde gjennomført en spørreundersøkelse blant studentene i Bergen. Oslo-studentene var ikke inkludert i denne runden. Resultatene av undersøkelsen ble presentert i referansegruppemøte 30. september, og nedenfor er et referat fra møtet. Referatet inneholder resultater fra spørreundersøkelsen og enkelte kommentarer gitt i møtet.

Totalt svarte 91 studenter på spørreundersøkelsen. Undersøkelsen ble gjennomført i forbindelse med en forelesning (som ville hatt et oppmøte på ca 100 hvis alle hadde møtt) samt at toårige på andre året også ble kontaktet (potensielt ca 50 studenter). Responsraten er med andre ord god. De fleste svarene (76 %) var fra toårige studenter. Det var god dekning både fra interne og eksterne studenter blant de toårige. To av studentene som svarte, er ACC-studenter men er inkludert i svaroversiktene.

I ettertid har vi gjennomført spørreundersøkelsen i Oslo også, hvor alle studentene er ettårige. Den ble gjennomført i forbindelse med en samling i Oslo, og 30 studenter svarte. Vi har tatt inn resultatene fra denne spørreundersøkelsen og markert dette med kursiv tekst (med unntak av tabelltekst som gjennom rapporten er skrevet i kursiv).

En del av spørsmålene skulle vurderes på en 1-7 skala, og svarene er oppsummert i Tabell 28.

Vedlegg

Tabell 28 Resultater fra spørreundersøkelse blant studenter

Prosentfordeling av svar på 1-7. Bergen: 91 svar, unntatt siste med 59 svar. Oslo: 30 svar	1	7	By	1	2	3	4	5	6	7
Hvor relevant synes du fagene er	Svært irrelevant	Svært relevant	B O	0 0	0 0	1 0	15 10	15 20	46 43	22 27
Hva synes du om vanskelighetsgraden i fagene?	Svært lett	Svært vanskelig	B O	1 0	0 3	4 0	25 38	40 34	24 14	5 10
Hva synes du om utvalget av fag man velge mellom innenfor profilene ACC/MRR?	Svært dårlig	Svært bra	B	3	4	9	42	24	15	2
Hvor fornøyd er du med kursopplegget?	Svært misfornøyd	Svært fornøyd	B O	1 0	3 0	11 3	22 23	32 37	25 30	5 7
Hva synes du om læringsmiljøet (faglig)?	Svært dårlig	Svært bra	B O	2 0	1 0	2 7	22 30	24 27	31 27	18 10
Hva synes du om klassemiljøet (sosialt)?	Svært dårlig	Svært bra	B O	1 0	2 0	8 3	23 23	18 37	30 30	19 7
Opplever du å ha noen og være med på skolen?	Absolutt ikke	Absolutt	B	1	0	1	4	9	25	59
For deg som er ekstern: Føler du deg godt mottatt ved NHH?	Svært dårlig	Svært bra	B	2	7	5	22	15	22	27

Enkelte spørsmål skulle besvares med grad av enighet på en skala fra 1-7. Tabellen viser hvordan laveste og høyeste tall på skalaen var beskrevet i de enkelte spørsmålene og hvordan svarene fordelte seg prosentmessig på de ulike tallene på skalaen. Noen (men ikke alle) av spørsmålene ble stilt til studenter både i Bergen og i Oslo, og for disse spørsmålene inneholder tabellene to resultatlinjer med resultat for henholdsvis Bergen (B) og Oslo (O).

Som i andre spørreundersøkelser, synes studentene at MRR-ennene er relevante. Når det gjelder spørsmålet om vanskelighetsgrad, er svarene samlet noe mer mot midten, noe som anses fornuftig med tanke på at det ikke er et mål at MRR skal være veldig lett eller veldig vanskelig. Spørsmålet om valgmuligheter er vurdert enda mer mot midten av skalaen, noe som heller ikke er rart med tanke på at det er få valgfrie emner utenom det tredje semesteret for toårige. MRR har et strukturert opplegg, og slik sett er det noe overraskende at spørsmålet om emneopplegg ikke skårer bedre, men ifølge studentenes kommentarer er det en del som fortsatt synes det er for mye obligatorisk og at det er perioder som er for hektiske (som lange forelesningsdager og mange arbeidskrav samtidig).

De fire siste spørsmålene vedrører det faglig og sosiale læringsmiljøet, og det er positivt at studentene er såpass fornøyde. MRR har tidligere skåret for svakt på dette, blant annet fordi mange jobber ved siden av. (Etter møtet ble det gjort en rask analyse om det var enkelte grupper av studenter i Bergen som dominerte noen svaralternativer. For de fleste spørsmålene var det ingen gruppe som skilte seg sterkt ut, men på spørsmål om sosialt klassemiljø var 11 av 17 7-svar fra eksterne to-årige studenter, noe som er bedre enn det inntrykket vi har fra tidligere år).

I sum var de kvantitative svarene generelt gode, og til dels bedre enn tidligere år. Overordnet er det ikke stor forskjell på svarene fra studentene i Bergen og Oslo. Bergensstudentene virker å være noe bedre fornøyd med det faglige og sosiale miljøet mens Oslo-studentene er noe mer fornøyd med emneopplegget. Dette er ingen unaturlig forskjell siden vi har laget et eget emneopplegg tilpasset studenter i Oslo, men som samtidig innebærer mindre tilstedeværelse på campus enn i Bergen.

Undersøkelsen inneholdt også spørsmål som ba om kommentarer fra studentene fremfor vurdering på en tallskala. Der fremkom enkelte synspunkter som kan trenge ytterligere vurderinger. I svarene fra Oslo-studentene var det få andre kommentarer enn det som kom frem fra svarene fra studentene i Bergen med unntak av at flere i Oslo kommenterte at emnene burde ha bedre struktur på Canvas, og enkelte ønsket bedre lesesalsplasser i Oslo.

Krevende forelesningsdager

- Enkelte forelesningsdager er lange (inntil 7 timer) med lite pause. Det bør vurderes å spre forelesningene på flere dager (i dag er det meste samlet om tirsdag, onsdag og torsdag) og innføre lengre lunsjpauser. Det er dog ikke nødvendig med en hel time lunsjpause, ikke alle forelesninger trenger nødvendigvis begynne kvart over hel time.
- Mye forelesningstid kan gå på bekostning av selvstudietid. Mange føler at de må bruke helger til lesing fordi forelesninger opptar store deler av arbeidsdagen.
- Til mange forelesninger er det stort pensum, men ikke alt som er ført opp som pensum virker å være like aktuelt. Forelesere kan være flinkere å avgrense pensum, for eksempel ved å markere hvilke deler av oppgitte kapitler som er viktig pensum og hva som er mindre viktig.
- Det er høyt tempo i enkelte forelesninger

Obligatorisk arbeidskrav

- Enkelte emner sprer de obligatoriske oppmøtetimene utover på mange forelesninger, gjerne slik at det er én obligatorisk time per forelesning. For studentene er det enklere å planlegge sine dager dersom de obligatoriske oppmøtetimene er samlet slik mange av emnene gjør (typisk fire samlinger á tre timer)
- Flere arbeidskrav (innleveringer o.l.) kommer tett på hverandre samtidig som oppgavene leveres ut forholdsvis kort tid før innlevering med lite informasjon i forkant
- Enkelte studenter mener det gir dårlig læring å se på medstudenter presentere, særlig dersom det var uklart for dem om det som ble presentert er rett eller galt
- Enkelte studenter ønsker tellende karakter på det som i dag er arbeidskrav

Løsningsforslag

- Studentene ønsker at løsningsforslag/oppsummering bør legges ut før timen eller i det minste at de legges ut like etter forelesning. I gruppens drøfting kom det frem at flere forelesere ikke ønsker å legge ut på forhånd, de ønsker av pedagogiske hensyn gjerne å incentivere drøfting i timen uten at studentene har sett gjennom løsningsforslag på forhånd.
- Det er dog mulig å påse at oppsummeringene blir lagt ut rett etter forelesning, men da møter man utfordringer med at disse blir tilgjengeliggjort på feil tidspunkt for studentene i Oslo. Slik informasjon vil antageligvis spre seg selv om man bare publiserer det for én gruppe studenter.
- Noen av respondentene etterspør mer info om vurderingsformer og karaktersetting, særlig med tanke på hva som skal til for å nå C-kravet

Sosiale tiltak

- Videreføre sosiale tiltak for å bygge samhold, herunder studentinitierte klassefester og NHH-initiert middag på Olivia. Mange skrøt av de studentinitierte klassefestene, men disse har hittil kun vært for 2-årige siden det arrangeres av student med begrenset plass. Studentene etterspør støtteordninger for sosiale arrangement som kan omfatte alle MRR-/ACC-studenter. Både NHH og NHHS praktiserer retningslinjer som ikke åpner for støtte når det gjelder bare en begrenset gruppe av studenter (her MRR og ACC).
- Mange MRR-studenter tar de samme emnene og tilbringer følgelig mye tid sammen. Det er følgelig viktig med et godt klassemiljø, både faglig og sosialt. Man bør søke å motvirke skillet mellom «interne» og «eksterne» studenter ved å inkludere begge grupper i de arrangement der det er mulig (også vurdere å finne ordning for å inkludere «interne» mer i fadderukearrangement). Det ble også foreslått å ha rene MRR-faddergrupper.

Vedlegg

- Vurder å innføre tilfeldig utvalg av studenter for gruppearbeid underveis i semesteret. Formålet er å gi mulighet for flere bekjentskaper og bedre det sosiale miljøet blant studentene. I gruppens drøfting gikk det frem at dette har vært prøvd ut tidligere og at en del studenter har vært negative til det. Dette gjelder spesielt 1-årige studenter som i større grad enn toårige må koordinere studiet og jobbforpliktelser, disse studentene finner det enklere å jobbe i faste grupper, gjerne fra samme revisjonsselskap, spesielt i Oslo hvor NHH har begrenset med grupperom som kan brukes. Gruppen diskuterte så ulike modeller for frivillig versus pålagt sammensetning av grupper, herunder at det kan variere mellom de ulike emner, ulike grupper av studenter og mellom byer. Det var fordeler og ulemper med alle modeller.
- Under drøftingen ble det hevdet at noen studenter nok blir avskrekket fra å i det hele tatt prøve å bli med i grupper i studentforeningen fordi de hører negative ting om dem. Det kan være ubehagelig å bli vurdert og å få avslag, og man hører gjerne at vurderingen blir gjort på «trynefaktor» heller enn objektive kriterium.
- Noen respondenter hevdet at miljøet på MRR virker bedre enn på MØA. Miljøet er åpent og inkluderende.

Utteksling

- Mange MRR-studenter (omtrent 60% av de toårige respondentene) ønsker å reise på utveksling, men storparten oppfatter utveksling som lite overkommelig. Karakterer blir trukket frem som utfordrende av to grunner:
 - C-kravet bidrar til usikkerhet ifbm. hvilken karakter de får på utveksling.
 - Det relativt høye karakternivået i noen av MØAs profiler medfører at MRR-studenter opplever det som vanskelig å oppnå gode utvekslingsmuligheter i konkurranse med studenter som har hatt mulighet til å velge emner med svært høyt gjennomsnittlig karakternivå i sitt første semester. Her ble det trukket frem konkrete eksempel på hvilken profil og hvilke emner en student kunne velge for å strategisk sikre seg gode utvekslingsmuligheter.

Spørreundersøkelse inneholdt også spørsmålet «Hvordan oppfatter du at andre studenter ved NHH ser på ACC/MRR?». Totalt 67 studenter svarte på dette spørsmålet og svarene varierte fra rene negative karakteristikk til veldig positive karakteristikk. Mange mente at andre studenter anså faget og MRR-studentene som kjedelige, men at valget var trygt og seriøst. Det var også en gjenganger at MRR ble oppfattet som «et svært krevende studium med mye mere pensum og høyere karakterkrav en de andre» og at yngre studenter har et negativt inntrykk mens eldre studenter hadde fått mer forståelse for regnskap og revisjon og så mer positivt på MRR (men at de da allerede hadde valgt annen retning).

Dette siste poenget ser vi også i svarene på spørsmålet om hvorfor studentene hadde valgt MRR/ACC. Vanlige svar var her interesse for fagene og/eller at man allerede hadde jobb i et revisjonsselskap, men mange påpekt også at dette er en utdanning som gir mange muligheter i fremtiden.

Referansegruppen takket studentene for godt gjennomført og god gjennomgang av undersøkelsen.

I spørreskjemaet til studentene i Oslo ble følgende ekstraspørsmål stilt:

- *Hadde det vært bedre om alle de obligatoriske samlingene på vårsemesteret hadde vært i april og tidlig mai?*

30 studenter svarte, og svarene fordelte seg som vist i Tabell 29

Vedlegg

Tabell 29 Antall studenter som ønsker senere samlinger

Svar		Kommentar
Ja	17	
Nei	9	
Vet ikke	1	
Annet	3	• Mars og april, de fleste jobber til 1. mars • Syns mai hadde vært litt sent. Greit å være ferdig med forelesninger/samlinger i god tid før eksamen. • Det beste er om man kan samle alle samlingene for å tilrettelegge for tilreisende
Sum	30	

Sak 46/25 Vedlegg 2

Handlingsplan MRR

BASERT PÅ PROGAMEVALUERING 2024/25

NHH

Utarbeidet av
Kjell Ove Røsok,
programleder MRR

27. mai 2025

INNHold

FORKORTELSER	1
1. BAKGRUNN	2
1.1 Høring - programevaluering	2
1.2 Høring - handlingsplan	2
1.3 Handlingsplan	2
2. TILTAK - OPPSUMMERING	3
3. ACCOUNTING SOM UTDANNING FOR REVISORTITTELEN	4
3.1 Oppsummering	5
4. BÆREKRAFT	6
4.1 Oppsummering	7
5. OBLIGATORISKE MRR-EMNER	7
5.1 Oppsummering	8
6. UTVEKSLING	8
6.1 Oppsummering	9
7. OPPTAK	10
7.1 Minimumskrav for opptak til MRR	10
7.2 Praksispoeng	11
7.3 Søkere med mastergrad i rettsvitenskap og søkere med utenlandsk mastergrad innen økonomi og administrasjon	11
7.4 Oppsummering	13
8. MRR OSLO	13
8.1 Oppsummering	13
9. LÆRINGSUTBYTTE	13
9.1 Oppsummering	14
10. ERSTATNINGSEMNER	14
10.1 Oppsummering	15
11. STUDIEPLAN FOR MRR – OPPDATERT	15
11.1 Innledning	15

11.2	Programmets innhold	15
11.3	Studiets struktur	16
11.3.1	Toårig løp	16
11.3.2	Ettårig løp	17
11.3.3	Vurderingsforsøk	19
11.3.4	Overgang fra Accounting	19
11.4	Læringsutbytte	19
11.5	Selvstendig arbeid	20
11.6	Internasjonal muligheter	21
11.7	Opptaksinformasjon	21
11.7.1	Opptakskrav toårig løp	21
11.7.2	Opptakskrav ettårig løp	21
11.8	Kvalifikasjon etter fullført program	23

12. ACCOUNTING

23

FORKORTELSER

Forklaring på forkortelser som brukes i denne rapporten:

ACC	Accounting Brukes om Accounting (Regnskap) som spesialisering i MØA, samt at det også er emnekode for emner tilbudt av Accounting
BEDS	Bachelor in Business, Economics and Data Science Nytt bachelorprogram ved NHH fra 2024
BØA	Bachelor i Økonomi og Administrasjon
CEMS	En allianse mellom 34 ledende akademiske institusjoner på fem kontinent, 70 multinasjonale selskap og åtte frivillige organisasjoner
ESG	Environmental, Social and Governance
IRRR	Institutt for Regnskap, Revisjon og Rettsvitenskap ved NHH
MRR	Master i Regnskap og Revisjon
MØA	Master i Økonomi og Administrasjon
stp	Studiepoeng

1. BAKGRUNN

Som ledd i NHHs systematiske kvalitetsarbeid, har programleder for NHHs Masterprogram i Regnskap og Revisjon (MRR) utarbeidet en programevaluering av MRR i samsvar med NHHs *Rutine for periodisk programevaluering av gradsgivende studieprogram på bachelor- og masternivå (fulltidsstudiene)*. På bakgrunn av funnene i evalueringen, har programleder utarbeidet en handlingsplan. Rutinen for periodisk programevaluering sier følgende om handlingsplanen:

Programleder skal utarbeide en handlingsplan på bakgrunn av funnene i evalueringen. Handlingsplanen skal sendes på høring til instituttene, administrasjonen, råd og utvalg. Hvilke råd og utvalg som er aktuelle, er avhengig av programmet.

Før handlingsplanen godkjennes av prorektor for utdanning skal NHHs styre gis anledning til å komme med innspill og kommentarer på denne.

1.1 Høring - programevaluering

Mens rutinen for periodisk programevaluering stiller krav om at handlingsplanen skal sendes ut på bred høring, krever den ikke at programevalueringen sendes ut på høring. Programleder valgte likevel å sende programevalueringen på høring til utvalgte høringsinstanser som vil bli påvirket av de mulige endringer som drøftes i evalueringen. Programevalueringen ble sendt på høring 7. februar 2025 med tre ukers svarfrist. Vi mottok høringssvar fra Institutt for Regnskap, Revisjon og Rettsvitenskap (IRRR), programleder for Masterprogram i Økonomi og Administrasjon (MØA) og fire seksjoner i studieadministrativ avdeling (seksjonene for eksamen, opptak, internasjonale relasjoner og utdanningskvalitet).

1.2 Høring - handlingsplan

Med utgangspunkt i programevalueringen, høringssvar til programevalueringen og diskusjoner i ulike møter, herunder møte i referansegruppen for MRR/ACC, utarbeidet programleder for MRR forslag til en handlingsplan som ble sendt på høring 2. mai 2025 med høringsfrist 23. mai 2025. Vi mottok høringssvar fra tre institutter (IRRR, FOR og FSK), tre seksjoner i studieadministrativ avdeling (Opptak, SIR og SUK) samt programleder for MØA.

Denne siste høringsrunden støttet i stor grad forslagene i handlingsplanen som var sendt på høring. De tre instituttene hadde ingen innvendinger til forslagene. Studieadministrative seksjoner hadde heller ingen vesentlige innvendinger, men seksjon for internasjonale relasjoner (SIR) påpekte at det er rom for ytterligere tiltak for å styre utveksling og seksjon for opptak anbefalt at én av de foreslåtte endringene av opptakskriterier burde utsettes for å bli samordnet med prosjektet for samordnet masteropptak i Norge. Programleder for MØA hadde heller ingen substansielle innvendinger, men han påpekte behovet for enkelte tydeliggjøringer, herunder om tiltakene kun gjelder for MRR-studenter eller også ACC-studenter.

1.3 Handlingsplan

Handlingsplanen tar utgangspunkt i funn i programevalueringen og kommentarer mottatt gjennom to høringsrunder og møter i rådgivende organer. Den vil begrunne de endelige forslag til tiltak, men den gjengir ikke den fulle drøftelsen i evalueringen og tidligere utkast til handlingsplan. For å full innsikt i

bakgrunnen for tiltakene må begrunnelsen i handlingsplanen leses i sammenheng med drøftelsen i programevalueringen og tidligere utkast til handlingsplan.

2. TILTAK - OPPSUMMERING

Handlingsplanen foreslår følgende tiltak:

- Toårige studenter kan oppfylle kravene til innhold i MRR-grad gjennom MØA og enkeltemne
- Innføre plikt til å ta emne om bærekraft
- Innføre mulighet for utvekslingsstudenter til å oppfylleplikten i forrige punkt ved å ta bærekraftsemne på utveksling eller som tilleggsemne
- Fortsatt mulig å ta alle (semi)obligatoriske emner innenfor 60 stp
- Innføre mulighet til å ta enkeltemne utenfor graden dersom studenten har tatt emne på utveksling med karakter som kan være i konflikt med C-kravet
- Utvide dagens ordning med tilleggspoeng for praksis til å gjelde alle søkere til ettårig MRR.
- Justere opptakskravene til ettårig MRR for søkere med mastergrad i rettsvitenskap og søkere med utenlandsk mastergrad slik at det blir tydeligere at kravene i revisjonsdirektivet oppfylles
- Studieopplegget for MRR Oslo justeres slik at de samlingsbaserte forelesningene om våren avholdes i perioden fra midten av mars til tidlig mai
- Utvide listen over mulige erstatningsemner for ettårige studenter som allerede har obligatoriske MRR-emne som del av sin MØA-grad.
- Justere læringsutbyttene for å ta hensyn til endringen innen bærekraft samt at innovasjon er fjernet som eksplisitt læringsutbytte

I de følgende kapitlene begrunnes disse tiltakene. Til slutt i handlingsplanen vises et forslag til studieplan for MRR slik den kan være med de nye tiltakene. Siden det er stor overlapp mellom MRR og ACC, er det bakerst i handlingsplanen tatt inn en oversikt over hvilke av tiltakene som er ment å få effekt for ACC.

I forslaget til handlingsplan som ble sendt på høring, hadde vi også foreslått å innføre krav om gjennomsnittlig karakter på minst C for opptak til MRR. Dette tiltaket fikk bred støtte, men seksjon for opptak påpekte at det kan være en fordel å vente med å innføre dette kravet til prosjektet med samordnet masteropptak i Norge er avsluttet (prosjektet pilotgjennomføring i 2028). Vi har normalt få kvalifiserte søkere med karaktersnitt under C, og den foreslåtte endringen ville følgelig hatt effekt kun for få søkere. Programleder for MRR har derfor ingen innvending til å utsette innføringen så lenge studieadministrativ avdeling mener dette er beste løsningen.

Programevalueringen drøftet i flere tilfeller at det kan være hensiktsmessig å kunne tilby MRR-emner som enkeltemner (se kapittel 13.1 i programevalueringen). I denne handlingsplanen har vi foreslått å bruke poststudieretten når tidligere NHH-studenter har spesifikke behov for å ta enkeltemner etter fullført mastergrad. Det kan imidlertid også være behov for andre kandidater å ta enkeltemne ved NHH, for eksempel for å oppfylle forkunnskapskrav for opptak på ettårig MRR eller for å ta emne(r) som de mangler i utdanningskravet til bærekraftsrevisor. Muligheten for å tilby enkeltemner til kandidater uten grad fra NHH vil kreve ytterligere utredning og er ikke fulgt opp i denne handlingsplanen, men vi oppfordre NHH til å gjøre en slik utredning.

3. ACCOUNTING SOM UTDANNING FOR REVISORTITTELEN

Se kapittel 3 i Programevalueringen.

Revisorloven krever MRR-grad for å kvalifisere til revisortittelen. Finanstilsynet som godkjenner søknadene om revisortittelen, har imidlertid skriftlig uttalt at de vil godkjenne annen mastergrad så lenge denne sammen med ytterligere utdanning oppfyller kravene til en MRR-grad. Ved NHH vil det være mulig å oppfylle disse kravene ved å ta MØA med ACC hvis vi gir studenter mulighet til å ta ett eller flere av MRR-emnene som enkeltemne utenfor MØA-graden. En slik tilpasning til Finanstilsynets praktisering vil kreve at NHH utsteder en bekreftelse på at studentens MØA-grad sammen med enkeltemner oppfyller kravene til en MRR-grad ved NHH. Vi anbefaler at NHH tilbyr studentene denne muligheten. I tillegg til at denne ordningen vil kunne oppfylle utdanningskravet til revisortittelen, vil den også gi studentene siviløkonomtittelen, noe som er viktig for studentene i deres valg av spesialisering.

Anbefalingen i forrige avsnitt støttes av referansegruppen for MRR/ACC, av Rådgivende organ for MRR og av de fleste høringsinstanser. Seksjon for utdanningskvalitet påpeker imidlertid at det er liten «forskjell i oppbyggingen og innhold av Master i økonomi og administrasjon med spesialisering i Accounting og Master i regnskap og revisjon, til tross for at disse to programmene har ulikt læringsutbytte på programnivå» og stiller spørsmål om det er en akseptabel grads- og profilstruktur for NHH.

Det er ikke uvanlig at universiteter og høyskoler har masterprogrammer hvor deler av innholdet er helt likt. Vi har ikke kartlagt hvor stor grad av overlapp man har mellom masterprogrammer på andre institusjoner, men vi kan nok anta at NHHs MRR og MØA-ACC har større mulig overlapp enn det som er vanlig på andre skoler. Likevel anser vi dette som en hensiktsmessig løsning vurdert ut fra formålet med utdanningen. Formålet er å gi studentene den utdanning som er nødvendig for å kvalifisere til revisortittelen. I den sammenheng er det i prosessen som ledet opp til ny revisorlov uttrykt sympati for fleksible løsninger:

- NOU 2017:15 med forslag til ny revisorlov foreslo en utdanningsmodell hvor det var innholdet i utdanningen og ikke navnet på graden som var avgjørende for å kvalifisere til revisortittelen. I den endelige loven ble det likevel opprettholdt at MRR-grad skulle være utdanningskravet. Etter det vi har forstått ble dette opprettholdt som krav for å fasilitere selve godkjenningsordningen og ikke fordi Finansdepartementet var uenig i det foreslåtte innholdskravet.
- I Prop. 37 LS (2019-2020) begrunner Finansdepartementet kravet til MRR-grad med at utdanningsinstitusjonen har fleksibilitet i utformingen av graden: «*For det andre kan institusjonene selv utforme en grad som gir en mastergrad i regnskap og revisjon ved siden av graden i økonomi og administrasjon. Oslomet har et slikt tilbud i dag*» (side 35).
- Finanstilsynet, som er det offentlige organ som utsteder godkjenner søknader om godkjenning som statsautorisert revisor, legger vekt på innholdet i utdanningen fremfor navnet på graden (se redegjørelse i programevaluering).

Vi forventer at den foreslåtte modellen medfører at flere MØA-studenter velger ACC med mange emner som er (semi)obligatoriske i MRR. Noen av disse studentene vil likevel ikke ta alle emnene som er nødvendige for å få bekreftelsen på at de oppfyller innholds- og omfangskravet i MRR. Dersom disse studentene kommer tilbake og skal ta ettårig MRR, vil de altså allerede ha tatt mange eller de fleste av de nødvendige MRR-emnene, og seksjon for utdanningskvalitet påpeker at

«spesialiseringen i revisjon gjøres med andre ord ved å hovedsakelig ta emner utenfor eller kun i tilknytning til dette fagområdet». Vi er ikke så bekymret for dette. For det første vil selve MRR-graden inneholde mange av de (semi)obligatoriske MRR-emnene gjennom de 60 stp som innpasses samt de MRR-emnene som studenten ikke har som del av MØA-graden og dermed må ta som del av ettårig MRR. For det andre er MRR en breddeutdanning hvor revisor har behov for innsikt i en rekke fagområder. Det betyr at en rekke emner utover de som er (semi)obligatoriske, vil være relevante for en revisor, se drøftelse av erstatningsemner.

Den anbefalte ordningen kan medføre at færre studenter tar toårig MRR og at behovet for ettårig MRR reduseres fordi utdanningskravet til revisortittelen oppfylles gjennom ACC. Seksjon for utdanningskvalitet påpeker at «hvis flere studenter på MØA velger denne løsningen heller enn ettårig MRR etter fullført MØA, så vil dette få finansielle konsekvenser for høyskolen ved at studiepoengproduksjonen vil synke». I Bergen er det en felles opptaksramme for MRR og MØA, og vi antar at redusert antall MRR-studenter innebærer at NHH kan øke opptaket på MØA. Oslo har en egen opptakskvote, men vi antar at de tiltakene vi iverksetter for MRR Oslo, vil opprettholde antall studenter i Oslo.

Basert på drøftelsen i programevalueringen og vurderingene i utkastene til handlingsplaner, foreslår vi å etablere en ordning hvor vi utsteder bekreftelse til MØA-studenter på at studentens MØA-grad sammen med enkeltemner oppfyller kravene til en MRR-grad ved NHH, når dette er tilfelle. Flere høringsinstanser foreslo at vi la sterke begrensninger på ordningen, og vi foreslår at bekreftelse utstedes kun til studenter som oppfyller følgende krav:

- Studenten må ha tatt MØA med ACC som hovedprofil ved NHH.
- Studenten må som del av sin MØA-grad ha tatt alle de emnene som er obligatoriske og semiobligatoriske i MRR-studiet ved NHH med unntak av emner som ikke er tilgjengelig for MØA-studenter.
- Emner som er obligatoriske og semiobligatoriske i MRR-studiet ved NHH, men som ikke er tilgjengelige for MØA-studenter, kan studenten ta som enkeltemne utenfor MØA-graden. Per i dag gjelder dette ett emne: MRR451 *Revisjon II*. Denne muligheten til å ta enkeltemne utenfor graden, kan begrenses til de som oppfyller kravet i forrige punkt.

NHH har per i dag ikke noen etablert ordning for å kunne ta enkeltemner utenfor en grad, og vi må vurdere hva som er den mest hensiktsmessige ordningen. Flere av hørings svarene kommenterer at en poststudierettsordning kan fungere. Vi har i dag en poststudierettsordning for MRR-studenter som har fullført MRR-graden, men som har behov for å forbedre karakteren med tanke på C-kravet for å kvalifisere til revisortittelen. Per i dag brukes denne ordningen for å kunne gjennomføre gjentak i emner som allerede er fullført. Basert på høringskommentarer, virker det aktuelt å kunne utvide poststudierettsordningen til også å omfatte nye emner. Vi vil diskutere praktiske løsninger med studieadministrativ avdeling.

3.1 Oppsummering

Vi foreslår følgende tiltak:

- Studenter som har tatt MØA med ACC som spesialisering, og som har tatt alle emner som er (semi)obligatoriske i MRR og tilgjengelige i MØA, kan få ta emner som er (semi)obligatoriske i MRR men ikke tilgjengelig i MØA, som enkeltemne utenfor MØA-graden ved å søke om poststudierett.

- For studenter som tar tilleggsemne som skissert i forrige punkt, vil NHH utstede en bekreftelse på at innhold og omfang av MØA-graden og tilleggsemne oppfyller kravene til innhold og omfang i en MRR-grad ved NHH. Dette forutsetter at det ikke har skjedd endringer i studieplanen som gjør at kravene ikke er oppfylt for den aktuelle student.

4. BÆREKRAFT

Se kapittel 5 i Progamevalueringen.

Revisorloven legger opp til at en MRR-grad skal kvalifisere til tittelen statsautorisert revisor mens bærekraftsrevisor kan kreve tilleggsutdanning utover det som inngår i MRR-graden. Loven er imidlertid ikke til hinder for at MRR-graden kan oppfylle utdanningskravene til begge titlene, og vi anbefaler at dette skal være mulig når man tar MRR ved NHH. Siden loven legger opp til at det kan være mulig å ta MRR-grad uten å oppfylle utdanningskravet til bærekraftsrevisor, blir spørsmål om MRR ved NHH skal gjøre det valgfritt å ta emner som dekker utdanningskravet til bærekraftsrevisor.

For å oppfylle NHHs mål, må bærekraft være en synlig del av læringsutbytte for MRR-studenter. Dette kravet kan oppfylles både med emner innenfor bærekraftsrapportering og emner innenfor bærekraft i videre forstand. Høringsinstansene hadde ingen sterke syn på om kravet burde dekkes av bærekraftsrapportering eller bærekraft i videre forstand.

I progamevalueringen trakk vi frem mange argumenter for at emne innen bærekraftsrapportering burde være obligatorisk i MRR. Både studenter, revisjonsselskap og høringsinstanser trekker imidlertid frem at det er uheldig at dersom for mange emner blir obligatoriske, det kan redusere programmets attraktivitet. De fleste studenter vil nok ta emne i bærekraftsrapportering uavhengig av om det er obligatorisk eller valgfritt, men valgfriheten har en egenverdi som ikke skal undervurderes.

Etter utarbeidelsen av progamevalueringen har det også skjedd store endringer som kan påvirke omfanget av bærekraftsrapportering. EU har foreslått store lettelser i pliktig bærekraftsrapportering. De foreslåtte endringene vil redusere antall rapporteringspliktige selskaper med 80%, og det vil bli innført flere forenklinger i kravene for de som må rapportere.¹ Disse endringene vil påvirke etterspørselen etter bærekraftsrevisorer. Vårt hovedfokus er å utdanne revisorer for børsnoterte selskaper, og mange av disse vil fortsatt være blant de som er rapporteringspliktige. Den reduserte etterspørselen vil likevel være et argument for at emne innen bærekraftsrapportering bør være valgfritt.

Etter dette foreslår vi at det skal være obligatorisk å ta emne hvor bærekraft er et viktig læringsutbytte, men at det skal være valgfritt om dette kravet dekkes med emne innen bærekraftsrapportering. I omfang foreslår vi å legge oss på samme linje som MØA og kreve at de tar minst 7,5 stp med emne innen etikk, samfunnsansvar og bærekraft. Selv om det er valgfritt, vil vi fortsatt anbefale studentene å velge bærekraftsrapportering da det ligger nært de arbeidsoppgaver revisor vil utføre. Dersom de velger annet bærekraftsemne enn bærekraftsrapportering, foreslår vi at de må velge blant NHHs godkjente emner innen *etikk, samfunnsansvar og bærekraft*.² For studenter som reiser på utveksling, kan vi vurdere andre emner, se eget kapittel om utveksling.

¹ <https://www.revisorforeningen.no/fag/nyheter/barekraftskutt-eu-kommisjonen-foreslar-betydelige-forenklinger/>

² <https://www.nhh.no/studier/master-i-okonomi-og-administrasjon/ers/>

4.1 Oppsummering

Vi foreslår følgende:

- Vi innfører plikt til å ta minst 7,5 stp med emne innen etikk, samfunnsansvar og bærekraft
- Kravet kan oppfylles ved å velge emne innen bærekraftsrapportering eller andre emner på NHHs liste over emner innen *etikk, samfunnsansvar og bærekraft*.
- Kravet kan oppfylles på annen måte for studenter som reiser på utveksling, se eget kapittel

5. OBLIGATORISKE MRR-EMNER

Se kapittel 11.1 og 11.2 i Programevalueringen

I dag består de to første semestrene på MRR av fem obligatoriske og tre semiobligatoriske emner mens ett av de to siste semestrene er helt valgfritt og godt egnet til utveksling. Det er gode argumenter for å utvide omfanget av obligatoriske emner for å sikre at utdanningen dekker de fagområder som revisor har behov for. Både rådgivende organer og høringsinstanser påpekte at det kunne være uheldig med et omfang av obligatoriske emner som gikk utover 60 stp siden dette kunne komme i konflikt med ønske om utveksling. Flere kommenterte også at innenfor de 60 stp som kan tas ved NHH, bør være en viss grad av valgfrihet. Stort omfang av obligatoriske emner kan redusere programmets attraktivitet.

Etter dette foreslår vi å legge å beholde dagens omfang av obligatoriske med følgende endringer:

- Metodeemne blir obligatorisk i stedet for semiobligatorisk. Dette fordi IRRR nå tilbyr et metodeemne som er tilpasset de fagområdene som inngår i MRR.
- Plikt til å ta 7,5 stp innen etikk, samfunnsansvar og bærekraft (se kapittel om bærekraft). Dersom dette kravet dekkes gjennom emne innen bærekraftsrapportering, vil plikten ikke øke omfanget av (semi)obligatoriske emner (se neste avsnitt)

Etter dette vil vi ha to obligatoriske emner i revisjon, to i rettsvitenskap, ett i finansregnskap og ett metodeemne, totalt seks obligatoriske emner. Så foreslår vi ett semiobligatorisk emne i hvert av fagområdene bærekraft, rapportering og verdsettelse. Dette blir i utgangspunktet ni emner (67,5 stp), noe som kan være problematisk når det gjelder utveksling. Vi har imidlertid vurdert at emne i bærekraftsrapportering gir så mye innføring i problemstillinger knyttet til rapportering at dette emnet sammen med det obligatoriske emnet i finansregnskap, vil dekke behovet for emner innen rapportering, i tillegg til å dekke behovet for utdanning innen bærekraft. Dermed vil det være mulig å oppfylle kravene til (semi)obligatoriske emner innenfor 60 stp ved å velge emne i bærekraftsrapportering.

Studenter som velger annet bærekraftsemne enn bærekraftsrapportering, vil også måtte velge et semiobligatorisk emne innenfor rapportering, og må totalt ta 67,5 stp med (semi)obligatoriske emner. Vi foreslår da at studentene som reiser på utveksling, kan ta emne om bærekraft på utveksling i stedet for på NHH, se kapittel om utveksling.

Som nevnt innebærer forslagene i dette kapitlet at studentene må bruke minst 60 stp på å oppfylle kravene til (semi)obligatoriske emner ved NHH. Når vi samtidig ønsker at studentene skal bruke ett semester til utveksling og ett til masteroppgave, må det være mulig å oppfylle kravene til (semi)obligatoriske emner ved å ta 30 stp i første høstsemester og 30 stp første vårsemester. Per i dag

er fire av de obligatoriske emnene høstemner. Dette innebærer at det nye metodeemnet må avholdes om våren så lenge de eksisterende emnene skal avholdes samme semester som tidligere.

5.1 Oppsummering

Vi foreslår å fortsette med dagens obligatoriske emne samt gjøre det nye metodeemnet obligatorisk. Per i dag vil det bety at følgende emner blir obligatoriske:

Obligatoriske emner (45 stp)

- ACC401N Finansregnskap I (eller ACC401E Financial Accounting I)
- ACC402N Internkontroll og revisjon (eller ACC402E Internal Control and Audit)
- ACC440 Foretaksrett
- ACC441 Skatte- og avgiftsrett
- BUS476 Data analysis and thesis development
- MRR451 Revisjon II

For å få tilstrekkelig dekning innenfor alle fagområdene som er viktige for revisor, foreslår vi også noen semiobligatoriske emner i tillegg:

- Ett emne innen verdsettelse (7,5 stp)
- Ett emne innen rapportering (7,5 stp)
- Ett emne innen bærekraft (7,5 stp)

Emne innenfor bærekraftsrapportering (i dag: ACC413 *Sustainability & ESG Reporting*) teller både som bærekraftsemne og rapporteringsemne. Studenter som velger emne innenfor bærekraftsrapportering kan følgelig oppfylle kravene til obligatoriske og semiobligatoriske emner innenfor 60 stp.

6. UTVEKSLING

Se kapittel 7 i Programevalueringen.

MRR har en lavere andel enn MØA av studenter som reiser på utveksling. I 2024 var det en gledelig økning til 35%. MRR ønsker at andelen øker enda mer og at den holder seg stabilt på et høyt nivå.

Det er et ønske både fra NHH og MRR at flere MRR-studenter reiser på utveksling. Vi har drøftet noen av årsakene til at få MRR-studenter reiser på utveksling. Det er særlig usikkerhet knyttet til C-kravet for emner tatt på utveksling som trekkes frem av studentene som årsaker til at få MRR-studenter reiser på utveksling. Usikkerheten er relatert til at gjentak kan være vanskelig, og at det kan være uklart hvordan andre bokstavkarakterer enn A-F blir konvertert til vår A-F-skala.

Vi foreslår følgende tiltak for å adressere denne årsaken:

1. Tillate at studentene tar emner ved NHH etter hjemkomst fra utveksling selv om studenten formelt sett har fullført graden
2. Dersom det skulle vise seg at MRR-graden inneholder utvekslingsemner med oppnådd karakter som Finanstilsynet ikke godkjenner som C eller bedre, så kan kandidaten få anledning til å ta enkeltemne ved NHH selv om MRR-graden er fullført, og få utstedt karakterutskrift.

Utteksling

Det første tiltaket er mest aktuelt når studentene reiser på utveksling i fjerde semesteret slik at studiet formelt sett er fullført ved endt utveksling. Dersom studentene hadde reist på utveksling i tredje semester, ville problemet vært mye mindre siden de da kan ta tilleggsemne i fjerde semester. MRR kan oppfordre studentene til å ta utveksling i tredje semester, men vi vil ikke kreve det så lenge dette ikke er et krav på MØA. Vi er imidlertid kjent med at spørsmålet er reist i MØA også, og vi vil følge utviklingen i MØA.

Når det gjelder det andre tiltaket, kan behovet for enkeltemne oppstå mange år etter at MRR-studiet er fullført. Vi forventer at det vil være svært få tilfeller hvor behovet melder seg, men for studentene vil visshet om muligheten likevel kunne gi tilstrekkelig sikkerhet for at utveksling ikke er det som skal hindre muligheten for revisortittelen.

Tiltakene har fått bred støtte i våre rådgivende organer og i høringen. Når det gjelder gjennomføring av tiltakene, er vår vurdering at for studenter som avdekker behovet mens de fortsatt har studierett, kan de på lik linje med andre studenter ta ekstra emne(r) ved NHH. For andre kan vi bruke poststudierettsordningen hvor muligheten begrenses til gitte kandidater. Vi vil diskutere de praktiske løsningene med studieadministrativ avdeling.

I kapitlet om bærekraft legger vi opp til å gi studenter valgfrihet om de vil velge emne innen bærekraftsrapportering eller emne innen bærekraft i videre forstand. De som velger siste løsning, må velge et rapporteringsemne i tillegg slik at kravene til (semi)obligatoriske emner utgjør 67,5 stp, noe som kan påvirke utvekslingssemesteret.

For at studentene skal oppleve valgmuligheten på bærekraft som reell uten å hindre utveksling, foreslår vi følgende tiltak.

- Studentene kan oppfylle kravet til bærekraftsemne ved å ta et bærekraftsemne på utveksling. Dette emnet må utgjøre minst 7,5 stp. Siden vi her vil akseptere bærekraft i vid forstand, forventer vi ikke store problemer med å vurdere hvorvidt emner kan godkjennes eller ikke.
- Studenten kan frivillig velge å oppfylle kravene til obligatorisk og semiobligatoriske emner ved å ta ett tilleggsemne ved NHH slik at MRR-graden totalt inneholder 127,5 stp. Alternativt kan dette emnet redusere antall stp fra utveksling på vitnemålet.

Studenter som velger emne innen bærekraftsrapportering som del av MRR-studiet ved NHH, vil oppfylle utdanningskravene til begge revisortitlene (statsautorisert revisor og bærekraftsrevisor), mens de som velger vekk emne om bærekraftsrapportering, oppfyller utdanningskravet bare til ene tittelen. Vi forventer derfor at de fleste MRR-studenter vil velge bærekraftsrapporteringsemne ved NHH slik at behovet for tiltakene over ikke blir stort. Vi foreslår likevel å gjennomføre tiltakene for at valgmuligheten skal oppleves reell. Tiltakene fikk bred støtte fra rådgivende organer og i høringene.

I prosessen som har ledet frem til handlingsplanen, har vi også diskutert andre tiltak for å øke utveksling på MRR. Det har blitt foreslått å tilby liste over utvalgte partneruniversitet med godkjente emner som er kvalitetssikret for MRR-studenter, og det har blitt foreslått at MRR-emne kan tilbys digitalt slik at utvekslingsstudenter kan følge dette mens de er på utveksling og redusere studiebelastning ved partneruniversitetet tilsvarende. Dette er forslag som vil kreve ytterligere vurderinger. Det er ikke foreslått tiltak i denne handlingsplanen, men det er forslag som vil bli vurdert i den videre utviklingen av utvekslingsmulighetene for MRR-studenter.

6.1 Oppsummering

Vi foreslår følgende tiltak for å sørge for attraktive utvekslingsmuligheter for MRR-studentene:

- Vi vil oppfordre til å ta utveksling i tredje semester. Hvis man er uheldig med karakterer e.l. på utveksling, har man da fortsatt et halvt år til å finne en løsning, for eksempel gjennom ekstra emne(r) ved NHH.
- Tillate at studentene tar emner ved NHH etter hjemkomst fra utveksling selv om studenten formelt sett har fullført graden
- Dersom det skulle vise seg at MRR-graden inneholder utvekslingsemner med oppnådd karakter som Finanstilsynet ikke godkjenner som C eller bedre, så kan kandidaten få anledning til å ta enkeltemne ved NHH selv om MRR-graden er fullført, og få utstedt karakterutskrift. Dette kan ordnes gjennom poststudierettsordningen.
- Studentene kan oppfylle kravet til bærekraftsemne ved å ta et bærekraftsemne på utveksling. Dette emnet må utgjøre minst 7,5 stp. Siden vi her vil akseptere bærekraft i vid forstand, forventer vi ikke store problemer med å vurdere hvorvidt emner kan godkjennes eller ikke.
- Studenten kan frivillig velge å oppfylle kravene til obligatorisk og semiobligatoriske emner ved å ta ett tilleggsemne ved NHH slik at MRR-graden totalt inneholder 127.5 stp. Alternativt kan dette emnet redusere antall stp fra utveksling på vitnemålet.

7. OPPTAK

Se kapittel 8 i Programevalueringen.

Handlingsplanen som ble sendt på høring foreslo endringer i opptaksreglene til MRR på følgende områder:

1. Minimumskrav for opptak til MRR
2. Praksispoeng
3. Opptakskrav til ettårig MRR for søkere med mastergrad i rettsvitenskap og for søkere med utenlandsk mastergrad

7.1 Minimumskrav for opptak til MRR

MRR ved NHH er det eneste MRR-programmet i Norge som ikke setter en nedre grense for opptak, noe som gjør at noen få av vår MRR-studenter er tatt opp med et lavere gjennomsnitt enn C. De fleste andre MRR-studiene i Norge setter C som en nedre opptaksgrense. Vi foreslår å sette C som nedre grense for opptak til MRR ved NHH. Dette forslaget fikk bred støtte i de rådgivende organene og i høringene.

Seksjon for opptak foreslår imidlertid å utsette innføringen av denne endringen til man har fått avklaringer knyttet til samordnet masteropptak. Vi har normalt få kvalifiserte søkere med karaktersnitt under C, og den foreslåtte endringen ville følgelig hatt effekt kun for få søkere. Programleder for MRR har derfor ingen innvending til å utsette innføringen så lenge studieadministrativ avdeling mener dette er beste løsningen.

Seksjon for opptak begrunnet sin anbefaling som følger:

Seksjon for opptak ønsker å påpeke at det for tiden pågår et arbeid for å samordne masteropptakene i Norge, med prosjektert pilotgjennomføring i 2028: <https://hkdir.no/hoyere-utdanning-og-forskning/samordna-masteropptak>. En felles nasjonal forskrift for

Opptak

masteropptak, samt rutiner og prosedyrer for felles søknadsbehandling og opptaksforvaltning, er under utarbeidelse.

Det er ennå ikke tatt stilling til om lærestedene skal ha et felles krav til minimumskarakter i opptaket til master, og i så fall hva det minimumskravet skal være. Det kan derfor være en fordel å avvente med å innføre et minimumskrav på NHH, slik at vi ikke risikerer å enten måtte justere kravet, eller fjerne det helt, etter kun to år. Vi ønsker også å påpeke at det ikke finnes et minimumskrav i opptaket til MØA på NHH, og gitt at MØA og det toårige løpet på MRR ellers har like opptakskrav, og at søkerne prioriterer mellom de to programmene, bør også et eventuelt minimumskrav gjelde begge programmene. Vi understreker at opptaksgrensen både for det toårige løpet på MRR og MØA har vært i underkant av B i mange år, så ingen med et karaktersnitt på C, her definert som 3,0, eller lavere, har fått tilbud om opptak på svært mange år.

Når det gjelder det ettårige løpet, er situasjonen noe annerledes. Det er per i dag uklart om opptak med et annet opptaksgrunnlag enn bachelorgrad, sånn som det ettårige løpet på MRR, skal gå gjennom det samordna masteropptaket eller håndteres lokalt på lærestedene, som før. Det er også uklart om en eventuell felles masteropptaksforskrift i så fall vil gjelde for disse opptakene. I opptaket til det ettårige løpet på MRR i Bergen, har det i tillegg de siste årene blitt gitt tilbud om opptak til alle søkere som fyller opptakskravene, uavhengig av karaktersnitt. Det vil i praksis si at det har vært gitt tilbud til noen søkere med et karaktersnitt under C. For denne søkergruppen, er det derfor noe mer rom for å innføre en nedre grense for opptak. Seksjon for opptak vil likevel anbefale å avvente innføring av en slik grense, ettersom det fremdeles er uklart om opptaket vil bli påvirket av en samordning av masteropptaket og en felles masteropptaksforskrift. Dersom man likevel velger å innføre et slikt karakterkrav, må det defineres klart. I sektoren praktiseres C-kravet ulikt, og kan bety både 3,0, 2,7 og 2,5, for å nevne noen definisjoner.»

7.2 Praksispoeng

Søkere til ettårig MRR har muligheten for inntil 0,4 tilleggspoeng. Denne ordningen gjelder i dag for søkere med MØA eller utenlandsk mastergrad, men ikke for søkere med mastergrad i rettsvitenskap. Vi foreslår å utvide ordningen til å gjelde alle søkere til ettårig MRR. Dette forslaget fikk bred støtte i de rådgivende organene og i høringen.

7.3 Søkere med mastergrad i rettsvitenskap og søkere med utenlandsk mastergrad innen økonomi og administrasjon

Programevalueringen drøftet å justere opptakskravene til ettårig MRR for søkere med mastergrad i rettsvitenskap og for søkere med utenlandsk mastergrad innenfor det økonomisk-administrative fagfeltet (heretter: utenlandsk mastergrad) slik at samsvaret med kravene i revisjonsdirektivet blir tydeligere. Dette forslaget fikk bred støtte i de rådgivende organene og i høringen. Som vist i programevalueringen forventes det ikke at mange søkere påvirkes av endringen.

Forslaget innebærer at for å være kvalifisert søker, må man ha minst følgende forkunnskaper fra bachelornivå eller høyere:

- 5 stp innan matematikk og statistikk

Opptak

- 5 stp innan samfunnsøkonomi
- 5 stp innan bedriftsøkonomi (der økonomisk styring, investering/finansiering og finansregnskap alle må inngå i læringsutbytte)

I høringen ble det kommentert at dette minimumskravet virker beskjedent for søkere som har mastergrad i økonomi og administrasjon, en slik utdanning vil normalt dekke disse fagområdene i større omfang. Vi er enig i dette, men forslaget har ikke som formål å si noe om forventning til tidligere bachelor- og mastergrader i økonomi- og administrasjon. Formålet er å sikre at utdanningskravene i revisjonsdirektivet oppfylles. Revisjonsdirektivet har krav til fagområder som må dekkes, men sier intet om omfanget. Vi har derfor lagt oss på det omfanget til forkunnskaper vi hittil har krevd av søkere med mastergrad i rettsvitenskap. Disse studentene kan ha lite utdanning innen økonomi og administrasjon utover minimumskravene vi har stilt, men vi har ikke indikasjoner på at det har gjort dem uegnet til revisortittelen.

Etter dette foreslår vi følgende endring i opptakskravene til ettårig MRR for søkere med mastergrad i rettsvitenskap og for søkere med utenlandsk mastergrad (skrevet på nynorsk som er språket på vår nettside om opptak:

	Søkere med mastergrad i rettsvitenskap	Søkere med utenlandsk mastergrad
Fra	For å vere kvalifisert som søkar, må du også ha forkunnskapar i finansrekneskap, samt investering og finans på bachelornivå, med eit omfang på til saman 15 studiepoeng. Emne som fyller kravet til finansrekneskap, samt investering og finans, i ein norsk bachelorgrad i økonomi og administrasjon er godkjent som forkunnskapskrav.	Du må ha ei bachelorgrad med tilsvarande minst 90 studiepoeng innan økonomi og administrasjon. Maksimalt 45 studiepoeng metodefag (matematikk, statistikk, osv.) kan inngå i dei 90. 30 av studiepoenga må vere innan bedriftsøkonomi eller administrasjon (det vil seie finans, rekneskap, strategi, marknadsføring osv.) Samfunnsøkonomiske emne som mikroøkonomi og makroøkonomi reknast ikkje som bedriftsøkonomiske eller administrative emne. Du må ha ei mastergrad innanfor det økonomisk-administrative fagområdet med tilsvarande karakteren C eller betre i minst 60 av studiepoenga. Masteroppgåva må ha eit omfang på 30 studiepoeng og skal vere inkludert i dei 60 studiepoenga.
Til	For å være kvalifisert søkar, må du også ha minst følgjande forkunnskapar frå bachelornivå eller høgare: • 5 stp innan matematikk og statistikk • 5 stp innan samfunnsøkonomi • 5 stp innan bedriftsøkonomi (der økonomisk styring, investering/finansiering og finansregnskap alle må inngå i læringsutbytte)	Du må ha ei bachelorgrad med tilsvarande minst 90 studiepoeng innanfor det økonomisk-administrative fagområdet. Du må ha ei mastergrad innanfor det økonomisk-administrative fagområdet. Masteroppgåva må ha eit omfang på 30 stp og må ha karakteren C eller betre. Bachelor- og mastergraden må til saman oppfylle følgjande minimumskrav: • 5 stp innan matematikk og statistikk • 5 stp innan samfunnsøkonomi • 5 stp innan bedriftsøkonomi (der økonomisk styring, investering/finansiering og finansregnskap alle må inngå i læringsutbytte)

7.4 Oppsummering

Vi foreslår følgende endringer:

- Videreføre dagens ordning med tilleggspoeng for praksis, men utvide den til å gjelde alle søkere til ettårig MRR.
- Justere opptakskravene til ettårig MRR for søkere med mastergrad i rettsvitenskap og søkere med utenlandsk mastergrad slik at det stilles tydeligere krav om kunnskaper innen metode, samfunnsøkonomi og bedriftsøkonomi.
- Innføring av krav om at opptak til MRR krever gjennomsnittlig karakter på minst C utsettes i samsvar med anbefaling fra seksjon for opptak.

8. MRR OSLO

Se kapittel 9 i Programevalueringen.

Selv om vi har god søknad til MRR Oslo, er det en økende tendens til at studentene velger BI, særlig fordi BI tilbyr et mer fleksibelt opplegg om våren når studentene ønsker å jobbe mye hos revisjonsselskapene i perioden januar – mars. I samsvar med NHHs strategi ønsker vi å være det foretrukne studiet blant studentene og vi må gjennomføre tiltak for å snu den negative trenden i Oslo. Endringene må imidlertid ikke gå på bekostning av et godt pedagogisk opplegg. I program-evalueringen foreslo vi å flytte alle vårens casesamlinger i Oslo til perioden midten av mars til tidlig mai. Tradisjonelle forelesninger vil fortsatt være digitalt tilgjengelig gjennom semesteret som i dag. Denne endringen har fått stor støtte i de rådgivende organene og i høringene. Programleder har sammen med IRRR besluttet at denne endringen gjennomføres fra vår 2026. Endringen gjelder bare MRR Oslo. Undervisningsopplegget i Bergen må ta hensyn til både toårige og ettårige MRR-studenter og vil i stor grad bli videreført uten endringer.

Programevalueringen diskuterte også om vi skulle tillate at studentene i Oslo får ta det ettårige løpet over to år. Hittil har vi av kapasitetsmessige årsaker praktisert at studenter som ikke blir ferdige på ett år, må fullføre studiet i Bergen. Vi har imidlertid ledig kapasitet til å kunne akseptere at noen studenter får bruke Oslo-tilbudet også etter første året. Et slikt tilbud må imidlertid ta forbehold om at vi har plass, og i de rådgivende organene ble utsatt oppstart i vårsemesteret (se over) ansett som et viktigere tiltak, og spørreundersøkelsen blant nåværende og tidligere studenter viste at de fleste ønsket å fullføre på ett år selv om de hadde hatt muligheten til å ta det over to år. Vi foreslår derfor at vi ikke aktivt markedsfører dette som et tilbud, men heller tillater det som en mulighet i enkelttilfeller hvor det er særskilte behov som tilsier det, men igjen forutsatt at vi har plass.

8.1 Oppsummering

Vi foreslår at oppstart av casesamlinger som krever fysisk oppmøte i Oslo i vårsemesteret flyttes fra midten av februar til midten av mars.

9. LÆRINGSUTBYTTE

Se kapittel 14 i Programevalueringen.

Læringsutbyttebeskrivelsen må tilpasses de valg vi gjør for utdanning innen bærekraft (se over).

Det er også foreslått å kutte læringsutbyttet som omhandler innovasjonsprosesser. Dette er begrunnet med at MRR ikke dekker innovasjon som et eksplisitt tema. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk krever imidlertid at kandidater i alle mastergrader skal kunne bidra til nytenking og i innovasjonsprosesser. MRR oppfyller dette kravet ved å legge stor vekt på teori og metoder slik at vi gjør studentene i stand til å bidra til utvikling av gode revisjonsprosesser og å gi råd til kunder om hensiktsmessige endringer. Dette er ferdigheter og kompetanse som inngår implisitt i flere av læringsutbyttene på MRR.

De rådgivende organer og høringene hadde ingen innvendinger til disse endringsforslagene.

9.1 Oppsummering

Vi foreslår følgende endringer av læringsutbytte

- Læringsutbytte knyttet til bærekraft må justeres i samsvar med endringer foreslått i handlingsplanen
- Læringsutbytte om innovasjon strykes som eget læringsutbytte

Forslag til oppdatert læringsutbytte er tatt inn i vedlagt forslag til studieplan.

10. ERSTATNINGSEMNER

Se kapittel 11.4 i Programevalueringen.

For studenter som tar ettårig MRR kan noen av de obligatoriske MRR-emnene inngå i MØA-graden. Disse studentene må da velge et erstatningsemne for hvert obligatorisk MRR-emne som allerede inngår i MØA-graden. I dag kan de velge mellom emner som er tilgjengelig i ACC-profilen og ytterligere to emner innen bærekraft/etikk. I praksis kan dette tilbudet være for begrenset for enkelte studenter, og vi ønsker å utvide listen med nye emner som kan velges som erstatningsemne.

Revisor trenger god forståelse for all virksomhet i et selskap, og de fleste tema innenfor økonomisk-administrative fag kan sies å være nyttig for en revisor. Det kan følgelig være relevant å tilby erstatningsemner fra mange profiler i MØA. I den sammenheng anser vi de obligatoriske og semiobligatoriske emnene i de ulike profilene som de mest aktuelle emnene siden de antas å gi en basisinnføring i de ulike profilenes fagområde. Vi foreslår derfor at alle disse emnene blir tilgjengelige som erstatningsemner. I tillegg er det noen profiler i MØA som dekker fagområder som revisor vil ha nær befattning med i sitt daglig virke. Dette gjelder spesielt profilene ACC, BUS, ENE og FIE, og vi foreslår at alle emner som har koder fra disse profilene skal være tilgjengelige som erstatningsemner. Videre foreslår vi også enkelte andre emner fra andre profiler etter en konkret vurdering.

Disse vurderingene ble grundig drøftet i handlingsplanen som ble sendt på høring, og ingen høringsinstanser hadde innvendinger til prinsippene som ble lagt til grunn for utvelgelse av erstatningsemner.

10.1 Oppsummering

Studenter som følger det ettårige løpet, må velge erstatningsemner for hvert av de obligatoriske emnene de eventuelt allerede har i MØA-graden sin. Hittil måtte erstatningsemner, med to unntak, velges blant emnene som var tilgjengelig i ACC-profilen. Vi foreslår å utvide mulige erstatningsemner som følger:

- Alle emner med ACC-, BUS-, ENE- og FIE-kode
- For emner med BAN-, ECO-, ECN-, MBM- og STR-koder: emner som er obligatoriske i profilene BAN, ECO, ECN, MBM og STR. I tillegg åpner vi for semiobligatoriske emner i BAN og noen emner i ECO som er knyttet til analyse av tema som er sentrale for revisor
- Alle emner som er merket *etikk, samfunnsansvar og bærekraft*
- Kun 7,5 stp emner kan velges som erstatningsemne

11. STUDIEPLAN FOR MRR – OPPDATERT

Basert på endringsforslagene foran, presenterer vi her et forslag til oppdatert studieplan hvor endringene er innarbeidet. Ny tekst er markert med **rodt** med unntak av tekst som er flyttet eller omskrevet uten endring i innhold. Slettet tekst er ikke vist.

Forslag til oppdatert studieplan inneholder de tiltak som vedrører områder som normalt omtales i studieplanen. Det innebærer at enkelte tiltak ikke fremgår av denne studieplanen for eksempel endring i poststudierettsordningen eller utstedelse av bekreftelse til MØA-studenter.

11.1 Innledning

Studieplanen gjelder for studenter som er tatt opp til studiet fra og med høsten **2026**.

Studieprogrammet Master i regnskap og revisjon (MRR) sikrer nødvendig teoretisk kunnskap som er relevant for lovfestet revisjon i Norge og som tilfredsstiller utdanningskravene for godkjenning som statsautorisert revisor. Dersom man tar emnet ACC413 *Sustainability & ESG Reporting* som del av MRR, vil MRR-graden også tilfredsstille utdanningskravene for godkjenning som bærekraftsrevisor.

Programmet er organisert i et toårig og et ettårig løp. Det ettårige løpet kan følges av enkelte studenter som allerede har en mastergrad i økonomi og administrasjon eller i rettsvitenskap. Andre studenter må følge det toårige løpet. Det toårige løpet tilbys ved NHH i Bergen mens det ettårige løpet tilbys både i Bergen og Oslo. Opptakskrav og studiets struktur er ulike for det toårige og det ettårige løpet. Denne studieplanen beskriver studieprogrammet for begge løpene.

11.2 Programmets innhold

Studieprogrammet Master i regnskap og revisjon (MRR) er på 120 studiepoeng (stp) og er normert til to år. Studenter som allerede har en mastergrad i økonomi og administrasjon eller i rettsvitenskap, kan kvalifisere for det ettårige løpet.

Toårig løp

Studieprogrammet består av en emnedel på 90 stp og et selvstendig arbeid på 30 stp. Innenfor emnedelen må **60** stp tas innenfor MRRs fagområder og 30 stp kan velges blant emnene som tilbys i NHHs Masterprogram i økonomi og administrasjon (MØA) eller blant de internasjonale mulighetene som er tilgjengelig for MRR-studenter.

Ettårig løp

Studenter som har en kvalifiserende mastergrad, kan bruke selvstendig arbeid og emner fra denne graden som del av en mastergrad i regnskap og revisjon under forutsetning at studenten avlegger minst 60 nye stp ved NHH.

De 60 nye studiepoengene består av åtte obligatoriske emner. For hvert av de obligatoriske emnene som eventuelt inngår som del av MØA-grad **fra** NHH, må studenten ta et annet emne.

11.3 Studiets struktur

11.3.1 Toårig løp

For studenter som følger det toårige løpet, vil studiets struktur normalt være som følger:

Obligatoriske emner (**45** stp)

- ACC401N Finansregnskap I eller ACC401E Financial Accounting I
- ACC402N Internkontroll og revisjon eller ACC402E Internal Control and Audit
- ACC440 Foretaksrett
- ACC441 Skatte- og avgiftsrett
- **BUS476 Data analysis and thesis development**
- MRR451 Revisjon II

Semiobligatoriske emner – velg mellom to løp (15-22,5 stp)

Bærekraftsrapporteringsløpet (15 stp.)

- **ACC413 Sustainability & ESG Reporting (7,5 stp.)**
- **Ett emne innen verdsettelse og analyse (7,5 stp.)**

Tredelt løp (22,5 stp.)

- **Ett emne innen verdsettelse og analyse (7,5 stp)**
- **Ett emne innen rapportering (7,5 stp)**
- **Ett emne innen bærekraft (7,5 stp)**

Når du skal velge semiobligatoriske emner innenfor kategoriene over, kan du velge blant følgende emner:

Studieplan for MRR – oppdatert

Verdsettelse og analyse:

- ACC420E Strategic Financial Statement Analysis
- ACC420N Regnskapsanalyse
- ACC421A Verdsettelse
- ACC421B Verdsettelse
- ACC421E Valuation with financial statement analysis
- ACC422 Verdsettelse i regnskapet
- FIE437 Valuation

Rapportering:

- ACC410 Finansregnskap II
- ACC411 Regnskap og budsjettering i offentlige organisasjoner
- ACC412 Nonprofit accounting

Bærekraft:

- BUS446 Sustainable Business Models
- BUS465 Detecting Corporate Crime
- ECN421 Behavioral Economics
- ENE423 Economics of the Environment and Climate
- ETI450 Corporate Social Responsibility
- ETI452 Diversity and Inclusive Work-life in Firms and Ethics
- FIE459 Sustainable Finance

Dersom du velger ACC413 som del av MRR-graden, enten som del av bærekraftsrapporteringsløpet eller som valgemne, vil MRR-graden oppfylle utdanningskravet til bærekraftsrevisor i tillegg til utdanningskravet til statsautorisert revisor.

Valgfrie emner (30 stp)

- Utveksling *eller*
- Valgfrie emner fra MØAs emneliste

Studenter som ønsker å reise på utveksling, anbefales å gjøre dette tredje semesteret. Studenter som velger å ta det tredelte løpet med 22,5 stp semiobligatoriske emner, kan ta bærekraftsemne (som utgjør minst 7,5 stp) på utveksling i stedet for emne fra listen over bærekraftsemne ved NHH.

Selvstendig arbeid (30 stp)

11.3.2 Ettårig løp

Programmets innhold er likt for studenter som følger det ettårige løpet i henholdsvis Bergen og Oslo, men i Oslo er det større innslag av forelesninger som kun er digitalt tilgjengelig enn i

Bergen. Studenter i Oslo må være innstilt på at andre emner enn de åtte obligatoriske emnene nedenfor samt gjentak av eksamen i obligatoriske emner kan kreve oppmøte i Bergen.

For studenter som følger det ettårige løpet, består studiet av åtte obligatoriske emner:

- ACC401N Finansregnskap I
- ACC402N Internkontroll og revisjon
- ACC410 Finansregnskap II
- ACC413 Sustainability & ESG Reporting
- ACC422 Verdsettelse i regnskapet
- ACC440 Foretaksrett
- ACC441 Skatte- og avgiftsrett
- MRR451 Revisjon II

Dersom studenten har MØA-grad fra NHH med emner som er obligatoriske i MRR-graden (se toårig løp), må disse emnene brukes i MRR-graden **med unntak av metodeemnet BUS476**. Dersom karakteren på disse innpassede emner ikke oppfyller kravet til statsautorisert revisor, kan gjentak skje etter vanlige regler.

Dersom studenten har MØA-grad som inneholder noen av de åtte emnene som er obligatoriske i det ettårige løpet, må studenten velge ett annet emne (**erstatningsemne**) for hvert av emnene som inngår i MØA-graden. Studenter med master i rettsvitenskap, må velge to andre emner for ACC440 *Foretaksrett* og ACC441 *Skatte-og avgiftsrett*. Studentene kan velge **erstatnings**emner blant følgende emner **[NB: LISTEN NEDENFOR ER TATT INN FOR ILLUSTRASJONSFORMÅL OG ER IKKE OPPDATERT MED ALLE ENDRINGER ETTER EMNETILBUDSPROSESSEN VÅR 2025]**:

- ACC Alle emner med ACC-kode kan velges som erstatningsemner
- BUS Alle emner med BUS-kode kan velges som erstatningsemner
- ENE Alle emner med ENE-kode kan velges som erstatningsemner
- FIE Alle emner med FIE-kode kan velges som erstatningsemner

- BAN400 R Programming for Data Science
- BAN401 Applied Programming and Data Analysis for Business
- BAN402 Decision Modelling in Business
- BAN403 Simulation of Business Processes
- BAN404 Statistical Learning
- ECN400 Macroeconomic Theory and Policy
- ECN401 Macroeconomic Theory with Applications
- ECN402 Econometrics
- ECN425 Solving Economic and Social Problems with Big Data
- ECO400 Decisions, Strategy and Information
- ECO420 Corporate Governance
- ECO421 Asset Pricing
- ECO422 Advanced Corporate Finance
- ECO423 Advanced Derivatives

- ETI450 Corporate Social Responsibility
- ETI452 Diversity and Inclusive Work-life in Firms and Ethics
- MBM401B Consumer Behaviour
- STR402A Methodology for master thesis
- STR404 Strategic Analysis

I tilfelle MØA-graden inneholder ACC410 *Finansregnskap II* og/eller ACC422 *Verdsettelse i regnskapet*, og disse ikke brukes i MRR-graden, må studenten velge **erstatningsemner fra Accounting-profilen** i samme fagkategori, dvs henholdsvis regnskapsrapportering og verdsettelse/analyse.

11.3.3 Vurderingsforsøk

Studenter på masterstudiet i regnskap og revisjon har tre vurderingsforsøk i samme emne. For emner som inngår i en MØA-grad fra NHH og som brukes som del av en MRR-grad fra NHH, teller forsøk brukt i MØA-graden med som en del av antall forsøk.

11.3.4 Overgang fra Accounting

Mange av emnene som inngår i en MRR-grad er også tilgjengelig i MØA-profilen *Accounting*. Studenter som starter på *Accounting*, har anledning å søke overgang til MRR dersom de ved overgangen har **oppnådd emnegodkjenning i alle emner som er påkrevd i MRR-graden med unntak av MRR451, valgfrie emner og selvstendig arbeid**. Overgang fra MØA til MRR kan søkes i andre semester med virkning fra tredje semester.

11.4 Læringsutbytte

Kandidaten

Kunnskap

- har inngående og oppdatert kunnskap om teorier innenfor finansregnskap, revisjon, **bærekraft**, verdsettelse, skatterett og foretaksrett som er nødvendig for å utføre revisjon **som statsautorisert revisor** i Norge
- har solid kompetanse innenfor empirisk metode
- har bred innsikt i nasjonale og internasjonale problemstillinger og regelverk som er relevant for å utføre revisjon i Norge
- har kunnskap om bærekraftsrapportering og etiske problemstillinger

Ferdigheter

- kan anvende kunnskap til å forstå, strukturere og løse komplekse problemstillinger i utførelsen av revisjon

- kan anvende relevante teorier og regelverk på praktiske regnskapsmessige problemstillinger
- kan anvende relevante teorier og regelverk til å utøve profesjonelt revisorskjønn
- er i stand til å ta stilling til rimeligheten av estimater på virkelig verdi av foretak, eiendeler og gjeld
- kan identifisere og drøfte juridiske problemstillinger som er relevante ved utførelsen av revisjon i Norge, og trekke konklusjoner basert på drøftingen
- **kan identifisere og drøfte selskapers problemstillinger relatert til bærekraft**
- kan, under veiledning, gjennomføre et selvstendig, avgrenset forskningsprosjekt i tråd med gjeldende forskningsetiske normer
- er i stand til selv å oppdatere seg og ta i bruk ny kunnskap gjennom hele yrkeskarrieren
- kan anvende tilegnet kunnskap på nye områder

Generell kompetanse

- kan kommunisere problemstillinger, analyser og konklusjoner innenfor fagfeltet til revisor
- har et solid grunnlag for utøvelse av sin profesjon i en internasjonal kontekst
- har evnen til å reflektere over og ta hensyn til bærekraft, etiske problemstillinger og revisors rolle som allmennhetens tillitsperson
- forstår implikasjoner av informasjonsteknologi for regnskapsprosessene og revisors arbeid

11.5 Selvstendig arbeid

Studenter som følger det toårige løpet, skal gjennomføre et selvstendig arbeid (masteroppgave). Studenter som følger det ettårige løpet, skal ikke skrive ny masteroppgave, men masteroppgave fra annen mastergrad blir innpasset i MRR-graden.

Det selvstendige arbeidet skal gå i dybden på én eller flere relaterte problemstillinger innenfor MRRs fagområder. Det kan være mulig å skrive innenfor andre fagområder når disse anses relevante for MRR. Det selvstendige arbeidet utgjør 30 stp og studenten skal normalt skrive det selvstendige arbeidet sammen med en annen student.

Gjennom det selvstendige arbeidet skal studentene

- utvikle sine analytiske ferdigheter og få en dypere forståelse for teoretiske og/eller empiriske muligheter og utfordringer innenfor det valgte fagfeltet
- trenes i å tenke og arbeide selvstendig
- analysere og forholde seg kritisk til ulike informasjonskilder og anvende disse til å strukturere og formulere faglige resonnementer
- vise forståelse, refleksjon og modning i fagfeltet

Det selvstendige arbeidet skal gjennomføres i tråd med forskningsetiske normer.

11.6 Internasjonal muligheter

Studenter som følger det toårige løpet, kan bruke NHHs internasjonale muligheter på tilsvarende måte som MØA-studenter så lenge det ikke hindrer gjennomføring av emnene som er obligatoriske og semiobligatoriske i MRR-graden. Tilbudene om CEMS og dobbelgrad er ikke mulig å kombinere med en MRR-grad. Studenter som følger det ettårige løpet, kan ikke anvende seg av de internasjonale mulighetene.

Eksempler på internasjonale muligheter som kan være mulig å benytte for MRR-studenter:

- Utveksling til en av NHHs partnerinstitusjoner
- [Engage.EU](#)
- Innovation school
- Grunderskolen
- Internship [Abroad](#)

11.7 Opptaksinformasjon

11.7.1 Opptakskrav toårig løp

Bachelorgrad på 180 studiepoeng eller tilsvarende

Bachelorgrad i økonomi og administrasjon (BØA), Bachelorgrad i regnskap og revisjon (BRR) og fireårig siviløkonomgrad oppfyller opptakskravet.

Studenter som fullfører bachelorstudiet i økonomi og administrasjon (BØA) [eller bachelorstudiet i Business, Economics and Data Science \(BEDS\)](#) ved NHH er garantert [intern overgang til masterstudiet i regnskap og revisjon dersom de fyller norskkravet tilsvarende generell studiekompetanse](#).

Søkere med andre typer bachelorgrader, inkludert utenlandske, kan også søke opptak til toårig løp på MRR dersom de oppfyller følgende fagkrav:

- Metodefag: minst 20 studiepoeng
(matematikk, statistikk og samfunnsvitenskapelig metode må inngå)
- Bedriftsøkonomisk analyse: minst 30 studiepoeng
(finansregnskap, økonomistyring og investering og finansiering må inngå)
- Administrasjonsfag: minst 30 studiepoeng
(markedsføring, organisasjon og ledelse, foretaksstrategi må inngå)
- Samfunnsøkonomiske fag: minst 15 studiepoeng
(mikroøkonomi og makroøkonomi må inngå)
- Etikk, bærekraft og samfunnsansvar: minst 7,5 studiepoeng

11.7.2 Opptakskrav ettårig løp

Følgende opptakskrav gjelder for opptak til Master i regnskap og revisjon, ettårige løp.

Søkere med master i økonomi og administrasjon

- Fullført mastergrad i økonomi og administrasjon eller tilsvarende

Søkere med fireårig siviløkonomgrad må søke opptak til det toårige løpet.

Studenter som har MØA-grad fra NHH med emner som er obligatoriske i MRR-graden, må innpasse disse emnene i MRR-graden uavhengig av karakter. Dersom karakteren på disse innpassede emner ikke oppfyller kravet til statsautorisert revisor, kan gjentak skje etter gjeldende regler.

Søkere med master i rettsvitenskap

- Fullført mastergrad i rettsvitenskap
- Graden må inneholde emner tilsvarende NHH-emnene ACC440 *Foretaksrett* og ACC441 *Skatte- og avgiftsrett*. Karakteren i disse emnene må være C eller bedre.
- Masteroppgaven må ha karakteren C eller bedre

For å være kvalifisert søker, må du også ha følgende forkunnskaper fra bachelornivå eller høyere:

- 5 stp innan matematikk og statistikk
- 5 stp innan samfunnsøkonomi
- 5 stp innan bedriftsøkonomi (der økonomisk styring, investering/finansiering og finansregnskap alle inngår i læringsutbytte)

Søkere med utenlandsk mastergrad innenfor det økonomisk-administrative fagområdet.

- Fullført bachelorgrad med minst 90 studiepoeng innen det økonomisk-administrative fagområdet
- Fullført mastergrad innen det økonomisk-administrative fagområdet. Masteroppgaven må ha karakteren C eller bedre og ha et omfang på minst 30 studiepoeng.

Fullført bachelorgrad og fullført mastergrad må til sammen inneholde minst

- 5 stp innan matematikk og statistikk
- 5 stp innan samfunnsøkonomi
- 5 stp innan bedriftsøkonomi (der økonomisk styring, investering/finansiering og finansregnskap alle må inngå i læringsutbytte)

- Avlagt GMAT- eller GRE-test med følgende krav til poengsummer:
 - GMAT: Totalsum på minimum 600 poeng
 - GRE: Minimum 152 poeng på den kvantitative delen
- Noen få søkere med utenlandsk grad er fritatt fra GMAT-/GRE-kravet

11.8 Kvalifikasjon etter fullført program

Kandidatene får graden Master i regnskap og revisjon ved bestått studium.

12. ACCOUNTING

Denne handlingsplanen gjelder for MRR. Det er imidlertid stor faglig overlapp mellom MRR og ACC i MØA, og handlingsplanen foreslår også at vi skal legge til rette for at studenter kan ta ACC som utdanning for revisortittelen så lenge Finanstilsynet aksepterer dette. I tabellen nedenfor skisserer vi derfor hvordan vi ser for oss at tiltakene vil påvirke studenter som går ACC.

	Tiltak (se kapittel 2)	Effekt for ACC-studenter?
1	Toårige studenter kan oppfylle kravene til innhold i MRR-grad gjennom MØA og tilleggsemne	Ja
2	Innføre plikt til å ta emne om bærekraft	Er allerede plikt for MØA-studenter
3	Innføre mulighet for utvekslingsstudenter til å oppfylleplikten i forrige punkt ved å ta bærekraftsemne på utveksling eller som tilleggsemne	Nei. Muligheten gjelder kun MRR-studenter, og foreslås innført fordi MRR har stort omfang av (semi)obligatoriske emner. ACC må følge reglene som gjelder for MØA-studenter. ACC-studenter som planlegger for revisortittelen gjennom ACC, vil også ha mange (semi)obligatoriske emner, men de har likevel bedre mulighet til å ta bærekraftsemne ved NHH siden ett av de obligatoriske emnene (MRR451) ikke er tilgjengelig for ACC-studentene
4	Fortsatt mulig å ta alle (semi)obligatoriske emner innenfor 60 stp	Ja, med unntak av emne som ikke er tilgjengelig for ACC-studenter
5	Innføre mulighet til å ta tilleggsemne utenfor graden dersom studenten har tatt emne på utveksling med karakter som kan være i konflikt med C-kravet	Ja, for de ACC-studentene som ellers har tatt alle emnene som er (semi)obligatoriske i MRR og som er mulig å ta i MØA.
6	Utvide dagens ordning med tilleggspoeng for praksis til å gjelde alle søkere til ettårig MRR.	Ikke aktuelt
7	Justere opptakskravene til ettårig MRR for søkere med mastergrad i rettsvitenskap og søkere med mastergrad fra utlandet slik at det blir tydeligere at kravene i revisjonsdirektivet oppfylles	Ikke aktuelt
8	Studieopplegget for MRR Oslo justeres slik at de samlingsbaserte forelesningene om våren avholdes i perioden fra midten av mars til tidlig mai	Ikke aktuelt
9	Utvide listen over mulige erstatningsemner for ettårige studenter som allerede har obligatoriske MRR-emne som del av sin MØA-grad.	Ikke aktuelt
10	Justere læringsutbyttene for å ta hensyn til endringen innen bærekraft samt at innovasjon er fjernet som eksplisitt læringsutbytte	Profilens læringsutbytte påvirkes ikke av tiltakene.

SØKNAD OM AKKREDITERING SOM UNIVERSITET

Saksbehandler Randi Holmås
Arkivreferanse 25/01906-4

Utvalg	Møtedato	Utvalgsnr
Styret ved Norges Handelshøyskole	17.06.2025	47/25

Forslag til vedtak:

NHH starter arbeidet med en søknad om akkreditering som universitet når nødvendige kriterier og veiledninger fra NOKUT er klare.

Prosessen med navnevalg gjennomføres på en måte som sikrer medvirkning og forankring i organisasjonen.

Bakgrunn:

I januar (sak 13/25) orienterte rektor styret om muligheten for NHH til å søke universitetsstatus som følge av endringer i kravene som stilles i den nye universitets- og høyskoleloven, jf. spesielt lovens § 1-4 som innebærer endringer i kravene til antall doktorgradsprogrammer. I april (sak 28/25) ble bakgrunnen for saken og forslag til prosess presentert i mer detalj. I tråd med styrets vedtak, har NHH gjennomført en kompakt, intern høring blant institutter, enheter og studentene. Høringsbrevet ble sendt ut 25. april 2025, med svarfrist 19. mai 2025 kl. 12.00 (vedlegg 1).

Som redegjort for i styresak 28/25 tilfredsstiller NHH kriteriene til å bli akkreditert som universitet med god margin. På bakgrunn av utviklingen i universitets- og høyskolesektoren og NHHs posisjonering, samt bred støtte internt, anbefales det derfor at NHH forbereder en søknad så snart den bebudede forenklete søknadsprosedyren NHH kommer inn under er tilgjengelig.

Oppsummering av høringssvar

Tre institutter, to administrative enheter og studentforeningen NHHS har gitt innspill, jf. vedlegg 2. Samtlige støtter at NHH søker universitetsstatus.

1. Fremtidig universitets- og høyskolelandskap

Høringsinstansene opplever beskrivelsen av fremtidens UH-landskap som treffende og relevant. De peker på at utviklingen i sektoren kan tydeliggjøre institusjonenes roller og styrke forståelsen for deres ulike roller og ambisjoner. Samtidig understrekes det at NHH allerede har en sterk faglig profil og internasjonal orientering. Universitetsstatus kan også være strategisk viktig, bl.a. for å sikre plass i sentrale sektorpolitiske diskusjoner.

2. Kategorisering sammen med institusjoner av samme kvalitetsnivå

Det er bred støtte for at institusjoner bør kategoriseres sammen med andre som har tilsvarende ambisjons- og kvalitetsnivå. Dette er viktig både for å sikre riktig sammenligningsgrunnlag mellom institusjoner, rekruttering, samarbeid og omdømme.

3. Merkenavn og bruk av «universitet»

Det er enighet om at det er viktig å finne en måte å ivareta NHHs eksisterende og godt etablerte merkenavn. Enkelte mener at det ikke er gode grunner for å endre navn, og at et navneskifte vil være krevende å innarbeide, både nasjonalt og internasjonalt. Flere peker på at navneendring kan være krevende, men åpner for å bruke «universitet» i formelle sammenhenger så lenge det ikke svekker NHHs identitet eller gjenkjennelighet. Det vises til internasjonale eksempler der institusjonsnavn og universitetsbetegnelse kombineres. Det pekes også på at et eventuelt navneskifte bør være godt forankret og gjennomtenkt.

Navneendring og krav til navn

Kunnskapsdepartementet (KD) fastsetter navn på statlige universiteter og høyskoler. Navnet må gjenspeile institusjonens kategori, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-1, andre ledd. Navnet må følge offisiell rettskriving. Språkrådet skal gi råd om skrivemåte og navneskikk før vedtak fattes, jf. vedlegg 3.

Det foreslår å starte navneprosessen tidlig, i tråd med innspill fra organisasjonen og Språkrådets anbefalinger. Dilemmaet mellom merkevare og formelle krav bør balanseres i prosessen.

Gjennomføring av akkrediteringsprosessen

Detaljene rundt gjennomføringen av akkrediteringsprosessen vil bli utformes av Nokut. Opprinnelig var det varslet at en søknadsportal ville bli gjort tilgjengelig våren 2025. Nokut har imidlertid nylig antydnet at vurderingen av søknad om endret akkreditering kan bli gjort i sammenheng med periodisk tilsyn av kvalitetsarbeidet. For NHH vil dette skje i løpet av 2026-2027, med oppstart høsten 2025.

Samlet vurdering og anbefaling

Det anbefales at NHH søker om universitetsakkreditering når prosedyrene fra Nokut er klare. Vurderingen bygger på utviklingen i UH-sektoren, diskusjon i styret, innspill fra Faglig ledergruppe (FLG) og høringssvarene.

Universitetsstatus vurderes riktig posisjon for NHH i et fremtidig UH-landskap med langt flere universiteter enn i dag. Det er bred støtte ved NHH som helhet for å søke om akkreditering som universitet.

Vedlegg:

1. Høringsbrev – intern høring ved NHH
2. Høringssvar
3. Påminnelse om konsultasjon med Språkrådet før fastsettelsen av nytt navn

Sak 47/25 Vedlegg 1

From: "Randi Holmås"

Sent: Fri, 25 Apr 2025 08:34:19 +0200

Bcc: "Aksel Mjøs" <Aksel.Mjos@nhh.no>; "Beate Sandvei" <Beate.Sandvei@nhh.no>; "Carina Ottesen" <Carina.Ottesen@nhh.no>; "Eilif Fjon" <Eilif.Fjon@nhh.no>; "Eivind Drange" <Eivind.Drange@nhh.no>; "Elaine Pettersen" <Elaine.Pettersen@nhh.no>; "Finn Kinserdal" <Finn.Kinserdal@nhh.no>; "James Watt Duncan Hosea" <James.Hosea@nhh.no>; "Jarle Møen" <Jarle.Moen@nhh.no>; "Kjell Johannesen Borlaug" <Kjell.Borlaug@nhh.no>; "Kristin Reichel Teigland" <Kristin.Teigland@nhh.no>; "Kurt Richard Brekke" <Kurt.Brekke@nhh.no>; "Linda Rud" <Linda.Rud@nhh.no>; "Linn Raknes James" <Linn.James@nhh.no>; "Liv Åse Flo Wilhelmsen" <Liv.Wilhelmsen@nhh.no>; "Lone Haugsvær" <Lone.Haugsvaer@nhh.no>; "Maj-Brit Iden" <Maj-Brit.Iden@nhh.no>; "Maren Dale-Raknes" <Maren.Dale-Raknes@nhh.no>; "Roald Valle" <Roald.Valle@nhh.no>; "Sigrid Lise Nonås" <Sigrid-Lise.Nonas@nhh.no>; "Silje Grønner Stang" <Silje.Stang@nhh.no>; "Studentpolitisk ansvarlig NHHs" <studentpolitisk@nhhs.no>; "Thor-Inge Næsset" <Thor-Inge.Naesset@nhh.no>; "Tore Hillestad" <Tore.Hillestad@nhh.no>; "Vidar Schei" <Vidar.Schei@nhh.no>; "Ileder" <leder@nhhs.no>; "Bjørge Marit Eknes" <Bjorg.Eknes@nhh.no>; "Frode Sættem" <Frode.Saettem@nhh.no>; "Geir Mikalsen" <Geir.Mikalsen@nhh.no>; "Malin Arve" <Malin.Arve@nhh.no>; "Stig Tenold" <Stig.Tenold@nhh.no>; "Øystein Thøgersen" <Oystein.Thogersen@nhh.no>

Subject: Intern høring med frist 19. mai 2025 kl. 12.00 - Mulig søknad om universitetsakkreditering for NHH

Attachments: Intern høring_Mulig søknad om universitetsakkreditering for NHH.pdf

Institutter
Avdelinger
Fagforeninger
NHHS

NHH-styret fikk en orientering om de foreløpige vurderingene av NHHs muligheter til å søke om universitetsakkreditering på styremøtet 8. april 2025.

Institutter, avdelinger, fagforeninger og studentforeningen ved NHH inviteres nå til å gi innspill til spørsmålet om NHH bør søke om status som universitet.

Spørsmålet skal behandles i NHHs styremøte 17. juni 2025, og innspillene fra høringsrunden vil inngå i saksgrunnlaget.

I det vedlagte høringsbrevet finner dere informasjon om sakens bakgrunn, de vurderingene som er gjort, og tre spørsmål vi ønsker svar på.

Send høringsinnspillet til meg **innen mandag 19. mai 2025 kl. 12.00.**

Vennlig hilsen
 Randi

NHH

Randi Holmås
seniorrådgiver / protokollfører NHH-styret
Rektors stab

Sammen for bærekraftig verdiskaping

T: + 47 55 95 98 43 / +47 480 49 656

E: randi.holmas@nhh.no

www.nhh.no

AACSB
ACCREDITED

AMBA
ACCREDITED

NHH

Institutter
Avdelinger
Fagforeninger
NHHS

NHH, 25.04.2025

INTERN HØRING – SØKNAD OM UNIVERSITETSAKKREDITERING FOR NHH

Styret ved NHH ble i møte den 8. april orientert om de foreløpige vurderingene av NHHs mulighet for å søke om universitetsakkreditering.

Institutter, avdelinger, fagforeninger og studentforeningen ved NHH inviteres med dette til å gi innspill til spørsmålet om hvorvidt NHH skal søke om status som universitet. Det legges opp til behandling av spørsmålet i NHHs styremøte 17. juni 2025, og innspillene fra høringsrunden vil inngå i saksgrunnlaget.

På bakgrunn av vurderingene som presenteres i dette notatet, inviteres høringsinstansene til å komme med *kortfattede og poengterte* innspill som spesielt svarer på følgende tre spørsmål:

1. I hvilken grad oppleves beskrivelsen under av det forventede, fremtidige uh-landskapet som treffende og relevant for NHH?
2. Hvor viktig er det for NHH å bli kategorisert sammen med andre uh-institusjoner med samme vektlegging av internasjonale høykvalitetsstandarder for utdanning, forskning og formidling/samfunnskontakt?
3. Hvordan vurderes muligheten for å kombinere vel etablerte og solide merkenavn som NHH og Norges Handelshøyskole med betegnelsen «universitet» på en måte som ivaretar institusjonens identitet og posisjon?

Høringsinstansene bes om å utforme kompakte innspill på ikke mer enn om lag én side. De høringsinstansene som ønsker å vedlegge supplerende materiale og vurderinger, står imidlertid fritt til å gjøre det.

Send høringsinnspillet til randi.holmas@nhh.no innen mandag 19. mai 2025 kl. 12.00.

Bakgrunn:

I den nye universitets- og høyskolelov (uh-loven) fra 2024 er kravene til akkreditering som universitet endret. Endringen innebærer spesielt at det ikke lenger kreves fire doktorgradsprogrammer. Som det fremgår av forskrift til uh-loven § 1-4, er kravene på dette punktet nå at doktorgraden(e) skal dekke

vesentlige deler av institusjonens faglige virksomhet og at institusjonen skal ha en «stabil forskerutdanning». Sistnevnte krav kvantifiseres ved at en skal «over en periode på fem år ha tatt opp i gjennomsnitt minst 15 doktorgradsstudenter og i gjennomsnitt ha uteksaminert minst fem doktorgradskandidater per år i tre år».

For vitenskapelige høyskoler som NHH har denne endringen relevans siden de øvrige kriteriene for henholdsvis universiteter og vitenskapelige høyskoler er tilnærmet identiske med vekt på at institusjonenes utdanning, forskning og faglige utviklingsarbeid «skal være stabil og av høy internasjonal kvalitet», jf. forskrift til uh-loven § 1-3 og § 1-4.

NHH har et doktorgradsprogram som dekker hele institusjonens faglige virksomhet, og både inntak og uteksaminering er stabilt på et vesentlig høyere nivå enn det som kreves. Som det følger av «Årsrapport for ph.d. programmet 2024», styresak 24/25, har en over fem-års perioden 2020-2024 tatt opp totalt 99 doktorgradsstudenter og uteksaminert totalt 81 doktorgradskandidater.

Det følger av dette at NHH med meget solid margin tilfredsstiller de nye kravene for å kunne akkrediteres som universitet.

Om NHH og andre vitenskapelige høyskoler eventuelt velger å søke om universitetsakkreditering, vil en få sin søknad behandlet etter en forenklet prosedyre – gitt at en søker om akkreditering før 1. januar 2030. Det er NOKUT som er gitt oppgaven med å vurdere søknadene, og det er meddelt at den forenklete søknadsprosedyren vil foreligge i løpet av våren 2025.

Det kan bemerkes at Kunnskapsdepartementet (KD) synes å forvente at de fleste vitenskapelige høyskoler vil søke om akkreditering som universitet. I sitt høringsnotat (s. 19) til studiekvalitetsforskriften tas det utgangspunkt i at det er institusjonenes strategiske prioriteringer som bør avgjøre om en søker om akkreditering som universitet. Likevel heter det at «Departementet legger til grunn at en andel av dagens vitenskapelige høyskoler ønsker å søke om å bli universitet, ettersom de innenfor sitt fagområde er på universitetsnivå [...]». KD finner også at «På lengre sikt er det ikke utenkelig at det vil være få eller ingen institusjoner som er tilknyttet kategorien vitenskapelige høyskoler».

Det fremtidige uh-landskapet

Vurderingen av hvorvidt NHH bør søke universitetsakkreditering må se hen til hvordan det norske uh-landskapet utvikler seg. Pr. i dag er det elleve universiteter, ni vitenskapelige høyskoler (herunder tre private) og ti høyskoler (herunder seks private). I tillegg er det et antall høyskoler uten institusjonsakkreditering. Utviklingen de senere år har i hovedsak vært preget av at et antall av de større høyskolene, som typisk har sin basis i profesjonsutdanninger, har fått universitetsstatus. Denne utviklingen må ventes å fortsette.

I tillegg har et par vitenskapelige høyskoler (NTH og NLH) etter fusjoner med andre utdanningsinstitusjoner (høyskoler) også fått universitetsstatus (og blitt til NTNU og NMBU). Videre

har en rekke av dagens vitenskapelige høyskoler gitt signaler, og i enkelte tilfeller også gjort styrevedtak, om å søke universitetsakkreditering.

Det ventede scenariet for uh-landskapet i årene fremover vil følgelig bestå av en voksende, ganske diversifisert gruppe universiteter, et gradvis mindre antall vitenskapelige høyskoler, og en gjenværende gruppe mindre høyskoler. I et slikt uh-landskap er det nærliggende å anta at de institusjoner som fra NHH sin side oppleves sammenlignbare med hensyn til forskningsambisjoner og internasjonal orientering, blir å finne i universitetskategorien.

Betydning av universitetsstatus

Det er ikke varslet noen endringer i finansiering eller ressurstilgang avhengig av en eventuell overgang fra klassifisering som vitenskapelig høyskole til universitet. Den umiddelbare betydningen av en mulig universitetsstatus for NHH må derfor følge av verdien av kategoriseringen som universitet.

Erfaringen er at en utvikling som har ført til et vesentlig større antall universiteter enn tidligere, allerede i mange sammenhenger har ført til en grov to-delning i henholdsvis universiteter og «høyskoler» definert som både høyskoler og vitenskapelige høyskoler. Om utviklingen blir som skissert over, med stadig færre gjenværende vitenskapelige høyskoler, vil dette for NHHs vedkommende uansett innebære at en i tiltagende grad vil befinne seg i en gruppe med ikke-sammenlignbare institusjoner dersom en avstår fra å søke akkreditering som universitet. Dette vil potensielt ha meget uheldige effekter på mulighetene for å tydeliggjøre og signalisere NHHs karakteristika og synspunkter som en internasjonal, forskningsintensiv handelshøyskole.

Over tid må en også regne med at en manglende universitetsstatus i det fremtidige uh-landskapet vil innebære en større sannsynlighet for å komme inn under andre ordninger med hensyn til finansiering, ressurstilgang osv. enn institusjoner som har samme type mål og karakteristika som NHH.

Institusjonsnavn

NHH og Norges Handelshøyskole er sterke og viktige merkevarenavn, og en eventuell justering av vårt institusjonsnavn må tenkes nøye gjennom. Det gjelder også evt. implikasjoner for den engelske versjonen av navnet, NHH Norwegian School of Economics. KD har ikke gitt entydige føringer med hensyn til hvorvidt en akkreditering som universitet for institusjoner som NHH, må innebære navneendring. I uh-loven § 3-1 heter det at «universiteters og høyskolars egennavn skal beskrive hvilken institusjonskategori institusjonen tilhører». I forarbeidene til den nye uh-loven heter det videre at «Alle universitetene skal ha «universitet» som del av navnet. Noen statlige vitenskapelige høyskoler med godt kjente og innarbeidede navn har beholdt navnene sine». Dette kan indikere en viss fleksibilitet i navnevalget. Det norske navnet må uansett følge offisiell rettskriving, både på nynorsk og bokmål, jf. språkloven § 10 andre ledd.

En observerer også at betegnelsen «handelshøyskole» brukes fleksibelt i norsk kontekst. Det spenner fra de vitenskapelige høyskolene Norges Handelshøyskole og Handelshøyskolen BI til å betegne

spesifikke fakulteter ved ulike universiteter slik som eksempelvis «Handelshøyskolen ved Universitetet i Stavanger», «USN Handelshøyskolen» og «Handelshøyskolen Innlandet».

Det samme brokete bildet for bruken av handelshøyskole-begrepet (business school) finner man internasjonalt. Et interessant tilfelle er University of St. Gallen, som er en av de absolutt mest anerkjente europeiske handelshøyskolene. Opprinnelig het denne institusjonen «Hochschule St. Gallen» med den intuitive forkortelsen HSG. HSG fikk status som universitet i 1995. Det har medført en navnendring til dagens University of St. Gallen – men pr. dags dato brukes like ofte (eller oftere) betegnelsen HSG, eller tidvis det mer formelle navnet University of St. Gallen HSG.¹

Samlet sett er vurderingen for NHH sin del om en søker akkreditering som universitet at det bør være uproblematisk å beholde bruken av både NHH og Norges Handelshøyskole, og at det eventuelt bør være mulig å kombinere med betegnelsen «universitet» på en gjennomtenkt måte.

¹ Det helt korrekte og fullstendige, formelle navnet er «Universität St.Gallen – Hochschule für Wirtschafts-, Rechts- und Sozialwissenschaften, Internationale Beziehungen und Informatik (HSG)»

Sak 47/25 Vedlegg 2

Internt høringssvar fra Institutt for fagspråk og interkulturell kommunikasjon (FSK) på mulig søknad om universitetsakkreditering for NHH

Vi takker for muligheten til å bidra med innspill til spørsmålet om NHH bør søke om status som universitet. Høringsbrevet ble sendt ut til ansatte ved FSK i forkant av fristen. Vårt svar baserer seg på innspillene som har kommet inn, samt ledergruppens arbeid med det tre konkrete spørsmålene i høringsbrevet.

1. *I hvilken grad oppleves beskrivelsen under av det forventede, fremtidige uhlandskapet som treffende og relevant for NHH?*

Beskrivelsen i høringsbrevet oppfattes som relevant og treffende. På bakgrunn av dette støtter ledergruppen ved FSK argumentet om at “de institusjoner som fra NHH sin side oppleves sammenlignbare med hensyn til forskningsambisjoner og internasjonal orientering, blir å finne i universitetskategorien”.

2. *Hvor viktig er det for NHH å bli kategorisert sammen med andre uh-institusjoner med samme vektlegging av internasjonale høykvalitetsstandarder for utdanning, forskning og formidling/samfunnskontakt?*

Ettersom NHH med meget solid margin tilfredsstiller de nye kravene for å kunne akkrediteres som universitet, støtter ledergruppen ved FSK at NHH søker om status som universitet. Det er større prestisje knyttet til å være et universitet, kategoriene «university college» (høyskole) og «university-level college» (vitenskapelig høyskole) er mindre kjent og anerkjent i utlandet. Når andre norske institusjoner i disse kategoriene i mindre grad samsvarer med det akademiske og vitenskapelige tilbudet til NHH, kan det skade NHHs omdømme å ikke gå videre med akkrediteringen.

3. *Hvordan vurderes muligheten for å kombinere vel etablerte og solide merkenavn som NHH og Norges Handelshøyskole med betegnelsen «universitet» på en måte som ivaretar institusjonens identitet og posisjon?*

Når det gjelder valg av navn, mener vi at det er best om NHH kan beholde sine eksisterende merkenavn både på norsk og engelsk. Dette har for eksempel den svenskspråklige handelshøyskolen Hanken i Finland gjort, selv om den har universitetsstatus. Skolen heter Hanken Svenska handelshögskolan (eng. Hanken School of Economics). Representanter fra FSK stiller gjerne i diskusjon rundt et fremtidig navn.

FSK, 19.05.2025

Til: NHHs ledergruppe

Fra: Avdeling for kommunikasjon og samfunnskontakt

Dato: 2025.05.13

SVAR PÅ INTERN HØRING OM SØKNAD OM UNIVERSITETSSTATUS

Vi takker for muligheten til å gi innspill. Innledningsvis vil vi vise til at vi som en avdeling med ansvar for blant annet kommunikasjon, merkevarebygging, alumniarbeid, studentrekruttering og arrangementer til stadighet får eksterne og interne innspill på hvordan NHH fremstår og oppfattes av omverdenen. NHHs status påvirker også i stor grad vår mulighet til å rekruttere studenter, styrke NHHs formidlingsaktiviteter og bygge langsiktige relasjoner med nærings- og samfunnsliv.

1. Relevans av det fremtidige UH-landskapet

Vi mener beskrivelsen av det fremtidige UH-landskapet i høringsnotatet er treffende og relevant. Vi observerer trenden der institusjonskategoriene konsolideres, og at skillet mellom universiteter og øvrige institusjoner kan bli mer markant i fremtiden. Dette gjør at NHH bør vurdere sin posisjon.

2. Betydningen av institusjonell kategorisering

Vi opplever det som viktig at NHH er plassert i en institusjonskategori som gjenspeiler skolens ambisjoner, kvalitet og internasjonale orientering. Dersom kategorien "vitenskapelig høyskole" marginaliseres, vil det kunne svekke vår synlighet, status og påvirkning - både overfor myndigheter, samarbeidspartnere og studenter. Gitt et slikt scenario kan en universitetsstatus samsvare med hvordan vi ønsker å fremstå og oppfattes. Kategorisering har en strategisk verdi, og vi bør unngå å havne i en restkategori som ikke gjenspeiler vår faglige styrke og ambisjon.

3. Merkevare, navn og institusjonell identitet

NHH er blant de absolutt sterkeste merkevarene i norsk akademia, og det er avgjørende at posisjonen ivaretas ved et eventuelt skifte i institusjonskategori.

Vårt nåværende "Norges Handelshøyskole" og forkortelsen «NHH» har høy gjenkjennelse og tillit, og navnene er verdimestet knyttet til en tydelig faglig profil, høy kvalitet og en samfunnsrelevant orientering. Navnet og forkortelsen fungerer godt både nasjonalt og internasjonalt. Det finnes svært gode argumenter for at navnet bør videreføres i en eller annen kombinasjon, og det er vår anbefaling, uten at andre muligheter nødvendigvis kan utelukkes.

Et eventuelt navneskifte, om det skulle bli aktuelt, må være godt forankret og gjennomtenkt, med en tydelig kommunikasjonsstrategi og bred involvering internt. Å skifte navn samtidig som vi skal ivareta posisjonen vår og merkevareverdiene, vil være en omfattende prosess som innebærer både kostnader, tid og risiko for fragmentering av identitet.

Vi anbefaler derfor at spørsmålet om et eventuelt navneskifte krever en helt egen prosess dersom det besluttes å søke universitetsstatus.

Avslutning

Avdelingen støtter en videre vurdering av universitetsstatus for NHH med tanke på å søke om opptak i denne kategorien. Vi mener det er mulig å kombinere universitetsstatus med en strategisk videreføring av vår sterke merkevare. Et eventuelt navneskifte krever bred involvering internt og en tydelig kommunikasjonsstrategi ved implementering. Dersom det siste skulle bli aktuelt, stiller vi oss til disposisjon og vil gjerne involveres tidlig i arbeidet slik at en navneendring kan være godt forankret, kommunisert og gjennomført, internt og eksternt.

NHHS sitt svar til intern høring

Mulig søknad om universitetsakkreditering for NHH

Vi i Kjernestyret viser til den interne høringen i forkant av styremøtet 17. juni 2025 om mulig universitetsakkreditering for NHH. I den anledning ønsker NHHS å takke for muligheten til å svare med våre innspill på vegne av studentene.

1. Relevans av det fremtidige UH-landskapet for NHH

Beskrivelsen av det fremtidige UH-landskapet oppleves som relevant, men ikke avgjørende for fremtidens NHH. NHH som institusjon er noe egenartet i Norge med tanke på graden av spesialisering innenfor sitt respektive felt. Det finnes andre høyskoler i samme kategori, men uten den samme tyngden og sterke merkevaren. Man opplever heller at det er internasjonale handelshøyskoler som ofte er mest lik NHH, og ikke det hjemlige UH-landskapet.

Samtidig driver ikke NHH i et vakuum i Norge - man er omringet av det moderne UH-landskapet uansett hva man selv skulle ønske. Når det da finnes insentivstrukturer og mulighet for å bli universitet, er det noe man burde vurdere. Dette gjelder spesielt da de få andre spesialiserte høyskolene flykter fra høyskolekategoriseringen. NHH kan ikke selv stå til ansvar for uønskede endringer i UH-sektoren, men når man blir påvirket av landskapet rundt seg burde man gjerne tilpasse seg i likhet med resten.

2. Kategorisering sammen med institusjoner med samme kvalitetsfokus

Kategorisering sammen med universitetene virker å være positivt, men det er noe Studentforeningen er relativt likegyldig til. Fokuset på internasjonalisering, og kvalitet innen utdanning, forskning og formidling er positivt, men ikke noe nytt for NHH. Man kan trolig få fordeler av en eventuell ny kategorisering. Blant annet kan det tydeliggjøre NHH sin posisjon og videre ambisjon, men det er også viktig å ta hensyn til NHH sitt særpreg. Det spesialiserte fokuset til NHH er noe som har gitt stor suksess og burde ikke tas for gitt.

3. Merkenavn og bruk av betegnelsen «universitet»

Det mest omstridte hensynet med eventuell akkreditering er merkenavn og bruk av den eventuelle universitetstittelen. Fra den norske UH-sektoren oppleves Norges Handelshøyskole som en uvanlig sterk og veletablert merkevare. Derfor er det viktigste hensynet for studentene at denne merkevaren ivaretas. Så fremt Kunnskapsdepartementet tillater det, burde det være gode muligheter for en slik tilnærming. Flere internasjonale handelshøyskoler som NHH gjerne sammenligner

seg med, har klart å ivareta merkevaren til tross for universitetsakkreditering. Dette burde derfor være mulig for NHH også.

Nøkkelen til en slik tilnærming er at NHH ikke burde flagge høyt med en eventuell universitetstittel. Frislipp på universitetsstatus har ført til en utvanning av tittelen, der det nå er flere universiteter man gjerne ikke trenger å sammenligne seg med. Derfor kan man tillate seg bruk av universitet i det offisielle navnet, men det burde kommuniseres lite utad, hverken i logo eller navnet som brukes i dagligtale. Studentene er glad i det nåværende navnet og stolt av merkevaren. Dette er noe som stadig trekker studentene til Bergen, og i utarbeidelsen med nytt navn burde ikke dette perspektivet glemmes.

Et ønske om å ikke flagge med universitetstittelen betyr imidlertid ikke at høyskolestittel er positivt. Etter hvert som det blir færre igjen i denne kategorien, har oppfatningen av høyskoler utviklet seg negativt. Blant noen studentgrupper fremstår høyskoler som små og smale institusjoner, der man får utdannelse av lavere kvalitet. Dette gjelder til tross for at NHH er klassifisert som spesialisert høyskole. Å ha universitetsstatus kan derfor virke positivt på det negative bildet av høyskoler som etter hvert har blitt skapt.

Studentenes løsning på merkevareproblematikken er dermed å ivareta Norges Handelshøyskole i navnet, og bruke universitet kun i offisielle sammenhenger. På denne måten drar man mulige fordeler av universitetsstatus, samtidig som man bevarer den sterke merkevaren.

Avsluttende bemerkning

NHHS stiller seg generelt positiv til universitetsstatus. Denne holdningen kommer ikke av at det er enorme fordeler ved å bli universitet, men heller fordi det ikke er noe særlig positivt ved å bli igjen som én av få spesialiserte høyskoler. Den potensielle endringen blir trolig ikke avgjørende for hverken NHH eller NHHS, men det finnes moderate positive effekter av en slik endring, som gjerne kan være nyttige på sikt. Dette fordrer derimot at man beholder merkevaren og navnet, som er svært verdifullt for NHH.

Med vennlig hilsen

Torgeir Skipenes Titlestad, Kjernestyret NHHS

Randi Holmås

Fra: Vidar Schei
Sendt: måndag 19. mai 2025 10:59
Til: Randi Holmås
Kopi: Elaine Pettersen; Sven Arne Haugland; Karen Modesta Olsen
Emne: RE: Intern høring med frist 19. mai 2025 kl. 12.00 - Mulig søknad om universitetsakkreditering for NHH

Kategorier: Journalført P360

Hei Randi

Takk for muligheten til å komme med innspill her.

Vi på SOL har lagt ut notatet slik at alle har hatt mulighet til å komme med sine meninger om dette. Vi har ikke fått noen individuelle innspill.

Ledergruppen har derfor vurdert høringen og er enig med det som kommer frem i notatet.

1. Beskrivelsen oppleves som treffende og relevant
2. Det er viktig at NHH blir kategorisert sammen med andre uh-institusjoner med samme standard.
3. Muligheten for å kombinere etablert merkenavn med betegnelsen «universitet» vurderes som god.

Lykke til i det videre arbeidet!

- Vidar

NHH

Vidar Schei

Professor
 Acting Head of Department
 Department of Strategy and Management
 NHH Norwegian School of Economics

Together for sustainable value creation

T: + 47 5595 9871 / 979 85 485

E: vidar.schei@nhh.no

START SMART

AACSB
ACCREDITED

ASSOCIATION
AMBA
ACCREDITED

EQUIS
ACCREDITED

CEMS

PACTA

ENGAGE-EU

From: Randi Holmås <Randi.Holmas@nhh.no>

Sent: fredag 25. april 2025 08:34

Subject: Intern høring med frist 19. mai 2025 kl. 12.00 - Mulig søknad om universitetsakkreditering for NHH

Institutter

Avdelinger

Fagforeninger

NHHS

NHH-styret fikk en orientering om de foreløpige vurderingene av NHHs muligheter til å søke om universitetsakkreditering på styremøtet 8. april 2025.

Institutter, avdelinger, fagforeninger og studentforeningen ved NHH inviteres nå til å gi innspill til spørsmålet om NHH bør søke om status som universitet.

Spørsmålet skal behandles i NHHs styremøte 17. juni 2025, og innspillene fra høringsrunden vil inngå i saksgrunnlaget.

I det vedlagte høringsbrevet finner dere informasjon om sakens bakgrunn, de vurderingene som er gjort, og tre spørsmål vi ønsker svar på.

Send høringsinnspillet til meg **innen mandag 19. mai 2025 kl. 12.00.**

Vennlig hilsen
Randi

NHH

Randi Holmås
seniorrådgiver / protokollfører NHH-styret
Rektors stab

Sammen for bærekraftig verdiskaping

T: + 47 55 95 98 43 / +47 480 49 656

E: randi.holmas@nhh.no

www.nhh.no

Randi Holmås

Fra: Stig Tenold
Sendt: tysdag 13. mai 2025 12:49
Til: Øystein Thøgersen
Kopi: Randi Holmås
Emne: Høringssvar Universitetsstatus, STA

Kategorier: Journalført P360

På vegne av Studieadministrativ Avdeling:

Studieadministrativ avdeling takker for muligheten til å uttale oss om en eventuell søknad om universitetsstatus fra NHH.

Beskrivelsen i høringsnotatet fremstår som treffende. Forskningsbasert utdanning er avgjørende for vår evne til å tiltrekke oss gode søkere og utdanne attraktive kandidater. Det bør derfor ikke sås tvil om NHHs status som en institusjon med høy kvalitet på utdanning, forskning og formidling/samfunnskontakt. Universitetsstatus kan sikre dette.

Studieadministrativ avdeling regner med at det vil være mulig å finne en praktisk løsning på navneproblematikken, eksempelvis med ulike navnebruk i formelle sammenhenger og i 'dagligtale'.

NHH

Stig Tenold

Vice Rector for Academic Affairs
Professor of Economic History

Together for sustainable value creation

T: + 47 55 95 95 73 / +47 94 19 77 50

E: stig.tenold@nhh.no

www.nhh.no

Download my free e-books, published by Palgrave MacMillan:

[Shipping and Globalization in the Post-War Era](#)

[Norwegian Shipping in the 20th Century: Norway's Successful Navigation of the World's Most Global Industry](#)

NHH

Til: Rektor, NHH

Fra: Institutt for foretaksøkonomi, NHH

Bergen, 19. mai 2025

HØRINGSSVAR – SØKNAD OM UNIVERSITETSAKKREDITERING FOR NHH

Vi viser til brev til alle institutter og avdelinger datert 25.4.2025 med invitasjon til å gi innspill til spørsmålet om hvorvidt NHH skal søke om status som universitet. Institutt for foretaksøkonomi behandlet saken på ledergruppemøte 14.5.2025. Saken har deretter vært ute på en kort høring blant ledere og nestledere for instituttets fem forskningsgrupper.

Institutt for foretaksøkonomi gir full støtte til intensjonen om at NHH søker universitetsstatus så snart som mulig.

Høringsnotatet gir en beskrivelse av det framtidige UH-landskapet som vi mener er treffende og relevant. Selv om status som universitet har små konsekvenser på kort sikt, mener vi det er strategisk svært viktig at NHH blir gruppert sammen med de gamle universitetene i viktige sektorpolitiske spørsmål og debatter. Vi bør derfor utnytte det tidsvinduet som nå står åpent.

Den eneste utfordringen vi ser er navnespørsmålet. Institutt for foretaksøkonomi mener at den beste og mest åpenbare løsningen er å beholde vårt nåværende navn. Vi kan være et universitet og likevel hete Norges Handelshøyskole.

Instituttet foreslår at NHH i en søknad om universitetsstatus viser til forarbeidene og legger til grunn at det er mulig å beholde vårt nåværende navn. Det er viktig å få dette tydelig avklart. Selv om det finnes eksempler på vellykkede navneendringer i sektoren – først og fremst NTNU og NMBU – er dette institusjoner av en helt annen størrelse enn oss. Disse navneendringene var dessuten resultat av fusjonsprosesser. For NHH finnes det ingen gode grunner til å skifte navn, og det vil være svært krevende å innarbeide et nytt navn både nasjonalt og internasjonalt.

Hilsen
Jarle Møen
Instituttleder

Sak 47/25 Vedlegg 3

Norges handelshøyskole

Deres ref.

Vår ref.
25/467-1/BES

Dato
22.04.2025

Påminnelse om konsultasjon med Språkrådet før fastsettelse av nytt navn

Språkrådet er gjort kjent med at Norges handelshøyskole vurderer å søke om universitetsstatus. I den forbindelse ønsker vi å minne om reglene for navn på statsorganer etter *lov om språk* § 10 andre ledd: «Statsorgan skal ha navn på norsk, både bokmål og nynorsk. Namna skal følge offisiell rettskriving.» Videre heter det i § 19 andre ledd at «Språkrådet skal gje statsorgan råd om skrivemåte og namneskikk før det blir gjort vedtak om navn på statsorgan».

Rutinene for fastsettelse av navn i staten er beskrevet her:

<https://sprakradet.no/stedsnavn-og-navn-pa-statsorgan/veiledning-om-valg-av-navn-i-staten>.

Vennlig hilsen
Daniel Gusfre Ims
avdelingsdirektør

Bård Eskeland
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrifter.

Mottakere:

Norges handelshøyskole

Postadresse

Postboks 1573 Vika
NO-0118 Oslo

Besøksadresse

Observatoriegata 1 B
NO-0254 Oslo

Sentralbord

+47 22 54 19 50

E-post

post@sprakradet.no

Internett

www.sprakradet.no

Organisasjonsnummer

971 527 404

ØKONOMIRAPPORT PR. 1. TERTIAL 2025

Saksbehandler Liv Wilhelmsen
Arkivreferanse 25/03457-2

Utvalg
Styret ved Norges Handelshøyskole

Møtedato
17.06.2025

Utvalgsnr
48/25

Forslag til vedtak:

Styret tar økonomirapport per 1. tertial 2025 med vedlegg til etterretning.

1. Bakgrunn

I tillegg til selve saksfremlegget, består økonomirapporten av følgende vedlegg:

- Vedlegg 1 - Regnskap pr. 1. tertial 2025 for NHH Executive (U.off. Offl § 23 første ledd)
- Vedlegg 2 - Regnskap pr. 1. tertial 2025 til Kunnskapsdepartementet

2. Resultatregnskap pr 1. tertial 2025

Resultat per 1. tertial 2025 viser et samlet negativt resultat på kr 14,5 mill., med et positivt budsjettavvik på kr 11,9 mill.

Tabell 1: Resultatregnskap for NHH per 1. tertial 2025

	BFV		BOA		NHH totalt			NHH totalt Årsbudsjett 2025
	Regnskap per 30.04.25	Budsjett per 30.04.25	Regnskap per 30.04.25	Budsjett per 30.04.25	Regnskap per 30.04.25	Budsjett per 30.04.25	Avvik per 30.04.25	
Bevilgning	-215,1	-215,1	0,0	0,0	-215,1	-215,1	0,0	-645,3
Bevilgning benyttet til investeringsformål	4,2	16,2	0,0	0,0	4,2	16,2	12,1	39,0
Bevilgning til avskrivninger	-11,7	-12,0	0,0	0,0	-11,7	-12,0	-0,3	-36,0
Tilskudd og overføringer	0,0	0,0	-22,3	-25,6	-22,3	-25,6	-3,3	-77,0
Salgs- og leieinntekter og andre driftsinnt.	-5,4	-3,8	-34,3	-39,6	-39,7	-43,4	-3,7	-118,2
Sum driftsinntekter	-228,1	-214,7	-56,5	-65,2	-284,6	-279,8	4,8	-837,6
Lønnskostnader	157,7	156,5	41,0	40,3	198,8	196,8	-2,0	571,3
Av- og nedskrivninger	11,7	12,0	0,0	0,0	11,7	12,0	0,3	36,0
Andre driftskostnader	64,7	71,8	23,9	25,7	88,7	97,5	8,8	299,2
Sum driftskostnader	234,2	240,3	65,0	65,9	299,2	306,3	7,1	906,4
Driftsresultat	6,1	25,7	8,4	0,8	14,6	26,4	11,9	68,9
Sum finansposter	0,0	0,0	-0,1	0,0	-0,1	0,0	0,1	0,0
Sum interne overføringer	6,2	2,5	-6,2	-2,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat av periodens aktiviteter	12,3	28,2	2,2	-1,8	14,5	26,4	11,9	68,9

Tall i mill. kroner

Høyskolens budsjett for 2025 ble vedtatt med et underskudd på kr 68,9 mill., med finansiering fra akkumulert ubrukt bevilgning og overskuddsmidler fra NHH Executive (NHHE) fra tidligere år. Det er budsjettert med investeringer på kr 39 mill. og en økning i aktivitetsnivået i forhold til 2024. Antall faste stillinger på vitenskapelig og administrativ side er holdt på samme nivå som i 2024. Det er lagt inn en ambisjon om å øke eksterntfinansiert aktivitet, og det er estimert at dette vil medføre en netto overføring av midler relatert til egenfinansierte årsverk og drift i forskningsprosjekter på om lag kr 23 mill.

Samlede driftsinntekter er tilnærmet som budsjettert, med et negativt budsjettavvik på kr 4,8 mill. Inntekter fra bevilgninger er kr 11,8 mill. høyere enn budsjettert, og er knyttet til et lavere investeringsnivå enn budsjettert. Inntekter for bidrags- og oppdragsvirksomheten (BOA) viser totalt sett et negativt budsjettavvik på kr 8,6 mill. Deler av dette skyldes øvrig BOA, hvor et tidligere inntektsført beløp fra 2024 er tilbakeført og tapsført. Korrigert for denne tilbakeføringen er inntekten for øvrig BOA om lag kr 1 mill. høyere enn budsjettert. Det er også et negativt avvik knyttet til etter- og videreutdanningen der kr 3,6 mill. av avviket skyldes periodisering av inntekt for kurs som ikke er avsluttet. Utover dette skyldes negativt avvik utsatt oppstart for to emner og noe lavere deltakelse enn forventet.

Sum driftskostnader viser et positivt avvik på kr 7,1 mill. (2,3%) i forhold til budsjett.

Lønnskostnadene viser et marginalt merforbruk (kr 1,9 mill., 1% avvik ift. budsjett), der kostnadsposten utgjør 66,4% av samlede driftskostnader. Det er en sentral styring for fordeling av faste årsverk, og stillingsrammene er på samme nivå som 2024. Gjennomførte prognoser viser at, gitt et lønnsoppgjør som budsjettert for 2025, vil kostnadene til faste årsverk være i samsvar med budsjettet. Det har vært noe mer egenfinansiering av forskningsaktivitet enn budsjettert.

Andre driftskostnader er kr 8,8 mill. (9%) under budsjett.

Avviket er i stor grad knyttet til forskningsaktivitet og periodiseringsavvik. Svingninger i forskningsaktivitet gjør det utfordrende å budsjettere og periodisere disse kostnadene presist. Ved årsslutt 2024 ble det avsatt kr 1 mill. for påløpte investeringsaktiviteter. Kostnaden er reversert under andre driftskostnader og ført som inntektsreduksjon under posten bevilgning til investering. Utover dette er mindreforbruket knyttet til lavere kostnader enn budsjettert, spredt på ulike enheter ved høyskolen.

Økonomisk drift i forhold til i fjor

Sum inntekter har økt med kr 7,5 mill. (2,7 %) sammenlignet med 2024. Økningen er knyttet til bevilgning fra KD, og skyldes i hovedsak lavere investeringsnivå enn i fjor. Inntekter fra eksternt finansiert virksomhet, salgs- og leieinntekter er på omtrent samme nivå som i 2024.

Sum driftskostnader er kr 16,9 mill. høyere enn i 2024. Lønnskostnader, inkludert sosiale

kostnader, har økt med kr 12 mill. (6,5 %) sammenlignet med 2024. Dette skyldes primært høyere lønnsnivå som følge av lønnsoppgjør 2024. Etterbetaling av lønnsoppgjøret ble utbetalt i mars 2025 og var noe høyere enn avsatt. I tillegg er tildelinger fra program- og fagutvalg ca. kr 1,1 mill. høyere. Videre har kostnader til eksamensavvikling og sensorhonorar økt med om lag kr 1 mill.

Andre driftskostnader har økt med kr 4,3 mill. (5,1 %) sammenlignet med 2024. Korrigert for en reversert avsetning fra 2023 på kr 5 mill., er kostnadene samlet sett på nivå med fjoråret.

Den finansielle situasjonen har gitt rom for ulike satsninger, blant annet innen studentutvikling, veiledertjenester, forskningstiltak, markedsføring og internasjonalt samarbeid.

IT-kostnadene øker mer enn andre områder, i tråd med utviklingen i sektoren.

Samlet viser resultatet et underskudd på kr 14,5 mill. sammenlignet mot et planlagt underskudd på kr 26,4 mill. Resultatet per 1. tertial 2024 viste et underskudd på kr 5,4 mill. Korrigert for tapsføring og justering for ulikt investeringsnivå i 2024 og 2025, ligger underskuddet hittil i år på samme nivå som i 2024 (i nominelle kroner) innenfor bevilgningsfinansiert virksomhet.

3. Investeringer

Investeringsnivået i 2025 er lavere enn i 2024. Per 1. tertial er det aktivert investeringer for kr 4,1 mill., mot kr 9,9 mill. i 2024. Det er et positivt budsjettavvik sammenlignet med investeringsplanen, hovedsakelig grunnet periodisering. Mot slutten av året forventes et positivt avvik på kr 3–5 mill.

Det er investert kr 1,8 mill. på eiendomssiden, knyttet til arbeidsarealer for studenter, veiledningstjenesten og kantinen. På IT-siden er det investert kr 2,4 mill. i serverrom, pc-utstyr og mindre tiltak/infrastruktur.

Behovet for større eiendomsinvesteringer er avtakende etter store investeringer de siste årene. Se oppdatert investeringsplan for perioden 2025-2029 i vedlegg 1 i styresak 49/25 Langtidsbudsjett 2026-2029.

4. Reserver i balansen per 1. tertial 2025

Ved inngangen av året var ubrukt bevilgning fra KD kr 47,2 mill., og ved utgangen av 1. tertial er ubrukt bevilgning redusert til kr 36 mill. Generelt er kostnadsnivået høyest i 1. og 3. tertial, mens det erfaringsmessig er en økning i ubrukte reserver mellom 1. og 2. tertial.

Tabell 2: reserver i balansen per 1. tertial 2025

Akkumulerte reserver	1B 2025	Per april 2025
Bevilgning fra KD - Avsatt til andre formål	23,4	13,5
Bevilgning fra KD - Avsatt til investeringer	23,9	22,6
Sum skjærmede reserver (Avregn. KD, Virksomhetskaptial og aksjer)	127,5	124,1
Sum akkumulerte reserver	174,7	160,2

Tall i mill. kroner

5. Vurdering av årsprognose

Negativt resultat de fire første månedene gir retning på hvordan økonomien utvikler seg, og det er ventet et negativt resultat ved årsslutt.

Prognoser for fastlønn viser at lønnskostnadene blir som budsjettert. Dette forutsetter at årets lønnsoppgjør blir i samsvar med lønnsvekst i statsbudsjettet.

Når det gjelder andre driftskostnader, er det et positivt avvik per 1. tertial. I budsjettprosessen ble det gjennomført møter med alle institutt for å planlegge bruk av oppsparte balansemidler. Per 1. tertial har noen institutt brukt av oppsparte balansemidler, mens andre er noe forsinket i sine tiltak. Det er ventet at det vil være et positivt budsjettavvik ved utgangen av året.

Investeringsaktiviteten vil være anslagsvis kr 3-5 mill. lavere enn budsjettert ved årsslutt, noe som bidrar til et positivt budsjettavvik. Dette er knyttet til tiltak som er forsinket, eller utsatt både på eiendom og IT.

Oppsummert er det forventet at høyskolen vil ha et negativt resultat ved årsslutt. Det er ventet et positivt budsjettavvik som i hovedsak følger av lavere investeringsaktivitet og lavere forbruk av andre driftskostnader enn budsjettert.

6. Vurdering av økonomisk status

Den økonomiske situasjonen vurderes som tilfredsstillende både på kort og lang sikt. Selv om NHH har en god økonomisk posisjon, er det behov for målrettet ressursstyring og gradvis kostnadstilpasning for å sikre kvalitet i kjernevirksomheten over tid. Det er viktig å holde faste kostnader på et nivå som gjør høyskolen robust for endringer i bevilgninger og inntekter uten at det svekker gjennomføringen av ønskede strategiske satsninger.

Resultatene per 1. tertial bekrefter behovet for kostnadstilpasning, slik det også er lagt til grunn i styresak 49/25 Langtidsbudsjett 2026–2029.

Vedlegg:

1. Regnskap pr. 1. tertial 2025 for NHH Executive (u.off. jf. offl § 23 første ledd)
2. Regnskap pr. 1. tertial 2025 til Kunnskapsdepartementet

Sak 48/25 Vedlegg 1

Dokumentet er unntatt offentlighet.

Tittel: Regnskap pr. 1. tertial 2025 for NHH Executive

Tilgangskode: Unntatt offentlighet

Paragraf: Offentlighetsloven § 23 første ledd

Sak 48/25 Vedlegg 2

REGNSKAP 1. TERTIAL 2025

NORGES HANDELSHØYSKOLE

Økonomiavdelingen

NHH

Resultatregnskap

Virksomhet: Norges Handelshøyskole

Org.nr: 974789523

Beløp i 1000 kroner

	Note	30.04.2025	30.04.2024	31.12.2024
Driftsinntekter				
Inntekt fra bevilgninger	1	222 645	214 484	640 862
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	22 271	27 368	90 096
Inntekt fra gebyrer	1	0	0	0
Salgs- og leieinntekter	1	37 258	34 431	101 394
Andre driftsinntekter	1	2 419	787	8 308
Sum driftsinntekter		284 592	277 069	840 659
Driftskostnader				
Varekostnader		0	0	0
Lønnskostnader	2	198 769	186 701	555 689
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	4,5	11 726	11 224	33 808
Nedskrivninger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	4,5			
Andre driftskostnader	3	88 683	84 371	284 776
Sum driftskostnader		299 178	282 295	874 273
Driftsresultat		-14 586	-5 226	-33 615
Finansinntekter og finanskostnader				
Finansinntekter	6	172	49	544
Finanskostnader	6	103	230	591
Sum finansinntekter og finanskostnader		69	-181	-47
Resultat av periodens aktiviteter		-14 517	-5 407	-33 662
Avregninger og disponeringer				
Avregning bevilgningsfinansiert aktivitet (nettobudsjetterte)	15 I	14 517	5 407	38 133
Disponering av periodens resultat (til virksomhetskapital)	8	0	0	-4 471
Sum avregninger og disponeringer		14 517	5 407	33 662
Innkrevningsvirksomhet og andre overføringer til staten				
Avgifter og gebyrer direkte til statskassen	9	0	0	0
Avregning med statskassen innkrevningsvirksomhet	9	0	0	0
Sum innkrevningsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten				
Tilskudd til andre	10	0	0	0
Avregning med statskassen tilskuddsforvaltning		0	0	0
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0	0

Balanse

Virksomhet: Norges Handelshøyskole

Beløp i 1000 kroner

	Note	30.04.2025	31.12.2024
EIENDELER			
A. Anleggsmidler			
I Immaterielle eiendeler			
Programvare og lignende rettigheter	4	2 261	2 582
Immaterielle eiendeler under utførelse	4	0	0
<i>Sum immaterielle eiendeler</i>		2 261	2 582
II Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	5	58 605	58 862
Maskiner og transportmidler	5	1 088	1 139
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	5	70 055	76 969
Anlegg under utførelse	5	0	0
Infrastruktureiendeler	5	0	0
<i>Sum varige driftsmidler</i>		129 747	136 969
III Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	11	274	274
Obligasjoner		0	0
Andre fordringer	11A	0	0
<i>Sum finansielle anleggsmidler</i>		274	274
Sum anleggsmidler		132 281	139 825
B. Omløpsmidler			
I Beholdninger av varer og driftsmateriell			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	12	0	0
<i>Sum beholdning av varer og driftsmateriell</i>		0	0
II Fordringer			
Kundefordringer	13	4 422	10 488
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	16	1 405	79
Andre fordringer	14	48 198	41 294
<i>Sum fordringer</i>		54 024	51 860
III Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd på konsernkonto i Norges Bank	17	346 275	389 847
Bankinnskudd for gaver og gaveforsterkninger	17	3 968	3 968
Andre bankinnskudd	17	0	0
Kontanter og lignende	17	0	0
<i>Sum bankinnskudd, kontanter og lignende</i>		350 243	393 816
Sum omløpsmidler		404 267	445 676
Sum eiendeler drift		536 549	585 500
IV Fordringer vedrørende innkrevningsvirksomhet og andre overføringer			
Fordringer vedrørende innkrevningsvirksomhet og andre overføringer til staten	9	0	0
<i>Sum fordringer vedrørende innkrevningsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Sum eiendeler		536 549	585 500

Balanse

Virksomhet: Norges Handelshøyskole

Beløp i 1000 kroner

	Note	30.04.2025	31.12.2024
STATENS KAPITAL OG GJELD			
C. Statens kapital			
I Virksomhetskapi			
Innskutt virksomhetskapi	8	0	0
Opptjent virksomhetskapi	8	83 441	83 441
Sum virksomhetskapi		83 441	83 441
II Avregninger			
Avregnet bevilgningsfinansiert aktivitet (nettobudsjetterte)	15 I	76 725	91 242
Sum avregninger		76 725	91 242
III Utsatt inntektsføring av bevilgning (nettobudsjetterte)			
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	4, 5	132 008	139 551
Ikke inntektsført bevilgning	15 III	0	0
Sum utsatt inntektsføring av bevilgning (nettobudsjetterte)		132 008	139 551
Sum statens kapital		292 174	314 234
D. Gjeld			
I Avsetning for langsiktige forpliktelser			
Avsetninger langsiktige forpliktelser	19	3 189	7 832
Sum avsetning for langsiktige forpliktelser		3 189	7 832
II Annen langsiktig gjeld			
Øvrig langsiktig gjeld		0	0
Sum annen langsiktig gjeld		0	0
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		11 386	58 774
Skyldig skattetrekk og andre trekk		31 294	28 193
Skyldige offentlige avgifter		21 960	20 250
Avsatte feriepeng		61 201	45 217
Ikke inntektsført tilskudd og overføringer (nettobudsjetterte)	15 II	37 446	37 031
Mottatt forskuddsbetaling	16	17 016	14 157
Annen kortsiktig gjeld	18, 20	60 884	59 813
Sum kortsiktig gjeld		241 186	263 434
Sum gjeld		244 375	271 266
Sum statens kapital og gjeld drift		536 549	585 500
IV Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer			
Ikke utbetalt bevilgning mottatt til tilskuddsforvaltning	10B	0	0
Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0
Sum gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer		0	0
Sum statens kapital og gjeld		536 549	585 500

Virksomhet: Norges Handelshøyskole

Kontantstrømpoppstilling for nettbudsjetterte virksomheter (direkte modell)

Beløp i 1000 kroner	30.04.2025	31.12.2024	Budsjett 2025T1
Kontantstrømmer fra driftsaktiviteter			
Innbetalinger			
innbetalinger av bevilgning fra fagdepartementet (nettbudsjetterte)	215 102	639 465	215 102
innbetalinger av bevilgninger fra andre departementer (nettbudsjetterte)	0	0	0
innbetalinger fra salg av varer og tjenester	42 918	101 043	42 301
innbetalinger av avgifter, gebyrer og lisenser	0	0	0
innbetalinger av tilskudd og overføringer	11 480	53 042	25 571
innbetaling av refusjoner	0	0	0
innbetalinger knyttet til konsortie-/samarbeidsavtaler	0	0	0
andre innbetalinger	6 562	32 886	1 115
Sum innbetalinger	276 062	826 436	284 090
Utbetalinger			
utbetalinger av lønn og sosiale kostnader	169 563	546 951	570 914
utbetalinger for kjøp av varer og tjenester	142 163	284 039	299 387
utbetalinger av skatter og offentlige avgifter	-415	-217	0
utbetalinger og overføringer til andre statsetater	0	0	0
utbetalinger og overføringer til andre virksomheter	0	0	0
andre utbetalinger	4 061	2 661	0
Sum utbetalinger	315 371	833 434	870 301
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter*	-39 308	-6 998	-586 212
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter			
innbetalinger ved salg av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler (+)	0	142	0
utbetalinger ved kjøp av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler (-)	-4 183	-32 411	-38 950
innbetalinger ved salg av aksjer og andeler (+)	0	0	0
utbetalinger ved kjøp av aksjer og andeler (-)	0	0	0
innbetalinger ved salg av obligasjoner og andre fordringer (+)	0	0	0
utbetalinger ved kjøp av obligasjoner og andre fordringer (-)	0	0	0
innbetalinger av utbytte (+)	0	0	0
innbetalinger av renter (+)	7	387	0
utbetalinger av renter (-)	-14	-6	0
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-4 189	-31 888	-38 950
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter			
innbetalinger av virksomhetskapi tal (+)	0	0	0
tilbakebetalinger av virksomhetskapi tal (-)	0	0	0
utbetalinger av utbytte til statskassen (-)	0	0	0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	0	0	0
Kontantstrømmer knyttet til overføringer			
innbetalinger fra fagdepartementet til tilskudd til andre (+)	0	0	0
innbetalinger fra andre departement til tilskudd til andre (+)	0	0	0
innbetalinger fra andre virksomheter til tilskudd til andre (+)	0	0	0
utbetalinger og overføringer til andre virksomheter (-)	0	0	0
skatter, avgifter og gebyrer direkte til statskassen (+)	0	0	0
avregning med statskassen vedrørende innkreivingsvirksomhet (-)	0	0	0
Netto kontantstrøm knyttet til overføringer	0	0	0
Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter (+/-)	-75	428	0
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter (+/-)	-43 573	-38 457	-625 162
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse	393 816	432 273	0
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt	350 243	393 816	-625 162
* Avstemming	30.04.2025	31.12.2024	
avregning av bevilgningsfinansiert aktivitet	-14 517	-38 133	
disponering av periodens resultat (til virksomhetskapi tal)	0	4 471	
bokført verdi avhendede anleggsmidler	0	0	
ordinære avskrivninger	11 726	33 808	
nedskrivning av anleggsmidler	0	0	
avsetning utsatte inntekter (tilgang anleggsmidler)	-4 183	-32 411	
endring i statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-7 543	-1 397	
endring i ikke inntektsført bevilgning	0	0	
endring i beholdninger av varer og annet driftsmateriell	0	0	
endring i kundefordringer	6 066	-6 718	
endring i leverandørgjeld	-47 388	8 407	
endring i ikke inntektsført tilskudd og overføringer	414	-2 537	
effekt av valutakursendringer	75	-428	
poster klassifisert som investerings- og finansieringsaktiviteter	4 189	31 888	
poster klassifisert som kontantstrømmer knyttet til overføringer	0	0	
endring i andre tidsavgrensningsposter	11 852	-3 948	
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter*	-39 309	-6 999	

Virksomhet: Norges Handelshøyskole**Prinsippnote for bevilgningsoppstilling**

Årsregnskapet for statlige forvaltningsorganer med særskilte fullmakter til bruttoføring utenfor statsbudsjettet (nettobudsjetterte virksomheter) er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og tilleggskrav fastsatt av Kunnskapsdepartementet.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til bestemmelsenes punkt 3.7.1. Nettobudsjetterte virksomheter får bevilgningen fra Kunnskapsdepartementet innbetalt på sin bankkonto. Beholdninger på virksomhets oppgjørskonto i Norges Bank overføres til nytt år.

Bevilgningsoppstillingen omfatter perioden fra 1. januar til den aktuelle balansedagen.

Bevilgningsoppstillingens del I viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i henhold til tildelingsbrev og hvilke utbetalinger som er registrert i statens konsernkontosystem. Utbetalingene er knyttet til og avstemt mot tildelingsbrevene og er satt opp etter inndelingen Stortinget har fastsatt for budsjettet og de spesifikasjonene som er angitt i tildelingsbrevene.

Bevilgningsoppstillingens del II omfatter det som er rapportert i likvidrapporten til statsregnskapet. Likvidrapporten viser saldo og likvidbevegelser på virksomhetens oppgjørskonto og øvrige konti i Norges Bank. Beholdningene rapportert i likvidrapporten er avstemt mot statens konsernkontosystem og øvrige beholdninger i Norges Bank.

Bevilgningsoppstillingens del III viser alle finansielle eiendeler som virksomheten er ført opp med i statens kapitalregnskap. Beholdningene i statens kapitalregnskap er basert på at transaksjonene er ført med verdien på betalingstidspunktet. Verdien på balansedagen er satt til historisk kostpris på transaksjonstidspunktet.

Virksomhet: Norges Handelshøyskole

Oppstilling av bevilgningsrapportering for 2025 for nettobudsjetterte virksomheter pr. 30.04.2025

Del I

Samlet utbetaling i henhold til tildelingsbrev				
Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling
260	Universiteter og høyskoler	50	Statlige universiteter og høyskoler	215 102
273	Kunnskapssektorens tjenesteleverandør	50	Virksomhetskostnader	0
275	Tiltak for høyere utdanning og forskning	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 70	0
275	Tiltak for høyere utdanning og forskning	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	0
275	Tiltak for høyere utdanning og forskning	70	Tilskudd, kan nyttes under post 21	0
2xx	Formålet/virksomheten			0
2xx	Formålet/virksomheten			0
2xx	Formålet/virksomheten			0
Samlet sum på kapitler og poster under programområde 07 Kunnskapsdepartementet				215 102
xxxx	[Formålet/Virksomheten]	xx		0
xxxx	[Formålet/Virksomheten]	xx		0
Sum utbetalinger på andre kapitler og poster i statsbudsjettet				0
Sum utbetalinger i alt				215 102
2xx	Formålet/virksomheten		Tilbakebetaling av bevilgning gitt i tidligere regnskapsår ³⁾	0
Sum tildelinger og tilbakebetalinger fra tidligere år				215 102

DEL II

Beholdninger rapportert i likvidrapport ¹⁾			Note	Regnskap 30.04.2025
Oppgjørskonto i Norges Bank				
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank	17			389 847
Endringer i perioden (+/-)				-43 572
Sum utgående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank	17			346 275
Øvrige bankkonti Norges Bank ²⁾				
Inngående saldo på i øvrige bankkonti i Norges Bank	17			3 968
Endringer i perioden (+/-)				0
Sum utgående saldo på øvrige bankkonti i Norges Bank	17			3 968

Del III

Beløp i 1 000 kroner

Beholdninger på konti i kapitalregnskapet					
Konto	Tekst	Note	30.04.2025	31.12.2024	Endring
6001/8202xx	Oppgjørskonto i Norges Bank	17	346 275	389 847	-43 572
628002	Leieboerinnskudd	11	0	0	0
6402xx/8102xx	Gaver og gaveforsterkninger		3 968	3 968	0

1) Dersom virksomheten disponerer flere oppgjørskontoer i Norges Bank enn den ordinære driftskontoen, skal også disse beholdningen spesifiseres med inngående saldo, endring i perioden og utgående saldo. Slike beholdninger skal også inngå i oversikten over beholdninger rapportert til kapitalregnskapet. Vesentlige beløp spesifiseres særskilt nedenfor.

2) Oversikten skal omfatte andre konti som virksomheten har i Norges Bank. Som eksempel nevnes gavekonti.

Virksomhet: Norges Handelshøyskole

Note 1 Spesifikasjon av driftsinntekter

Beløp i 1000 kroner

	30.04.2025	30.04.2024	Budsjett 2025T1
Inntekt fra bevilgninger fra Kunnskapsdepartementet			
Periodens bevilgning fra Kunnskapsdepartementet	215 102	213 155	215 102
- brutto benyttet til investeringsformål/varige driftsmidler av periodens bevilgning / driftstilskudd	-4 183	-9 895	-16 250
+ utsatt inntekt fra forpliktelse knyttet til investeringer (avskrivninger) (+)	11 726	11 224	12 000
+ utsatt inntekt fra forpliktelse knyttet til investeringer (nedskrivninger) (+)	0	0	0
+ utsatt inntekt fra forpliktelse knyttet til investeringer, bokført verdi avhendede anleggsmidler (+)	0	0	0
- periodens tilskudd til andre (-)	0	0	0
Andre poster som vedrører bevilgninger fra Kunnskapsdepartementet ¹⁾	0	0	0
Sum inntekt fra bevilgninger fra Kunnskapsdepartementet	222 645	214 484	210 852
Inntekt fra bevilgninger fra andre departement			
Periodens tilskudd/overføring fra andre departement ¹⁾	0	0	0
- brutto benyttet til investeringsformål/varige driftsmidler av periodens bevilgning /driftstilskudd (	0	0	0
- ubrukt bevilgning til investeringsformål (bruttobudsjetterte virksomheter)	0	0	0
+ utsatt inntekt fra forpliktelse knyttet til investeringer (avskrivninger) (+)	0	0	0
+ utsatt inntekt fra forpliktelse knyttet til investeringer (nedskrivninger) (+)	0	0	0
+ utsatt inntekt fra forpliktelse knyttet til investeringer, bokført verdi avhendede anleggsmidler (+)	0	0	0
- tilskudd til andre (-)	0	0	0
Andre poster som vedrører tilskudd og overføringer fra andre departement (spesifiseres)	0	0	0
Sum inntekt fra bevilgninger fra andre departement	0	0	0

1) Vesentlige tilskudd/overføringer skal spesifiseres på egne linjer under oppstillingen.

Sum inntekt fra bevilgninger (linje RE.1 i resultatregnskapet)	222 645	214 484	210 852
Gebyrer og lisenser^{1) 2)}			
Gebyrer	0	0	0
Lisenser	0	0	0
Sum inntekt fra gebyrer (linje RE.2 i resultatregnskapet)	0	0	0

1) Vesentlige inntekter av denne typen skal spesifiseres i egne avsnitt under oppstillingen. Dette avsnittet skal bare brukes når gebyrene eller lisensene skal klassifiseres som driftsinntekt for institusjonen. 2) Dersom institusjonen krever inn gebyrer eller mottar midler knyttet til lisenser på vegne av staten og som skal overføres til statskassen, skal slike midler klassifiseres som innkreivingsvirksomhet og presenteres i avsnittet for innkreivingsvirksomhet i resultatregnskapet og spesifiseres i note 9.

Tilskudd og overføringer fra statlige etater¹⁾			
Periodens tilskudd/overføring fra andre statlige etater	586	516	75
Periodens netto tilskudd fra andre statlige etater	586	516	75
Periodens tilskudd/overføring direkte fra Norges forskningsråd (NFR)	14 780	16 992	13 406
+ periodens tilskudd fra NFR via andre virksomheter (+)	-192	-1 705	2 458
Periodens netto tilskudd fra NFR	14 588	15 287	15 864
Sum tilskudd og overføringer fra statlige etater	15 174	15 803	15 939

1) Vesentlige bidrag skal spesifiseres i egne avsnitt under oppstillingen. Linjene N1.21 skal bare omfatte tilskudd/overføringer som omfattes av bestemmelsene i rundskriv F-07-13. Midler som benyttes til investeringer, skal behandles etter forpliktelsesmodellen og spesifiseres i KD-avsnittet. Oppdragsinntekter og salgs- og leieinntekter skal spesifiseres i de respektive avsnittene nedenfor.

Tilskudd til annen bidragsfinansiert aktivitet ¹⁾

Periodens tilskudd/overføring fra regionale forskningsfond (RFF)	0	0	0
+ periodens tilskudd fra RFF via andre virksomheter (+)	0	0	0
Periodens netto tilskudd/overføring fra RFF	0	0	0
Periodens tilskudd/overføring fra kommunale og fylkeskommunale etater	0	0	0
Periodens tilskudd/overføring fra organisasjoner og stiftelser	-155	490	0
Periodens tilskudd/overføring fra næringsliv og private	2 214	4 386	1 983
Periodens tilskudd/overføring fra andre bidragsyttere	-4 799	1 100	1 236
Periodens netto tilskudd/overføring fra diverse bidragsyttere	-2 740	5 976	3 220
Periodens tilskudd/overføring fra EUs rammeprogram for forskning (FP7, Horisont 2020 og Horis	5 194	3 915	3 013
+ periodens tilskudd/overføring fra EUs rammeprogram for forskning fra andre (+)	0	0	0
Periodens netto tilskudd/overføring fra EUs rammeprogram for forskning (FP7, Horisont 2020 og	5 194	3 915	3 013
Periodens tilskudd/overføring fra EU til undervisning og annet	0	0	0
+ periodens tilskudd/overføring fra EU til undervisning og annet fra andre (+)	0	0	0
Periodens netto tilskudd/overføring fra EU til undervisning og annet	0	0	0
Sum tilskudd til annen bidragsfinansiert aktivitet	2 454	9 891	6 233

1) Vesentlige bidrag skal spesifiseres på i egne avsnitt under oppstillingen. Midler som benyttes til investeringer skal behandles etter forpliktelsesmodellen og spesifiseres i KD-avsnittet. Avsnittet gjelder bidrag som tilfredsstiller kravene i rundskriv F-07-13.

Inntektsførte gaver ¹⁾

Inntektsførte gaver	4 643	1 674	3 400
Sum inntektsførte gaver	4 643	1 674	3 400

1) Vesentlige bidrag skal spesifiseres på egne linjer eller i egne avsnitt under oppstillingen. Midler som benyttes til investeringer skal behandles etter forpliktelsesmodellen og spesifiseres i KD-avsnittet.

Sum inntekt fra tilskudd og overføringer (linje RE.3 i resultatregnskapet)	22 271	27 368	25 571
---	---------------	---------------	---------------

*Oppdragsinntekter, salgs- og leieinntekter**Inntekt fra oppdragsfinansiert aktivitet ¹⁾*

Statlige etater	6 670	4 921	8 587
Kommunale og fylkeskommunale etater	255	523	785
Organisasjoner og stiftelser	0	0	0
Næringsliv/privat	3 524	3 636	7 175
Andre	0	0	81
Sum inntekt fra oppdragsfinansiert aktivitet	10 449	9 079	16 628

1) Avsnittet skal omfatte oppdragsinntekter som omfattes av bestemmelsene i rundskriv F-07-13.

Andre salgs- og leieinntekter

Andre salgsinntekter	2 534	716	520
Andre leieinntekter	1 501	1 272	1 104
Egenbetaling fra studenter /Åpne kurs NHHE	21 965	23 364	22 969
Studieavgift for studenter fra land utenfor EØS og Sveits	810	0	1 080
Sum andre salgs- og leieinntekter	26 809	25 352	25 673

Sum salgs- og leieinntekter (linje RE.5 i resultatregnskapet)	37 258	34 431	42 301
--	---------------	---------------	---------------

Andre driftsinntekter

Gaver som skal inntektsføres	0	0	0
Øvrige andre inntekter	2 419	732	1 115
Øvrige andre inntekter NHHE	0	0	0
Øvrige andre inntekter ¹⁾	0	0	0
Sum andre driftsinntekter (linje RE.6 i resultatregnskapet)	2 419	732	1 115

Gevinst ved salg av eiendom, anlegg, maskiner mv. ¹⁾

Salg av eiendom	0	0	0
Salg av maskiner, utstyr mv	0	0	0
Salg av andre driftsmidler	0	0	0
Gevinst ved salg av eiendom, anlegg og maskiner mv. (linje RE.6 i resultatregnskapet)	0	0	0

1) Vesentlige salgstransaksjoner skal kommenteres og det skal angis eventuell ørmerking av midlene. Merk at det er den regnskapsmessige gevinst og ikke salgssum som skal spesifiseres under driftsinntekter.

Sum driftsinntekter	284 592	277 014	279 840
----------------------------	----------------	----------------	----------------

Virksomhet: Norges Handelshøyskole**Note 8 Innskutt og opptjent virksomhetskaper (nettbudsjetterte virksomheter)***Beløp i 1000 kroner*

Nettbudsjetterte virksomheter kan ikke etablere virksomhetskaper innenfor den bevilgningsfinansierte og bidragsfinansierte aktiviteten, se note 15. Opptjent virksomhetskaper tilsvarer dermed resultatet fra oppdragsfinansiert aktivitet.

Universitet og høyskoler kan anvende opptjent virksomhetskaper til å finansiere investeringer i randsones virksomhet. Når virksomhetskaper er anvendt til dette formålet, er den å anse som bundet opptjent virksomhetskaper, dvs. den kan ikke anvendes til å dekke eventuelle underskudd innenfor den løpende driften.

Innskutt virksomhetskaper er kapitalene knyttet til aksjer som ble finansiert av bevilgning på 90-post og som derfor tidligere var klassifisert som aksjer i gruppe 1. Disse aksjene føres nå i gruppe 2 og er overført til den enkelte institusjons virksomhetsregnskap. Innskutt virksomhetskaper skal anses som bundet.

<i>Innskutt virksomhetskaper:</i>	Beløp
Innskutt virksomhetskaper 31.12.2024	0
Oppskrivning av eierandeler i perioden (+)	0
Nedskrivning av eierandeler i perioden (-)	0
Salg av eierandeler i perioden (-)	0
Kjøp av eierandeler i perioden (+)	0
Innskutt virksomhetskaper 30.04.2025	0

<i>Bunden opptjent virksomhetskaper:</i>	
Bunden opptjent virksomhetskaper pr. 31.12.2024	274
Kjøp av aksjer i perioden	0
Bokført verdi solgte aksjer i perioden (-)	0
Reversering av tidligere nedskrivning av aksjer i perioden	0
Nedskrivning av aksjer i perioden (-)	0
Bunden opptjent virksomhetskaper 30.04.2025	274

Innskutt og bunden opptjent virksomhetskaper 30.04.2025	274
--	------------

<i>Annen opptjent virksomhetskaper:</i>	
Annen opptjent virksomhetskaper 31.12.2024	83 167
Underskudd bevilgningsfinansiert aktivitet belastet annen opptjent virksomhetskaper	0
Overført fra periodens resultat	0
Overført til/fra bunden virksomhetskaper (+/-)	0
Annen opptjent virksomhetskaper 30.04.2025	83 167

Sum virksomhetskaper 30.04.2025	83 441
--	---------------

Nettbudsjetterte virksomheter kan eventuelt supplere med ytterligere spesifisering og gruppering av opptjent virksomhetskaper på egne linjer under oppstillingen. (Gjelder f. eks. virksomheter som fordeler opptjent virksomhetskaper til underliggende driftsenheter)

Virksomhet: Norges Handelshøyskole

Note 15 Avregning bevilgningsfinansiert og bidragsfinansiert aktivitet mv. (nettobudsjetterte virksomheter)

Beløp i 1000 kroner

Den andel av ordinære bevilgninger og midler som er inntektsført, men ikke benyttet ved regnskapsavslutningen, er å anse som en forpliktelse. Det skal spesifiseres hvilke formål bevilgningen forutsettes å dekke i påfølgende termin. Vesentlige poster skal spesifiseres i egne avsnitt under oppstillingen.

Det er foretatt følgende interne avsetninger til de angitte prioriterte oppgaver/formål innenfor ordinær bevilgningsfinansiert aktivitet og aktivitet som skal behandles tilsvarende:

Del I: Inntektsførte bevilgninger	Avsetning pr. 30.04.2025	Overført fra virksomhets- kapital	Avsetning pr. 31.12.2024	Endring i perioden
Kunnskapsdepartementet				
<i>Konkrete påbegynte, ikke fullførte driftsoppgaver</i>				
Forskningstiltak institutter	13 479	0	23 350	-9 871
Andre oppgaver ¹⁾	0	0	0	0
SUM konkrete påbegynte, ikke fullførte driftsoppgaver	13 479	0		-9 871
<i>Vedtatte, ikke igangsatte driftsoppgaver</i>				
Andel mottatt bevilgning avsatt til oppgaver 3. tertial	0	0	0	0
Oppgave 2	0	0	0	0
Oppgave 3	0	0	0	0
Andre oppgaver ¹⁾	0	0	0	0
SUM vedtatte, ikke igangsatte driftsoppgaver	0	0	0	0
<i>Vedtatte, ikke igangsatte investeringsprosjekter</i>				
Nødstrømmenhetene i rom DK04(UPS-punkter)	2 200	0	2 200	0
Ombygging grupperom studenter i Nybygget, Speilsalen	5 760		6 000	-240
SUM vedtatte, ikke igangsatte investeringsprosjekter	7 960	0		-240
<i>Påbegynte investeringsprosjekter</i>				
Nettverkskomponenter	3 950	0	3 950	0
IT utstyr / brukerstyr til institutter, avdelinger og stipendiater	2 563	0	3 350	-787
Servere til sentral infrastruktur - kapasitetsøkning	3 200	0	3 200	0
Utskifting av gamle møbler NHH, arbeidsplassvurdering	2 229	0	2 500	-271
Brannsikkerhet	2 500		2 500	0
Adangskrollsystem - utbygging og erstatninger	150	0	150	0
SUM påbegynte investeringsprosjekter	14 591	0		-1 059
<i>Andre formål</i>				
Formål 1	0	0	0	0
Formål 2	0	0	0	0
Formål 3	0	0	0	0
Andre formål ¹⁾	0	0	0	0
SUM andre formål	0	0	0	0
Sum Kunnskapsdepartementet	36 030	0	47 200	-11 170
Andre departementer og finansieringskilder				
Overskudd NHHE - til disposisjon for enhetene	14 105	0	15 221	-1 116
Overskudd NHHE - til styrets disposisjon	23 001	0	23 001	0
Opptjent overskudd NHHE	3 589	0	5 820	-2 231
Andre oppgaver ¹⁾	0	0	0	0
Sum andre departementer og finansieringskilder	40 695	0	44 042	-3 347
Sum avregnet bevilgningsfinansiert aktivitet (nettobudsjetterte)	76 725	0	91 242	-14 517
Tilført fra annen virksomhetskapi				0
Resultatført endring av avsatt andel av tilskudd til bidrags- og bevilgningsfinansiert aktivitet				-14 517

Note 15 Avregning statlig og bidragsfinansiert aktivitet mv. (netto budsjetterte virksomheter), forts**Del II: Ikke inntektsførte tilskudd, bidrag og gaver:**

	Avsetning pr. 30.04.2025	Avsetning pr. 31.12.2024	Endring i perioden
Statlige etater (unntatt NFR og RFF)			
Diverse prosjekter	420	696	-276
Tiltak/opp-gave/formål	0	0	0
Tiltak/opp-gave/formål ¹⁾	0	0	0
Sum andre statlige etater (unntatt NFR og RFF)	420	696	-276
Norges forskningsråd			
SFF: FAIR	3 461	4 098	-636
Diverse prosjekter	2 586	5 368	-2 782
Tiltak/opp-gave/formål ¹⁾	0	0	0
Sum Norges forskningsråd	6 047	9 466	-3 418
Regionale forskningsfond			
Tiltak/opp-gave/formål	0	0	0
Tiltak/opp-gave/formål	0	0	0
Tiltak/opp-gave/formål ¹⁾	0	0	0
Sum regionale forskningsfond	0	0	0
Andre bidragsytere			
Kommunale og fylkeskommunale etater	0	0	0
Organisasjoner og stiftelser	-374	-96	-278
Næringsliv og private bidragsytere	18 643	20 732	-2 089
Øvrige andre bidragsytere	202	-4 314	4 516
EU tilskudd/tildeling fra rammeprogram for forskning	12 507	10 547	1 960
EU tilskudd/tildeling til undervisning og andre formål	0	0	0
Sum andre bidrag ²⁾	30 978	26 870	4 109
Andre tilskudd og overføringer ³⁾	0	0	0
Sum andre bidrag, tilskudd og overføringer	30 978	26 870	4 109
Sum ikke inntektsførte tilskudd og bidrag	37 446	37 031	414
Gaver			
Tiltak/opp-gave/formål/giver	0	0	0
Tiltak/opp-gave/formål/giver	0	0	0
Tiltak/opp-gave/formål/giver ¹⁾	0	0	0
Sum gaver	0	0	0
Sum ikke inntektsførte tilskudd og overføringer	37 446	37 031	414
Sum fordringer knyttet til tilskudd og overføringer ⁴⁾	11 016	14 599	0

Del III: Ikke inntektsførte bevilgninger (utsatt inntektsføring)

	Forpliktelse pr. 30.04.2025	Forpliktelse pr. 31.12.2024	Endring i perioden
Kunnskapsdepartementet			
Driftsopp-gaver - unntatt investeringsformål			
Periodisering av ordinær driftsbevilgning - KD (bare i delårsregnskap)	0	0	0
Driftsopp-gaver (spesifiser og legg til linjer)	0	0	0
Sum tildelinger til driftsopp-gaver	0	0	0
Investeringsformål			
Vedtatte, ikke igangsatte investeringsprosjekter	0	0	0
Påbegynte investeringsprosjekter (spesifiser og legg til linjer)	0	0	0
Sum investeringsformål	0	0	0
Sum Kunnskapsdepartementet	0	0	0
Andre departementer			
Periodisering driftsbevilgning - andre departementer (delårsregnskap)	0	0	0
Tiltak/opp-gave/formål	0	0	0
Tiltak/opp-gave/formål	0	0	0
Sum andre departementer	0	0	0
Sum ikke inntektsførte bevilgninger	0	0	0

1) Vesentlige poster spesifiseres om nødvendig i egne avsnitt under oppstillingen

2) Skal bare omfatte prosjekter som tilfredsstiller kravene til bidragsfinansiert aktivitet i rundskriv F-07/13.

3) Skal omfatte tilskudd og overføringer som ikke tilfredsstiller kravene til bidragsfinansiert aktivitet i rundskriv F-07/13

4) Her vises summen av alle fordringer som er nettoført i note 15 del II

Avsetninger til andre formål og investeringer fra Kunnskapsdepartementet	Bevilgning for 2025 (Hentes fra biått hefte ¹)	Avsetning pr. 30.04.2025 i kr	Avsetning pr. 30.04.2025 i pst.
Avsetninger til andre formål	645 306	13 479	2,1 %
Avsetninger til investeringer	645 306	22 551	3,5 %
Sum avsetninger fra Kunnskapsdepartementet	645 306	36 030	5,6 %

Fordringer knyttet til tilskudd og overføringer (fordringer som er nettoført i note 15 del II)	30.04.2025	31.12.2024
<i>NFR/Climate futures</i>	1 021	
<i>Tilskudd organisasjoner og stiftelser / University of Pennsylvania - Unstable income rising stress</i>	587	502
<i>NFR / The freedom to choose</i>		511
<i>NFR / HyValue</i>	551	516
<i>NFR / Firm power, worker power</i>		524
<i>Andre tilskudd og overføringer / EALE 2024 Konferanse</i>		547
<i>NFR / Polarize</i>	2 072	628
<i>Andre tilskudd og overføringer / CRANOR</i>		681
<i>NFR / Intra-household resource allocation</i>	1 423	683
<i>NFR / Oppsirkulering av maritimt metall</i>	1 549	863
<i>EU rammeprogram / Fairness and the Moral Mind</i>		3 192
<i>Andre tilskudd og overføring / CEMS Annual Events Bergen 2024</i>		3 311
<i>Ikke vesentlige fordringer (samlet sum/residual)</i>	3 814	2 643
SUM	11 016	14 599

Virksomhet: Norges Handelshøyskole**Note 16 Opptjente, ikke fakturerte inntekter/Mottatt forskuddsbetaling***Beløp i 1000 kroner***DEL I**

<i>Opptjente, ikke fakturerte inntekter</i>	30.04.2025
Oppdragsfinansiert aktivitet - statlige etater ¹⁾	671
Oppdragsfinansiert aktivitet - kommunale og fylkeskommunale etater ¹⁾	0
Oppdragsfinansiert aktivitet - organisasjoner og stiftelser ¹⁾	0
Oppdragsfinansiert aktivitet - næringsliv/private ¹⁾	734
Oppdragsfinansiert aktivitet - andre ¹⁾	0
Andre prosjekter ²⁾	0
<i>Sum opptjente, ikke fakturerte inntekter</i>	1 405

DEL II

<i>Mottatt forskuddsbetaling</i>	30.04.2025
Oppdragsfinansiert aktivitet - statlige etater ¹⁾	14 338
Oppdragsfinansiert aktivitet - kommunale og fylkeskommunale etater ¹⁾	624
Oppdragsfinansiert aktivitet - organisasjoner og stiftelser ¹⁾	0
Oppdragsfinansiert aktivitet - næringsliv/private ¹⁾	2 054
Oppdragsfinansiert aktivitet - andre ¹⁾	0
Andre prosjekter ²⁾	0
<i>Sum mottatt forskuddsbetaling</i>	17 016

Prosjektene spesifiseres etter sin art.

1) Gjelder aktivitet som faller inn under bestemmelsene i F-07-13. Vesentlige poster spesifiseres i egne avsnitt under oppstillingen.

2) Gjelder aktivitet som ikke tilfredsstiller kravene i F-07-13. Vesentlige poster spesifiseres i egne avsnitt under oppstillingen.

Virksomhet: Norges Handelshøyskole

Opplysningsnote - ikke en del av årsregnskapet som skal presenteres i del VI i årsrapporten

Note 31 Resultat - Budsjettoppfølgingsrapport

Beløp i 1000 kroner

	Budsjett for 30.04.2025	Regnskap pr 30.04.2025	Avvik budsjett/ regnskap pr 30.04.2025	Regnskap pr 31.12.2024
Driftsinntekter				
Inntekt fra bevilgninger	210 852	222 645	-11 793	640 862
Inntekt fra gebyrer	0	0	0	0
Inntekt fra tilskudd og overføringer	25 572	22 271	3 301	90 096
Salgs- og leieinntekter	42 301	37 258	5 043	101 394
Andre driftsinntekter	1 115	2 419	-1 304	8 308
<i>Sum driftsinntekter</i>	<i>279 840</i>	<i>284 592</i>	<i>-4 752</i>	<i>840 659</i>
Driftskostnader				
Varekostnader	0	0	0	0
Lønn og sosiale kostnader	196 805	198 769	-1 964	555 689
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	12 000	11 726	274	33 808
Nedskrivninger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler		0	0	0
Andre driftskostnader	97 471	88 683	8 788	284 776
<i>Sum driftskostnader</i>	<i>306 276</i>	<i>299 178</i>	<i>7 098</i>	<i>874 273</i>
Driftsresultat	-26 436	-14 586	-11 850	-33 615
Finansinntekter og finanskostnader				
Finansinntekter	0	172	-172	544
Finanskostnader		103	-103	591
<i>Sum finansinntekter og finanskostnader</i>	<i>0</i>	<i>69</i>	<i>-69</i>	<i>-47</i>
Resultat av periodens aktiviteter	-26 436	-14 517	-11 919	-33 662
Avregninger				
Avregning bevilgningsfinansiert aktivitet (nettobudsjetterte)	0	14 517	-14 517	38 133
Tilført annen opptjent virksomhetskapital	0	0	0	-4 471
<i>Sum avregninger</i>	<i>0</i>	<i>14 517</i>	<i>-14 517</i>	<i>33 662</i>
Innkretingsvirksomhet og andre overføringer til staten				
Inntekter av avgifter og gebyrer direkte til statskassen	0	0	0	0
Avregning med statskassen innkretingsvirksomhet	0	0	0	0
<i>Sum innkretingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten				
Tilskudd til andre	0	0	0	0
Avregning med statskassen tilskuddsforvaltning	0	0	0	0
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Virksomhet: Norges Handelshøyskole

Opplysningsnote - ikke en del av årsregnskapet som skal presenteres i del VI i årsrapporten

Utgiftsart/inntektsart	Regnskap 31.12.2023	Regnskap 31.12.2024	Regnskap 30.04.2025	Budsjett 2025T1
1. Utgifter				
<i>Driftsutgifter</i>				
Lønnsutgifter	485 109	546 951	169 563	570 914
Varer og tjenester	294 114	286 483	145 808	299 387
Sum driftsutgifter	779 222	833 434	315 371	870 301
<i>Investeringsutgifter</i>				
Investeringer, større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	46 858	32 411	4 183	38 950
Sum utgifter til større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	46 858	32 411	4 183	38 950
<i>Overføringer fra virksomheten</i>				
Utbetalinger til andre statlige regnskaper	0	0	0	0
Andre utbetalinger	0	0	0	0
Sum overføringer fra virksomheten	0	0	0	0
<i>Finansielle aktiviteter</i>				
Kjøp av aksjer og andeler	0	0	0	0
Andre finansielle utgifter	36	6	89	0
Sum finansielle aktiviteter	36	6	89	0
SUM UTGIFTER	826 117	865 851	319 642	909 251
2. Inntekter	Regnskap			Budsjett 2025T1
	31.12.2023	31.12.2024	30.04.2025	
<i>Driftsinntekter</i>				
Inntekter fra salg av varer og tjenester	114 347	101 043	42 918	42 301
Inntekter fra avgifter, gebyrer og lisenser	0	0	0	0
Refusjoner ¹⁾	0	0	0	0
Andre driftsinntekter	38 077	32 886	6 562	1 115
Sum driftsinntekter	152 424	133 929	49 481	43 416
<i>Inntekter fra investeringer</i>				
Salg av varige driftsmidler	0	142	0	0
Sum investeringsinntekter	0	142	0	0
<i>Overføringer til virksomheten</i>				
Inntekter fra statlige bevilgninger til drift	679 009	692 507	226 582	240 673
Innbetalinger fra fagdepartementet til tilskudd til andre	0	0	0	0
Innbetalinger fra andre departement til tilskudd til andre	0	0	0	0
Andre innbetalinger	0	0	0	0
Sum overføringer til virksomheten	679 009	692 507	226 582	240 673
<i>Finansielle aktiviteter</i>				
Innbetaling ved salg av aksjer og andeler	0	0	0	0
Andre finansielle innbetalinger (f.eks. innbet. av rente)	488	815	7	0
Sum finansielle aktiviteter	488	815	7	0
SUM INNTEKTER	831 920	827 394	276 070	284 090
3. Netto endring i kontantbeholdning (2-1)	5 804	-38 457	-43 573	-625 162

Virksomhet: Norges Handelshøyskole

Opplysningsnote - ikke en del av årsregnskapet som skal presenteres i del VI i årsrapporten

Inntektstype	Regnskap 31.12.2023	Regnskap 31.12.2024	Regnskap 30.04.2025	Budsjett for 2025T1
Tildelinger til finansiering av statsoppdraget				
Bevilgninger fra fagdepartementet	633 826	639 465	215 102	215 102
Bevilgninger fra andre departement	0	0	0	0
Tildelinger fra andre statlige forvaltningsorganer	18 520	2 045	586	75
Tildelinger fra Norges forskningsråd	46 470	45 748	14 588	15 864
Sum tildelinger til statsoppdraget	698 815	687 258	230 276	231 041
Overføringer til virksomheten				
Overføringer fra fagdepartementet til tilskudd til andre	0	0	0	0
Overføringer fra andre departement til tilskudd til andre	0	0	0	0
Overføringer fra andre virksomheter til tilskudd til andre	0	0	0	0
Sum overføringer til virksomheten	0	0	0	0
Offentlige og private bidrag				
Bidrag fra kommuner og fylkeskommuner ¹⁾	0	0	0	0
Bidrag fra private	0	0	0	3 220
Tildelinger fra internasjonale organisasjoner	11 048	15 253	5 194	3 013
Sum bidrag	11 048	15 253	5 194	6 233
Oppdragsinntekter m.v.				
Oppdrag fra statlige virksomheter	33 599	33 662	20 338	8 587
Oppdrag fra kommunale og fylkeskommunale virksomheter	2 248	2 126	879	785
Oppdrag fra private	-1 646	10 391	4 844	7 256
Andre inntekter og tidsavgrensninger	87 856	78 705	14 540	30 188
Sum oppdragsinntekter m.v.	122 057	124 883	40 600	46 816
SUM INNTEKTER	831 920	827 394	276 070	284 090

Virksomhet: Norges Handelshøyskole

Opplysningsnote - ikke en del av årsregnskapet som skal presenteres i del VI i årsrapporten

Balansedag 31. desember	Regnskap 31.12.2023	Regnskap 31.12.2024	Regnskap 30.04.2025	Endring 2024 til 2025
Beløp i TNOK				
Kontanter og kontantekvivalenter				
Beholdning på oppgjørskonto i Norges Bank	422 884	389 847	346 275	-43 572
Beholdning på andre bankkonti	9 389	3 968	3 968	0
Andre kontantbeholdninger	0	0	0	0
Sum kontanter og kontantekvivalenter	432 273	393 816	350 243	-43 572
Avsetninger til dekning av påløpte kostnader som forfaller i neste budsjettår :				
Feriepenger m.v.	42 636	45 217	61 201	15 983
Skattetrekk og offentlige avgifter	49 985	48 443	53 254	4 811
Gjeld til leverandører	50 186	58 695	9 981	-48 714
Gjeld til oppdragsgivere	12 972	3 669	12 594	8 926
Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer	0	0	0	0
Annen gjeld som forfaller i neste budsjettår	19 391	18 519	12 686	-5 833
Sum til dekning av påløpte kostnader som forfaller i neste budsjettår	175 171	174 543	149 716	-24 827
Avsetninger til dekning av planlagte tiltak i fremtidige budsjettår:				
Prosjekter finansiert av Norges forskningsråd	4 856	9 466	6 047	-3 418
Større påbegynte, flerårige investeringsprosjekter finansiert av grunnbevilgningen fra fagdepartementet	28 134	15 650	14 591	-1 059
Konkrete påbegynte, ikke fullførte prosjekter finansiert av grunnbevilgningen fra fagdepartementet	30 938	23 350	13 479	-9 871
Andre avsetninger til vedtatte, ikke igangsatte formål ¹⁾	24 127	8 200	7 960	-240
Konkrete påbegynte, ikke fullførte prosjekter finansiert av bevilgninger fra andre departementer	46 175	44 042	40 695	-3 347
Sum avsetninger til planlagte tiltak i fremtidige budsjettår	134 231	100 708	82 773	-17 935
Andre avsetninger:				
Avsetninger til andre formål/ikke spesifiserte formål	34 712	27 566	31 398	3 833
Fri virksomhetskapital	78 696	83 168	83 168	0
Sum andre avsetninger	113 408	110 733	114 566	3 833
Langsiktig gjeld (netto)				
Langsiktig forpliktelse knyttet til anleggsmidler	0	0	0	0
Annen langsiktig gjeld	9 463	7 832	3 189	-4 643
Sum langsiktig gjeld	9 463	7 832	3 189	-4 643
SUM NETTO GJELD OG FORPLIKTELSE	432 273	393 816	350 243	-43 572

Balanseoppstilling

Virksomhet: Norges Handelshøyskole

Opplysningsnote - ikke en del av årsregnskapet som skal presenteres i del VI i årsrapporten

Beløp i 1000 kroner

EIENDELER	30.04.2025	31.12.2024	31.12.2023
A. Anleggsmidler			
<i>I Immaterielle eiendeler</i>	2 261	2 582	662
<i>II Varige driftsmidler</i>	129 747	136 969	125 006
<i>III Finansielle anleggsmidler</i>	274	274	457
Sum anleggsmidler	132 281	139 825	126 125
B. Omløpsmidler			
<i>I Beholdninger av varer og driftsmateriell</i>	0	0	0
<i>II Fordringer</i>	54 024	51 860	23 255
<i>III Bankinnskudd, kontanter og lignende</i>	350 243	393 816	426 470
Sum omløpsmidler	404 267	445 676	449 725
Sum eiendeler drift	536 549	585 500	575 850
<i>IV Fordringer verørende innkreivingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>	0	0	0
Sum eiendeler	536 549	585 500	575 850

STATENS KAPITAL OG GJELD	30.04.2025	31.12.2024	31.12.2023
C. Statens kapital			
<i>I Virksomhetskapiial</i>	83 441	83 441	74 592
<i>II Avregninger</i>	76 725	91 242	143 103
<i>III Utsatt inntektsføring av bevilgninger</i>	132 008	139 551	125 669
Sum statens kapital	292 174	314 234	343 364
D. Gjeld			
<i>I Avsetning for langsiktige forplikteler</i>	3 189	7 832	11834
<i>II Annen langsiktig gjeld</i>	0	0	0
<i>III Kortsiktig gjeld</i>	241 186	263 434	220 652
Sum gjeld	244 375	271 266	232 486
Sum statens kapital og gjeld drift	536 549	585 500	575 850
<i>IV Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer</i>	0	0	0
Sum statens kapital og gjeld	536 549	585 500	575 850

Ledelseskommentarer per 1. tertial 2025 – Norges Handelshøyskole

Bekreftelse på regnskap

Det bekreftes at regnskapet for Norges Handelshøyskole (NHH) gir et dekkende bilde og er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv fra Finansdepartementet og krav fra overordnet departement. Eventuelle avvik er opplyst.

Vesentlige avvik mellom budsjett og regnskap inkludert omtale av den økonomiske driften

Samlede driftsinntekter er tilnærmet som budsjettet, kr 284,6 mill., med et negativt budsjettavvik på kr 4,8 mill.

Inntekter fra bevilgninger er kr 11,8 mill. høyere enn budsjettet, og er knyttet til et lavere investeringsnivå enn budsjettet. Inntekter for bidrags- og oppdragsvirksomheten (BOA) viser totalt sett et negativt budsjettavvik på kr 8,6 mill. Deler av dette skyldes øvrig BOA, hvor et tidligere inntektsført beløp fra 2024 er tilbakeført og tapsført. Korrigert for denne tilbakeføringen er inntekten for øvrig BOA om lag kr 1 mill. høyere enn budsjettet. Det er også et negativt avvik knyttet til etter- og videreutdanningen der kr 3,6 mill. av avviket skyldes periodisering av inntekt for kurs som ikke er avsluttet. Utover dette skyldes negativt avvik utsatt oppstart for to emner og noe lavere deltakelse enn forventet.

Sum driftskostnader viser et positivt avvik på kr 7,1 mill. (2,3%) i forhold til budsjett.

Lønnskostnadene viser et marginalt merforbruk (kr 1,9 mill., 1% avvik ift budsjett), der kostnadsposten utgjør 66,4% av samlede driftskostnader. Det er en sentral styring av fordelingen av faste årsverk, og stillingsrammene er på samme nivå som 2024. Det har vært noe mer egenfinansiering av forskningsaktivitet enn budsjettet. Gjennomførte prognoser viser at, gitt et lønnsoppgjør som budsjettet for 2025, vil kostnadene til faste årsverk være i samsvar med budsjettet.

Andre driftskostnader er kr 8,8 mill. (9%) under budsjett.

Avviket er i stor grad knyttet til forskningsaktivitet og periodiseringsavvik. Svingninger i forskningsaktivitet gjør det utfordrende å budsjettere og periodisere disse kostnadene presist. Ved årsslutt 2024 ble det avsatt kr 1 mill. for påløpte investeringsaktiviteter. Ved aktivering er kostnaden reversert under andre driftskostnader, og ført som bevilgning benyttet til investeringsformål på inntektssiden. Utover dette er mindreforbruket knyttet til lavere kostnader enn budsjettet, spredt på ulike enheter ved høyskolen.

Samlet viser resultatet et underskudd på kr 14,5 mill. sammenlignet mot et planlagt underskudd på kr 26,4 mill. Driftsresultatet per 1. tertial 2024 viste et underskudd på kr 5,4 mill.

Utviklingen i aktiviteten vurderes som i tråd med målbildet for året, både for aktivitet innen utdanning, forskning og formidling. Det er ikke identifisert vesentlige endringer i virksomhetsrisiko per 1. tertial. Det er økt fokus på IT-sikkerhet og beredskap, som følges opp gjennom etablerte styringssystemer. Det arbeides også aktivt med arealtilpasninger, ettersom økt arealbehov må løses innenfor eksisterende eiendomsmasse.

Økonomisk drift i forhold til i fjor

Sum inntekter har økt med kr 7,5 mill. (2,7 %) sammenlignet med 2024. Økningen er knyttet til bevilgning fra KD, og skyldes i hovedsak lavere investeringsnivå enn i fjor. Inntekter fra eksternt finansiert virksomhet, salgs- og leieinntekter er på omtrent samme nivå som i 2024.

Sum driftskostnader er kr 16,9 mill. høyere enn i 2024. Lønnskostnader, inkludert sosiale kostnader, har økt med kr 12 mill. (6,5 %) sammenlignet med 2024. Dette skyldes primært høyere lønnsnivå som følge av lønnsoppgjøret i 2024. Etterbetaling av lønnsoppgjøret ble utbetalt i mars 2025 og var noe høyere enn avsatt. I tillegg er tildelinger fra program- og fagutvalg ca kr 1,1 mill. høyere. Videre har kostnader til eksamensavvikling og sensorhonorarer økt med om lag kr 1 mill.

Andre driftskostnader har økt med kr 4,3 mill. (5,1 %) sammenlignet med 2024. Korrigert for en reversert avsetning fra 2023 på kr 5 mill., er kostnadene samlet sett på nivå med fjoråret.

Den finansielle situasjonen har gitt rom for ulike satsninger, blant annet innen studentutvikling, veiledertjenester, forskningstiltak, markedsføring og internasjonalt samarbeid. IT-kostnader øker mer enn andre områder, i tråd med utviklingen i sektoren.

Vurdering av den økonomiske situasjonen

Den økonomiske situasjonen vurderes som tilfredsstillende både på kort og lang sikt. Selv om NHH har en god økonomisk posisjon, er det behov for målrettet ressursstyring og gradvis kostnadstilpasning for å sikre kvalitet i kjernevirksomheten over tid.

Det er viktig å holde faste kostnader på et nivå som gjør høyskolen robust for endringer i bevilgninger og inntekter uten at det svekker gjennomføringen av strategiske satsninger.

Utvikling i avregnet bevilgningsfinansiert virksomhet

Avsetninger til andre formål og investeringer er til sammen kr 36 mill. ved utgangen av 1. tertial, en reduksjon på kr 11,2 mill. fra inngangen til året. Avsetningene per 1. tertial er planlagt brukt som følger:

Avsetninger til andre formål og investeringer fra Kunnskapsdepartementet	Bevilgning 2025	Avsetning i kroner pr. 30.04.25	Avsetning i prosent pr. 30.04.25
Avsetninger til andre formål	645 306	13 479	2,1 %
Avsetninger til investeringer	645 306	22 551	3,5 %
Sum avsetninger fra Kunnskapsdepartementet	645 306	36 030	5,6 %

Oppgjørspakken note 15

Avsetninger til andre formål er satt av til ulike forskningstiltak ved instituttene. NHH lykkes godt med å tiltrekke seg høy kompetanse og eksterne forskningsmidler. Innenfor BFV-området arbeides det videre med å øke forskningsaktiviteten.

Avsetninger til investeringer er blant annet planlagt brukt til ombygging av grupperom for studenter, møbler, brannsikringstiltak, bytte av nødstrømsenheter, servere og annet IT-utstyr.

Gjeldende investeringsplan omfatter flere tiltak enn det avsetningen dekker. På lengre sikt forventes det å være behov for å benytte deler av virksomhetskapitalen for å finansiere investeringene.

Avsetningene vurderes som forsvarlige.

NHH

Gjennomførte og planlagte investeringer

Investeringsnivået i 2025 er lavere enn i 2024. Per 1. tertial er det aktivert investeringer for kr 4,1 mill., mot kr 9,9 mill. i 2024. Det er et positivt budsjettavvik sammenlignet med investeringsplanen, hovedsakelig grunnet periodisering. Mot slutten av året forventes et positivt avvik på kr 3–5 mill.

Det er investert kr 1,8 mill. på eiendomssiden, knyttet til arbeidsarealer for studenter, veiledningstjenesten og kantinen. På IT-siden er det investert kr 2,4 mill. i serverrom, pc-utstyr og mindre tiltak/infrastruktur.

Behovet for større eiendomsinvesteringer er avtakende etter store investeringer de siste årene. Investeringsplanen ble vedtatt av styret 11. mars 2025.

Det bekreftes at NHHs revisor er Riksrevisjonen.

Bergen, 30.05.2025

Øystein Thøgersen
Rektor

Liv Åse Flo Wilhelmsen
Økonomisjef

LANGTIDSBUDSJETT 2026-2029

Saksbehandler Liv Wilhelmsen
Arkivreferanse 25/03462-1

Utvalg
Styret ved Norges Handelshøyskole

Møtedato
17.06.2025

Utvalgsnr
49/25

Forslag til vedtak:

Styret tar Langtidsbudsjett 2026-2029 til etterretning.

Bakgrunn:

I tillegg til selve saksfremlegget, består Langtidsbudsjett 2026-2029 av følgende vedlegg:
Investeringsplan 2025-2029

Langtidsbudsjettet for perioden 2026–2029 skal sikre at NHH har en bærekraftig økonomisk utvikling i tråd med strategiske mål og forventede rammebetingelser. I de siste årene har det vært en viss realnedgang i statlige bevilgninger og økte driftskostnader. Selv om dette i stor grad reflekterer bortfall av temporære bevilgninger utløst av pandemien, og disse hovedsakelig er benyttet til ekstraordinære behov, er det nødvendig å gjennomføre en gradvis kostnadstilpasning samtidig som vi opprettholder evnen til å investere i kjerneoppgaver som utdanning, forskning og infrastruktur. Budsjettet skal balansere behovet for økonomisk bærekraft med ambisjoner om kvalitet, og langsiktig utvikling.

I utgangspunktet skal langtidsbudsjettet være et styringsverktøy som skal gi forutsigbarhet og støtte prioriteringer i årlige budsjettrunder. Nå står høyskolen foran et lederskifte og nytt styre. Dokumentet skal bidra til å belyse den økonomiske bærekraften for kommende periode, og utgjør et grunnlag for det nye styret og den nye ledelsens videre arbeid med strategi og prioriteringer.

Økonomiske hovedrammer

For å møte en strammere bevilgningssituasjon og samtidig videreføre nødvendige tiltak og investeringer, legger NHH opp til en gradvis tilpasning av kostnadsnivået i perioden 2026-2029. Hovedinnretningen vil være å gradvis redusere negativt driftsresultat frem til en årlig balanse mellom inntekt og kostnader fra 2029.

Inntekter

I langtidsperioden må en ta høyde for at tildelingen fra KD kan bli relativt sett strammere. De siste par årene har NHH hatt en realnedgang på over 40 millioner kroner. Deler av nedgangen er planmessig reduksjon i bevilgning som følge av ekstraordinære tildelinger under

pandemien. Dette gjelder blant annet 70 midlertidige studieplasser og 4 rekrutteringsstillinger. Rekrutteringsstillingene ble trukket ned over perioden 2023-2025, mens bevilgningen for de ekstraordinære studieplassene vil bli trukket ned over perioden 2024-2027.

Utover dette ble det i 2025 innført endringer i resultatbasert finansiering, som førte til et nedtrekk på 4,6 millioner kroner i 2025 for høyskolen. Utsiktene for 2026 viser at oppnådde resultat for de resultatbaserte finansieringsindikatorne i 2024 sammenlignet med 2023, viser en forbedring på alle 3 indikatorer. Anslagsvis vil økningen i den resultatbaserte inntekten tilsvare nedtrekket i antall midlertidige studieplasser i 2026. Utover dette er det vanskelig å anslå hvor stort omfordelingskrav som blir tildelt NHH. Erfaringsmessig kommer det nedtrekk i bevilgningen som er vanskelig å estimere på forhånd.

Andelen eksternt finansiert inntekt (Bidrags- og oppdragsvirksomhet, BOA) ligger i dag på 23-24%. Det bør vurderes tiltak for å øke denne andelen ytterligere, blant annet gjennom målrettet innsats mot større forskningsfinansieringsprogrammer og etter- og videreutdanningstilbud.

Det er forutsatt at eventuell manglende kompensasjon for lønns- og prisvekst må hentes inn gjennom effektivisering og prioriteringer. Budsjettet må være fleksibelt og tilpasningsdyktig ved endringer i rammevilkår.

Kostnadsnivå og reserver

NHH har over tid opparbeidet seg betydelige økonomiske reserver. Etter at Kunnskapsdepartementet i 2021 innførte en regel som begrenser overføring av ubenyttede bevilgninger til maksimalt 5 prosent, har det siden 2022 vært en målrettet og ønsket reduksjon av disse reservene. Nedbyggingen har i hovedsak finansiert ekstraordinære investeringer som støtter opp om kjerneaktivitetene, og driftsrelaterte tiltak.

Selv om det er tydelig kommunisert at det forhøyede investerings- og kostnadsnivået er midlertidig, innebærer det en iboende risiko for at organisasjonen tilpasser seg et høyere ressursnivå. Dette kan gjøre det krevende å bringe kostnadsnivået tilbake til et mer bærekraftig nivå over tid.

Med utgangspunkt i budsjettet resultat for 2025 er reservene anslått til om lag kr 106 mill. ved utgangen av året. I planperioden foreslås det at reservene reduseres gradvis, i takt med tilpasninger i kostnads- og investeringsnivå.

For å ha en sikker og forutsigbar drift må høyskolen beholde et visst nivå på reservene for å:

- Ivareta robusthet og økonomisk handlefrihet ved bevilgningskutt.
- Kunne dekke nødvendige investeringer som ikke kan finansieres over driftsbudsjettet.
- Støtte strategiske satsinger og uforutsette behov.

Bruken av reserver skal være forankret i styrebehandlede planer og ikke brukes til å finansiere vedvarende driftsnivå som overstiger bærekraftig inntektsgrunnlag.

Det er en målsetting at kostnadsnivået skal tilpasses i løpet av de neste 3 årene, slik at høyskolen fra og med 2029 går i budsjettbalanse. Hvor krevende denne øvelsen blir vil avhenge både av fremtidig inntektsstrøm og hvor mye som må settes av til årlige investeringer

for å opprettholde sikker drift både for IT infrastruktur og eiendom. Inneværende års budsjett (2025) er ekspansivt, og årets resultat vil ha innvirkning på hvor store reserver som tas med inn i langtidsperioden.

Investeringer og vedlikehold

I perioden 2022-2024 har reservene vært brukt planmessig. I denne perioden har NHH investert for kr 125 mill. i eiendom og IT og dette har ført til en betydelig modernisering og oppgradering ved høyskolen.

En viktig forutsetning for fremtidig bærekraft og konkurransekraft er at NHH opprettholder en god bygningsmasse og funksjonell digital infrastruktur. Det anslås at investeringsnivået i planperioden bør holdes på rundt kr 20-25 mill. per år. Investeringene skal bidra til å redusere fremtidige kostnader ved uforutsette tekniske feil og bidra til bedre ressursutnyttelse. Investeringene skal planlegges helhetlig og prioriteres etter behov, risiko og effekt. Vedlegg 1 viser investeringsplan for 2025 per 1. tertial, og et forslag til investeringsplan for perioden 2026-2029.

Strategiske prioriteringer

Det sentrale budskapet i dette langtidsbudsjettet er å tydeliggjøre behovet for å tilpasse NHHs kostnadsnivå til et bærekraftig nivå. Dette forutsetter en strammere prioritering av ressursbruken, noe som skal konkretiseres gjennom de årlige budsjettene og inngå i den løpende dialogen mellom ledelsen og enhetene.

Høyskolen står samtidig foran et skifte i både ledelse og styre, og en ny strategiprosess skal igangsettes til høsten. Med tanke på dette lederskiftet er det naturlig at beslutninger knyttet til ny strategi og langsiktige prioriteringer forankres hos den nye ledelsen og det kommende styret.

Langtidsbudsjettet bør derfor ikke legge føringer for strategiske veivalg, men bidra til å gi et klart bilde av den økonomiske situasjonen og behovet for tilpasninger. På den måten legges det et godt grunnlag for fremtidige prioriteringer.

Tilpasning til bærekraftig inntekts- og kostnadsnivå

Utgangspunktet for å tilpasse høyskolens økonomi til et bærekraftig inntekts- og kostnadsnivå, vil avhenge av flere forhold. Blant annet vil resultatet for 2025 påvirke reservene og hvilket reservenivå som er igjen for å lette tilpasningen frem mot 2029. Budsjettert inntekt i 2025 for NHH totalt, kr 832,7 mill., danner grunnlag for simulering av reservenivå. Tabell 1 viser ulike reservenivå i % av budsjettert inntekt.

Tabell 1: Reservenivå i % av budsjettert inntekt 2025 for NHH totalt

Krav til reserver i % av totalinntekt	Reservenivå i mill. kroner
7,5 %	62,5
10,0 %	83,3
12,5 %	104,1
15,0 %	124,9

Figur 1 – 3 nedenfor, viser utfordringsbildet for å komme i budsjettbalanse. Følgende forutsetninger legges til grunn i simuleringene:

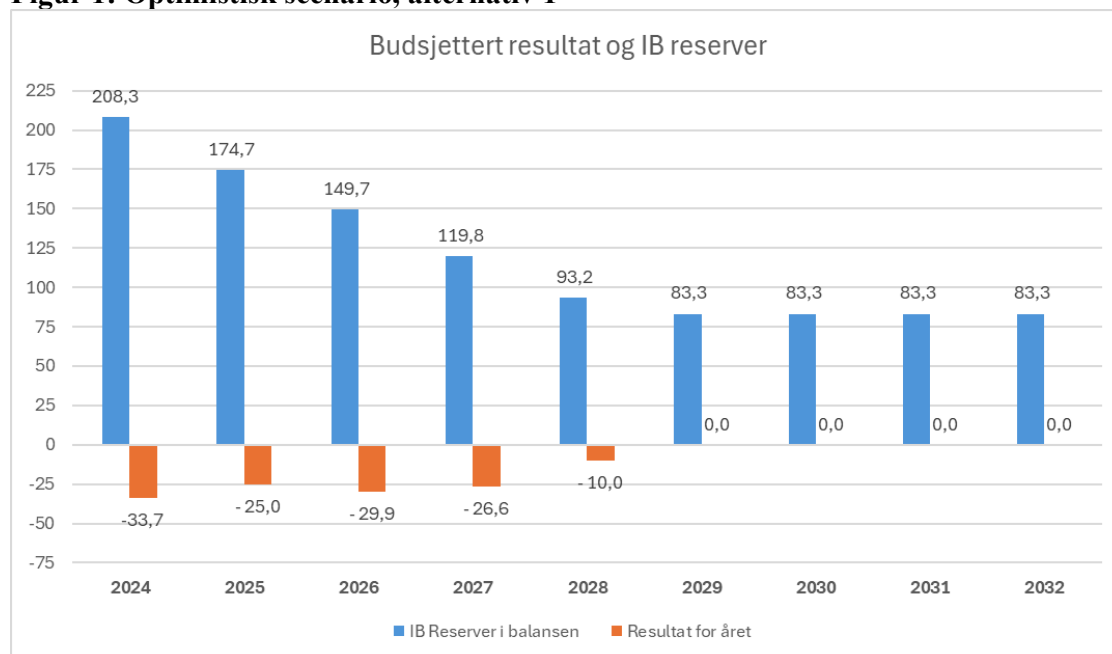
- Reservenivå er fast, 10% av total inntekt, kr 83,3 mill.
- Prognose for resultat 2025 påvirker utgående reserver i 2025. I simuleringen justeres kun prognose for resultat 2025 for å illustrere utfordringsnivå.
- Årlige investeringer er i samsvar med vedlegg 1 investeringsplan 2025-2029.
- Det er ikke tatt hensyn pris- og lønnsvekst i perioden.
- Restreserve er hvor mye høyskolen kan benytte av oppsparte reserver over perioden 2026-2028, før reservenivået nås (dvs. hvor mye underskudd kan høyskolen tåle før reservenivå nås).
- Det legges til grunn at restreserven fases ut med 45 % i 2026, 40 % i 2027 og 15 % i 2028.

Tabell 2: Beregning av restreserve til bruk i perioden 2026-2028 som funksjon av et fastsatt reservenivå på 10% og ulike prognoser for resultat 2025

Forutsetninger for simulering	Alt 1	Alt 2	Alt 3
Reservenivå ift total inntekt	10 %	10 %	10 %
Simulering: prognose resultat 2025	-25,0	-40,0	-60,0
Nivå på reserve, i mill. kroner	83,3	83,3	83,3
Restreserve som kan benyttes f.o.m. 2026	66,4	51,4	31,4

De ulike alternativene er illustrert i figur 1 – 3 nedenfor.

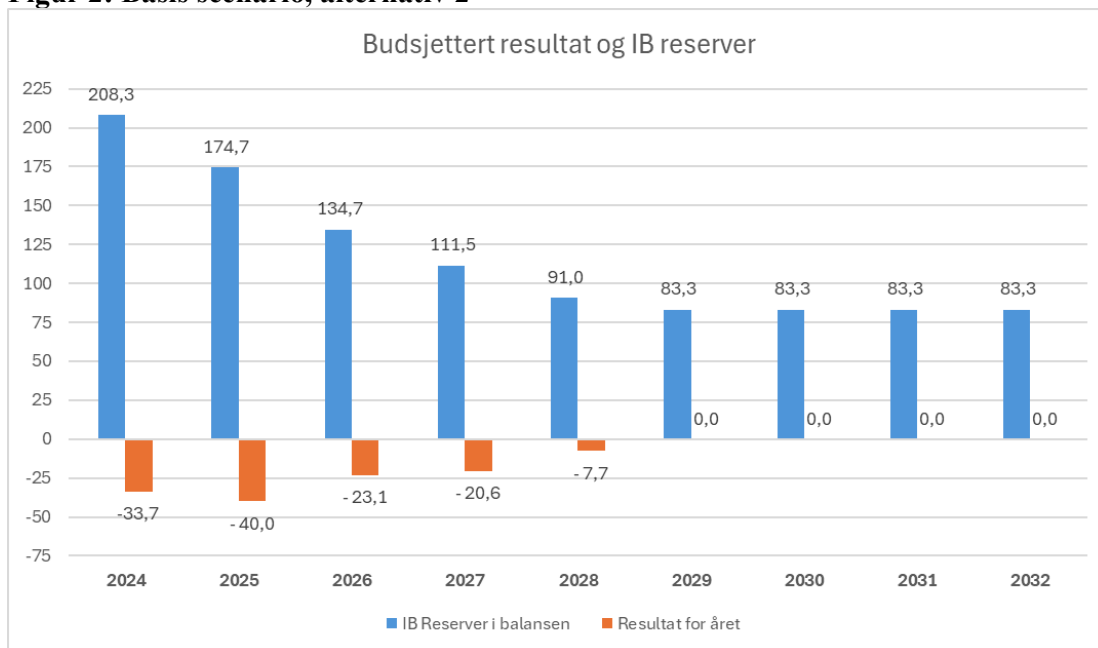
Figur 1: Optimistisk scenario, alternativ 1

I alternativ 1 er det tatt utgangspunkt i prognose resultat 2025: kr -25 mill. Sammenlignet med budsjett 2025 (kr - 68,9 mill.) og resultat 2024 (kr - 33,7 mill.), anses dette for å være en optimistisk prognose. Disse forutsetningene gir en restreserve som kan benyttes i perioden 2026-2028 på kr 66,4 mill. Som grafen viser vil høyskolen kunne budsjettere med relativt

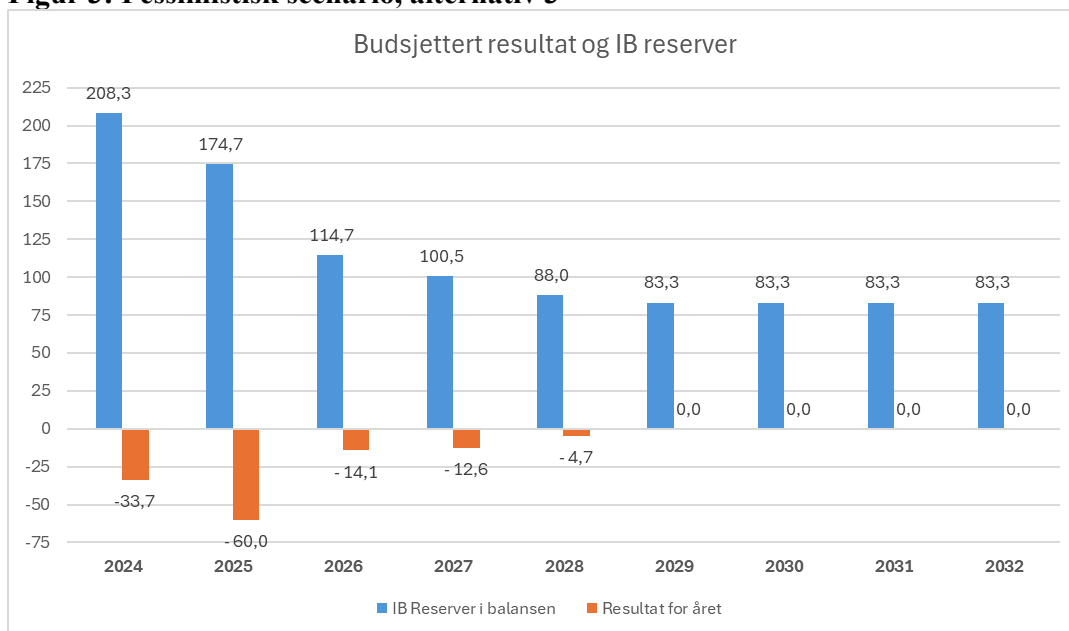
store underskudd de neste 3 årene også, med en gradvis justering av kostnadsnivå til budsjettbalanse fra og med 2029.

Figur 2: Basis scenario, alternativ 2

I alternativ 2 er det tatt utgangspunkt i prognose resultat 2025: kr -40 mill. Sammenlignet med budsjett 2025 (kr - 68,9 mill.) og resultat 2024 (kr - 33,7 mill.), vil dette være en prognose i tråd med utviklingen de siste årene. Disse forutsetningene gir en restreserve som kan benyttes i perioden 2026-2028 på kr 51,4 mill. Som grafen viser vil høyskolen kunne fortsatt budsjettere med underskudd de neste 3 årene også, men som vil kreve raskere tilpasning av kostnadsnivået.

Figur 3: Pessimistisk scenario, alternativ 3

I alternativ 3 er det tatt utgangspunkt i prognose resultat 2025: kr -60 mill., som gjenspeiler nivået på årets budsjetterte resultat (kr -68,9 mill.). Sammenlignet med resultat 2024 (kr -33,7 mill.), vil dette være en pessimistisk prognose som vil gi en krevende tilpasning av kostnadsnivået. Disse forutsetningene gir en restreserve som kan benyttes i perioden 2026-2028 på kr 31,4 mill. Som grafen viser vil høyskolen kunne budsjettere kun med relativt små underskudd før budsjettbalanse må oppnås.

Simuleringene er gjort for å illustrere hvordan høyskolen planmessig må innrette årlige budsjett de neste årene, der reservenivået vil skape premisser for tilpasningen. Det er som tidligere nevnt, usikkert om bevilgningene vil dekke lønns- og prisvekst og hvilke omfordelingskrav NHH får. Økte inntekter vil derfor kunne bidra til å gjøre overgangen lettere. I tillegg til å tilpasse driftskostnadsnivået, må også årlig investeringsplan vurderes i planperioden.

Risikovurdering og tiltak

Det vil være usikkerhet knyttet til fremtidige bevilgninger, prisutvikling og eksterne forhold. NHH må derfor arbeide målrettet med risikohåndtering.

De viktigste risikofaktorene inkluderer:

- Redusert realverdi av bevilgninger over tid.
- Høyere lønns- og prisvekst enn forutsatt.
- Økende kostnader knyttet til IT, sikkerhet, beredskap og digitalisering.
- Avvik mellom planlagt og faktisk prosjektaktivitet.

Foreslåtte tiltak for å redusere risiko:

- Stram kostnadskontroll og aktiv styring av ressursbruk.
- Årlig justering av budsjetttrammer og prioriteringer.

Langtidsbudsjettet gir et utgangspunkt for økonomiske prioriteringer i årene fremover. Videre detaljering og tiltak vil inngå i de årlige budsjettene, og tilpasses ny strategisk retning når denne er etablert.

Oppsummering

Formålet med styresaken er å skape forståelse for den økonomiske situasjonen. Høyskolen vil arbeide aktivt med å redusere kostnadsnivået til et bærekraftig nivå, og målsetningen er å nå budsjettbalanse innen maksimalt 3 år. Gjennom gradvis kostnadstilpasning, tydelig mål for reservenivå og målrettede investeringer legges det til rette for fortsatt høy kvalitet i utdanning og forskning. Dette gir samtidig fleksibilitet til å håndtere endringer i rammevilkår og risiko.

Vedlegg: Investeringsplan 2025-2029

Sak 49/25 Vedlegg

vedlegg 1: Investeringsplan 2025-2029

Investeringsplan NHH 2025-2029, Oppdatert per 1. tertial 2025	Kostnads- ført per 1T 2025	Budsjett 2025	2026	2027	2028	2029	Sum 2025- 2029	Sum avsatt i note 15
(tall i 1 000 kr.)								
Lounge/arbeidsareal studenter i Servicebygget	240	5 000					5 000	
Brannsikkerhet		2 500					2 500	2 500
Ombygging auditorium M i Hovedbygget til læringsrom			6 000				6 000	
Ombygging auditorium B i Nybygget til læringsrom				6 000			6 000	
Ombygging av rom BU03/BU13 SR og veiledningstjenesten	155						0	
Ny inngang lager Servicebygg		250					250	
Rehabilitering Studentkantine	54						0	
Oppgradering Jebesen senter		4 000					4 000	
Helhetlig skiltplan NHH		200	1 000				1 200	
Ombygging grupperom studenter i Nybygget, Speilsaten	240	6 000					6 000	6 000
Toaletter kjeller i studentsone		250					250	
Møterom og miljørom HR-avdeling		1 000					1 000	
Møterom S218		300					300	
Nytt postrom		300					300	
Prosjektering rehabilitering Stupet		1 200	5 000	5 000			11 200	
Oppussing vestfløy 1. og 2. etg. Servicebygget					5 000	5 000	10 000	
Biler				1 000	500		0	
Utskifting av gamle møbler NHH, arbeidsplassvurdering	271	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	12 500	2 500
Sum elendom	961	23 500	14 500	14 500	8 000	7 500	68 000	11 000
Oppgradering av AV infrastruktur Drammensveien 44	84						0	
Utskifte av nødstrømsenheter i rom DK04 (UPS-punkter)		2 200	2 200				4 400	2 200
Støttesystem for hørselshemmede	13						0	
Oppgradering av AV-utstyr i aud. D			300				300	
Støttesystem for fjernundervisning, NHHE		1 000					1 000	
Etablering av gruppeundervisningssal (nybygget)		1 600					1 600	
Nettverkskomponenter		3 950	7 000	3 000	2 500	2 500	18 950	3 950
Servere til sentral infrastruktur - kapasitetsøkning		3 200	2 500	2 500	2 500	2 500	13 200	3 200
Adangkontrollsystem - utbygging og erstatninger		150					150	150
IT utstyr / brukerutstyr til institutter, avdelinger og stipendiater	787	3 350	3 000	3 000	3 000	3 000	15 350	3 350
AV- og utdanningsteknologiutstyr	1 277						0	
Utskifting av kopi-/multifunksjonsmaskiner				700			700	
Reinvestering AV komponenter etter 5 år levetid (20% pr. år) 1963 prosjektet			2 600	2 600	2 600	2 600	10 400	
Reinvestering AV komponenter etter 5 år levetid (20% pr. år) NYBYGG prosjektet					2 700	2 700	5 400	
Sum IT	2 161	15 450	17 600	11 800	13 300	13 300	71 450	12 850
Sum Investeringsplan	3 122	38 950	32 100	26 300	21 300	20 800	139 450	23 850

Omtale av tiltak på investeringsplanen – 2025-2029

Investeringsplan Eiendom

Lounge/arbeidsareal studenter i Servicebygget

Tiltak iht. styrevedtak. Budsjettforslaget på kr 5 mill. inkluderer kr 0,5 mill. til møblering.

Investeringen vil ikke generere høyere/lavere driftskostnader for eiendom/resten av organisasjonen i fremtiden. Gevinst er bedre dekning behov studiearbeidsplasser.

Brannsikkerhet

Tiltaket gjelder brannverntiltak i studentkjeller som vil bli implementert i samarbeid med Statsbygg.

Det foreligger plan for utbedring av brannsikkerhet kjeller med plan om implementering høst 2025. NHHs andel har et kostnadsestimat på kr 7,5 mill. Dette kan enten finansieres som en investering, eller finansieres gjennom et tillegg til husleieavtalen. Tiltaket vil ikke generere vesentlig høyere driftskostnader for eiendom/resten av organisasjonen i fremtiden. Gevinst er høyere brannsikkerhet.

Ombygging auditorium M og B til læringsrom

Ombygging av undervisningsrom tilpasset studentaktiv læring.

Tiltaket bidrar til oppfyllelse av målsetning knyttet til bruk av ønsket pedagogikk. Tiltaket påvirker ikke fremtidige driftskostnader.

Ny inngang lager Servicebygg

Det skal etableres en ny port for adkomst til lagerrom fra utsiden av bygget. Tiltaket er ferdig prosjektert, men ikke utført i 2024.

Tiltaket bidrar til bedre lagerhold og ivaretagelse av høyskolens verdier, særskilt knyttet til utvendig maskinpark. Investeringene vil ikke generere høyere driftskostnader for eiendom/resten av organisasjonen i fremtiden, men kan ha et potensiale for lavere driftskostnader ved at utstyr får lengre levetid.

Oppgradering Jebsen senter

Nye overflater, ny teknikk (lys mm) og mulig rominndeling. Tiltaket er ikke endelig beskrevet.

Investeringene vil ikke generere høyere/lavere driftskostnader for eiendom/resten av organisasjonen i fremtiden. Gevinst er kvalitetsheving av areal og undervisningsarealer bedre tilpasset behov.

Helhetlig skiltplan NHH

Det skal gjennomføres helhetlig skilting av bygningsmassen iht. UU-krav. Budsjetterte midler gjelder planlegging og utførelse. Tiltaket er påbegynt i 2024.

Tiltaket bidrar til oppfyllelse av krav til universell utforming (UU). Investeringene vil ikke generere høyere/lavere driftskostnader for eiendom/resten av organisasjonen i fremtiden. Gevinst er bedre fremkommelighet.

Ombygging grupperom studenter i Nybygget, Speilsalen

Tiltak iht. styrevedtak. Budsjettet er inkludert møbler 0,8 mill. kr, eksklusive AV-utstyr som er inkludert i IT-avdelingen sine budsjetter.

Investeringene vil ikke generere høyere/lavere driftskostnader for eiendom/resten av organisasjonen i fremtiden. Gevinst er undervisningsrom bedre tilpasset ønsket pedagogikk.

Toaletter kjeller i studentsone

Etablert toalettzone i kjeller viser seg ikke byggemeldt tilbake fra 2007. Godkjenning nå innebærer tilpasninger til TEK17. Tiltak vil ses i sammenheng med brannvern kjeller. Videreføring av tiltak fra budsjett 2024, men avventer brannvernsak før implementering.

Tiltaket bidrar til oppfyllelse av krav til universell utforming (UU). Investeringene vil ikke generere høyere/lavere driftskostnader for eiendom/resten av organisasjonen i fremtiden. Gevinst er oppfylling av offentlige krav.

Møterom og miljørom HR-avdeling

Oppussing av svært nedslitte rom for å etablere miljørom og møterom. Ikke gjennomført i 2024. Tiltaket var underbudsjettet ift. ambisjon

Investeringene vil ikke generere høyere/lavere driftskostnader for eiendom/resten av organisasjonen i fremtiden. Gevinst er kvalitetsheving areal og bedre forhold for de ansatte.

Møterom S218

Lys, overflatebehandling og møbler.

Investeringene vil ikke generere høyere/lavere driftskostnader for eiendom/resten av organisasjonen i fremtiden. Gevinst er kvalitetsheving areal og bedre forhold for de ansatte.

Nytt postrom

Tiltaket innebærer sammenslåing av AU33 og AU34 til nytt postrom.

Investeringene vil ikke generere høyere/lavere driftskostnader for eiendom/resten av organisasjonen i fremtiden. Gevinst er samling av posttjenester (pakker og brev), og ved det noe effektivisering av arbeidsprosesser.

Prosjektering rehabilitering Stupet

Det er behov for betydelig rehabilitering av verdier knyttet til Stupet, både bygningsmessige og møbler/kunst. Prosjekteres i 2025, utføres i 2026.

Investeringene vil ikke generere høyere/lavere driftskostnader for eiendom/resten av organisasjonen i fremtiden. Gevinst er ivaretagelse av verdier.

Oppussing vestfløy 1. og 2. etg Servicebygget

Arealene er etablert i 1995, og har behov for så vel teknisk oppgradering som overflateoppussing.

Biler

Nødvendig utskiftning av eldre biler til bruk for drift av campus.

Utskifting av gamle møbler NHH, inkl. arbeidsplassvurdering

Det settes årlig av midler til utskiftning av møbler i hele bygget.

Investeringsplan IT

Utskifting av nødstrømsenheter i datarom

Det er planlagt utskifting av en nødstrømsenhet i 2025, og en i 2026. Vedlikeholdsavtale på utfaset enhet overføres til ny enhet.

Oppgradering av AV-utstyr i aud. D

Utskiftning av skjermer til større leseflater for bedre lesbarhet.

Støttesystem for fjernundervisning, NHHE

Hybrid læringssystem fra X2O Media.

Etablering av gruppeundervisningssal (nybygget)

Ses i sammenheng med tiltak for ombygging i investeringsplan for Eiendom.

Nettverkskomponenter

Nettverksutstyr og moduler til nettverksutstyr. Dette vil ikke generere ytterligere driftskostnader i antatt levetid.

Servere til sentral infrastruktur – kapasitetsøkning

Tiltaket vil ikke generere økte kostnader i driftsbudsjettet i levetiden.

Adangskrollsystem - utbygging og erstatninger

Tiltaket vil ikke påvirke driftsbudsjettet i levetiden.

IT-utstyr / brukerutstyr til institutter, avdelinger og stipendiater

Det settes årlig av midler til utskifting av PC'er, skjermer etc. til avdelinger, institutter og fellesrom.

Utskifting av kopi-/multifunksjonsmaskiner

Erstatning for utdatert utstyr.

Reinvestering AV komponenter, 1963 prosjektet (høyblokken, aud M, N, P, Q og B-blokka)

Erstatning for utdatert AV utstyr.

Reinvestering AV komponenter, Nybygg prosjektet

Erstatning for utdatert AV utstyr.

Sak 45/25

Saken er unntatt offentlighet.

Tittel: Strategi 2022-2026: Rapportering av tiltak i henhold til handlingsplaner og resultater - avrundning av innværende strategiperiode

Tilgangskode: Unntatt offentlighet

Paragraf: Offentlighetsloven § 13, jf. fvl § 13.1 pkt. 2

ENDRING AV FORSKRIFT OM FULLTIDSSTUDIENE

Saksbehandler Kjell Borlaug
Arkivreferanse 18/01110-42

Utvalg
Styret ved Norges Handelshøyskole

Møtedato
17.06.2025

Utvalgsnr
51/25

Forslag til vedtak:

Styret fastsetter forskrift om endring i forskrift om fulltidsstudiene ved Norges Handelshøyskole, NHH.

Forskriften trer i kraft 1. august 2025.

Rektor gis fullmakt til å korrigere forskriftshenvisningene i §§ 2-2 og 6-2, hvis fastsatte endringer i den nasjonale universitets- og høyskoleforskriften avviker fra foreliggende forslag.

Bakgrunn:

Fredag 7. mars publiserte Universitets- og Høgskolerådet (UHR) en sluttrapport fra en arbeidsgruppe som har vurdert behovet for samordning og samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner når det gjelder fusk: https://www.uhr.no/_f/p1/i003f04ef-3ec7-4934-9664-ff998fd21722/240226_uhr_fusk-og-samordning-rapport-2025_v4_digital_sider.pdf

I sluttrapporten ble det gitt konkrete anbefalinger til utforming av forskriftsbestemmelser på dette feltet, som det nå foreslås å implementere i NHH sin forskrift om fulltidsstudiene. Se vedlagt forslag til revidert ordlyd i § 5-1 (2) og nytt fjerde ledd i samme paragraf.

Da styret i juni 2024 fastsatte den nye forskriften om fulltidsstudiene, var det ventet at KD like etter skulle fastsette en ny nasjonal samleforskrift hjemlet i den nye uh-loven. I forskriften om fulltidsstudiene ble det derfor lagt inn enkelte generiske henvisninger til den nye forskriften, og rektor fikk fullmakt til å konkretisere disse i ettertid.

Denne fullmakten har ikke rektor kunnet gjøre nytte av fordi den nasjonale forskriften ikke ble like omfattende som først signalisert. I 2024 ble en rekke dagjeldende forskrifter kun videreført i påvente av en snarlig implementering i den nye universitets- og høyskoleforskriften. Først nå foreligger det et forslag til komplettering av denne forskriften, og vi foreslår nå å legge inn referanser til de foreslåtte paragrafene i universitets- og høyskoleforskriften.

KD tar sikte på at endringene av universitets- og høyskoleforskriften får 1. august 2025 som dato for ikrafttredelse. For det tilfellet at KD ikke fastsetter endringene i tråd med forslaget, ber vi styret på nytt om å gi rektor fullmakt til å korrigere de to aktuelle henvisningene i NHHs forskrift.

Øvrige endringsforslag (vedlagt) består av små justeringer og feilretting i enkeltbestemmelser. Det gjøres kort rede for disse i den kronologiske oversikten av endringsforslagene nedenfor:

Endringsforslag:

§ 1-5. Nemnd for studentsaker

Justeres fordi klagenemden ved NHH har endret navn i tråd med endringen i benevnelse i den nye uh-loven.

§ 1-6. Tilrettelegging

Justering av teksten i bestemmelsens andre ledd. Søknad fremmes «til» Studieadministrativ avdeling. I tillegg tydeliggjøres kravene til dokumentasjon/bekreftelse fra tredjeperson.

§ 2-2. Opptak til studiene

Endring av tidligere forskriftshenvisning i andre ledd. Det vises nå til foreslått § 2-7 i universitets- og høyskoleforskriften.

§ 2-8. Tap av studierett

Føyd til en ny bokstav (g) i første ledd om at manglende betaling av studieavgift for utenlandske studenter kan medføre tap av studierett.

§ 4-6. Vurderingsmelding, trekkfrist og søknad om tilrettelegging

Justering av teksten i bestemmelsens tredje ledd for å tydeliggjøre kravene til dokumentasjon/bekreftelse fra tredjeperson.

§ 4-8. Antall forsøk

Her rettes en inkurie i form av en «i» som er overflødig i første ledd.

§ 5-1. Fusk

Bestemmelsens andre ledd er revidert i tråd med konkrete anbefalinger fra UHR. De enkelte bokstavene utgjør nå en uttømmende liste over hva som regnes som fusk. Forslaget dekker inn åtte av ni anbefalte handlingsbeskrivelser fra UHR. Den ene som er utelatt gjelder kunstnerisk arbeid.

I motsetning til UHR, har NHH også kommet til at en eksplisitt formulering om KI-generert tekst kan bidra til økt legitimitet av NHHs oppfølging av irregulær bruk av KI-verktøy, se bokstav h).

I et nytt fjerde ledd er Høyesteretts rettsstridsreservasjon fra 2015 (HR-2015-1875-A) foreslått tatt inn. Det er også i tråd med UHR sin anbefaling.

§ 6-1. Tilknytningskrav

Tilknytningskravet fremgår nå av universitets- og høyskoleloven, ikke i forskrift. Henvisningen er endret.

§ 6-2. Krav om ny utdanning – bachelor og master i økonomi og administrasjon

Etter dagens godkjenningforskrift kan det fastsettes strengere tilknytningskrav hvis deler av kvalifikasjonsgrunnlaget til en ny grad hentes fra en allerede oppnådd grad. Det er i dag en åpning for at man da kan kreve 90 «friske» studiepoeng for å oppnå en ny grad.

I den foreslåtte § 2-7 i universitets- og høyskoleforskriften, som skal regulere dette, er denne begrensningen på 90 studiepoeng ikke videreført. Kravet er at det minst må avlegges 60 nye studiepoeng, noe som er tråd med lovens regel. Av andre ledd fremgår det at institusjonen fastsetter kravene for å oppnå ny grad.

Vi foreslår å videreføre kravet om 90 studiepoeng, og oppdaterer referansen til den nasjonale forskriften.

Vedlegg:

Forskrift om endring av forskrift om fulltidsstudiene ved Norges Handelshøyskole, NHH.

Sak 51/25 Vedlegg

NHH

Forskrift om endring av forskrift om fulltidsstudiene ved Norges Handelshøyskole, NHH

Fastsatt av styret ved Norges Handelshøyskole 17.6.2025 med hjemmel i Lov av 8.3.2024 nr. 9 om universiteter og høyskoler (uhl.) §§ 2-5, 2-6, 8-1, 8-3, 10-6, 10-7, 11-1, 11-4, 11-6, 11-7 og 13-1.

I

I forskrift 18. juni 2024 nr. 1108 om fulltidsstudiene ved Norges Handelshøyskole, NHH gjøres følgende endringer:

§ 1-5. skal lyde:

§ 1-5. *Nemnd for studentsaker*

NHH har etter universitets- og høyskoleloven § 14-1 opprettet en nemnd for studentsaker. Styret har fastsatt et reglement for nemnden, hvor nemndens arbeidsoppgaver er angitt.

§ 1-6. (2) skal lyde:

(2) Student som har behov for tilrettelegging av studiesituasjonen, må fremme søknad om det til Studieadministrativ avdeling så snart behovet for tilrettelegging oppstår. Behovet må være bekreftet/dokumentert med erklæring fra en tredjeperson (eksempelvis lege/spesialist). Erklæringen må beskrive de ulemper eller utslag funksjonsnedsettelsen eller det særskilte behovet gir studenten. Videre kan den inneholde forslag til tiltak, som kan bidra til å avhjelpe disse ulempene eller utslagene.

§ 2-2. (2) skal lyde:

(2) Opptak av eksterne søkere til våre masterstudier skjer i henhold til universitets- og høyskoleforskriften § 2-7, og ivaretas lokalt.

§ 2-5. (2) skal lyde:

(2) En student som, selv etter oppfølging, fortsetter å akkumulere et etterslep av studiepoeng kan miste sin studierett, jf. § 2-8 (1), bokstav c).

Ny § 2-8 (1), bokstav g) skal lyde:

- g) ikke har betalt krav om eventuell studieavgift (egenbetaling) etter uh-loven § 2-6

§ 4-6. (3) skal lyde:

(3) Student som på grunn av funksjonsnedsettelse eller andre særskilte behov trenger tilrettelegging under gjennomføring av vurdering, må fremme søknad om det innen fristen for vurderingsmelding etter første ledd. Oppstår behovet for tilrettelegging etter fastsatt frist, må søknad fremmes så snart som mulig. Behovet må være bekreftet/dokumentert med erklæring fra en tredjeperson (eksempelvis lege/spesialist). Erklæringen må beskrive de ulemper eller utslag funksjonsnedsettelsen eller det særskilte behovet gir studenten. Videre kan den inneholde forslag til tiltak, som kan bidra til å avhjelpe disse ulempene eller utslagene. Se også § 1-6.

§ 4-8. (1) skal lyde:

(1) Under forutsetning av at det gjennomføres vurdering, har en student to forsøk på å gjennomføre vurdering i samme emne. Student på masterstudiet i regnskap og revisjon har tre forsøk på å gjennomføre vurdering i samme emne. Beste resultat gjelder.

§ 5-1. (2) skal lyde:

(2) Som fusk regnes:

- a) å ha fått godkjenning for deltakelse i obligatorisk undervisning eller andre obligatoriske aktiviteter på uriktig grunnlag
- b) å ha skaffet seg adgang til vurdering ved å ha fusket på prøve eller lignende som er vilkår for å gjennomføre vurdering
- c) å ha urettmessig tilgang til en oppgave før obligatorisk aktivitet eller vurdering starter
- d) å handle i strid med gjeldende regler for den spesifikke obligatoriske aktiviteten eller vurderingen
- e) å bruke eller ha ulovlige hjelpemidler tilgjengelig under obligatorisk aktivitet eller vurdering
- f) å presentere eget arbeid, som tidligere har gitt uttelling i form av studiepoeng eller rett til å gjennomføre vurdering, som noe nytt (selvplagiat)
- g) å presentere andres arbeid som sitt eget uten tilstrekkelig kildehenvisning og/eller markering av sitat
- h) med mindre det eksplisitt er tillatt; uten markering å presentere KI-generert tekst som sin egen
- i) å levere besvarelse som helt eller delvis er utarbeidet av andre
- j) ureglementert samarbeid eller kontakt med andre under vurdering
- k) fabrikkering eller forfalskning av data
- l) manipulering av en besvarelse etter at den er levert
- m) uredelige handlinger eller forhold som tar sikte på å gi eller kan gi studenten et uberettiget fortrinn i tilknytning til oppfyllelse av obligatorisk aktivitet (arbeidskrav) eller ved en vurdering

Ny § 5-1 (4) skal lyde:

(4) Handlinger som åpenbart ikke er egnet til å gi studenten(e) noen fordel, faller utenfor.

§ 6-1 skal lyde:

§ 6-1. Tilknytningskrav

Etter universitets- og høyskoleloven § 11-12, andre ledd, må minst 60 av studiepoengene som skal inngå i bergningsgrunnlaget ved tildeling av grad eller utstedelse av vitnemål være avlagt ved NHH.

§ 6-2. (1) skal lyde:

(1) Student som får godskrevet utdanning som tidligere har inngått i beregningsgrunnlaget for en bachelor- eller mastergrad, må avlegge minst 90 nye studiepoeng ved NHH før NHH tildeler en bachelor- eller mastergrad i økonomi og administrasjon, jf. § 2-17 i universitets- og høyskoleforskriften.

II

Endringene trer i kraft 1. august 2025.

VEDTEKTSENDRINGER FOR VAREKRIGSFOND TIL FORSIKRINGSAKTIVITETER VED NHH

Saksbehandler Therese Hammouchi
Arkivreferanse 17/01404-36

Utvalg	Møtedato	Utvalgsnr
Styret ved Norges Handelshøyskole	17.06.2025	52/25

Forslag til vedtak:

Styret ved Norges Handelshøyskole godkjenner de foreslåtte endringene i vedtektene for Varekrigsfond til forsikringsaktiviteter ved NHH, org.nr. 877 153 002.

Alle endringene i stiftelsens vedtekter anses å være administrative, og endrer ikke stiftelsens formål eller dens kapitalforvaltning.

Bakgrunn:

I henhold til stiftelsens vedtekter § 5: «Forandringer av disse vedtekter kan foretas av Kollegiet etter innstilling fra fondsstyret» må NHHs styre vedta endringene for at disse skal være gyldige.

Styret i Varekrigsfond til forsikringsaktiviteter ved NHH foreslår å endre navn til «Stiftelsen Varekrigsfond til forsikringsaktiviteter ved NHH» slik at navnet er i tråd med foretaksnavneloven § 2-2 tiende ledd og stiftelsesloven § 10 (vedlegg 1).

Styret i Varekrigsfond til forsikringsaktiviteter ved NHH foreslår videre å endre ordlyden i vedtektene for at den skal være kjønnsnøytral og i tråd med dagens krav om at begge kjønn skal være representert, jf. sak 53/25.

Styret i Varekrigsfond til forsikringsaktiviteter ved NHH foreslår avslutningsvis å endre § 3 vedr. styrets sammensetning fra personlige varamedlemmer, til ett varamedlem som representerer høyskolen og ett varamedlem som representerer Finans Norge (tidligere Norges Forsikringsforbund) (vedlegg 2 og 3).

Vedlegg:

1. Brev fra Brønnøysundregisteret om lovpålagt navneendring
2. Gjeldende vedtekter (med «spor endringer»)
3. Forslag til reviderte vedtekter

Sak 52/25 Vedlegg 1

Organisasjonsnr : 877 153 002
VAREKRIGSFOND TIL FORSIKRINGSAKT-
IVITETER VED NHH STI
Helleveien 30
5045 BERGEN

22.03.2025

Foretaksbetegnelsen STI er lagt til navnet på stiftelsen

Den 1. juli 2024 ble foretaksnavneloven og stiftelsesloven endret. Navnet på stiftelsen skal inneholde ordet stiftelse eller forkortelsen STI, jf. foretaksnavneloven § 2-2 tiende ledd og stiftelsesloven § 10. Vi har derfor lagt til forkortelsen STI i navnet:

Navn/foretaksnavn: VAREKRIGSFOND TIL FORSIKRINGSAKT-
IVITETER VED NHH STI
Organisasjonsnummer: 877 153 002

Det registrerte navnet på stiftelsen skal stemme med navnet som står i vedtektene.

Dette må du gjøre innen 1. juli 2026:

- Vedta å endre navnet på stiftelsen og oppdatere vedtektene
- Fyll ut og sende inn Samordnet registermelding på www.altinn.no. Husk å legge ved protokoll og oppdaterte vedtekter.

Med hilsen

BRØNNØYSUNDREGISTRENE - Enhetsregisteret

Arnt Kristiansen
fagdirektør

Sak 52/25 Vedlegg 2

VEDTEKTER

for

STIFTELSEN VAREKRIGS-FOND TIL FORSIKRINGSAKTIVITETER VED

NORGES HANDELSHØYSKOLE

Fastsatt av representantskapet i A/S Norsk Varekrigsforsikring av 1938 ved vedtak av 17. november 1955. Godkjent av Handelsdepartementet 19. november 1955. Endret 31.10.1972 og 19.01.1988, godkjent av Kultur- og vitenskapsdepartementet 05.04.1988, godkjent av Justis- og politidepartementet 06.09.88 ifr. § 32 i lov om stiftelser av 23.05.80 nr. 11.

§ 1

Fondet er skjenket av "A/S Norsk Varekrigsforsikring av 1938" og skal bære navnet Stiftelsen Varekrigs fond til forsikringsaktiviteter ved Norges Handelshøyskole.

Fondets grunnkapital er kr 2 735 778 2 985 878,-, to millioner sjuhundreogtrettifem nihundreogåttifem tusen sjuhundreogsyttiåtte åttehunderogsyttiåtte kroner.

§ 2

Fondet knyttes til Norges Handelshøyskole med det formål å yte bidrag til forskning, undervisning og andre aktiviteter innen forsikring.

§ 3

Fondet skal ha et styre på 5 medlemmer med og varamenn 2 varamedlemmer.

Høyskolens rektor er selvkrevet medlem av styret. Høyskolens kollegium oppnevner hans varamann, dessuten et medlem med varamann blant Høyskolens lærere, samt et medlem med varamann etter innstilling fra Institutt for foretaksøkonomi, samt ett varamedlem blant høyskolens lærere.

Dessuten oppnevner Kollegiet 2 eksterne medlemmer med og ett eksternt varamedlemmer etter innstilling fra Norges Forsikringsforbund.

Oppnevningen gjelder for 3 år om gangen. Styret velger selv formann-styreleder og nestformann-nestleder. For at styret skal være vedtaksdyktig må minst 3 medlemmer, deriblant formannen-styreleder eller nestformannen-nestleder, være til stede. I tilfelle av stemmelikhet gjør formannens-styreleders stemme utslaget.

§ 4

Styret skal forvalte fondets midler i samsvar med nærmere bestemmelser som gis av Kollegiet.

Av den årlige avkastning skal i allminnelighet minst 10% tillegges kapitalen. Styret skal snarest mulig etter utgangen av hvert kalenderår fremlegge årsregnskap for Kollegiet med melding om fondets virksomhet. Kopi av regnskapet skal sendes Norges Forsikringsforbund.

Regnskap skal revideres på samme måte som Høyskolens regnskaper.

§ 5

Forandringer av disse vedtekter kan foretas av Kollegiet etter innstilling fra fondsstyret.

.....

Sak 52/25 Vedlegg 3

VEDTEKTER

for

STIFTELSEN VAREKRIGS FOND TIL FORSIKRINGSAKTIVITETER VED

NORGES HANDELSHØYSKOLE

Fastsatt av representantskapet i A/S Norsk Varekrigsforsikring av 1938 ved vedtak av 17. november 1955. Godkjent av Handelsdepartementet 19. november 1955. Endret 31.10.1972 og 19.01.1988, godkjent av Kultur- og vitenskapsdepartementet 05.04.1988, godkjent av Justis- og politidepartementet 06.09.88 ifr. § 32 i lov om stiftelser av 23.05.80 nr. 11.

§ 1

Fondet er skjenket av "A/S Norsk Varekrigsforsikring av 1938" og skal bære navnet Stiftelsen Varekrigs fond til forsikringsaktiviteter ved Norges Handelshøyskole.

Fondets grunnkapital er kr 2 985 878,-, to millioner nihundreogåttifem tusen åttehunderogsyttiåtte kroner.

§ 2

Fondet knyttes til Norges Handelshøyskole med det formål å yte bidrag til forskning, undervisning og andre aktiviteter innen forsikring.

§ 3

Fondet skal ha et styre på 5 medlemmer og 2 varamedlemmer.

Høyskolens rektor er selvskrevet medlem av styret. Høyskolens kollegium oppnevner dessuten et medlem blant Høyskolens lærere, samt et medlem etter innstilling fra Institutt for foretaksøkonomi, samt ett varamedlem blant høyskolens lærere.

Dessuten oppnevner Kollegiet 2 eksterne medlemmer og ett eksternt varamedlem etter innstilling fra Norges Forsikringsforbund.

Oppnevningen gjelder for 3 år om gangen. Styret velger selv styreleder og nestleder. For at styret skal være vedtaksdyktig må minst 3 medlemmer, deriblant styreleder eller nestleder, være til stede. I tilfelle av stemmelikhet gjør styreleders stemme utslaget.

§ 4

Styret skal forvalte fondets midler i samsvar med nærmere bestemmelser som gis av Kollegiet.

Av den årlige avkastning skal i allminnelighet minst 10% tillegges kapitalen. Styret skal snarest mulig etter utgangen av hvert kalenderår fremlegge årsregnskap for Kollegiet med melding om fondets virksomhet. Kopi av regnskapet skal sendes Norges Forsikringsforbund.

Regnskap skal revideres på samme måte som Høyskolens regnskaper.

§ 5

Forandringer av disse vedtekter kan foretas av Kollegiet etter innstilling fra fondsstyret.

.....

NYTT STYRE FOR VAREKRIGSFOND TIL FORSIKRINGSAKTIVITETER VED NHH

Saksbehandler Therese Hammouchi
Arkivreferanse 17/01404-35

Utvalg
Styret ved Norges Handelshøyskole

Møtedato
17.06.2025

Utvalgsnr
53/25

Forslag til vedtak:

Styret oppnevner Helge Thorbjørnsen, Elisabeth Jellestad Hundvin og Malin Arve som nye styremedlemmer til Varekrigsfond til forsikringsaktiviteter ved Norges handelshøyskole for perioden 30.06.2025-30.06.2028.

Styret gjenoppnevner Trond Døskeland og Karl Ove Aarbu som styremedlemmer, og Øystein Sæter og Frode Sættem som varamedlemmer.

Styrets nye sammensetning:

Rolle	Navn	Periode		Vara	Periode	
Leder	Trond Døskeland	30.06.25-30.06.28	NHH			
Medlem	Helge Thorbjørnsen	30.06.25-30.06.28	NHH			
Medlem	Elisabeth J. Hundvin	30.06.25-30.06.28	DNB	Øystein Sæter	30.06.25-30.06.28	DNB
Medlem	Karl Ove Aarbu	30.06.25-30.06.28	Tryg			
Medlem	Malin Arve	30.06.25-30.06.28	NHH	Frode Sættem	30.06.25-30.06.28	NHH

Bakgrunn:

I henhold til Lov om stiftelser (Stiftelsesloven) § 27 a. Krav til kjønns sammensetning i styret, kan et styre på fem medlemmer ha maksimalt tre styremedlemmer av samme kjønn. Styret for Varekrigsfond til forsikringsaktiviteter ved Norges handelshøyskole består pt. av fem menn og innfrir ikke lovens krav. Frist for å innfri lovkravet er 30.06.2025.

I henhold til stiftelsens vedtekter § 3 skal styremedlemmer og varamedlemmer oppnevnes av høyskolens kollegium, dvs. styret ved NHH. Det fremlagte forslaget ivaretar kravet om kjønns sammensetning.

EVENTUELT - MØTE 5/25

Saksbehandler Randi Holmås
Arkivreferanse 21/03485-53

Utvalg
Styret ved Norges Handelshøyskole

Møtedato
17.06.2025

Utvalgsnr
54/25

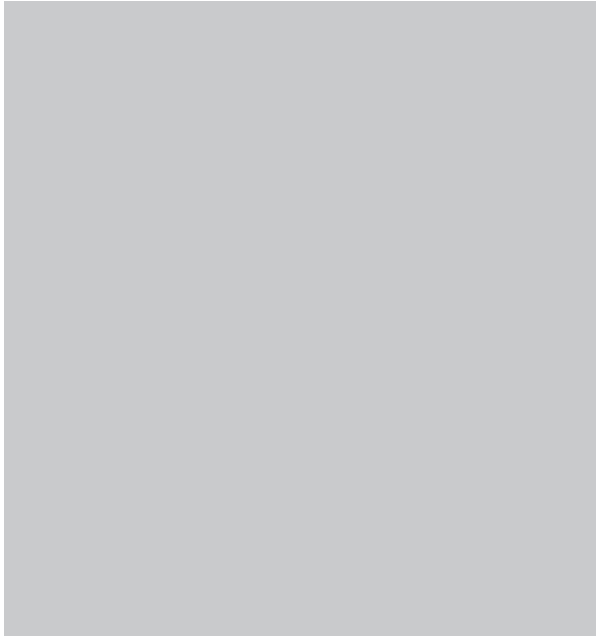
Forslag til vedtak:

Vedtak i saker under Eventuelt behandles i møtet.

Orienteringssak 4/25 NHH Studentombudets årsrapport 2024
Arkivkode: 25/02934-1

Årsrapport 2024

STUDENTOMBUDET VED NHH

NHH

Innhold

1. FORORD	3
2. OM STUDENTOMBUDET	4
2.1 Om studentombudsordningen	4
2.2 Studentombudets arbeid i 2024.....	5
2.3 Studentombudenes nettverk	5
3. STATISTIKK	6
3.1 Saker i 2024.....	6
3.2 Antall saker per år fra 2017 til 2024.....	6
3.3 Antall henvendelser mottatt etter måned i 2024	7
3.4 Saker kategorisert etter behandlingsmåte	7
3.5 Henvendelser kategorisert etter sakstype i 2024.....	8
4. BEMERKNINGER	9
4.1 Begrunnelse av vedtak i Nemd for studentsaker ved NHH	9
4.2 Lang saksbehandlingstid og svartid	10
4.3 Formelle feil	11
4.4 Tilrettelegging	11
5. VEDLEGG	12
5.1 Mandat for studentombudet på NHH	12
5.2 Kategorisering av henvendelser etter sakstype	13

1. FORORD

I perioden fra 1. januar til 31. desember 2024 har studentombudet mottatt 97 henvendelser fra studenter og phd-studenter ved Norges handelshøyskole (NHH).

Det er stor variasjon i den enkelte saks kompleksitet og omfang. Noen henvendelser kan løses gjennom en samtale, mens andre krever jevnlig oppfølging over lengre tid. I tillegg til oppfølging av saker og studenthenvendelser, deltar studentombudet blant annet som fast observatør i læringsmiljøutvalget ved NHH.

Pågangen hos studentombudet ved NHH har vært jevnt høy de siste årene. Det er derfor positivt at NHH i 2024 økte prosentsatsen for ombudstjenesten, som kjøpes fra Universitet i Bergen (UiB). Fra 1. januar 2025 utgjør ombudstjenesten ved NHH 60 % av et årsverk. Samarbeidet mellom utdanningsinstitusjonene UiB, BAS, Fagskolen Vestlandet og NHH om felles studentombud bidrar til å sikre en mer robust ombudstjeneste, både gjennom styrket arbeidsmiljø, det faglige miljøet og tilgjengelighet for studentene.

Fra studiestart 2024 ble studentombudsordningen styrket med ett årsverk til. Studentombud Hanne Winther Martinusen har solid kompetanse innen konflikthåndtering og mekling, i tillegg til å være jurist. Denne kompetansen er verdifull for ombudet, og kommer både studenter og ansatte til gode.

Studentombudets årsrapport er offentlig og skrevet i tråd med ombudets mandat ved NHH. Rapporten legges frem for læringsmiljøutvalget (LMU) og styret ved NHH. Rapporten gir en oversikt over henvendelsene studentombudet har mottatt, samt innspill til forbedringer ved NHH.

Bergen, 1. april 2025

Hanne Winther Martinusen og Karsten Olav Aarestrup

Studentombud ved NHH

2. OM STUDENTOMBUDET

2.1 Om studentombudsordningen

Norges Handelshøgskole (NHH) har hatt studentombud siden 1. januar 2016.

Fra høsten 2020 leverte Universitetet i Bergen studentombudstjenesten for NHH. I 2024 ble avtalen med UiB om kjøp av studentombudstjenester ved UiB reforhandlet, og NHH har nå økt sin andel i tråd med den reelle saksmengden de siste årene.

Studentombudet utfører sitt arbeid med utgangspunkt i universitets- og høyskoleloven (uhl.) [§ 10-8](#) og [mandatet](#) som styret ved NHH har fastsatt.

Studentombudet er en uavhengig bistandstjeneste som har i oppgave å ivareta rettssikkerheten til studentene gjennom råd og veiledning. At studentombudet er en uavhengig bistandstjeneste kommer til syne organisatorisk ved at ombudet er plassert under HR-avdelingen ved UiB, og det er HR-avdelingen ved NHH som er ombudets lokale administrative kontaktpunkt. Studentombudet har en uavhengig stilling i forhold til NHHs organisasjon.

Studentombudet er et rådgivende organ og fatter ikke vedtak. Det er et grunnleggende prinsipp at studentombudet skal fungere på en måte som ikke fratar andre enheter ved NHH ansvar og arbeidsoppgaver. Studentombudet skal være et supplement til øvrige systemer og rutiner for veiledning og oppfølging.

Studentombudets viktigste funksjon er å gi råd om rettigheter og plikter i saker som gjelder studentenes studiesituasjon. Studentombudet er ikke representant på vegne av eller for studentene i enkeltsaker, men gir uavhengig rådgivning og saksgjennomgang. Bistand kan innebære oppfølging overfor NHHs ulike enheter dersom det er behov for oppfølging av rutiner, rettighetsavklaring eller det avdekkes saksbehandlingsfeil.

En naturlig følge av ombudets mandat, er at saker også tas opp på eget initiativ, det vil si uavhengig av enkeltsaker. Studentombudet kan likevel få informasjon om feil via enkeltsaker. Saker som ombudet tar opp på eget initiativ kan eksempelvis omhandle saksbehandlingsfeil, svakheter i rutiner, mangel på rutiner eller regler, manglende samsvar mellom lokale og sentrale regler, samt systemfeil.

Studentombudet mottar henvendelser fra studenter og avgjør om henvendelsen er innenfor ordningen og ombudets mandat. Dersom henvendelsen ikke er innenfor ordningen, vil vedkommende få hjelp til å finne veien videre til rett sted. Det er gratis og uforpliktende for studenter å ta kontakt med ombudet. All kontakt med studentombudet er underlagt taushetsplikt.

Arbeidet som studentombud er allsidig og omfatter i tillegg til rådgivning og veiledning av studenter, stand, innlegg, møter og besøk til aktuelle enheter ved NHH/NHHS.

2.2 Studentombudets arbeid i 2024

Mye av studentombudets arbeid gjennom 2024 har bestått i å gi råd og veiledning til studenter. Henvendelsene kommer til studentombudet først og fremst via telefon, SMS, e-post eller besøk på kontoret.

Henvendelsene varierer i omfang og kompleksitet, og det er stor variasjon i tidsbruk knyttet til den enkelte henvendelse. Noen henvendelser avklares med en samtale eller svar på e-post, mens andre krever jevnlig oppfølging over lengre tid.

Det er alltid opp til studenten selv i hvilken grad ombudet involveres. Noen studenter ønsker en uavhengig person å diskutere sin sak eller opplevelse med, og involverer ikke ombudet i den eventuelle videre saksgangen ved NHH. Mens andre studenter rådfører seg aktivt med ombudet gjennom hele saksgangen ved NHH, og eksempelvis ønsker at studentombudet blir med som en observatør og støttespiller i møte med institusjonen.

Studentombudet bidrar også med informasjons- og presentasjonsvirksomhet overfor studenttillitsvalgte og ansatte på forespørsel.

Informasjon om studentombudet finnes blant annet på nettsiden til NHH¹. Studentombudet har fast kontorsted i Parkveien 1 på Studentsenteret i 2+ etasjen, kontor 214. Grunnet tidvis stor pågang og mange henvendelser, må avtaler gjøres på forhånd, enten per telefon eller e-post:

- E-post: studentombod@nhh.no
- Telefon: (+47) 482 86 130

2.3 Studentombudenes nettverk

Studentombudet er del av et nasjonalt, skandinavisk og europeisk nettverk for studentombud. Gjennom deltakelse i ombudsnettverkene har vi hatt gode faglige diskusjoner, god dialog og verdifull erfaringsutveksling. Dette bidrar til å styrke ombudets kompetanse og kvalitet på ombudstjenesten til studentene.

Høsten 2024 deltok studentombudet på den nasjonale konferansen for studentombud i Trondheim, og den skandinaviske ombudskonferansen i Stockholm. På begge konferansene var det satt sammen et variert og spennende program med både eksterne bidragsytere, interne innlegg, faglige diskusjoner og hyggelige møtepunkter.

I tillegg til årlige konferanser arrangerer det nasjonale nettverket for studentombud jevnlig digitale temabaserte møter. Slike kontaktoflater er både nyttige og viktige for faglig utvikling og harmonisering av praksis.

¹ <https://www.nhh.no/for-studenter/servicesenteret/studentombud/>

3. STATISTIKK

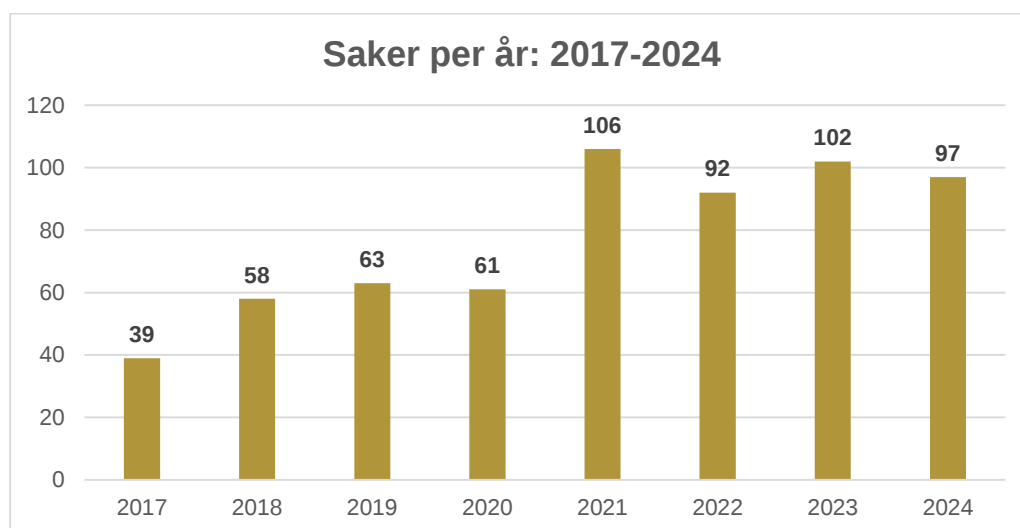
3.1 Saker i 2024

Kapittel 3 inneholder statistikk og en oversikt over de 97 henvendelsene studentombudet har mottatt i rapportperioden fra og med 01.01.24 til og med 31.12.24.

I rapporten fremgår det hvordan henvendelsene fordeler seg år for år, fra måned til måned, hvordan henvendelsene behandles og hvilken sakstype henvendelsene kategoriseres innenfor.

Det er nødvendig å presisere at statistikken er en redegjørelse av mottatte henvendelser. Det er ikke hensiktsmessig eller mulig å trekke noen konklusjon om den helhetlige tilstanden på NHH ut fra statistikken som presenteres, men rapporten kan ha verdi som et supplement til overordnede undersøkelser. Gjentakende tilbakemeldinger og saksforhold/utfordringer som fortjener særskilt oppmerksomhet adresseres i kapittel 4.

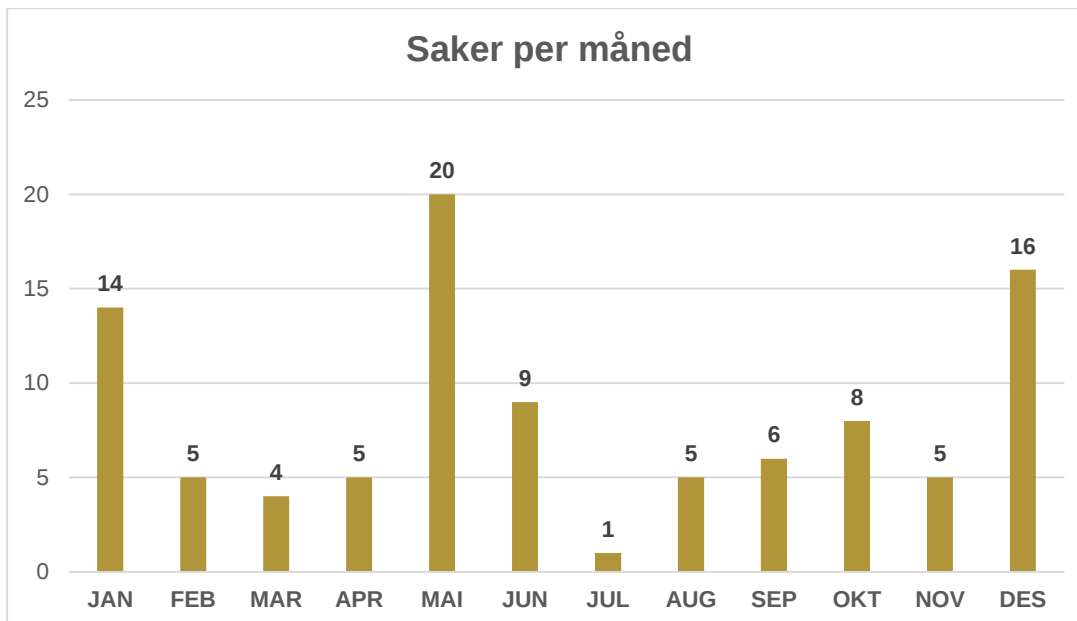
3.2 Antall saker per år fra 2017 til 2024

Figur 1. Figuren viser et stolpediagram med en fremstilling av saker mottatt år for år: 2017 (39), 2018 (58), 2019 (63), 2020 (61), 2021 (106), 2022 (92), 2023 (102), 2024 (97).

For kalenderåret 2024 mottok studentombudet totalt 97 henvendelser fra NHHs studenter. Av disse 97 henvendelsene, falt 9 henvendelser utenfor ombudets mandat. Disse studentene fikk veiledning om hvor de kan henvende seg.

3.3 Antall henvendelser mottatt etter måned i 2024

Figur 2. Figuren viser et stolpediagram med antall henvendelser fordelt per måned: Januar (14). Februar (5). Mars (4). April (5). Mai (20). Juni (9). Juli (1). August (5). September (6). Oktober (8). November (5). Desember (16).

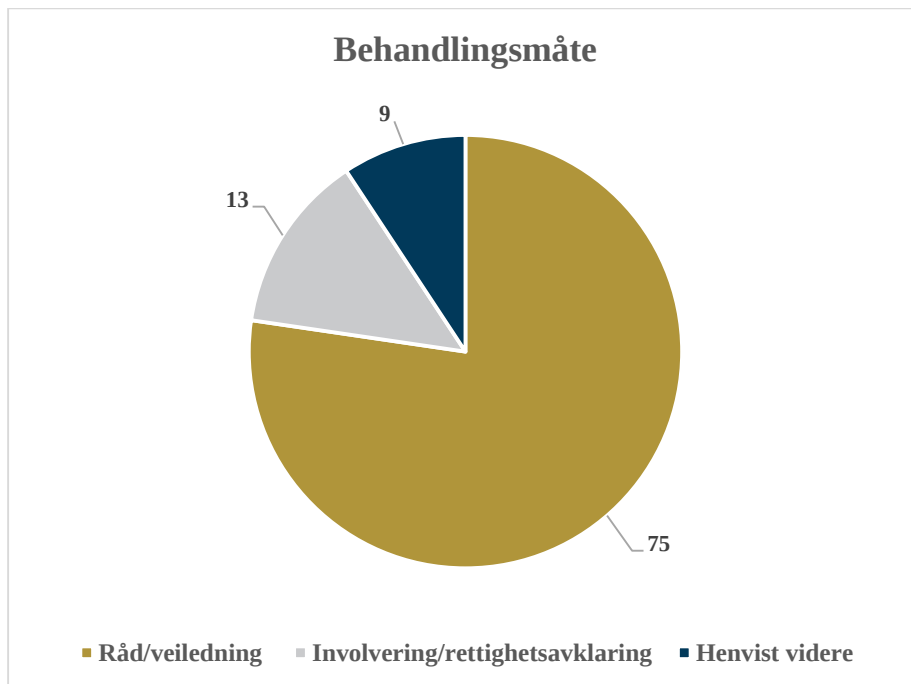
Antall henvendelser per måned viser at det er noe ulik tilstrømming. Det kan være ulike grunner til ulik mengde henvendelser. Blant annet erfarer studentombudet at særlig ferieavvikling og eksamensgjennomføring virker inn på statistikken.

3.4 Saker kategorisert etter behandlingsmåte

Studentombudet følger opp alle mottatte henvendelser. Henvendelsene kommer til ombudet via ulike kanaler. Flesteparten av henvendelsene i rapportperioden har kommet via e-post og telefon. Noen henvendelser lar seg besvare med én e-post eller telefonsamtale, mens andre henvendelser krever mer tid, undersøkelser, oppfølging og involvering. Henvendelsene varierer stort i omfang og kompleksitet.

Studentombudet har som utgangspunkt å gi studentene tilstrekkelig med råd og veiledning til at studenten settes i stand til å følge opp sin egen sak. I visse tilfeller der studenten ikke kommer videre med saken overfor aktuell enhet – og relevante forhold fremdeles står ubesvart – kan ombudet etter samtykke fra studenten ta direkte kontakt med saksbehandler. Studentombudets behandling og oppfølging av henvendelsene kan overordnet kategoriseres på tre måter:

1. Studenten gis alminnelig råd og veiledning.
2. Studentombudet involveres og følger opp saken.
3. Dersom henvendelsen faller utenfor studentombudets mandat henvises studenten videre til rett instans.

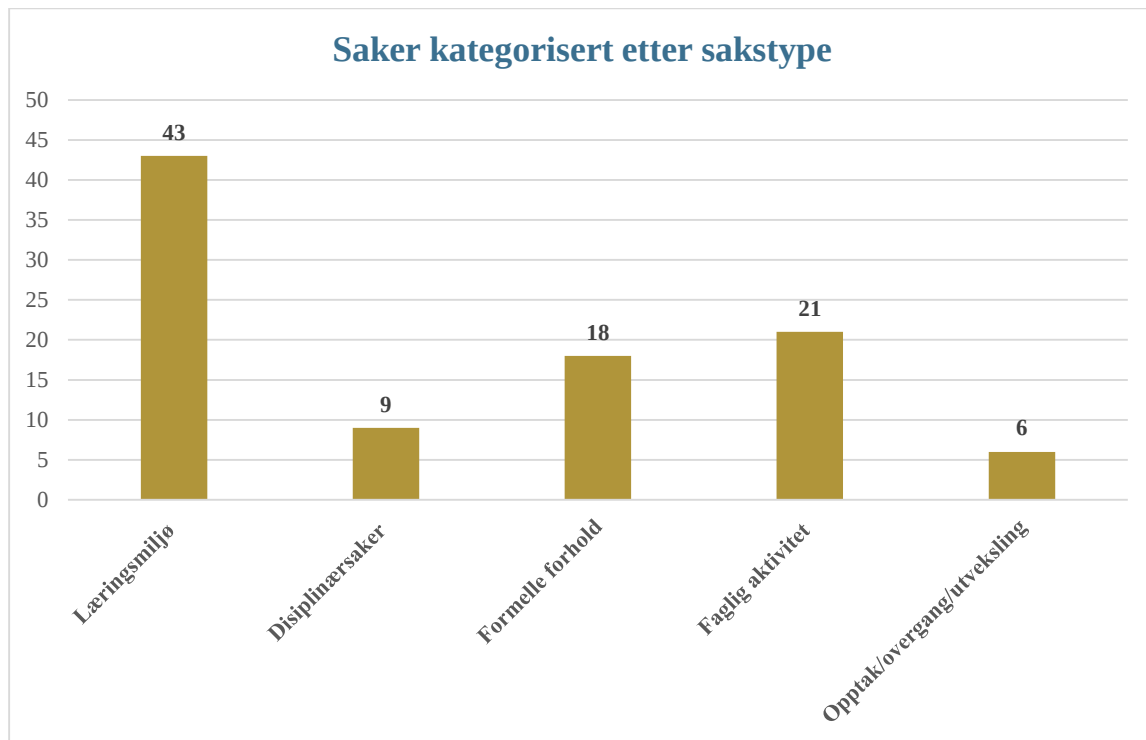

Figur 3. Figuren viser et sektordiagram med en fremstilling av saker fordelt på kategorier etter behandlingsmåte: Råd/veiledning (75 saker). Involvering/rettighetsavklaring (13 saker). Henvist videre (9 saker).

3.5 Henvendelser kategorisert etter sakstype i 2024

Henvendelser blir plassert i én hovedkategori. Hver hovedkategori har underkategorier. Se eget vedlegg i kapittel 5.2 for en nærmere beskrivelse og redegjørelse for de ulike kategoriene. Selv om en henvendelse ofte kan plasseres i flere kategorier, gjør studentombudet en vurdering av hva som er hovedinnholdet i henvendelsen og plasserer den i en av følgende hovedkategorier:

- Læringsmiljø
- Disiplinærsaker
- Formelle forhold
- Faglig aktivitet
- Opptak/overgang/utveksling

Figur 4. Figuren viser antall henvendelser kategorisert etter sakstype: Læringsmiljø (43). Disiplinærsaker (9). Formelle forhold (18), Faglig aktivitet (21). Opptak/overgang/utveksling (6).

Læringsmiljøsakene er varierte og omfatter alt fra uønsket adferd som seksuell trakassering og mobbing, til fysisk læringsmiljø og tilrettelegging.

Andelen disiplinærsaker omhandler henvendelser fra studenter som er mistenkt for fusk på eksamen eller fusk i forbindelse med obligatoriske arbeidskrav.

Kategorien om faglig aktivitet favner vidt, herunder eksamensrelaterte saker som klage på karakter og formelle feil.

4. BEMERKNINGER

Samtlige momenter som er skrevet om i fjorårets rapport er fremdeles aktuelle. Vi vil i det følgende trekke frem noen områder studentombudet vil ha fokus på videre inn i 2025.

4.1 Begrunnelse av vedtak i Nemd for studentsaker ved NHH

Nemnd for studentsaker ved NHH er en lovpålagt klageinstans for klager på enkeltvedtak fattet av NHH.² Nemnda er uavhengig og sammensatt av både eksterne medlemmer og medlemmer som representerer NHH, herunder ansatte og studenter.

Alle klager, med unntak av fuskesaker, behandles av studieseksjonene ved NHH som førsteinstans og nemnda som klageinstans. Nemda fatter endelige vedtak i saker som gjelder

² Se uhl. [§ 14-1](#).

klage på enkeltvedtak. I fuskesaker vil nemnda være førsteinstans og Felles klagenemnd (nasjonalt organ) er klageinstans.

Gjennom henvendelser fra studenter har ombudet fått innsyn i vedtak fra nemda. Det følger av forvaltningslovens §§ [24](#) og [25](#) at enkeltvedtak skal begrunnes, og det stilles klare krav til begrunnelsens innhold.

Vedtakene fra nemda som ombudet har fått kjennskap til er svært sparsommelig utformet og inneholder ofte kun en setning om at nemnda har kommet til samme resultat som førsteinstansen, samt tiltrer deres vurdering og begrunnelse. Vedtakene viser ikke til de faktiske og rettslige vurderingene som nemda har gjort. Studentombudet mener at vedtakene ikke er grunnlagt på en måte som tilfredsstiller minimumskravene til en begrunnelses innhold i [forvaltningsloven § 25](#). Ombudet anser begrunnelsen i en del saker som så mangelfullt utformet at den ikke setter studenten i stand til å forstå grunnlaget for nemdas beslutning, og dermed kan ivareta sin rettsstilling. Studentombudet erfarer at vedtakenes utforming gjør at studenter blir usikre på om klagen faktisk er realitetsbehandlet på nytt. Ombudet erfarer også at mangelfulle begrunnelser virker inn på studentens tillitt til nemdas behandling av saken.

Studentombudet vil oppfordre nemda til å utforme mer grundige og utfyllende vedtak. Dette er spesielt viktig i saker der behandlingen i nemda er endelig og ikke kan påklages til Felles klagenemnd. En fellesnevner for disse sakene er at studentene sjelden har advokatbistand og ofte står alene i klageprosessen. Dette stiller høyere krav til vedtakets innhold, som må være klart og forståelig for en part som kanskje ikke er kjent med det juridiske grunnlaget for beslutningen.

Gode vedtak bidrar til å bygge tillit til beslutningstakeren og NHH, noe som gjør det lettere for studenten å akseptere avgjørelsen. Dette kan igjen redusere antall henvendelser og klager til andre instanser, eksempelvis Studentombudet, Felles klagenemnd, Sivilombudet og Diskrimineringsnemnda.

4.2 Lang saksbehandlingstid og svartid

Studentombudet skrev i årsrapporten for 2021 og 2023 om utfordringer ved NHH knyttet til lang saksbehandlingstid. Studentombudet erfarer at denne tematikken fremdeles er aktuell, og får mange tilbakemeldinger fra studenter som opplever det utfordrende å ikke få svar på sine henvendelser til administrasjonen innen rimelig tid.

Studentombudet viser til tidligere årsrapporter for en mer utfyllende redegjørelse om tematikken, konkrete bemerkninger og konsekvenser lang saksbehandlingstid har for studentenes læringsmiljø og studieprogresjon ved NHH.³

³ Se Studentombudets årsrapporter for 2021 på side 11 og 2017 på side 10.

4.3 Formelle feil

Studentombudet skrev i årsrapporten for 2022 om den markante økningen av henvendelser om formelle feil til studentombudet.⁴ Henvendelser om formelle feil er stadig tilbakevendende fra studenter ved NHH til ombudet.

Utgangspunktet etter [uhl. § 11-9](#) er at studenter kan klage på formelle feil ved eksamen.

Oppfølging av klager på formelle feil i eksamener er tidskrevende både for studenter og NHH. Det er uklart for ombudet hva som er årsaken til at frekvensen av henvendelser om formelle feil til studentombudet forblir jevnt høy. Gitt at dette er en realitet oppfordrer ombudet NHH til å vurdere om det er behov for å iverksette forebyggende tiltak, for å redusere den høye andelen klager på formelle feil.

4.4 Tilrettelegging

Studentombudet skrev i årsrapporten for 2021 om utfordringer studenter opplever i forbindelse med saker om tilrettelegging i studiesituasjonen, både i forbindelse med undervisning og vurdering.⁵

NHH har i 2024 foretatt en revisjon av rutinene, herunder krav til dokumentasjon, for saker om tilrettelegging av studiesituasjon. Ombudet har i den forbindelse hatt et møte med NHH vedrørende dokumentasjonskravet. Studentombudet er gjort kjent med at studenter som har søkt tilrettelegging på nytt etter praksisendringene, har fått avslag på tidligere innvilgede tilretteleggingstiltak. Ombudet har mottatt flere henvendelser fra studenter som opplever det som svært krevende å navigere i hvilke krav som stilles til lege- og spesialisterklæringer etter praksisendringen.

⁴ Se punkt 4.4 i årsrapporten for 2022.

⁵ Se punkt 4.3 i årsrapporten for 2021.

5. VEDLEGG

5.1 Mandat for studentombudet på NHH

1. Studentombudet skal vera ein uavhengig bistandsperson for studentar på NHH som kan yta hjelp og gje råd i saker som gjeld studiesituasjonen.
2. Studentombudet skal nytta dei kanalar som til ei kvar tid høver seg best for å informera studentane om kva tenester som vert ytt. Vidare skal studentombudet gi opplæring til studenttillitsvalde om studentane sine rettar og plikter.
3. Studentombudet skal sjå til at sakene får ei forsvarleg og korrekt handsaming, og at studentane sine rettar vert ivaretekne. Vidare skal studentombudet bidra til å opplysa om prosess og at saka vert løyst på lågast mogleg nivå.
4. Studentombudet er uavhengig og kan ikkje instruerast. Prinsippet om uavhengigheit gjeld så langt dette er praktisk gjennomførleg. Studentombudet skal heller ikkje gjera vedtak i saker eller på annan måte instruera sakshandsamarar, utval etc. på NHH.
5. Studentombudet skal gjera ei konkret vurdering for kvar sak som kjem inn om det er andre etablerte organ på eller utanfor høgskulen som er meir nærliggjande at yter hjelp og råd.
6. Studentombudet er underlagt teieplikt eksternt og internt om alle tilhøve han/ho vert kjent med i kraft av sitt virke etter forvaltningslova § 13.
7. Studentombudet rapporterer årleg til rektor i form av årsrapport som også vert lagt fram for læringsmiljøutvalet (LMU) og som orienteringssak for styret. Rektor skal haldast løpende orientert om særleg alvorlege eller prinsipielt viktige saker. Studentombudet kan fremja saker for styret ved NHH i tråd med gjeldande prosedyre for styresaker.
8. Studentombudet har ikkje tilgang til Felles studentsystem (FS) og har berre innsyn i studentopplysningar eller dokumenta i ei sak så lenge studenten saka gjeld har gitt samtykke til innsyn.
9. Studentombudet skal rådgje studentane i studentsaker, men skal som utgangspunkt ikkje representera studenten. Der dette er naturleg kan studentombudet delta i møte etc. saman med studenten.
10. Studentombudet står fritt til, i samarbeid med den einskilde student, å tilpassa si tilnærming og arbeidsmåte til kvar einskild sak.
11. Studentombudet avgjer sjølv kva saker som skal prioriterast og om det er saker som ikkje er eigna til handsaming av studentombudet. Avslag på bistand skal grunngjevast og kan ikkje klagast på.

Vedteke av styret på NHH 18. april 2018

5.2 Kategorisering av henvendelser etter sakstype

Henvendelser blir plassert i én hovedkategori. Hver hovedkategori har underkategorier. Selv om en henvendelse ofte kan plasseres i flere kategorier, gjør studentombudet en vurdering av hva som er hovedinnholdet i henvendelsen og plasserer den i en av følgende hovedkategorier; Læringsmiljø, Disiplinærsaker/skikkethet, Formelle forhold, Faglig aktivitet, Opptak / overgang / utveksling, Utenfor ordningen.

1. Læringsmiljø:

- Adferd/opptreden (ansatte, medstudenters eller andres adferd/opptreden)
- Fysisk læringsmiljø
- Tilrettelegging
- Sosialt/psykososialt læringsmiljø

2. Disiplinærsaker:

- Mistanke om fusk
- Fusk
- Saker om bortvisning/utestengelse

3. Formelle forhold:

- Progresjon/ permisjon
- Antall eksamensforsøk
- Semesterregistrering/ avgift
- Bekreftelser
- Vitnemål
- Personvern
- Åndsverk

4. Faglig aktivitet:

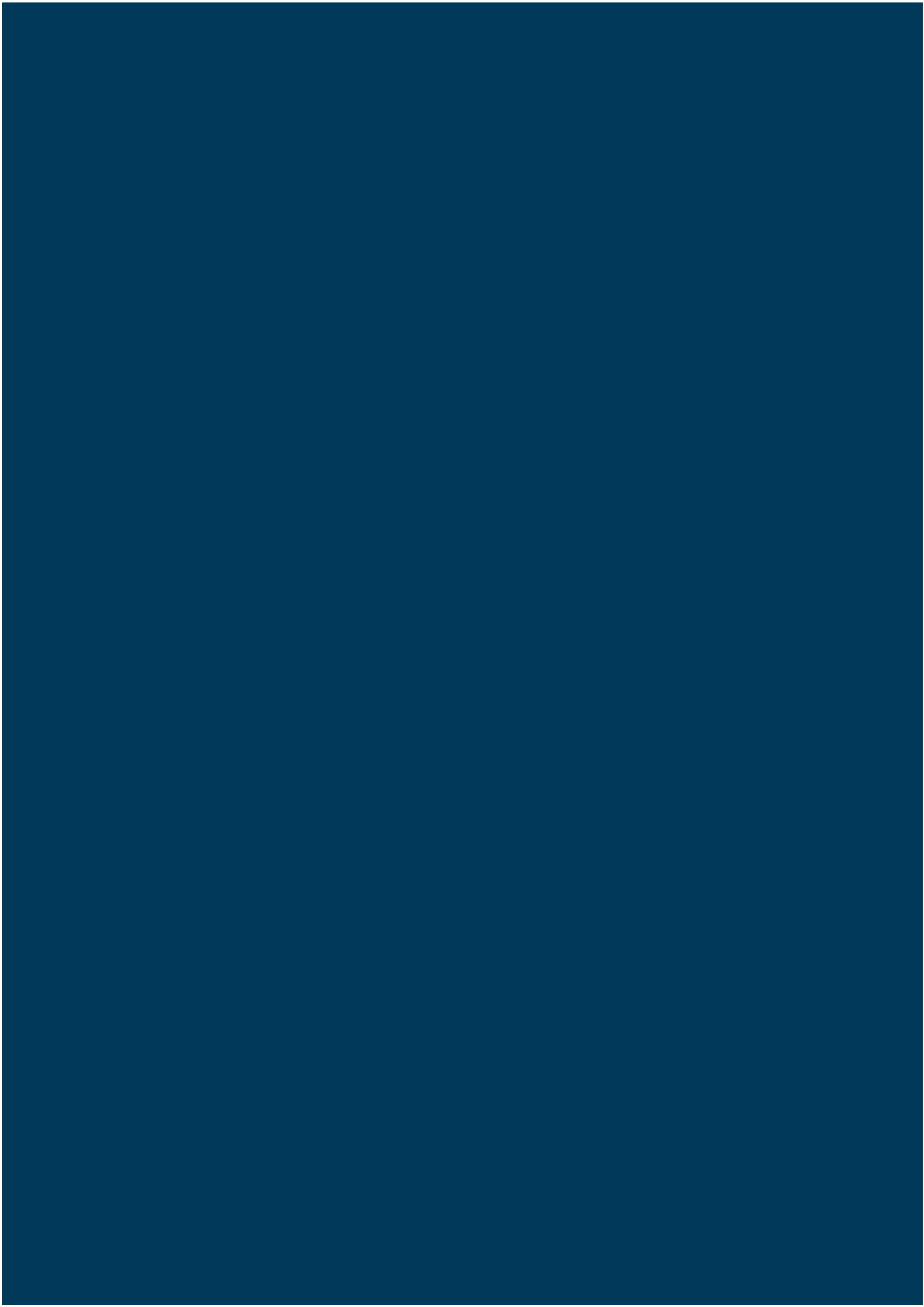
- Adgang
- Gjennomføring
- Eksamen
- Sensur/ vurdering
- Begrunnelse
- Veiledning: kvalitet/omfang
- Undervisning

5. Opptak/ overgang/ utveksling:

- Masteropptak
- Overgang til ny studieordning
- Utveksling
- Opprykk/ fritak fra/ innpassing av emner
- Andre opptak

6. Saker utenfor studentombudsordningen som henvises videre:

- Husleierett
- Arbeidsrett
- Samboer/ekteskapsrett
- Lånekassen
- Avtalerett etc.

Orienteringssak 5/25 Kvalitetsrapport utdanning 2024

Arkivkode: 24/07438-6

Kvalitetsrapport 2024

UTDANNINGSKVALITET

NHH

19.03.25

INNHOOLD

1. INNLEDNING	1
2. PROGRAMRAPPORT 2024 B.SC. IN BUSINESS, ECONOMICS AND DATA SCIENCE	2
2.1 Programleders vurdering av programmet – status og utviklingstrekk	2
2.2 Inntakskvalitet	3
2.3 Rammekvalitet	4
2.4 Programkvalitet	4
2.5 Undervisningskvalitet	5
2.6 Kandidatkvalitet	5
2.7 Oppfølging i 2025	5
3. PROGRAMRAPPORT 2024 BACHELOR I ØKONOMI OG ADMINISTRASJON	6
3.1 Programleders vurdering av programmet – status og utviklingstrekk	6
3.2 Inntakskvalitet	6
3.3 Rammekvalitet	7
3.4 Programkvalitet	8
3.5 Undervisningskvalitet	10
3.6 Kandidatkvalitet	10
3.7 Oppfølgingspunkter fra 2023	11
3.8 Oppfølging i 2025	11
4. PROGRAMRAPPORT 2024 MASTER I REGNSKAP OG REVISJON	12
4.1 Programleders vurdering av programmet – status og utviklingstrekk	12
4.2 Inntakskvalitet	13
4.3 Rammekvalitet	14
4.4 Programkvalitet	15
4.5 Undervisningskvalitet	16
4.6 Kandidatkvalitet	17
4.7 Oppfølgingspunkter fra 2023	17
4.8 Oppfølging i 2025	17
5. PROGRAMRAPPORT 2024 MASTER I ØKONOMI OG ADMINISTRASJON	18
5.1 Programleders vurdering av programmet – status og utviklingstrekk	18
5.2 Inntakskvalitet	19
5.3 Rammekvalitet	20
5.4 Programkvalitet	21
5.5 Undervisningskvalitet	23
5.6 Kandidatkvalitet	24
5.7 Oppfølgingspunkter fra 2023	24
5.8 Oppfølging i 2025	25
6. RAMMEKVALITET	26
7. KVALITETSARBEID 2024	29

1. INNLEDNING

Kvalitetsrapport for utdanning er NHHs årlige statusrapport om utdanningskvalitet, og omfatter fulltidsprogrammene på bachelor- og masternivå. Rapporten har to hovedmålsettinger:

- Å bidra til at kvalitetsarbeidet ved institusjonen er kjent og forankret på alle ledelsesnivå
- Å presentere en samlet oversikt over status og utvikling i studieprogrammene, samt de planer og tiltak som er planlagt i nærmeste fremtid.

Rapporten består av tre deler:

- Del 1 (kapittel 2–5) består av programrapportene for hvert av programmene.
- Del 2 (kapittel 6) presenterer status for rammekvaliteten på institusjonsnivå.
- Del 3 (kapittel 7) gir en samlet status for planlagte aktiviteter i henhold til systembeskrivelsen for det systematiske kvalitetsarbeidet ved høyskolen.

Del 1 og 2 tar utgangspunkt i de fem kvalitetsområdene som defineres i kvalitetssystemet.

Programrapportene er programledernes årlige hovedrapportering om utdanningskvalitet til prorektor for utdanning. Denne kommer i tillegg til andre rapporteringer som skjer gjennom året på tilliggende områder, slik som årsrapport og evalueringer. Rapportene følger en fast mal hvor det er lagt vekt på å presentere sentrale nøkkeltall innenfor hvert kvalitetsområde. Analysene og tiltakene i rapportene er utformet av programleder med de respektive referansegruppene som støtte. Ettersom BEDS fortsatt er under innfasing og foreløpig ikke har alle datapunkter som legges til grunn i den faste malen er denne rapporten noe annerledes.

Resten av kvalitetsrapporten er utarbeidet av Seksjon for utdanningskvalitet, som også er sekretariat for høyskolens systematiske kvalitetsarbeid for utdanning

2. PROGRAMRAPPORT 2024

B.SC. IN BUSINESS, ECONOMICS AND DATA SCIENCE

Programleder Håkon Otneim

2.1 Programleders vurdering av programmet – status og utviklingstrekk

B.Sc. in Business, Economics and Data Science (BEDS) startet opp som et nytt bachelorprogram ved NHH høsten 2024. Sammenlignet med NHHs andre bachelorprogram BØA er BEDS mer fokusert på tekniske metodefag (programmering, matematikk og statistikk), men er til gjengjeld mindre fleksibelt for studentene. Bortsett fra 30 studiepoeng som er reservert med tanke på utveksling eller internship, er det ingen valgfag i BEDS. BEDS er et engelskspråklig studieprogram, som er tilrettelagt for internasjonale studenter.

Oppstarten av et nytt studieprogram er både spennende og utfordrende. God drift og utvikling krever god kontakt med studentene, engasjerte og nysgjerrige undervisere, og fleksibel faglig ledelse. Det er min vurdering at vi i stor grad har lykket med dette for det første kullet av studenter. Samarbeidet med studentgruppen har vært spesielt vellykket. Det er tydelig for meg at studentene i BEDS er ambisiøse og konstruktive med tanke på å gjøre studieprogrammet til en suksess.

Programmets referansegruppe består av programleder, seks faglig ansatte som p.t. alle underviser eller skal undervise i BEDS, to BEDS-studenter, samt en studentrepresentant fra NHHS. Referansegruppen gjennomførte tre møter i høstsemesteret 2024, og dette var et viktig forum for tilbakemelding og diskusjon. Programleder og rektor gjennomførte i tillegg et godt besøkt plenumsmøte med alle studenter i september for å diskutere smått og stort i forbindelse med oppstarten.

I tiden fremover vil det vies stor oppmerksomhet til følgende to områder:

- Maksimal kvalitet på inntak, og bedre balanse mellom internasjonale og norske studenter. Det gjøres gjennom aktiv markedsføring utført av Avdeling for kommunikasjon og samfunnskontakt, samt viktig arbeid ved Seksjon for opptak for å nå ut til flest mulig internasjonale studenter.
- BEDS vil være i en oppstartsfase helt til første kull fullfører bachelorgraden våren 2027. Det vil være full oppmerksomhet på hvert semester som starter opp for første gang frem til da, slik at vi gjør programmet til en størst mulig suksess fra første kull.

2.2 Inntakskvalitet

Inntakskvalitet beskriver studentenes forutsetninger for å studere, og deles inn i individuell og kollektiv inntakskvalitet. Individuell inntakskvalitet er de forkunnskapene og ferdighetene den enkelte student har når vedkommende starter studiene ved NHH. Kollektiv inntakskvalitet handler om sammensetningen av studentmassen med tanke på mangfold.

Indikatorer	Resultater 2024
Måltall (opptaksramme)	70
NORDISKE SØKERE (SO)	
Antall førsteprioritetssøkere	1101
- Kvinneandel førsteprioritetssøkere (ved søknadsfrist)	26,6
Poenggrense	
- Førstegangsvitnemål	59,6
- Ordinær kvote	63,2
Antall møtt til studiestart	45
- Kvinneandel møtt	31,1
INTERNASJONALE SØKERE	
- Antall søkere	172
- Komplette søknader	22
- Tilbud	19
- Ja-svar	16
- Møtt	11
- Kvinneandel møtt	36,4

Programleders vurdering av inntakskvaliteten.

Utviklingstrekk, eventuelle grep tatt og planer for oppfølging:

Ved studiestart høsten 2024 møtte 11 internasjonale studenter, og 45 som søkte gjennom Samordna Opptak. De var i hovedsak norske studenter. Det var svært gode søkertall i Samordna opptak, med 1101 førsteprioritetssøkere. På sikt ønsker vi en noe større studentgruppe på om lag 100 studenter totalt, samt bedre balanse mellom internasjonale og norske studenter. Disse to områdene henger sammen, men det vil åpenbart ta noe tid å gjøre BEDS til et godt kjent alternativ i det internasjonale markedet.

Poenggrensene i Samordna Opptak ble svært høye som følge av at det var mange søkere per studieplass. Det betyr for det første at disse studentene har høy kvalitet i utgangspunktet, men det vil også være et viktig markedsføringselement ved neste opptak, da vi kan tiltrekke oss enda flere ambisiøse studenter.

Selv om opptakskvaliteten er svært god, er kvinneandelen altfor lav ved det første opptaket. Det er relativt få studenter totalt, så det er for tidlig å konkludere med at dette er et systematisk trekk ved opptaket. Vi vil følge med på kvinneandelen i de kommende opptakene og vurdere eventuelle tiltak i samråd med de andre studieprogrammene hvis tallet forblir lavt.

2.3 Rammekvalitet

Rammekvalitet beskriver forutsetningene for studentenes læring, og inkluderer studentenes fysiske og psykososiale læringsmiljø, de ansattes faglige og pedagogiske kompetanse samt hensiktsmessige administrative funksjoner, informasjonssystemer og bibliotekstjenester.

Programleder skal kun fokusere på læringsmiljø, da det resterende av rammekvalitet ivaretas i andre rapporteringer.

Programleders vurdering av rammekvaliteten.

Utviklingstrekk, eventuelle grep tatt og planer for oppfølging:

Det er for tidlig å si noe generelt om læringsmiljøet for BEDS-studentene. Fagansvarlige rapporterer om relativt godt oppmøte i undervisningen, og at mange studenter fremstår engasjerte og interesserte. Det var flere tilbakemeldinger høsten 2024 om at flere emner var overdimensjonert i forhold til oppgitte studiepoeng. Dette ble håndtert så langt som råd underveis, og det er gjort flere justeringer i innhold i emner som tilbys høsten 2025.

2.4 Programkvalitet

Programkvalitet beskriver hvordan programmet er utformet og strukturert for at studentene skal oppnå læringsutbyttet på programnivå, og inkluderer både god programledelse og et godt programdesign. Programledelse omfatter både kvalitetssikring, kvalitetsutvikling og drift av programmene enkeltvis, samt NHHs overordnede studietilbud. Programdesign handler om at det er god sammenheng mellom emnene og de enkelte læringsutbyttene, og at innholdet er relevant. Dette inkluderer samsvar, variasjon og progresjon i og mellom emnene, og tiltak som letter overgangen mellom semestre og studieår.

Programleders vurdering av programkvaliteten.

Utviklingstrekk, eventuelle grep tatt og planer for oppfølging:

Samsvar og sammenheng er sentrale stikkord i måten BEDS er designet. Emneansvarlige er forventet å jobbe tett med kolleger i andre emner for å koordinere innhold, obligatoriske aktiviteter, vurderingselementer etc. Det er utpekt en semesteransvarlig i hvert semester som har et overordnet ansvar for denne koordineringen, og som også møter i referansegruppen og er programleders hovedkontakt når det gjelder oppfølging av semesterspesifikke tiltak.

Det er min oppfatning at dette fungerte relativt godt høsten 2024, og at vi samtidig lærte mye om hvordan en slik struktur kan utvikles videre.

2.5 Undervisningskvalitet

Undervisningskvalitet beskriver de læringsaktivitetene som skal bidra til at studentene oppnår læringsutbyttet i emnet. Dette omfatter undervisnings-, arbeids- og vurderingsformer, samt pedagogiske virkemidler.

Indikatorer	Resultater
	2024
Studentenes totalvurdering (emneevalueringene NHH)	3,3
- Obligatoriske emner	3,3
- Valgfrie emner*	N/A
Foreleser formidlet sin kunnskap på en hensiktsmessig måte (emneevalueringene NHH)	4,0
- Obligatoriske emner	4,0
- Valgfrie emner*	N/A

* Ingen valgfrie emner høsten 2024

Programleders vurdering av undervisningskvaliteten. **Utviklingstrekk, eventuelle grep tatt og planer for oppfølging:**

I utgangspunktet synes jeg at en totalvurdering av emnene på 3,3 er for lavt, men uten noen form for referanse er det vanskelig å tolke disse tallene. BEDS skal være et krevende studium, og det stilles høye krav til deltagelse og gode arbeidsvaner for å lykkes i studiet. Samtidig er det viktig for læringen at studentene har en positiv opplevelse av studiehverdagen. Som nevnt i innledningen ble det gjort flere justeringer underveis i flere emner høsten 2024, og tekstsvarene i den samme evalueringen gir inntrykk av at denne fleksibiliteten ble satt pris på.

En gjennomsnittsevaluering av forelesere på 4,0 er akseptabelt.

2.6 Kandidatkvalitet

Kandidatkvalitet beskriver de kunnskapene, ferdighetene og den generelle kompetansen kandidatene har tilegnet seg når de uteksamineres fra NHH. Relevans og forberedelse til både arbeidsmarked og master- og ph.d.-programmer nasjonalt og internasjonalt står sentralt.

Programleders vurdering av kandidatkvaliteten.

N/A: Ingen studenter er uteksaminert fra BEDS per 31.12.24.

2.7 Oppfølging i 2025

De tre viktigste oppfølgingspunktene i 2025 er:

1. Følge opp og bidra til det gode arbeidet som blir gjort for å rekruttere studenter av høy kvalitet.
2. Tett oppfølging av undervisere som starter semester for første gang.
3. Passe på at læringspunkter blir skikkelig implementert neste gang semesteret/emnet går.

3. PROGRAMRAPPORT 2024

BACHELOR I ØKONOMI OG ADMINISTRASJON

Programleder Trond Vegard Johannessen

3.1 Programleders vurdering av programmet – status og utviklingstrekk

Bachelorprogrammet i økonomi og administrasjon (BØA) er generelt sett et ettertraktet og velprøvd studieprogram som leverer bra. Store kull og mye plenumsundervisning er kostnadseffektivt for NHH, men gir samtidig en utfordring med hensyn til bl.a. muligheten for studentaktiv undervisning, faglig veiledning og oppfølging, og tette bånd mellom studenter og faglig ansatte. Resultatene fra Studiebarometeret har hintet om dette over flere år.

Framover, og med tanke på neste programevaluering av BØA, er det imidlertid nødvendig å fortsette å arbeide med å øke andelen studentaktiv undervisning, sikre ytterligere variasjon i pedagogiske metoder, og forsøke å trekke på erfaringene både fra BØA og BEDS.

3.2 Inntakskvalitet

Inntakskvalitet beskriver studentenes forutsetninger for å studere, og deles inn i individuell og kollektiv inntakskvalitet. Individuell inntakskvalitet er de forkunnskapene og ferdighetene den enkelte student har når vedkommende starter studiene ved NHH. Kollektiv inntakskvalitet handler om sammensetningen av studentmassen med tanke på mangfold.

Indikatorer	Resultater				
	2020	2021	2022	2023	2024
Måltall (opptaksramme)	570	570	500	500	430
Antall førsteprioritetssøkere	2112	2221	2073	2177	1729
- Kvinneandel førsteprioritetssøkere	35 %	36 %	36 %	36 %	35 %
Poenggrense					
- Førstegangsvitnemål	54,1	54,5	55,4	55,6	55,2
- Ordinær kvote	57,4	58,3	58,9	59,5	59,6
Antall møtt til studiestart	540	510	526	470	471
- Kvinneandel møtt	41 %	39 %	42 %	43 %	40 %
Geografisk fordeling møtt*					
- Østlandet	55 %	43 %	49 %	48 %	53 %
- Vestlandet	33 %	45 %	38 %	39 %	36 %
- Midt-Norge	4 %	5 %	5 %	4 %	4 %
- Sørlandet	4 %	5 %	5 %	5 %	5 %
- Nord-Norge	3 %	2 %	3 %	4 %	2 %

* Avrundingsfeil kan forekomme

Programleders vurdering av inntakskvaliteten.

Utviklingstrekk, eventuelle grep tatt og planer for oppfølging:

Høsten 2024 innførte NHH bachelorgraden B.Sc. in Economics and Data Science, BEDS. Det ble satt av 70 plasser av den totale opptaksrammen for bachelorprogrammene til BEDS. BØAs opptaksramme ble dermed redusert tilsvarende til 430 studenter i 2024. Andelen studenter som aksepterte studieplass og møtte til studiestart var noe høyere i 2024 enn i 2025 og vi endte dermed på 470 studenter møtt i BØA.

Til tross for innføringen av BEDS er det ingen vesentlig endring i poenggrensene for BØA.

NHH har som målsetting at kjønnsbalansen blant studentene skal være minst 40 %. Vi har en overvekt av mannlige studenter i studieprogrammene, men vi jobber målrettet for å rekruttere flere kvinnelige studenter. Kvinneandelen i Bachelor i Økonomi og Administrasjon (BØA) har i de senere år vært i overkant av 40 %.

Det er naturlige variasjoner i den geografiske fordelingen av møtte studenter. I underkant av 90 % av søkerne kommer fra Øst- og Vestlandet, som også er der vi finner majoriteten av befolkningen i Norge. NHH har målsetting om å tilby det foretrukne økonomistudiet i Norge, med bred rekruttering fra hele landet. Vi må derfor fortsette det målrettede arbeidet for å øke rekrutteringen også fra Midt-Norge, Sørlandet og Nord-Norge.

3.3 Rammekvalitet

Rammekvalitet beskriver forutsetningene for studentenes læring, og inkluderer studentenes fysiske og psykososiale læringsmiljø, de ansattes faglige og pedagogiske kompetanse samt hensiktsmessige administrative funksjoner, informasjonssystemer og bibliotekstjenester.

Programleder skal kun fokusere på læringsmiljø, da det resterende av rammekvalitet ivaretas i andre rapporteringer

Indikatorer	Resultater				
	2020	2021	2022	2023	2024
Tilfredshet med					
- det faglige miljøet blant studentene på studieprogrammet (fra Studiebarometeret [SB])	4,1	3,9	3,8	4,1	3,8
- miljøet mellom studentene og de faglige ansatte på studieprogrammet (SB)	3,5	3,0	2,8	3,5	3,5
- det sosiale miljøet blant studentene på studieprogrammet (SB)	4,1	3,7	3,9	4,1	3,8
Tilfredshet med					
- den administrative tilretteleggingen av studieprogrammet (timeplan, studieplan osv.) (SB)	3,8	3,7	3,5	3,9	3,9
- tilgjengeligheten på informasjon om studieprogrammet (SB)	3,9	3,8	3,8	4,1	3,9

Programleders vurdering av rammekvaliteten.**Utviklingstrekk, eventuelle grep tatt og planer for oppfølging:**

Indikatorene for rammekvalitet fra Studiebarometeret viser en liten nedgang i faglig og sosialt miljø blant studentene på BØA, samt tilgjengeligheten på informasjon om programmet. Endringene er likevel ikke større enn hva man kan forvente ut fra naturlig variasjon fra år til år. Vi har de senere år arbeidet for å bedre miljøet mellom studenter og faglig ansatte. Det er positivt å registrere at denne indikatoren er uforandret etter en tydelig oppgang i 2023.

3.4 Programkvalitet

Programkvalitet beskriver hvordan programmet er utformet og strukturert for at studentene skal oppnå læringsutbyttet på programnivå, og inkluderer både god programledelse og et godt programdesign. Programledelse omfatter både kvalitetssikring, kvalitetsutvikling og drift av programmene enkeltvis, samt NHHs overordnede studietilbud. Programdesign handler om at det er god sammenheng mellom emnene og de enkelte læringsutbyttene, og at innholdet er relevant. Dette inkluderer samsvar, variasjon og progresjon i og mellom emnene, og tiltak som letter overgangen mellom semestre og studieår.

Indikatorer	Resultater				
	2020	2021	2022	2023	2024
Gjennomføring på normert tid	63,0 %	64,8 %	61,4 %	53,7 %	54,7 %
Studiepoeng per student (gjennomsnitt hele året)	50,2	52,7	48,7	47,7	49,4
Frafall på tidspunkt for normert ferdig (oppstart + 3 år)	11 %	12 %	12 %	14,8 %	13,7 %
Tilfredshet med den faglige sammenhengen mellom emnene i studieprogrammet (SB)	4,1	3,8	3,7	4,0	3,9
I hvilken grad representanter fra arbeidslivet bidrar i undervisningen (SB)	4,7	4,1	4,0	4,3	4,0
Utteksling					
- Antall innkommende studenter til NHH	67	195	227	237	295
- Antall utreisende studenter	231	39	262	290	272
- Andel vitnemål med utveksling	56 %	57 %	26 %	48 %	59 %
Antall studenter med internasjonal praksismobilitet gjennom NHH (Intern Abroad, CEMS, Innovation School, Gründerskolen, ENEINT, Praksissemester i Sør-Afrika)	8	3	16	23	27
«Jeg er alt i alt fornøyd med studieprogrammet jeg går på» (SB)	4,3	4,0	3,9	4,3	4,1

Programleders vurdering av programkvaliteten.**Utviklingstrekk, eventuelle grep tatt og planer for oppfølging:**

Studentene som begynte på BØA i 2021, og som etter planen skulle vært ferdige i 2024, var studenter i pandemi-perioden. Til tross for en bedring fra 2023, ser vi fortsatt at andelen studenter som gjennomfører på normert tid, og gjennomsnittlig studiepoengsproduksjon pr. år er lavere enn årene forut for pandemien. Tilsvarende er også frafallsprosenten fortsatt høyere. BØA-studentene er jevnt over godt fornøyd med studieprogrammet de går på, faglig sammenheng i emnetilbudet og tilknytning til arbeidslivet. Over halvparten av BØA-studentene reiser normalt på utveksling i fjerde semester av studiet. 2024 var et rekordår i så måte, da 59 % av de uteksaminerte kandidatene hadde hatt utveksling. Vi ser også en økning i antallet studenter med praksismobilitet, noe som i hovedsak skyldes at vi våren 2024 startet praksissemester i Sør-Afrika hvor 12 studenter deltok; fem studenter i kapitalforvaltning og syv studenter i sosialt entreprenørskap.

Programleders vurdering av status for implementering av tiltak i handlingsplanen:

Handlingsplanen BØA ligger til grunn for programleders arbeid med BØA. Handlingsplanen følges jevnlig opp i referansegruppemøtene. Status for enkelte av punktene i planen:

- **Bærekraftsfokus:** Høsten 2024 ble det nye 7,5 studiepoengsemnet SAM1A Etikk, Økonomi og Bærekraft innført i første semester. Studentene får en innføring i bærekraft som så følges opp i senere emner. Kurset startet med en casedag i velkomstuken for nye studenter, der et case om det grønne skiftet stod på dagsorden. Høsten 2024 var tema for semestersamlingen for obligatoriske emner nettopp hvordan bærekraft kan følges opp gjennom studieprogrammet.
- **Teknologiforståelse og digitalisering:** Bruk av KI i utdanningen har vært et vesentlig diskusjonsmoment i 2024. En arbeidsgruppe har utredet hvordan vi bl.a. kan innføre KI i første semester BØA fra og med høsten 2025.
- **Integrasjon og samarbeid på tvers av emner:** I forbindelse med semester møtet for obligatoriske emner 2024 kartla vi omfanget av samarbeid og integrasjon mellom emner i BØA. Det er naturlig integrasjon og progresjon i emner gjennom de seks semestrene, men det er også noe samarbeid mellom emner internt i semestre. En utfordring med tett integrasjon mellom emner oppstår når studenter ikke følger normert studieplan.
- **Engelskspråklig emnetilbud:** Vi skal ha et godt tilbud av engelskspråklige emner til innreisende utvekslingsstudenter i BØA. Siden de obligatoriske emnene i hovedsak undervises på norsk, er det vesentlig av valfagstilbudet er på engelsk. Vi har strammet opp retningslinjene for språk i valgemnene og sørget for at enda flere valgemner legges om fra norsk til engelsk fra og med 2025. Vi planlegger også dublering av flere obligatoriske emner på engelsk.
- **Praksismobilitet:** Praksissemester Sør-Afrika startet opp i 2024 og fortsetter i 2025.
- **Soft skills:** En arbeidsgruppe har utredet hvordan soft-skills som skriftlig og muntlig kommunikasjon kan tas inn i første semester av BØA. Høsten 2025 starter vi opp et nytt 2,5 studiepoengs-emne hvor studentene får en innføring i slike ferdigheter. Videre arbeider vi med å få en helhetlig plan for hvordan tematikken følges opp gjennom resten av studiet. Muntlig kommunikasjon og akademisk skriving følges bl.a. opp i 2. semester i henholdsvis SAM2 Mikroøkonomi og SOL1 Psykologi og ledelse.

Programleders oversikt over og vurdering av AoL-arbeidet i 2024:

Vi har nå gjennomført to runder med AoL-målinger for alle learning goals. Første runde var ferdig i 2021, tiltak er iverksatt og nye målinger ble ferdigstilt høsten 2024. Resultatene viser, dessverre, at målingene fra andre runde ikke er nevneverdig bedre enn resultatene fra første runde. Resultatene må analyseres og tolkes nærmere før det utvikles en plan for det videre AoL-arbeidet.

3.5 Undervisningskvalitet

Undervisningskvalitet beskriver de læringsaktivitetene som skal bidra til at studentene oppnår læringsutbyttet i emnet. Dette omfatter undervisnings-, arbeids- og vurderingsformer, samt pedagogiske virkemidler.

Indikatorer	Resultater				
	2020	2021	2022	2023	2024
Studentenes totalvurdering (emneevalueringene NHH)	4,0	3,9	3,8	3,8	3,9
- Obligatoriske emner	-	3,8	3,7	3,8	3,8
- Valgfrie emner	-	4,0	3,9	3,8	4,0
Foreleser formidlet sin kunnskap på en hensiktsmessig måte (emneevalueringene NHH)	-	4,1	4,0	4,0	4,2
- Obligatoriske emner	-	4,1	4,0	4,0	4,1
- Valgfrie emner	-	4,1	4,0	3,9	4,2
Undervisningen er lagt opp til at studentene skal delta aktivt (SB)	3,0	2,6	2,6	3,0	3,0
Tilfredshet med					
- de faglige ansattes evne til å gi konstruktive tilbakemeldinger på arbeidet ditt (SB)	3,6	3,2	3,2	3,2	3,4
- faglig veiledning og diskusjoner med faglig ansatte (SB)	2,8	2,2	2,7	2,8	2,9
I hvilken grad ulike vurderingsformer har					
- krevd forståelse og resonnement (SB)	4,2	4,3	4,2	4,3	4,2
- hatt tydelig kriterier for vurdering (SB)	3,7	3,7	3,6	3,9	3,8

Programleders vurdering av undervisningskvaliteten.

Utviklingstrekk, eventuelle grep tatt og planer for oppfølging:

Vi finner naturlig variasjon i undervisningskvaliteten fra år til år, men jevnt over er indikatorene stabile over tid uten noen store endringer.

3.6 Kandidatkvalitet

Kandidatkvalitet beskriver de kunnskapene, ferdighetene og den generelle kompetansen kandidatene har tilegnet seg når de uteksamineres fra NHH. Relevans og forberedelse til både arbeidsmarked og master- og ph.d.-programmer nasjonalt og internasjonalt står sentralt.

Indikatorer	Resultater				
	2020	2021	2022	2023	2024
Hvor stor andel av BØA-studentene har gått videre på MØA eller MRR for kull	2017	2018	2019	2020	2021
- Andel videre på MØA (%)	-	-	-	73 %	68%
- Andel videre på MRR (%)	-	-	-	4 %	5%

Programleders vurdering av kandidatkvaliteten.

Utviklingstrekk, eventuelle grep tatt og planer for oppfølging:

Historisk sett har en stor andel av BØA-studentene valgt å studere videre på NHH etter fullført BØA-grad. I 2024 omfattet dette 73 % av studentene, med henholdsvis 68 % på MØA og 5 % på MMR. Samlet sett er nedgangen på 4 % fra 2023 til 2024, i antall studenter som fortsetter på NHH etter endt BØA-grad, såpass stor at den bør undersøkes nærmere.

3.7 Oppfølgingspunkter fra 2023

Ifølge Programrapport 2023 BØA, var dette de tre viktigste oppfølgingspunktene for BØA i 2024:

1. *Fortsatt dialog med emneansvarlige og studenter.*
Fortsette dialogen med emneansvarlige i semestertermøter. Erfaringene så langt er at emneansvarlige er «på», de ønsker å møtes og dele erfaringer, de ønsker å utvikle gode pedagogisk velfungerende emner. Legge til rette for fortsatt positiv utvikling og nødvendig støtte. Fortsette dialogmøter med studentene. Bidra til å ivareta BØAs behov og interesser ved innføring av BEDS.
2. *Utvikling av et nytt BØA-emne i første semester hvor vi inkluderer akademisk skriving, muntlig presentasjon og kommunikasjon, samt kunstig intelligens.*
3. *Videreutvikle bærekraftscaset for velkomstuden og jobbe for at caset blir «adoptert» av øvrige emneansvarlige. Utvikle en grønn bærekraftstråd gjennom BØA.*

Kommentar status for de tre oppfølgingspunktene fra 2023-rapporten:

1. Semestertermøter med alle BØAs emneansvarlige er nå innført som «fast» innslag på slutten av høstsemesterene. Høsten 2024 kartla vi omfanget av bærekraft i obligatoriske BØA-emner, og vi diskuterte graden av samarbeid og integrasjon mellom emner, både innad i hvert semester, men også på tvers av semestre. Dialogmøter med studentene gjennomføres nå hver vår. Tema for dialogmøtene diskuteres i første møte i Referansegruppen BØA i 2025.
2. Høsten 2024 ble det nedsatt en arbeidsgruppe som fikk i oppgave å vurdere hvordan et nytt emne i kommunikasjon og KI kan integreres i første semester av BØA. Gruppen hadde sitt siste møte i desember 2024 og leverte sin rapport til prorektor utdanning i januar 2025. Nytt emne på 2,5 studiepoeng vil bli innført fra og med høsten 2025. Førstesemestersemnet RET1 Rettslære for økonomer reduseres tilsvarende til 5 studiepoeng.
3. Videre utvikling av bærekraftscaset er planlagt gjennomført våren 2025 og vil bl.a. bli tatt opp i Referansegruppen BØA.

3.8 Oppfølging i 2025

De tre viktigste oppfølgingspunktene i 2025 er:

1. NHH har et godt og bredt valgfagstilbud på BØA. I senere tid har vi sett at noen få valgemner tiltrekker seg svært mange studenter, mens andre valgemner sliter med å rekruttere nok studenter. I 2025 vil vi gjennomføre en kartlegging av studentenes preferanser for valgemner, hva som påvirker valgene deres og hvordan valgemnene kan balanseres mht. arbeidsmengde, vurderingsordninger mv. Vurdere «pakking» av valgemner for å hjelpe studentene med å finne valgemner som passer sammen tematisk.
2. Følge opp implementering av nytt emne i kommunikasjon og KI, samt sørge for naturlig oppfølging og progresjon av tematikken i resten av studieprogrammet.
3. Neste programevaluering BØA skal leveres våren 2026. Arbeidet med programevaluering, og forberedelse til ny handlingsplan, skal prioriteres i 2025.

4. PROGRAMRAPPORT 2024 MASTER I REGNSKAP OG REVISJON

Programleder Kjell Ove Røsok

4.1 Programleders vurdering av programmet – status og utviklingstrekk

Hovedformålet med MRR er å tilby en utdanning som oppfyller utdanningskravet for tittelen *statsautorisert revisor*. Selv om utdanningen er svært nyttig i en rekke jobber utover revisjon, er det revisjonsbransjens behov som er styrende for utformingen av programmet. Vi har løpende kontakt med representanter for revisjonsbransjen, og de er generelt fornøyde med MRR ved NHH. Også studentene er fornøyde. Dette ser vi blant annet av Studiebarometeret som viser at den overordnede tilfredsheten har steget jevnt fra 4,1 i 2020 til 4,6 i 2024.

Revisorrollen tillegges stor betydning i det norske samfunnet, og stadig flere oppgaver ønskes utført av revisor, sist at revisor skal spille en sentral rolle i selskapenes bærekraftsrapportering. Dette øker behovet for utvidelse av innholdet i MRR, noe som skaper utfordringer når det gjelder å sikre at utdanningen gir alle studentene det nødvendige innhold samtidig som det er ønskelig med en viss grad av fleksibilitet for å sikre at studiet er tilstrekkelig attraktivt med tanke på internasjonal studentmobilitet og studentenes valgmuligheter ellers. Dette er en av de viktige problemstillingene som diskuteres i den pågående programevalueringen. En annen problemstilling er at mange MRR-studenter jobber mye ved siden av studiet, og har ønske om å kunne tilpasse studiene til jobb. Dette har medført at studenter velger bort NHHs MRR-program siden andre MRR-program har mindre krav til oppmøte. Programevalueringen diskuterer mulige endringer uten å redusere våre krav til pedagogisk kvalitet.

MRR ved NHH er et høyt anerkjent MRR-program i Norge og den kommende handlingsplanen etter programevalueringen vil forhåpentligvis sikre vår gode posisjon.

4.2 Inntakskvalitet

Inntakskvalitet beskriver studentenes forutsetninger for å studere, og deles inn i individuell og kollektiv inntakskvalitet. Individuell inntakskvalitet er de forkunnskapene og ferdighetene den enkelte student har når vedkommende starter studiene ved NHH. Kollektiv inntakskvalitet handler om sammensetningen av studentmassen med tanke på mangfold.

Indikatorer	Resultater				
	2020	2021	2022	2023	2024
Toårig MRR					
Antall søkere totalt	109	111	94	116	122
- Eksterne søkere (førsteprioritet)	89	100	79	97	98
- Søkere – intern overgang	20	11	15	19	24
Antall studenter møtt til studiestart totalt	42	45	47	50	56
- Eksterne	27	35	30	34	32
- Interne	15	10	17	16	24
Kvinneandel møtt til studiestart, totalt	33 %	56 %	32 %	48 %	41 %
- Eksterne	33 %	54 %	27 %	38 %	44 %
- Interne	33 %	60 %	41 %	69 %	38 %
Poenggrense eksterne søkere	3,71	3,84	3,79	3,83	3,8
Ettårig MRR					
Antall søkere totalt	233	269	242	288	275
- Bergen	163	172	172	206	195
- Oslo	70	97	70	82	80
Antall møtt totalt	99	101	91	85	87
- Bergen	45	47	44	47	46
- Oslo	54	54	47	38	41
Kvinneandel møtt, totalt	45 %	43 %	44 %	35 %	33 %
- Bergen	47 %	38 %	41 %	36 %	26 %
- Oslo	43 %	48 %	47 %	34 %	41 %

Programleders vurdering av inntakskvaliteten.

Utviklingstrekk, eventuelle grep tatt og planer for oppfølging:

I det store og hele er det stabile søkertall og møtt-tall for MRR. Selv om tallene er små, er det likevel gledelig å se en positiv utvikling i antall søkere fra vårt eget bachelorprogram (interne søkere). Blant ettårige studenter ser vi en liten nedgang i søkere til Oslo, og det er bekymringsfullt at det er så få som møter. De tre siste årene har antall møtt i Oslo ligget godt under måltallet på 50. Den pågående programevalueringen for MRR foreslår tiltak for Oslo.

4.3 Rammekvalitet

Rammekvalitet beskriver forutsetningene for studentenes læring, og inkluderer studentenes fysiske og psykososiale læringsmiljø, de ansattes faglige og pedagogiske kompetanse samt hensiktsmessige administrative funksjoner, informasjonssystemer og bibliotekstjenester.

Programleder skal kun fokusere på læringsmiljø, da det resterende av rammekvalitet ivaretas i andre rapporteringer.

Indikatorer	Resultater				
	2020	2021	2022	2023	2024
Tilfredshet med					
- det faglige miljøet blant studentene på studieprogrammet (Studiebarometeret [SB])	3,8	3,4	3,4	4,4	4,4
- miljøet mellom studentene og de faglige ansatte på studieprogrammet (SB)	2,9	2,8	3,2	4,1	3,8
- det sosiale miljøet blant studentene på studieprogrammet (SB)	3,5	2,5	3,5	3,9	4,2
Tilfredshet med					
- den administrative tilretteleggingen av studieprogrammet (timeplan, studieplan osv.) (SB)	4,2	4,1	3,5	4,1	4,0
- tilgjengeligheten på informasjon om studieprogrammet (SB)	4,1	3,5	3,6	4,2	4,1

Programleders vurdering av rammekvaliteten. Viktig med utviklingstrekk, eventuelle grep tatt og planer for oppfølging:

Selv om MRR er lagt opp som et heltidsstudium, er det mange av studentene som jobber mye hos revisjonsselskap ved siden av. Dette er noe som kjennetegner mange MRR-studier i Norge. Sett i det lyset, er det gledelig at programmet skårer høyt på faglig og sosialt miljø. Økning fra korona-årene indikerer også at studentene setter pris på det fysiske studiemiljøet.

MRR legger stor vekt på tydelig informasjon til studentene, og det ser ut til at studentene verdsetter dette.

4.4 Programkvalitet

Programkvalitet beskriver hvordan programmet er utformet og strukturert for at studentene skal oppnå læringsutbyttet på programnivå, og inkluderer både god programledelse og et godt programdesign. Programledelse omfatter både kvalitetssikring, kvalitetsutvikling og drift av programmene enkeltvis, samt NHHs overordnede studietilbud. Programdesign handler om at det er god sammenheng mellom emnene og de enkelte læringsutbyttene, og at innholdet er relevant. Dette inkluderer samsvar, variasjon og progresjon i og mellom emnene, og tiltak som letter overgangen mellom semestre og studieår.

Indikatorer	Resultater				
	2020	2021	2022	2023	2024
Gjennomføring på normert tid	84 %	88 %	83 %	87 %	79 %
Studiepoeng per student (gjennomsnitt hele året)	52,2	52,5	50,0	52,6	52,6
Frafall på tidspunkt for normert ferdig (oppstart + 2 år)	9 %	10 %	11 %	7 %	13 %
Tilfredshet med den faglige sammenhengen mellom emnene i studieprogrammet (SB)	4,3	4,3	4,1	4,5	4,5
I hvilken grad representanter fra arbeidslivet bidrar i undervisningen (SB)	4,6	4,7	4,5	4,9	4,7
Utteksling					
- Antall utreisende studenter	6	3	3	7	10
- Andel vitnemål med utveksling, toårig MRR	20 %	8 %	9 %	19 %	35 %
Antall studenter med internasjonal praksismobilitet gjennom NHH (Intern Abroad, Innovation School, Gründerskolen, ENEINT)	0	0	0	1	0
«Jeg er, alt i alt, fornøyd med studieprogrammet jeg går på» (SB)	4,1	4,0	4,2	4,5	4,6

Programleders vurdering av programkvaliteten.

Utviklingstrekk, eventuelle grep tatt og planer for oppfølging:

Studentene er generelt veldig godt fornøyd med programkvaliteten, og den overordnede tilfredsheten viser en ytterligere forbedring i 2024.

Gjennomføringstid og frafallsprosenten viser imidlertid negativ utvikling. Den pågående programevalueringen drøfter tiltak som kan øke studiets attraktivitet, og forhåpentligvis vil det bidra positivt på gjennomføringen.

MRR har ikke like ambisiøse mål for utveksling og internasjonal praksismobilitet som MØA. MRR har et norsk fokus siden programmet skal kvalifisere til en norsk revisortittel, og de fleste MRR-studentene tar det ettårige løpet som inneholder 60 obligatoriske stp uten mulighet til å benytte seg av vårt internasjonale tilbud. De toårige studentene har imidlertid mange av de samme internasjonale mulighetene som MØA-studentene, og det er gledelig å se en sterk økning i andel toårige MRR-studenter som reiser på utveksling.

Programleders vurdering av status for implementering av tiltak i handlingsplanen:

Programevaluering ble sendt ut på høring med svarfrist 28. februar 2025, og handlingsplan er nå under utarbeidelse.

Programleders oversikt over og vurdering av AoL-arbeidet i 2023:

AoL prosessen har identifisert enkelte områder som bør forbedres.

- Når det gjelder forbedringsområder innen relevans og bærekraft, er det vedtatt å innføre et metodeemne tilpasset MRRs fagområder.
- Når det gjelder kommunikasjon er det implementert noen mindre tiltak, og temaet vil bli dekket i en viss utstrekning av et nytt metodeemne. Utover det er det ikke rom for nye emner med hovedfokus på kommunikasjon, og testresultatene indikerer heller ikke at det er prekært med store tiltak innen kommunikasjon. Vi vil imidlertid følge tiltak som gjennomføres på MØA og vurdere om det passer for MRR.
- Når det gjelder bærekraft, viser testresultatene en tilfredsstillende utvikling. Bærekraft vil fortsatt ha en viktig og synlig plass i MRR.

4.5 Undervisningskvalitet

Undervisningskvalitet beskriver de læringsaktivitetene som skal bidra til at studentene oppnår læringsutbyttet i emnet. Dette omfatter undervisnings-, arbeids- og vurderingsformer, samt pedagogiske virkemidler.

Indikatorer	Resultater				
	2020	2021	2022	2023	2024
Studentenes totalvurdering (emneevalueringene NHH)	3,8	3,8	3,8	3,9	3,9
Foreleser formidlet sin kunnskap på en hensiktsmessig måte (emneevalueringene NHH)	4,0	4,1	4,0	4,0	4,2
Undervisningen er lagt opp til at studentene skal delta aktivt (SB)	3,6	3,1	3,2	3,8	4,0
Tilfredshet med					
- de faglige ansattes evne til å gi konstruktive tilbakemeldinger på arbeidet ditt (SB)	3,2	3,5	3,7	3,7	3,3
- faglig veiledning og diskusjoner med faglig ansatte (SB)	2,2	3,2	3,1	3,9	3,2
I hvilken grad ulike vurderingsformer har					
- krevd forståelse og resonnement (SB)	4,6	4,6	4,2	4,5	4,7
- hatt tydelig kriterier for vurdering (SB)	3,9	3,9	3,8	4,4	4,3

Programleders vurdering av undervisningskvaliteten.

Utviklingstrekk, eventuelle grep tatt og planer for oppfølging:

De fleste resultatene er på tilfredsstillende nivå og viser forbedring.

Resultatene viser dog at vi fortsatt kan bli bedre i vår interaksjon med studentene. MRR-emnene er strukturert slik at ca. 1/3 er forelesninger med oppgavegjennomgang, og der har studentene gode muligheter til å diskutere og få kommentarer på sine synspunkter, men en del benytter seg lite av denne muligheten. Tallene i tabellen svinger dessuten en del fra år til år og må tolkes med varsomhet.

4.6 Kandidatkvalitet

Kandidatkvalitet beskriver de kunnskapene, ferdighetene og den generelle kompetansen kandidatene har tilegnet seg når de uteksamineres fra NHH. Relevans og forberedelse til både arbeidsmarked og master- og ph.d.-programmer nasjonalt og internasjonalt står sentralt.

Indikatorer	Resultater				
	2020	2021	2022	2023	2024
Andel i arbeid innen 6 mnd (NHHs Arbeidsmarkedsundersøkelse [AMU])	100 %	100 %	96,0 %	96,4 %	100 %
Andel studenter som tar jobb i utlandet (AMU)	0 %	3,7 %	0 %	0 %	0 %
«Studiet har gitt meg relevante teoretiske basiskunnskaper» (AMU)	4,4	4,6	4,5	4,6	4,4
«Studiet har gitt meg kunnskaper og ferdigheter som gjør meg konkurransedyktig også i et internasjonalt arbeidsmarked» (AMU)	4,0	4,0	4,1	4,5	3,9
«Generelt var jeg fornøyd med kvaliteten på studiet» (AMU)	4,3	4,2	4,3	4,6	4,4

Programleders vurdering av kandidatkvaliteten.

Utviklingstrekk, eventuelle grep tatt og planer for oppfølging:

Dette er gode tall. At ingen/få tar jobb i utlandet henger sammen med at dette er en utdanning for å kvalifisere for en norsk revisortittel. De fleste studentene har allerede jobb i et norsk revisjonsselskap.

4.7 Oppfølgingspunkter fra 2023

Ifølge Programrapport 2023 MRR, var dette de tre viktigste oppfølgingspunktene for MRR i 2024:

1. Redusere ikke-møtt. Opptak og MRR-ledelse vil øke kontakten med studenter/arbeidsgivere i fasen fra de aksepterer tilbud til møtt.
2. Programevaluering (som vil dekke alle punktene i denne programrapporten)
3. Vurdere hvordan interaksjon mellom student og faglig ansatte kan heves.

Kommenter status for de tre oppfølgingspunktene fra 2023-rapporten:

1. Tiltak gjennomført med en liten (men ikke tilstrekkelig) forbedring. Ytterligere tiltak vil være utsatt start i vårsemesteret, et tiltak som både revisjonsselskap og studenter ønsker velkomment.
2. Programevalueringen er avsluttet og neste steg er utarbeidelse av handlingsplan.
3. Vi har videreført opplegget hvor ca. 1/3 av forelesningene er gjennomgang og diskusjon av oppgaver.

4.8 Oppfølging i 2025

Programevalueringen er nylig levert, og den påpeker flere områder som vil medføre endringsforslag i handlingsplanen. Denne skal ut på høring, og vi må avvente resultatet av høringen før tiltak for 2025 blir fastsatt.

5. PROGRAMRAPPORT 2024

MASTER I ØKONOMI OG ADMINISTRASJON

Programleder Jan I. Haaland

5.1 Programleders vurdering av programmet – status og utviklingstrekk

Master i økonomi og administrasjon (MØA) er et stort og komplekst masterprogram, med mange studenter, et bredt utvalg av spesialiseringer og høy grad av fleksibilitet for studentene. MØA utgjør de to siste årene av siviløkonomutdanningen ved NHH. Rekrutteringen av studenter er meget god, og opptakskravene er høye. 2024 viste økt antall studenter fra alle kategorier – fra Bachelor i Økonomi og Administrasjon (BØA) på NHH så vel som søkere med bachelorgrad fra andre norske og internasjonale institusjoner. Kvinneandelen har, imidlertid, vist en synkende trend, og den ligger klart under det ønskede nivået på minst 40 prosent.

Studenter kan fritt velge mellom de ni hovedprofilene på MØA, og profiloppmeldingen har over tid vist økende skjevheter. Dette forsterkes i 2024-opptaket, der én profil (FIE) nå trekker over 50 prosent av studentene. Fire profiler (BAN, BUS, ENE og STR) er i et mellomstilt med tilfredsstillende studenttilstrømning, mens de fire minste profiler (ACC, ECN, ECO og MBM) trekker få studenter. Tiltak for å øke rekrutteringen til de minste profilene er et viktig punkt i handlingsplanen for MØA, og dette vil fortsatt kreve betydelig oppmerksomhet.

MØA viser gode resultater langs alle kvalitetsdimensjonene slik disse fremkommer i denne rapporten. Studentene er vel tilfreds med så vel den overordnede kvaliteten som de fleste aspekter av undervisningen, men på noen områder scorer vi fortsatt for dårlig. Det gjelder spesielt ulike indikatorer knyttet til studentaktiv læring og faglige tilbakemeldinger. Det er gledelig at årets resultater viser en viss fremgang på noen av disse indikatorene, men det er fremdeles stort rom for forbedringer på enkelte områder.

MØA har alltid vært kjent for sin høye grad av internasjonalisering, og det er positivt at tallene for 2024 bekrefter og forsterker dette. Alle indikatorene knyttet til internasjonalisering viser svært positiv utvikling, og mer enn halvdel av MØA-kandidatene uteksaminert i 2024 har utveksling på sitt vitnemål.

En viktig problemstilling som ble aktualisert i 2024, er hvordan fremtidens mastertilbud på NHH bør være. Oppstarten av det nye bachelorprogrammet, B.Sc. in Business, Economics and Data Science (BEDS), høsten 2024, har gjort det maktpåliggende å vurdere hva som skal til for å sikre et relevant og godt tilbud på masternivå for disse studentene; det være seg innenfor rammene av MØA eller i form av nye mastertilbud. Mot slutten av 2024 ble det tatt initiativ til å utrede begge disse alternativene. En arbeidsgruppe som ble bedt om å vurdere hva som kreves i MØA for å ta høyde for fremtidige studenter fra BEDS, leverte sin innstilling i januar 2025, mens en ny arbeidsgruppe med et bredere mandat om å se på fremtidens mastertilbud på NHH skal rapportere mot slutten av vårsemesteret 2025. Dette er opplagt problemstillinger som vil være viktige både for MØA og for NHH mer generelt i 2025 og årene fremover.

5.2 Inntakskvalitet

Inntakskvalitet beskriver studentenes forutsetninger for å studere, og deles inn i individuell og kollektiv inntakskvalitet. Individuell inntakskvalitet er de forkunnskapene og ferdighetene den enkelte student har når vedkommende starter studiene ved NHH. Kollektiv inntakskvalitet handler om sammensetningen av studentmassen med tanke på mangfold.

Indikatorer	Resultater				
	2020	2021	2022	2023	2024
Antall søkere totalt	2145	2364	2346	2431	1709
- Eksterne søkere med norsk bachelorgrad (førsteprioritet)	665	854	823	896	839
- Eksterne søkere med internasjonal bachelorgrad	1034	1102	1164	1167	474
- Søkere – intern overgang	446	408	359	368	396
Totalt antall studenter møtt til studiestart	725	737	670	660	739
- Studenter med internasjonal grad	58	91	67	43	55
- Studenter med dobbelgrad	17	30	21	28	27
- Kvinneandel, totalt antall studenter	37 %	38 %	33 %	37 %	36 %
- Kvinneandel, studenter med internasjonal grad	41 %	43 %	37 %	40 %	35 %
Opptakskrav eksterne søkere, høst (norske)	3,8	3,9	3,9	3,9	3,9
Antall nye studenter oppmeldt i hovedprofil aggregert vår og høst					
- Business Analytics (BAN)	90	101	100	86	61
- Energi, naturressurser og miljø (ENE)	33	43	44	54	76
- Finansiell økonomi (FIE)	280	316	281	282	376
- Markedsføring og merkevareledelse (MBM)	10	23	15	12	10
- Regnskap (ACC)	-	-	12	6	4
- Samfunnsøkonomi (ECN)	41	24	17	5	15
- Strategi og ledelse (STR)	81	68	77	78	72
- Økonomisk analyse (ECO)	13	10	12	21	24
- Økonomisk styring (BUS)	165	155	134	124	89

Programleders vurdering av inntakskvaliteten.

Utviklingstrekk, eventuelle grep tatt og planer for oppfølging:

MØA har generelt god søkning og høy inntakskvalitet, og det var også tilfellet i 2024. Antall nye studenter møtt til studiestart gikk betydelig opp fra de foregående to årene, og de underliggende tallene viser økning i alle kategorier, altså for intern overgang fra BØA så vel som for eksterne søkere med norsk og internasjonal bachelorgrad. Riktignok viser det totale søkerantallet en betydelig nedgang, men det skyldes hovedsakelig innføringen av studieavgifter for søkere fra utenfor EU/EØS-området. Nedgangen i søkere med internasjonal bakgrunn er på nesten 60 %, men ser vi på komplette søknader, er nedgangen mye mindre (17 %). Det tyder på at de som nå søker, er mer motivert for å begynne, og økningen i antall møtt til studiestart fra denne kategorien viser også at søkerne er godt kvalifisert. Antall eksterne søkere med norsk bachelorgrad gikk også noe ned fra det svært høye nivået i 2023, mens antall som faktisk møtte til studiestart gikk opp. Opptakskravene ligger på samme høye nivå som tidligere år.

Kvinneandelen i MØA-studiet er ikke tilfredsstillende. Til tross for at det har vært fokusert mer på dette det siste året, fortsetter andelen å gå ned. De underliggende tallene viser at det spesielt er kvinneandelen for eksterne søkere med norsk bachelorgrad som faller, men tallene søkere med internasjonal bakgrunn går også ned. For intern overgang fra BØA er kvinneandelen på et akseptabelt nivå, 42 % i 2024.

Påmeldingen til profiler viser noen interessante trekk. Det ene er at FIE fortsetter å vokse, og har nå over 50 % av de nye studentene. Det andre er at det skjer betydelige endringer blant de «nest største» profilene, der både BUS og BAN opplever klar nedgang, mens ENE fortsetter å vokse. STR holder et stabilt og tilfredsstillende nivå. For de minste profilene, skjer det relativt små endringer, selv om det kan bemerkes at ECO-profilen har styrket seg de siste to årene. Handlingsplanens mål om å styrke rekruttering til de små profilene har foreløpig ikke gitt de ønskede resultater, til tross for at flere av disse profilene har gjort tilpasninger i så vel struktur som faglig tilnærming med tanke på å bli mer attraktive og relevante for studentene.

5.3 Rammekvalitet

Rammekvalitet beskriver forutsetningene for studentenes læring, og inkluderer studentenes fysiske og psykososiale læringsmiljø, de ansattes faglige og pedagogiske kompetanse samt hensiktsmessige administrative funksjoner, informasjonssystemer og bibliotekstjenester.

Programleder skal kun fokusere på læringsmiljø, da det resterende av rammekvalitet ivaretas i andre rapporteringer.

Indikatorer	Resultater				
	2020	2021	2022	2023	2024
Tilfredshet med					
- det faglige miljøet blant studentene på studieprogrammet (fra Studiebarometeret [SB])	4,0	3,9	3,9	4,1	4,0
- miljøet mellom studentene og de faglige ansatte på studieprogrammet (SB)	3,5	3,0	3,1	3,4	3,6
- det sosiale miljøet blant studentene på studieprogrammet (SB)	3,9	3,9	3,9	3,8	3,7
Tilfredshet med					
- den administrative tilretteleggingen av studieprogrammet (timeplan, studieplan osv.) (SB)	3,8	3,8	3,7	3,7	3,9
- tilgjengeligheten på informasjon om studieprogrammet (SB)	4,1	4,0	3,9	4,0	3,9

Programleders vurdering av rammekvaliteten.

Utviklingstrekk, eventuelle grep tatt og planer for oppfølging:

Tabellen bekrefter at MØA-studentene stort sett er tilfreds med studiet. Dette kommer frem i ulike evalueringer og har vært relativt stabilt over tid. Det er gledelig å se at vurderingen av miljøet mellom studenter og faglig ansatte fortsetter å stige, etter noen dårligere resultater under pandemien. Gitt MØA-studiets omfang og kompleksitet, krever det mye administrativ innsats og arbeid å tilrettelegge studiet best mulig, og det er positivt at denne innsatsen gir seg utslag i økt tilfredshet blant studentene.

5.4 Programkvalitet

Programkvalitet beskriver hvordan programmet er utformet og strukturert for at studentene skal oppnå læringsutbyttet på programnivå, og inkluderer både god programledelse og et godt programdesign. Programledelse omfatter både kvalitetssikring, kvalitetsutvikling og drift av programmene enkeltvis, samt NHHs overordnede studietilbud. Programdesign handler om at det er god sammenheng mellom emnene og de enkelte læringsutbyttene, og at innholdet er relevant. Dette inkluderer samsvar, variasjon og progresjon i og mellom emnene, og tiltak som letter overgangen mellom semestre og studieår.

Indikatorer	Resultater				
	2020	2021	2022	2023	2024
Gjennomføring på normert tid	79 %	84 %	84 %	82 %	83 %
Studiepoeng per student (gjennomsnitt hele året)	54,7	56,6	49,6	53,1	55,0
Frafall på tidspunkt for normert ferdig (oppstart + 2 år)	2 %	2 %	1 %	3 %	2 %
Tilfredshet med den faglige sammenhengen mellom emnene i studieprogrammet (SB)	4,0	3,9	4,0	4,0	4,0
I hvilken grad representanter fra arbeidslivet bidrar i undervisningen (SB)	4,4	4,2	4,2	4,2	3,9
Utteksling					
- Antall innkommende studenter til NHH	101	277	324	308	307
- Antall utreisende studenter	208	133	261	327	356
- Andel vitnemål med utveksling	38 %	15 %	28 %	43 %	52 %
Antall studenter med internasjonal praksismobilitet gjennom NHH (Intern Abroad, CEMS, Innovation School, Gründerskolen, ENEINT)	45	66	61	53	76
Antall dobbelgradsstudenter					
- inn	28	21	30	22	28
- ut	15	10	10	23	25
«Jeg er, alt i alt, fornøyd med studieprogrammet jeg går på» (SB)	4,2	4,3	4,1	4,2	4,2

Programleders vurdering av programkvaliteten.

Utviklingstrekk, eventuelle grep tatt og planer for oppfølging:

Programkvaliteten for MØA holder høy standard, og indikatorene i tabellen over er alle på et meget tilfredsstillende nivå. Mens forhold knyttet til internasjonalisering naturlig nok viste en markant nedgang under pandemien, har oppgangen de siste årene vært svært positiv. Graden av internasjonalisering er nå høyere enn den var før pandemien, og over halvdel av de uteksaminerte studentene i 2024 har utveksling på vitnemålet. At et økende antall MØA-studenter tar del i dobbelgradsprogrammer og internasjonal praksismobilitet viser også stor interesse for å tilegne seg internasjonal kompetanse og ferdigheter.

Studiebarometeret har over flere år vist at MØA-studiet utpreger seg med betydelig bidrag fra arbeidslivet, sammenliknet med andre studier. Det var også tilfellet i 2024, selv om indikatoren gikk noe ned. Nivået er fremdeles høyt, men det vil være viktig å holde øye med denne utviklingen de nærmeste årene, for å sikre at studentene fortsatt er godt fornøyd med bidragene fra arbeidslivet.

Programleders vurdering av status for implementering av tiltak i handlingsplanen:

Handlingsplanen for MØA 2023-26 har fokus på fire hovedområder. En fullstendig oversikt ble gitt i kvalitetsrapporten for 2023. Her vil vi kun gi en kort oversikt over status og endringer det siste året for hvert hovedområde.

1. Bærekraft

- Et sentralt tiltak, nytt obligatorisk krav på 7,5 studiepoeng i Etikk, Samfunnsansvar og Bærekraft for alle MØA-studenter, ble innført fra høsten 2024.

2. Programdesign og fleksibilitet

- Struktur og krav til obligatoriske emner har blitt gjennomgått i profilene.
- En kartlegging av store og små emner har blitt gjort bl.a. med tanke på mulighetene for mer studentaktiv læring.
- Breddekravet som ble endret i 2021, bør evalueres med tanke på om det nye kravet i tilstrekkelig grad sikrer faglig bredde for alle studenter. Det vil være behov for å analysere faktisk tilpasning for noen kull av studenter under den nye regelen før eventuelle tiltak vurderes.
- Krav om at alle studenter skal ha trening i muntlig kommunikasjon har vært diskutert flere ganger i referansegruppen, og en ny tilnærming basert på tilpasning av muntlige aktiviteter i eksisterende emner ble fremmet i 2024. Et pilotprosjekt i en av profilene er forventet i 2025.

3. Internasjonalisering og internasjonale muligheter

- Spørsmålet om fordeler og ulemper med utveksling i fjerde (siste) semester i MØA står sentralt. Her har en del data blitt samlet inn fra både før og etter pandemien, men den endelige analysen gjenstår, før eventuelle tiltak kan foreslås.
- Arbeidet med å sikre konsistens mellom ulike former for internasjonalisering og legge til rette for at studenter kan velge alternative, og ofte mer krevende, former for internasjonalisering går sin gang. Det er foreløpig ikke registrert behov for spesielle tiltak.

4. Rekruttering

- Rekruttering til små profiler er en utfordring. Noen av profilene har iverksatt betydelige revisjoner i struktur og innhold, men dette har foreløpig ikke gitt de ønskede effekter på studenttilstrømningen.
- Rekruttering av internasjonale studenter har blitt tydelig hemmet av innføringen av studieavgifter. Rekrutteringsarbeidet er nå i større grad rettet mot studenter fra EU/EØS-området, og tallene for 2024-opptaket viser en viss fremgang.
- Tiltak for å øke kvinneandel til minst 40 % har foreløpig ikke gitt de ønskede resultater. Det må fortsatt være fokus på rekruttering av kvinner, spesielt i de eksterne opptakene.

Programleders oversikt over og vurdering av AoL-arbeidet i 2024:

AoL-arbeidet for MØA går etter planen. I fjorårets kvalitetsrapport gjorde vi rede for tiltak på de ulike områdene. I 2024 har det spesielt blitt jobbet med:

- «Closing the loop» for noen læringsmål: Med utgangspunkt i de tiltak som er gjennomført for å styrke læringsutbyttet knyttet til relevans og skriftlig kommunikasjon, ble nye tester gjennomført høsten 2024, basert på innleverte masteroppgaver høsten 2023 og våren 2024. Disse har blitt analysert og rapportert med tilfredsstillende resultater. Endelig rapport ble ferdigstilt i februar 2025.
- Obligatorisk trening i muntlig kommunikasjon: Nye løsninger ble diskutert i 2024, bl.a. basert på hvordan muntlige aktiviteter i eksisterende emner kan tilpasses for å tilfredsstille kravet. Et pilotprosjekt vil etter planen bli iverksatt høsten 2025.

- **Bærekraft:** Nytt obligatorisk krav til 7,5 studiepoengs emner i Etikk, Samfunnsansvar og Bærekraft ble innført fra og med høsten 2024. Ny testing vil først være aktuelt etter at minst ett kull med studenter har fullført med det nye kravet.

5.5 Undervisningskvalitet

Undervisningskvalitet beskriver de læringsaktivitetene som skal bidra til at studentene oppnår læringsutbyttet i emnet. Dette omfatter undervisnings-, arbeids- og vurderingsformer, samt pedagogiske virkemidler.

Indikatorer	Resultater				
	2020	2021	2022	2023	2024
Studentenes totalvurdering MØA (emneevalueringene NHH)	4,0	3,9	3,9	3,9	4,0
Studentenes totalvurdering per profil (emneevalueringene NHH)					
- Business Analytics BAN	3,8	3,8	4,0	4,0	4,1
- Energi, naturressurser og miljø ENE	3,8	3,7	3,7	3,8	3,9
- Finansiell økonomi FIE	4,0	3,8	4,0	3,8	4,0
- Markedsføring og merkevareledelse MBM	3,8	3,7	3,7	3,8	3,9
- Regnskap ACC	-	-	3,9	3,9	3,9
- Samfunnsøkonomi ECN	4,0	3,8	3,9	3,9	4,1
- Strategi og ledelse STR	4,0	4,0	3,9	4,0	4,0
- Økonomisk analyse ECO	4,0	3,9	3,8	3,8	4,0
- Økonomisk styring BUS	3,9	3,9	3,9	3,9	3,8
Foreleser formidlet sin kunnskap på en hensiktsmessig måte (emneevalueringene, NHH)	4,1	4,1	4,1	4,0	4,2
Undervisningen er lagt opp til at studentene skal delta aktivt (SB)	3,1	3,1	2,9	3,1	3,1
Tilfredshet med					
- de faglige ansattes evne til å gi konstruktive tilbakemeldinger på arbeidet ditt (SB)	3,4	3,2	3,0	3,2	3,3
- faglig veiledning og diskusjoner med faglig ansatte (SB)	3,2	2,7	2,9	3,1	3,3
I hvilken grad ulike vurderingsformer har					
- krevd forståelse og resonnement (SB)	4,4	4,2	4,2	4,4	4,3
- hatt tydelig kriterier for vurdering (SB)	3,7	3,7	3,7	3,9	3,9

Programleders vurdering av undervisningskvaliteten.

Utviklingstrekk, eventuelle grep tatt og planer for oppfølging:

Generelt er undervisningskvaliteten på et høyt og stabilt nivå. Studentenes totalvurdering er tilfredsstillende, og det er lite variasjon; det gjelder både på tvers av hovedprofiler og over tid. Samtidig er det viktig å legge til at dette er gjennomsnittstall. Som tidligere år, er vi mer opptatt av å sikre at enkeltemner som viser sviktende kvalitet følges opp og forbedres, enn av å se på gjennomsnittstallene. Målet er at flest mulig emner skal holde et tilfredsstillende nivå.

Det er positivt at studentene vurderer at kunnskap formidles på en hensiktsmessig måte, og at vurderingsformer oppfattes å ha tydelige kriterier og fordre forståelse og resonnement. Dette er i tråd med målene om en klar sammenheng mellom læringsmål, formidling og vurdering.

På noen områder scorer vi fremdeles for dårlig. Det gjelder spesielt på oppfatningene om studentaktiv læring og vurderingene av tilbakemeldinger og veiledning fra faglig ansatte. Noe av dette skyldes trolig at mye av undervisningen i MØA foregår i ganske store emner, der studentdeltakelse i større grad skjer gjennom gruppearbeid, semesteroppgaver, etc., enn gjennom direkte interaksjon, og der tilbakemeldinger kan komme fra studentassistenter. Men gitt NHHs

klare mål om å styrke studentaktiv læring, er dette uansett resultater vi ikke kan være fornøyd med, til tross for at et par av indikatorene viser en liten oppgang i 2024.

5.6 Kandidatkvalitet

Kandidatkvalitet beskriver de kunnskapene, ferdighetene og den generelle kompetansen kandidatene har tilegnet seg når de uteksamineres fra NHH. Relevans og forberedelse til både arbeidsmarked og master- og ph.d.-programmer nasjonalt og internasjonalt står sentralt.

Indikatorer	Resultater				
	2020	2021	2022	2023	2024
Andel i arbeid innen 6 mnd (NHHs Arbeidsmarkedsundersøkelse [AMU])	92,6 %	94,3 %	93,6 %	91,5 %	94,0 %
Andel studenter som tar jobb i utlandet (AMU)	6 %	9 %	3 %	5 %	7 %
«Studiet har gitt meg relevante teoretiske basiskunnskaper» (AMU)	4,4	4,5	4,3	4,3	4,4
«Studiet har gitt meg kunnskaper og ferdigheter som gjør meg konkurransedyktig også i et internasjonalt arbeidsmarked» (AMU)	4,0	3,9	4,0	4,0	4,0
«Generelt var jeg fornøyd med kvaliteten på studiet» (AMU)	4,2	4,2	4,1	4,2	4,2

Programleders vurdering av kandidatkvaliteten.

Utviklingstrekk, eventuelle grep tatt og planer for oppfølging:

NHH-kandidater er attraktive i arbeidsmarkedet. Den årlige Arbeidsmarkedsundersøkelsen viser at 99 % av de som var jobb etter 6 måneder, oppfattet jobben som relevant for deres utdanning, og at 92 % fikk jobb før de avsluttet studiene. Det store flertallet jobber i privat sektor, med konsulent-, revisjons- og finansnæringene som de dominerende. Over 60 % er sysselsatt i Oslo-området, mens snaut 20 % jobber i Bergen.

Det er verdt å merke seg at kandidatene etter fullført MØA generelt er svært godt fornøyd med studiet, og at de oppfatter at det har gitt dem relevante basiskunnskaper og gjort dem konkurransedyktige i arbeidsmarkedet.

NHH utdanner kandidater som skal være attraktive i det internasjonale arbeidsmarkedet og har som ambisjon at en større andel skal søke internasjonale karriere. Et svært godt nasjonalt arbeidsmarked, samt den usikre geopolitiske situasjonen, er nok blant de viktigste grunnene til at ikke flere søker seg ut, men det er likevel gledelig å se at andelen øker igjen, etter lave tall under pandemien.

Etterspørselssiden er nok også en viktig årsak til den skjeve geografiske fordelingen innenlands.

5.7 Oppfølgingspunkter fra 2023

Ifølge Programrapport 2023 MØA, var dette de tre viktigste oppfølgingspunktene for MØA i 2024:

1. Ha søkelys på opptakstallene for å sikre tilstrekkelig antall høyt kvalifiserte nye studenter hvert år, med god balanse mellom intern overgang og eksternt opptak, tilfredsstillende kvinneandel og styrket opptak av internasjonale studenter.
2. Sikre at Handlingsplanen for MØA 2023-26 følges opp og at gjenværende punkter utredes med tanke på å foreslå nye tiltak. Det gjelder bl.a. spørsmålet om utveksling i fjerde semester, revisjon av

breddekravet, og utfordringene for små profiler. Tilrettelegging for mer studentaktiv læring vil også være et viktig punkt.

3. Legge til rette for en målrettet oppfølging og videreføring av AoL-arbeidet, bl.a. med iverksettelse av gjenværende tiltak, gjennomføring av nye målinger og forberedelse av nye mål og tiltak for neste runde.

Kommenter status for de tre oppfølgingspunktene fra 2023-rapporten:

1. Opptakstillene har vist god utvikling både når det gjelder intern overgang og eksternt opptak. Det samme gjelder søkere med internasjonal bakgrunn, selv om studieavgiftene medfører at antallet internasjonale studenter er lavere enn ønsket. Kvinneandelen i det eksterne opptaket er fremdeles en utfordring, og der har resultatene, om noe, gått i feil retning.
2. I 2024 har det vært fortsatt fokus på rekruttering til små profiler, bl.a. gjennom restrukturering av noen av disse, men resultatene har foreløpig uteblitt. Utveksling i fjerde semester er fremdeles under utredning, mens konkrete revisjoner av breddekravet hittil ikke har vært vurdert. Breddekravet ble endret i 2021, så det vil snart være på tide å analysere virkningene av disse endringene.
3. I 2024 ble det gjennomført AoL-testing av læringsutbyttene knyttet til relevans og skriftlig kommunikasjon. Dette ga tilfredsstillende resultater, og vi kan konkludere med at «ringen er sluttet» (eller «closing the loop» som det heter på AoL-språket) for disse læringsmålene. Det gjenstår noen tiltak når det gjelder muntlig kommunikasjon, samt testing av både det målet og læringsutbyttene knyttet til bærekraft.

5.8 Oppfølging i 2025

De tre viktigste oppfølgingspunktene i 2025 er:

1. **Rekruttering:** Kvinneandelen i det eksterne opptaket, samt rekruttering til små profiler og mer generelt den skjeve profilfordelingen vil være viktige områder å følge opp. Det samme gjelder internasjonal rekruttering.
2. **Handlingsplan og AoL:** Gjenværende punkter i Handlingsplanen knyttet til utveksling og breddekrav bør følges opp med nye analyser og eventuelt nye tiltak i løpet av 2025. I AoL-sammenheng vil tiltak for å sikre trening i muntlig kommunikasjon være viktig i 2025. Testing av resultatene av dette så vel som av læringsmålet knyttet til bærekraft vil først kunne være aktuelt fra 2026.
3. **Fremtidens mastertilbud:** De prosessene som ble igangsatt mot slutten av 2024 med hensyn både på hvordan MØA bør tilpasses for å gi et godt og relevant tilbud til BEDS-kandidater og mer generelt om hvordan fremtidens mastertilbud på NHH bør se ut, vil være viktige å følge opp i 2025.

6. RAMMEKVALITET

Rammekvalitet beskriver forutsetningene for studentenes læring, og inkluderer studentenes fysiske og psykososiale læringsmiljø, de ansattes faglige og pedagogiske kompetanse samt hensiktsmessige administrative funksjoner, informasjonssystemer og bibliotekstjenester.

Kvalitetsområdet rammekvalitet inkluderer forhold som går utover det som er behandlet i de enkelte programrapportene. Gitt NHHs struktur og programmenes oppbygging, er det flere forhold som best behandles samlet.

FYSISK LÆRINGSMILJØ

Studiebarometeret inneholdt i 2024 nye spørsmål knyttet til fysisk læringsmiljø som ga en ny kilde til informasjon om hvordan studentene oppfatter dette. Samlet sett på indikatoren scoret NHH 3,4 noe som er 0,4 under det nasjonale gjennomsnittet. Det er spørsmål knyttet til fornøydhet med «lokaler for undervisning og øvrig studiearbeid» og «bibliotek og bibliotekstjenester» som trekker ned, begge med snitt på 0,7 under det nasjonale gjennomsnittet. Det er ingen substansielle forskjeller mellom studieprogrammene. En gjennomgang av fritekstsvarene kan tyde på at begge spørsmålene i bunn og grunn handler om mangel på lese- og studieplasser i perioden når det nærmer seg eksamen (som også er perioden Studiebarometeret gjennomføres). Problemstillingen er kjent og diskutert i flere fora, inkludert LMU.

Det er ikke gjennomført andre egne undersøkelser i 2024 rundt fysisk læringsmiljø, men tematikken kommer fra tid til annen opp i LMU. Det ble dette året gjennomført normale tiltak, som å åpne undervisningsrom og auditorier som lesesaler i perioder disse er ledig.

PSYKOSOSIALT LÆRINGSMILJØ

NHH gjennomførte ingen egne undersøkelser knyttet til psykososialt læringsmiljø i 2024, men temaet har vært diskutert flere ganger i LMU, som har ønsket å ha et spesielt fokus på dette. Studiebarometeret har flere spørsmål som overvåker tematikken under indeksen «faglig og sosialt læringsmiljø». Her scorer høyskolen 3,8 som er det samme som landsgjennomsnittet. Det er imidlertid en nedgang på 0,1 sammenliknet med i fjor. Nedgangen kommer som resultat av nedgang i vurderingen av både det sosiale og det faglige miljøet blant studentene, mens miljøet mellom studentene og faglig ansatte er uendret fra tidligere. Det er marginalt bedre resultater på MØA enn BØA, mens MRR skiller seg ut med tydelig bedre score på alle grunnlagsspørsmålene. Disse resultatene kommer etter målrettet arbeid med læringsmiljøet i programmet.

En gjennomgang av fritekstsvarene i Studiebarometeret viser at flere studenter trekker frem et til tider delt og ekskluderende studentmiljø, spesielt knyttet til grupper i studentforeningen. Dette har vært tatt opp som tema i LMU ved flere anledninger og ledelsen i NHHS har hatt stor oppmerksomhet mot dette, i tillegg til at NHH har gått inn med ekstra finansieringstilskudd til åpne grupper for å hjelpe til å øke aktiviteten i disse. Høyskolen har begrenset mulighet til detaljstyring av studentforeningen, men opplever at både dialogen og fremskrittene på dette området har vært gode.

Høyskolen har en høytpresterende studentgruppe, noe som til tider gir utslag i form av en negativ prestasjonskultur. Som en motvekt til dette har man fortsatt å støtte tiltak som motvirker dette, både i kommunikasjonen fra faglig ledelse til studentene, og gjennom ulike tiltak i studentmassen. Et spesielt vellykket tiltak over tid har vært arbeidet gjennom studentprosjektet Avbrekk, som

delfinansieres over LMUs budsjett.

FAGSTABENS FAGLIGE KVALIFIKASJONER

NHH har et sterkt og bredt fagmiljø innen det økonomisk-administrative fagområdet. I tråd med kvalitetssystemet vil den systematiske lovlighetskontrollen, herunder vurderingen av hvorvidt NHHs fagstab oppfyller forskriftskravene gjennomføres minimum hvert femte år. For å få et samlet utgangspunkt etter revisjonen av retningslinjene vil vi gjøre en gjennomgang av alle fulltidsprogram i 2025.

I forbindelse med AACSB-rapporteringen hver høst gjennomgås imidlertid lignende data for foregående år. Dette vil fungere som «rødt flagg» om det er noen store endringer. Det er noen viktige forskjeller i definisjonen av «fagmiljøet tilknyttet et studieprogram» som ligger til grunn for de nasjonale kravene og de som brukes i AACSB. I sistnevnte regnes også personer som deltar kun i sensurarbeidet i fagmiljøet, mens disse ikke er med i NOKUTs definisjon. Oversikten gir likevel et nyttig verktøy for overvåkning av karakteristika ved fagmiljøene mellom de grundigere vurderingene.

Krav til fagmiljøet	2023		
	BØA	MØA	MRR
Andel av fagmiljø tilknyttet studiet med førstekompetanse ^[1]	91 %	97 %	56 %
Andel av fagmiljø tilknyttet studiet med hovedstilling ved NHH ^[2]	82 %	79 %	28 %
Andel av fagmiljø tilknyttet studiet med professorkompetanse ^[3]	43 %	44 %	17 %

Alle krav, med ett unntak, framstår dekket med god margin. MRR ligger i denne oversikten godt under kravet for andel ansatte i fagmiljøet med hovedstilling ved NHH. Dette skyldes først og fremst at det er mange praktikere fra revisjonsbransjen som er innleid til å gjennomføre sensurarbeidet i programmet. I tillegg er det kun kjerneemnene i MRR som telles som MRR-emner. 25 % av MRR-programmet består av emner fra MØA, og disse teller i tabellen kun som MØA-emner. Selv om MRR er et program som i stor grad involverer praksisfeltet og revisjonsbransjen, har likevel alle emneansvarlige sin hovedstilling ved NHH. Programmet har ved alle tidligere gjennomganger (sist ifm. periodisk programevaluering i 2019) ligget innenfor grenseverdiene. En ny grundig analyse vil bli gjennomført i forbindelse med den systematiske kontrollen i 2025.

FAGSTABENS PEDAGOGISKE KOMPETANSE

NHH følger opp departementets krav til pedagogisk kompetanse for ansettelse og opprykk i vitenskapelige stillinger ved at nyansatte i førsteamanuensisstillinger må gjennomføre 200 timer med pedagogisk opplæring. Ved professoropprykk, må søkerne ha en høyere kompetanse. I begge tilfellene blir det gjennomført en skriftlig vurdering av den pedagogiske kompetansen.

Det ble i 2024 gjennomført syv ulike pedagogikk-kurs for fagstab ved NHH. I tillegg tilbyr høyskolen de ansatte muligheten til å søke seg inn på kurs ved andre institusjoner. Omfanget av dette, utenom de faste tilbudene ved Harvard og TIAS Tilburg, er svært lite.

NHH-ansattes deltagelse i pedagogikk-kurs	2023	
	Antall timer	Antall fullført
Mentorprogrammet (NHH)	50	3
Video in teaching (NHH)	50	3
Teaching portfolio (NHH)	25	5
PhD supervision (NHH)	25	2
Kollegaveiledning (NHH)	25	4
Basic pedagogy for faculty (NHH)	50	6
Pedagogy for PhD fellows (NHH)	50	12
The Global Colloquium on Participant-Centered Learning (Harvard)	100	4

I tillegg gjennomgikk 13 studentassistenter det grunnleggende pedagogikk-kurset som er spesielt tilpasset denne gruppen.

Utenom den formelle kursingen har NHH midler tilgjengelig for fagstab som ønsker å gjennomføre pedagogiske prosjekter (såkalte såkornmidler) eller delta på konferanser og seminarer med kobling til pedagogikk eller pedagogiske utviklingsprosjekt.

KVALITET I STØTTEFUNKSJONER

Det ble ikke gjennomført tilfredshetsundersøkelser blant studentene om opplevd kvalitet av de administrative støttefunksjonene i 2024. I forbindelse med forelesers emnerapport blir imidlertid de emneansvarlige bedt om å gi tilbakemelding på støttefunksjonene fra deres perspektiv. Resultatene oppsummeres i tabellen nedenfor.

Indikatorer	I svært liten grad	I liten grad	I noen grad	I stor grad	I svært stor grad
Emneansvarliges tilfredshet med					
- Informasjon fra ledelsen (rektorat, programledelse)	6 %	7 %	23 %	39 %	25 %
- Lokal støtte (kollegaer, fagmiljø, eget institutt)	1 %	6 %	12 %	33 %	48 %
- Teknisk støtte (bruk av utdanningsteknologi, Canvas etc.)	2 %	4 %	11 %	35 %	49 %
- Studieadministrativ støtte (informasjon, eksamen)	3 %	8 %	13 %	40 %	37 %
- Auditorier og undervisningsrom	3 %	4 %	13 %	29 %	51 %
- Kapasitet mtp studentassistenter	6 %	6 %	11 %	29 %	48 %

Andelen som i stor eller svært stor grad er fornøyd med støttefunksjonene er gjennomgående høy. Alle inviteres også til å dele fritekstsvar, som har vist seg å være en god kilde til informasjon om tema som må tas tak i og forbedres. Denne informasjonen deles med de omtalte enhetene og miljøene.

^[1] Minstekrav er 20 % på bachelornivå og 50 % på masternivå, jf. Studietilsynsforskriften §2-3 (4) pkt. a og b.

^[2] Minstekravet er 50 % på både bachelor og masternivå, jf. Studietilsynsforskriften §2-3 (4)

^[3] Minstekravet er 10 % på masternivå, jf. Studietilsynsforskriften §2-3 (4), pkt. b.

7. KVALITETSARBEID 2024

Denne delen av kvalitetsrapporten gir en oversikt over de viktigste resultatene/aktivitetene i 2024 relatert til det systematiske kvalitetsarbeidet for fulltidsstudiene på bachelor- og masternivå. Her har vi prioritert de aktiviteten der det har vært aktivitet utenom normalen, eller der det er noen utfordringer med gjennomføringen. En kort oversikt over alle aktivitetene i systembeskrivelsen er oppsummert i tabellform helt sist i rapporten.

REVISJON AV KVALITETSSYSTEMET

NHHs nåværende kvalitetssystem ble vedtatt av styret 15.06.23. I etterkant ble det startet et arbeidet med å gjennomgå alle rutiner og mandater for å oppdatere disse eller utarbeide nye der noe manglet. I kvalitetsrapport 2023 ble det sagt at dette arbeidet skulle ferdigstilles i 2024. Det meste er på plass, men vi mangler fortsatt noen rutiner og sjekklister. De vi så langt kjenner til, vil bli fastsatt i løpet av våren 2025. I tillegg skal nettsidene oppdateres, og hele kvalitetssystemet skal oversettes til engelsk slik at det er tilgjengelig for en økende andel av internasjonale medarbeidere.

ENDRINGER I FASTSATTE STUDIEPLANER

Følgende formelle endringer i studieplaner ble gjennomført i 2024:

BEDS

Opptakskravene for høsten 2024 ble endret for å utvide internasjonalt opptak til hele verden.

BØA

Følgende krav er fjernet: *Dersom man velger språk som valgfag - må man ha to moduler fra samme språk*. Det betyr at hvis studentene ønsker å ta språkfag som valgfag, kan de nå selv velge om de ønsker å ta en eller to moduler.

IKE1 Introduksjon til Etikk (3,8) og SAM1 Introduksjon til samfunnsøkonomi (3,8) ble fra og med høsten 2024 slått sammen til ett emne, SAM1A Etikk, økonomi og bærekraft.

MØA

I 2023 ble det fastsatt at det skulle innføres et krav på MØA om at studentene må ta minst 7,5 studiepoeng med emner som er merket «Etikk, samfunnsansvar og bærekraft». Dette ble gjennomført som planlagt fra og med høsten 2024.

PERIODISKE PROGRAMEVALUERINGER

Alle studietilbud skal gjennomgå en periodisk programevaluering minimum hvert femte år. Gjennomføring av periodiske programevalueringer er planlagt som følger:

Program	Siste	Neste	Kommentar
BEDS	-	2028	Siden dette er et helt nytt program, skal første programevaluering gjennomføres når første kull har gjennomført alle tre årene (2027) og vi har det nødvendige datagrunnlaget tilgjengelig.
BØA	2021	2026	
MRR	2019	2025	Programevalueringen skulle etter planen ha blitt levert i 2025, men ble forsinket og vil bli levert våren 2025.
MØA	2022	2027	

ASSURANCE OF LEARNING (AoL)

Programlederne har ansvar for arbeidet med AoL i programmet, mens AoL-komiteen skal bidra til koordinering av arbeidet programmene imellom. Arbeidet med å revitalisere og formalisere arbeidet i AoL-komiteen som ble påbegynt i 2023, fortsatte i 2024. Vi har utarbeidet rutiner for hvem som fastsetter LG/LO og terskelverdier, samt hvordan vi oppsummerer AoL-målingene.

EVALUERING AV UTVEKSLING

I 2023 ble det startet opp et arbeid med å utvikle en database for evalueringsresultater av utvekslingsopphold. Den er nå ferdig og inneholder både evalueringsresultater etter utvekslingsopphold og annen data om hvor studentene søker seg til, hvor de reiser, osv. I løpet av 2025 skal de som har ansvaret for bruken av databasen få opplæring i denne. Når de får full oversikt over bruken av denne vil de dele den med programledere og andre som kan ha nytte av den.

EMNEEVALUERINGER

Studentevalueringer

Studentene får muligheten til å evaluere alle emner hver gang de går. De emneansvarlige bestemmer selv når evalueringen skal gjennomføres, og gir studentene beskjed om tidspunktet i god tid på forhånd. Resultatene oppsummeres og oversendes emneansvarlige, institutt og programleder. For at tilbakemeldingene skal ha en verdi er vi avhengig av en tilfredsstillende svarprosent. I dagens system kan studentene velge å svare at de ikke ønsker å svare («opt-out»). Tabellen under viser svarprosenten per program for vår- og høstsemesteret for 2023 og 2024, både med og uten «opt-out»-svarene.

Program	2023		2024	
	Vår	Høst	Vår	Høst
BEDS	-	-	-	57 %
BØA	32 %	49 %	36 %	43 %
MØA	37 %	52 %	39 %	38 %
MRR	46 %	57 %	48 %	47 %
Totalt (med «opt-out»)	35 %	50 %	38 %	41 %
Derav andel «opt-out»	11 %	14 %	13 %	10 %

Emnerapporter

Emneansvarlig utarbeider en emnerapport basert på studentens emneevalueringer og egen opplevelse av gjennomføringen av emnet. Dette er obligatorisk. Emnerapporten går til institutt og programleder. Tabellen under viser en oversikt over andelen emnerapporter som ble levert innen fristen, etter fristen, eller ikke levert.

	2023		2024	
	Vår	Høst	Vår	Høst
Antall emner til evaluering	125	117	131	112
Andel emnerapporter som ble levert innen fristen	79 %	73 %	82 %	83 %
Andel emnerapporter som ble levert etter fristen	21 %	24 %	18 %	17 %
Andel emnerapporter som ikke ble levert	0 %	3 %	1 %	2 %

Kvalitetsarbeid 2024

Tabellen under viser antall emnerapporter som ble levert etter fristen fordelt på institutt.

	Semester		FIN	FOR	FSK	SAM	STR	RRR
Antall emnerapporter levert etter fristen	2023	Vår	5	6	2	7	2	4
		Høst	2	5	3	6	5	6
	2024	Vår	5	7	1	1	4	5
		Høst	3	3	0	8	3	4
Antall emnerapporter som ikke ble levert	2023	Vår	0	0	0	0	0	0
		Høst	0	1	0	3	0	0
	2024	Vår	0	1	0	0	0	0
		Høst	0	0	0	1	1	0

Tilnærmet alle emneansvarlige ved NHH leverer emnerapporter slik det er vedtatt i kvalitetssystemet at de skal, selv om det hvert semester må en del purrerunder til før alle har levert. Det er ulike grunner til at man er forsinket med rapporten eller den ikke blir levert, og en naturlig variasjon her er akseptabelt så lenge det ikke det er et stort antall det gjelder og det er de samme emneansvarlige som ikke leverer år etter år.

UNDERSØKELSER

Arbeidsmarkedsundersøkelsen 2024

Arbeidsmarkedsundersøkelsen (AMU) ble gjennomført i perioden desember 2024-januar 2025.

Resultatene fra undersøkelsen ble omtalt i en egen sak på Paraplyen,

(<https://www.nhh.no/studier/jobb-og-karriere/>), der også rapporten er tilgjengelig. Svarprosentene for undersøkelsen i 2023 og 2024 er:

	År	Totalt	MØA	MRR
Antall utsendte skjema	2023	639	527	112
	2024	621	519	102
Andel fullførte svar	2023	37 %	40 %	25 %
	2024	47 %	52 %	23 %

Data fra AMU blir brukt i enkeltrapporteringer til FT (andel i jobb), EQUIS og AACSB. For at disse dataene skal gi et så reelt bilde som mulig er vi avhengig av en god svarprosent. Siden respondentene ikke lenger er studenter, er det ikke mange kanaler vi kan nå dem gjennom. I tillegg til selve invitasjonen ble det sendt ut tre purringer.

Studiebarometeret 2024

Studiebarometeret ble gjennomført i perioden 22.10 -24.11.24.

Resultatene fra undersøkelsen ble omtalt i en egen sak i NHH Bulletin her: <https://www.nhh.no/nhh-bulletin/artikkelarkiv/2025/februar/studiebarometeret-nhh-studentene-helt-norgestoppen-pa-ki/>

Rapportene er tilgjengelige på NHHs nettside her: <https://www.nhh.no/om-nhh/organisasjon/nhhs-kvalitetssystem/rapportering-og-resultater/>

Svarprosenten for Studiebarometeret de siste fem årene er:

År	NHH	BØA	MØA	MRR
2020	24 %	23 %	23 %	29 %
2021	29 %	34 %	25 %	28 %
2022	35 %	45 %	27 %	54 %
2023	32 %	44 %	23 %	33 %
2024	44 %	56 %	37 %	38 %

Resultatene presenteres på Allmøtet og i Utdanningsutvalget, og diskuteres i de respektive referansegruppene.

Utvalgte resultater benyttes inn i arbeidet med forbedring av utdanningskvaliteten, og er inkludert og kommentert av programlederne i Årsrapporten til KD i 2024, så vel som i programrapportene i denne kvalitetsrapporten.

En av utfordringene vi har hatt med Studiebarometeret er å få høy nok svarprosent. De tre siste årene har målet for svarprosenten (NHH) vært satt til 40 %, og vi har satt i gang ulike programspesifikke tiltak for å prøve å nå dette målet. Dette har vært gjort i tett samarbeid med Avdeling for kommunikasjon og samfunnkontakt (KOM), som har vært ansvarlig for å gjennomføre tiltakene. Tiltakene har blant annet omfattet oppmøte i forelesninger, «bolle-stands», personlig mail fra rektor, høy aktivitet på ulike sosiale media og uttrekk av gavekort i kantina blant de som har svart. Disse tiltakene hadde god effekt på svarprosenten for denne runden, og vi oppnådde målet for NHH med god margin. Svarprosenten nasjonalt var på 37 %.

OPPFØLGINGSPUNKTER FRA 2023

I Kvalitetsrapport 2023, ble det gitt en oversikt over planlagte aktiviteter og forbedringstiltak knyttet til kvalitetsarbeidet i 2024. Her følger en statusoversikt.

Kvalitetsrapport 2024: I samarbeid med prorektor for utdanning og programlederne for bachelor og masterprogrammene, har vi utviklet maler for programrapportene, og fastsatte selve kvalitetsrapportprosessen med frister.

Prosess. Det var i utgangspunktet tenkt at kvalitetsrapporten skulle rapportere på skoleåret, og at den skulle gå til styret som en orienteringssak i løpet av høstsemesteret. Men det medførte at vi måtte utarbeide data som ikke var de samme datoene som man kunne finne i andre rapporteringer, noe som bidro til både merarbeid og forvirring. Det ble derfor bestemt at det mest naturlige var å rapportere på kalenderår slik andre interne rapporter gjør, og at rapporten blir framlagt som en orienteringssak for styret i april. Denne beslutningen medførte at Kvalitetsrapport 2023 ble forsinket, og man valgte denne gangen å kun la den gå til rektoratet som en pilot.

Malene for programrapportene. De første malene for programrapportene fokuserte mest på indikatorer med tilhørende datasett. Programlederne etterlyste en del der de kunne oppsummere status for programmene uten å være spesifikt knyttet til konkrete indikatorer. Dette ble endret i malen for Programrapport 2024.

Revisjon av kvalitetssystemet: Målet for 2024 var å ferdigstille revisjonen av kvalitetssystemet. Vi kom i mål med å revidere eksisterende rutiner og mandater, og har utarbeidet noen nye, men det gjenstår noen få. I tillegg gjenstår det noe arbeid med nettsidene, og arbeidet med å lage en engelsk

Kvalitetsarbeid 2024

versjon av kvalitetssystemet er ikke påbegynt. Forsinkelsene skyldes at arbeidet ble nedprioritert pga. en uforutsett stor arbeidsmengde på andre områder for den ansvarlige

Forankring av kvalitetssystemet og kvalitetsarbeidet: Dette arbeidet er påbegynt og vil fortsette i 2025.

Periodisk programevaluering MRR: Den planlagte programevalueringen for MRR ble forsinket og leveres våren 2025

Assurance of learning: Arbeidet med å formalisere AoL-arbeidet og fastsette felles rutiner og prosesser har vært gjennomført som planlagt og vil bli videreført i 2025.

Evaluerings av utveksling: Utvikling av databasen ble gjennomført som planlagt. Se eget punkt over.

Studentevalueringer: Arbeidet i arbeidsgruppen Studentevalueringer ble gjenopptatt høsten 2024. Gruppen fikk et mandat av prorektor for utdanning og skal levere sin rapport i løpet av våren 2025.

Undersøkelser: Det har vært arbeidet aktivt med å få opp svarprosenten for de ulike evalueringene og undersøkelsene der vi har en mulighet for å påvirke, og vi har hatt god effekt av dette. Se kommentarer under den enkelte undersøkelsen.

PLANLAGTE AKTIVITETER OG FORBEDRINGSTILTAK KNYTTET TIL KVALITETSARBEIDET I 2025

AKTIVITET	TILTAK
Kvalitetsrapport	Evaluerer gjennomføring av arbeidet med Kvalitetsrapport 2024
	Juster rutiner og prosesser for arbeidet med Kvalitetsrapport 2025 ved behov
Kvalitetssystemet; revisjon og forankring	Ferdigstille kvalitetssidene på www.nhh.no
	Utarbeide engelsk versjon av kvalitetssystemet
	Utarbeide rutiner for reakkreditering av gradsgivende studieprogram
	Utarbeide sjekklister for de behov vi har.
	Utarbeide opplæringsprogram for nye ledere (jfr. lederskiftet i 2025)
Assurance of learning	Fortsette arbeidet med å formalisere arbeidet i AoL-komiteen og utarbeide felles prosesser og rammer på institusjonsnivå
Studentevalueringer	Ferdigstille arbeidet i arbeidsgruppe Studentevalueringer
Undersøkelser	Utarbeide en ny Tilfredshetsundersøkelse
Studieplan	Utarbeide en intern arbeidsrutine for endringer i studieplaner
NOKUT-tilsyn	Forberede NOKUT-tilsyn i 2026, men det dette innebærer av rapportering, dokumentasjon og andre forberedelser

STATUS FOR DET FORMELLE KVALITETSARBEIDET I 2024

Fra systembeskrivelsen		Aktivitet	Ingen aktivitet	Neste planlagte	Kommentarer
SENTRALE PROSESSER	Akkreditering og etablering av gradsgivende studieprogram			-	
	Systematisk kontroll av eksisterende studieprogram			2025	Gjøres i sammenheng med programevalueringer, for MRR i 2025
	Nedleggelse av studietilbud			-	
	Endringer i fastsatte studieplaner			-	
	Etablering av nye profiler			-	
	Godkjenning av emneportefølje og - beskrivelser			2025	Gjennomføres av programlederne hvert semester
KUNNSKAPS-GRUNNLAG	Sentrale styringsdata			2025	Rapporteres jevnlig gjennom året
	Evalueringer				
	Periodiske programevalueringer			2025	Programevaluering MRR er forsinket og vil bli gjennomført våren 2025.
	AoL			2025	Kontinuerlig aktivitet
	Evaluering av utveksling				
	Emneevalueringer (bachelor og master)			2025	Gjennomføres hvert semester
	Undersøkelser				
	Tilfredshetsundersøkelsen (NHH)			2025	
	Studiebarometeret (NOKUT)			2025	Gjennomføres årlig
	SHoT-undersøkelsen (FHI)			2025	
	Arbeidsmarkedsundersøkelsen (NHH)			2025	Gjennomføres årlig
	Kandidatundersøkelsen (NIFU)			2025	
	Kandidatundersøkelsen (SAMMEN)			2025	
	Underviserundersøkelsen (NOKUT)			2025	
	Si fra - varslingsrutiner				Eksisterende varslingsmulighet for både studenter og ansatte
RAPPORTERING	Årsrapport til KD			2025	Utarbeides årlig
	Årsrapport fra LMU			2025	Utarbeides årlig
	Kvalitetsrapport			2025	Kvalitetsrapport 2023 ble levert, men det ble gjort endringer i forhold til hvilket år den skulle rapportere på, og når den skulle til styret. Denne versjonen gikk kun til rektoratet.
	Periodisk programevaluering			2025	Programevaluering MRR er forsinket og vil bli gjennomført våren 2025.
	Emnerapport (bachelor og master)			2025	Utarbeides av emneansvarlige etter hvert semester
	Opptaksrapport (bachelor og master)			2025	Utarbeides hver høst
	Dialogmøter (bachelor og master)			2025	Gjennomføres årlig
Gjennomført som planlagt		Avvik	Ingen planlagt aktivitet		

Orienteringssak 6/25 NHH Revisjon av årsregnskapet for NHH 2024**Arkivkode: 25/03460-2****Riksrevisjonen**

Vår saksbehandler

Marianne Ekmann 21540895

Vår dato

02.06.2025

Deres dato

Vår referanse

2024/00688-8

Deres referanse

NORGES HANDELSHØYSKOLE

Postboks 3490 Ytre Sandviken

5045 BERGEN

Revisjon av årsregnskapet for Norges Handelshøyskole 2024

Vedlagt følger revisjonsberetningen for Norges Handelshøyskole sitt årsregnskap for 2024.

Riksrevisjonen har revidert virksomhetens årsregnskapsoppstillinger i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon.

Offentliggjøring av revisjonsberetning

Revisjonsberetningen inneholder Riksrevisjonens konklusjon på gjennomført revisjon av årsregnskapsoppstillingene, samt vår uttalelse om "Øvrig informasjon i årsrapporten". Denne revisjonsberetningen omfattes ikke av bestemmelsen om utsatt offentlighet, jf. riksrevisjonsloven (2024) § 7-4.

Revisjonsberetningen skal i samsvar med Bestemmelser om økonomistyring i staten punkt 2.3.3 publiseres på virksomhetens nettsider sammen med årsrapporten.

Etter fullmakt

Tor Digranes
ekspedisjonssjefLars Torvund
avdelingsdirektør*Brevet er godkjent og ekspedert digitalt.*

Vedlegg: 1

Liste over kopimottakere:

KUNNSKAPSDEPARTEMENTET

Postadresse

Postboks 6835 St Olavs plass
0130 Oslo

Kontoradresse

Storgata 16

Telefon

22 24 10 00

E-post

postmottak@riksrevisjonen.no

Nettside

www.riksrevisjonen.no

Bankkonto

7694 05 06774

Org.nr.

974760843

Vår referanse: 2024/00688-8

Riksrevisjonen

NORGES HANDELSHØYSKOLE

Org. Nr.: 974789523

Riksrevisjonens beretning

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert årsregnskapsoppstillingene for Norges Handelshøyskole for regnskapsåret 1. januar - 31. desember 2024. Årsregnskapsoppstillingene består av oppstilling av bevilgningsrapportering og virksomhetsregnskap, inklusiv kontantstrømoppstilling og noter, herunder sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Oppstilling av virksomhetsregnskapet viser at resultatet av periodens aktiviteter er – 33 661 563 kroner

Etter Riksrevisjonens mening

- oppfyller årsregnskapsoppstillingene gjeldende krav,
- gir oppstilling av bevilgningsrapporteringen et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger for 2024, og kapitalposter per 31. desember 2024, i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten, og
- gir oppstilling av virksomhetsregnskapet et dekkende bilde av virksomhetens resultat og kontantstrømmer for 2024 og av eiendeler, gjeld og statens kapital per 31. desember 2024, i samsvar med statlige regnskapsstandarder (SRS).

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon (ISSAI-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til lov, instruks og disse standardene er beskrevet nedenfor under Riksrevisjonens oppgaver og plikter ved revisjonen. Vi er uavhengige av virksomheten i samsvar med kravene i lov og instruks om Riksrevisjonen og ISSAI 130 Code of Ethics utstedt av International Organisation of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for informasjonen i årsrapporten. Øvrig informasjon består av ledelseskomentarene (i del VI) og annen øvrig informasjon (del I–V) i årsrapporten. Riksrevisjonens konklusjon ovenfor om årsregnskapsoppstillingene dekker ikke informasjonen i øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapsoppstillingene er det vår oppgave å lese øvrig informasjon i årsrapporten. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapsoppstillingene og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen av

Postadresse	Kontoradresse	Telefon	E-post	Nettside	Bankkonto	Org.nr.
Postboks 6835 St Olavs plass 0130 Oslo	Storgata 16	22 24 10 00	postmottak@riksrevisjonen.no	www.riksrevisjonen.no	7694 05 06774	974760843

årsregnskapsoppstillingene, eller hvorvidt den øvrige informasjonen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom den øvrige informasjonen fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at den øvrige informasjonen i årsrapporten:

- er konsistent med årsregnskapsoppstillingene og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende regelverk

Ledelsens, styrets og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapet

Ledelsen og styret er ansvarlige for å utarbeide årsregnskapet som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten og de statlige regnskapsstandardene (SRS). Ledelsen og styret er også ansvarlige for slik intern kontroll som de finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet og styret har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig intern kontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapsoppstillingene

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapsoppstillingene som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapsoppstillingene.

Som del av en revisjon i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapsoppstillingene, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av intern kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av virksomhetens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige, og om tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapsoppstillingene får indikasjoner på vesentlige brudd på bevilgningsreglementet, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på bevilgningsreglementet.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapsoppstillingene, og hvorvidt årsregnskapsoppstillingene gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten og de statlige regnskapsstandardene (SRS).

Vi kommuniserer med ledelsen og styret blant annet om det planlagte innholdet i og tidspunkt for revisjonsarbeidet og eventuelle vesentlige funn i revisjonen, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom revisjonen. Vi informerer det overordnede departementet om funn og svakheter.

Oslo, 2. juni 2025

Etter fullmakt

Tor Digranes
ekspedisjonssjef

Lars Torvund
avdelingsdirektør

Beretningen er godkjent og ekspedert digitalt.